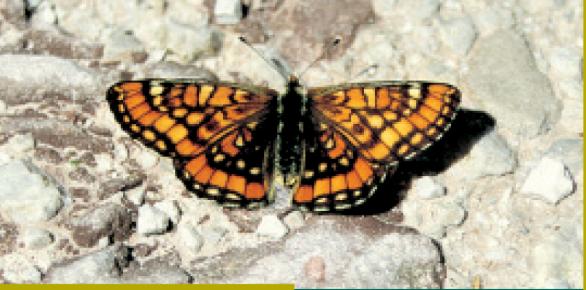

NATURA 2000 V SLOVENIJI

METULJI (Lepidoptera)

NATURA 2000 V SLOVENIJI – METULJI (Lepidoptera)

NATURA 2000 V SLOVENIJI

METULJI (Lepidoptera)

© 2005, ZRC SAZU, Biološki inštitut Jovana Hadžija
Založba ZRC

Recenzenta Matija Gogala, Tone Novak

Uredila Tatjana Čelik

Jezikovni pregled Ivanka Šircelj-Žnidaršič

Izdelava tematskih kart Tomaž Seliškar

Oblikovanje Milojka Žalik Huzjan

Avtorji fotografij Tatjana Čelik, Stanislav Gomboc, Matjaž Jež, Jurij Rekelj,
Rudi Verovnik, Branko Vreš

Izdajatelj Biološki inštitut Jovana Hadžija ZRC SAZU

Za izdajatelja Branko Vreš

Založnik Založba ZRC, ZRC SAZU

Za založnika Oto Luthar

Glavni urednik Vojislav Likar

Tisk Collegium graphicum, d. o. o., Ljubljana

Izdajo sta finančno podprla Agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije
in
Raziskovalni sklad ZRC SAZU

Priporočljiv način citiranja Čelik T., Verovnik R., Gomboc S., Lasan M. 2005.
NATURA 2000 v Sloveniji: Metulji (Lepidoptera).
Založba ZRC, ZRC SAZU, Ljubljana, 288 str.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

719:502(4)
502.743:595.78

NATURA 2000 v Sloveniji. Metulji / [avtorji Tatjana Čelik ...
[et al.] ; [izdelava tematskih kart Tomaž Seliškar ; avtor fotografij
Tatjana Čelik ... et al.]. - Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU,
2005

ISBN 961-6500-95-3
1. Čelik, Tatjana
220944384

NATURA 2000 V SLOVENIJI

M E T U L J I

Lepidoptera

TATJANA ČELIK
RUDI VEROVNIK
STANISLAV GOMBOC
MOJMIR LASAN

Ljubljana 2005

VSEBINA

Predgovor	9
Zahvala.....	11
1 UVOD	13
1.1 KAJ JE NATURA 2000?	13
1.1.1 Rastlinske in živalske vrste ter habitati, ki so varovani z omrežjem NATURA 2000.....	13
1.1.2 Postopek opredeljevanja območij za omrežje NATURA 2000	13
1.1.3 Cilj vzpostavite omrežja NATURA 2000.....	15
1.1.4 Pomen omrežja NATURA 2000.....	15
1.2 METULJI IN NATURA 2000.....	16
1.3 RAZISKANOST FAVNE METULJEV V SLOVENIJI	19
1.4 CILJ RAZISKOVANJA VRST METULJEV, KI SO NAVEDENE V PRILOGI II DIREKTIVE O HABITATIH IN ŽIVIJO V SLOVENIJI.....	20
2 METODE DELA	21
2.1 ZBIRANJE PODATKOV	21
2.2 TERENSKO DELO	24
2.3 ANALIZA PODATKOV	24
2.3.1 Kategorija prisotnosti vrste v Sloveniji.....	24
2.3.2 Splošna razširjenost vrste v Sloveniji	25
2.3.3 Prisotnost vrste v biogeografski regiji.....	25
2.3.4 Raziskanost vrste v Sloveniji	25
2.3.5 Opredelitev strokovnih predlogov območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI).....	26
2.3.5.1 Pravila za opredeljevanje območij pSCI v posamezni državi.....	26
2.3.5.2 Osnovni kriteriji za opredeljevanje območij pSCI v posamezni državi	26
2.3.5.3 Dodatni kriteriji za opredeljevanje območij pSCI v posamezni državi.....	27
2.3.6 Delež populacije vrste, ki je vključen v predlaganih območjih	28
2.4 NAČIN PREDSTAVITVE OBRAVNAVANIH VRST IN PREDLAGANIH OBMOČIJ	29
2.4.1 Obravnavane vrste.....	29
2.4.2 Predlagana območja	30
2.5 NOMENKLTURNI VIRI.....	31
2.6 VIRI DIGITALNIH GEODETSKIH PODATKOV	31

3 VRSTE METULJEV, KI SO NAVEDENE V PRILOGI II DIREKTIVE O HABITATIH IN ŽIVIJO V SLOVENIJI.....	33
OPISI OBRAVNAVANIH VRST	37
<i>Leptidea morsei</i> Fenton, 1881 – VELIKI FRFOTAVČEK	39
<i>Colias myrmidone</i> (Esper, 1780) – BAKRENI SENOŽETNIK	44
<i>Lycaena dispar</i> Haworth, 1803 – MOČVIRSKI CEKINČEK	48
<i>Maculinea teleius</i> (Bergsträsser, 1779) – STRAŠNIČIN MRAVLJIŠČAR	53
<i>Maculinea nausithous</i> (Bergsträsser, 1779) – TEMNI MRAVLJIŠČAR	58
<i>Euphydryas aurinia</i> (Rottemburg, 1775) – TRAVNIŠKI POSTAVNEŽ	62
<i>Hypodryas maturna</i> (Linnaeus, 1758) – GOZDNI POSTAVNEŽ	67
<i>Nymphalis vaualbum</i> Denis & Schiffermüller, 1775 – VZHODNI LEPOTEC	71
<i>Erebia calcaria</i> Lorković, 1953 – LORKOVIČEV RJAVAČEK	74
<i>Coenonympha oedippus</i> (Fabricius, 1787) – BARJANSKI OKARČEK	78
<i>Eriogaster catax</i> (Linnaeus, 1758) – HROMI VOLNORITEC	84
<i>Callimorpha quadripunctaria</i> (Poda, 1761) – ČRTASTI MEDVEDEK	89
<i>Erannis ankeraria</i> (Staudinger, 1861) – KRAŠKI ZMRZLIKAR	94
4 STROKOVNI PREDLOGI OBMOČIJ, POMEMBNIH ZA EVROPSKO SKUPNOST (pSCI).....	99
OPISI PREDLAGANIH OBMOČIJ	103
Ajševica.....	105
Bela krajina – jugovzhodni del	107
Belščica–Stol–Begunjščica	109
Bloke	111
Bukovnica	113
Cerovec	115
Cirkulane.....	117
Čemšeniška planina	119
Čimerno.....	121
Črna dolina.....	123
Črnomelj – obronki Kočevskega roga zahodno od mesta	125
Dovška Baba–Klek	127
Dramlje	129
Golica.....	131
Gorenje Blato	132
Goričko	134
Goriška Brda–Lijak	136
Gornji Dolič	138
Haloze – vzhodni del	140
Ilirska Bistrica.....	142
Istra	144
Istra – vzhodni del	147
Istra – zahodni del	150
Jovsi	152
Julijiske Alpe	154
Julijiske Alpe – zahodni del	156

Julisce Alpe – osrednji del	158
Kamnica	160
Kamniške Alpe	162
Kočevska Reka	164
Kočevsko	166
Kolpa – zahodni del	168
Kotlje	170
Kozjak	172
Kozjansko–Bizejjsko	174
Kras	176
Krško gričevje	178
Libanja	180
Ličenca	182
Ljubljansko barje – jugovzhodni del	184
Ljubljansko barje – zahodni del	186
Log pri Rušah	188
Ložnica	190
Majšperk	192
Makole	194
Mala Varnica	196
Medlog	198
Mirenščica	200
Morje pri Framu	202
Mrzlica	204
Nanos–Mlake	206
Nanoščica	208
Obrež	210
osrednje Slovenske gorice – jugozahodni del	211
osrednje Slovenske gorice – vzhodni del	213
Ostrožno	215
Pivka	217
Plač	219
Podblato	221
Podlehnik	223
Podpeca	225
Pohorje – južni del	227
Pohorje – severni del	229
Pohorje – vzhodni del	231
Polhograjsko hribovje	233
Preddvor	235
Radensko polje–Bičje	237
Rašica	239
Skobčev mlin	241
Spodnje Dobeno	243
Spodnje Radvanje	245
Suha krajina	247
Šentaneljska reka	249
Škofjeloško hribovje – vzhodni del	251

Trnovski gozd – južni del.....	253
Uršla gora – jugovzhodni del.....	255
Velika Polana	257
Veliki Nerajec.....	259
Volčeve.....	261
Zbelovo	263
POVZETEK	265
SUMMARY	270
VIRI.....	277
OKRAJŠAVE	288

PREDGOVOR

Metulji so ena najštevilčnejših, najpestrejših in tudi najlepših skupin žuželk. Morda je prav to prispevalo, da so danes razmeroma dobro raziskani in da je bil že zgodaj spoznan tudi njihov ekološki in naravovarstveni pomen. Slednji se kaže v tem, da imajo metulji značaj indikatorske skupine, ki zanesljivo govorji o značilnostih in posebnostih obravnavanega območja, o stopnji biotske pestrosti območij in o stopnji njihove naravne ohranjenosti. Za metulje je značilno tudi to, da so mnoge vrste zelo občutljive in ranljive za spremembe okolja in da lahko postanejo zaradi neustrezne rabe prostora hitro ogrožene ali pa lahko na prizadetem območju celo izumrejo. Tak primer dobro ilustrira rdeči apolon (*Parnassius apollo*), ki je postal v nekaterih delih Evrope ogrožen že v začetku devetnajstega stoletja, in je bil kot prva vrsta metulja na sploh na Bavarskem zavarovan že leta 1835.

Prvi celovitejši in mednarodno podprt poskus ohranjanja metuljev je bila Bernska konvencija, ki je bila sprejeta v švicarskem mestu Bern leta 1979. Slovenija jo je ratificirala šele dvajset let kasneje, leta 1999, s sprejemom Zakona o ratifikaciji konvencije o varstvu prosto živečega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov (Uradni list RS, št. 17/1999). Seveda ni šlo samo za varstvo metuljev, ampak vseh ogroženih rastlinskih in živalskih vrst ter njihovega življenjskega okolja. Posebej pomemben je 4. člen konvencije, ki zavezuje države pogodbnice k ohranitvi življenjskih prostorov prostoživečih vrst. Konvencija ima štiri dodatke, od katerih je s stališča ohranjanja metuljev pomembnen predvsem dodatek II. V njem je navedenih 26 vrst metuljev, med katerimi je kar 15 takih, ki žive tudi v Sloveniji. Po tej konvenciji imajo te vrste status strogo zavarovanih vrst, katerih življenjsko okolje je potreбno ohranjati.

Žal je imela Bernska konvencija med evropskimi državami razmeroma skromen praktični efekt. Ponovno upanje za ohranjanje narave je prineslo leto 1992, ko je Evropska skupnost sprejela Direktivo o habitatih, ki je, prav zaradi slabih preteklih izkušenj, v veliki meri »posvojila« vrste iz Bernske konvencije. Uvedla je tudi jasnejše obveznosti držav članic do sprejetih varstvenih usmeritev. V tej direktivi najdemo metulje v dodatkih II in IV. Za vrste iz dodatka II je potrebno določiti varstvena območja, vrste iz dodatka IV pa morajo biti zavarovane, njihove habitate pa je potrebno ohranjati. Takšno je bilo, vsaj v grobih obrisih, pravno stanje ohranjanja metuljev v Evropi pred vstopom v tretje tisočletje. In kako je bilo takrat v Sloveniji? Uredba o zavarovanih živalskih vrstah iz leta 1993 je poimensko navajala samo 5 vrst metuljev, zavarovane pa so bile tudi vse nad naravno gozdno mejo živeče vrste. Od leta 1992 smo imeli tudi Rdeči seznam ogroženih vrst metuljev, ki pa je žal imel samo značaj strokovnega gradiva brez pravnih posledic. Stanje je bilo torej slabo, še posebej zato, ker ni omogočalo habitatskega in območnega varstva, ki pa je edina storkovno utemeljena in dolgoročno usmerjena metoda ohranjanja narave. Zato ne preseneča, da so bila izjemno velika pričakovanja naravovarstvenikov, v tem primeru tudi metuljarjev, ko je Slovenija leta 2002 pripravila projekt Natura 2000. Mnogi so v tem projektu, ki je bil pri-družitvena obveznost Slovenije ob vstopu v Evropsko zvezo, videli zadnjo in morda celo edino resnično priložnost, da se v našem naravovarstvu končno nekaj premakne in da bodo tudi metulji zafrfotali v sončnejši dan.

Pod vplivom teh pozitivnih pričakovanj se je delovna skupina strokovnjakov za metulje lotila zahtevne projektne naloge: pripraviti strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000 za področje metuljev. Ministrstvo za okolje, prostor in energijo je to naložbo s pogodbo zaupalo Biološkemu inštitutu Jovana Hadžija Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Nosilka projekta je bila dr. Tatjana Čelik, ki je izdelavo naloge organizirala tako, da je pritegnila k sodelovanju najpomembnejše strokovnjake: dr. Rudija Verovnika z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani in Franca Rebeška s Centra za kartiranje favne in flore in tudi samostojna sodelavca Staneta Gomboca in Mojmla Lasana. Ključnega pomena je bilo tudi sodelovanje z dvema društva, Slovenskim entomološkim društvom Štefana Michelija in Društvom za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije. Kar 37 članov omenjenih društev je prispevalo podatke za pripravo tega projekta. Aktivno so sodelovali tudi na delavnicah, ki so bile namenjene zbiranju novih podatkov v letu 2004. Z eno besedo, izdelava te naloge je povezala praktično vse aktivne strokovnjake in volunterje Slovenije, ki so lahko kakorkoli prispevali k čim boljšemu končnemu izdelku. Že v tej fazi je projekt Natura 2000 opravil izjemno pomembno vzpodbujevalno in povezovalno vlogo.

Projekt je bil uspešno zaključen septembra 2004. V njem je podrobno predstavljenih vseh trinajst vrst metuljev iz dodatka II Direktive o habitatih, za dvanajst od njih pa je pripravljen tudi predlog ohranitvenih območij. Teh je 80 in obsegajo površino 3827 km². V tej publikaciji, ki je namenjena tako znanstvenikom in strokovnjakom s področja lepidopterologije, naravovarstvenikom, načrtovalcem urejanja prostora, upravljalcem parkov in drugih zavarovanih območij kot tudi naravoslovnim turistom in najširši javnosti, so v prirejeni obliki povzeti in razširjeni glavni vsebinski sklopi projektne naloge: podani so strokovni opisi trinajstih vrst metuljev, njihove biološke značilnosti in ekološke potrebe, značilnosti habitatov, ocene velikosti in vitalnosti populacij vrst v Sloveniji ter njihova geografska razširjenost. Monografija je pomembno pregledno strokovno delo, saj so v njej zbrani zgodovinski viri, v katerih so objavljene najstarejše (prve) navedbe o pojavljanju obravnavanih vrst na ozemlju Slovenije; kritično so obravnavane, razjasnjene in utemeljene tudi napačne ali dvomljive zgodovinske in recentne navedbe o prisotnosti vrst v Sloveniji in drugih evropskih državah; pregledno so zbrani in predstavljeni podatki o varstvenem statusu vrst v Sloveniji in v Evropi (direktive, uredbe in rdeči seznam, v katerih so navedene obravnavane vrste in njihova stopnja ogroženosti); opisani so strokovni predlogi za najpomembnejše nadaljnje raziskave vrst v Sloveniji. Podrobno se predstavljena tudi območja, ki so namenjena ohranjanju obravnavanih vrst in tudi osnovne varstvene usmeritve ter ukrepi ohranja ugodnega stanja vrst. Knjiga je tudi bogato ilustrirana, tako z geografskimi prikazi območij kot tudi s čudovitimi fotografijami vrst in njihovih habitatov. Strokovni skupini, ki je izdelala projektno nalogu in pripravila tudi to knjigo gredo iskrene čestitke in pohvale za odlično opravljeno delo.

Projekt je torej zaključen, kaj pa zdaj? Strokovno delo za ohranjanje metuljev se s tem namreč še ni končalo ampak se je šele pošteno pričelo. Čaka nas še veliko dela, tako na dopolnjevanju predloga posebnih varstvenih območij in njegova vključitev v uredbo o območjih Natura 2000, organizacija in izvajanje monitoringa in seveda trajno izvajanje ukrepov za ohranjanje ugodnega stanja vseh ogroženih vrst metuljev in njihovih življenjskih okolij.

Mag. Matjaž Jež

Spremljevalec projektne naloge »Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Metulji (Lepidoptera)», Zavod RS za varstvo narave, OE Maribor

ZAHVALA

Člani Slovenskega entomološkega društva Štefana Michelija in Društva za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije so prispevali številne podatke, plod večletnega prostovoljnega terenskega dela, na podlagi katerih smo lahko popolnejše ovrednotili razširjenost obravnavanih vrst in opredelili najpomembnejša območja za njihovo ohranjanje na ozemlju Slovenije. Člane, ki so prispevali podatke naštevamo po abecednem vrstnem redu, vsem pa se za dragoceno pomoč najlepše zahvaljujemo.

Ahtik Jože	Kmecl Bojan	Rekelj Jurij	Vrezec Al
Carnelutti Jan	Kosmač Marko	Stropnik Marko	Vrezec Žare
Činc Andrej	Lesar Tone	Sukič Milan	Vrhovnik Davorin
Černila Matjaž	Milavec Simon	Škvarč Andreja	Zadravec Bojan
Galič Štefan	Nikitenko Andrej	Štanta Radovan	Zadrgal Matjaž
Habeler Heinz	Polak Slavko	Tonkli Peter	Zakšek Valerija
Infanti Bruno	Porenta Bojan	Valič Peter	
Jenčič Samo	Predovnik Željko	Vernik Martin	
Jež Matjaž	Rebeušek Franc	Vreš Branko	

Dipl. biolog Franc Rebeušek je pomagal pri opredeljevanju predlaganih območij in opisu vrst *Maculinea teleius*, *M. nausithous* in *Nymphalis vaualbum* v okviru dela strokovne skupine za izdelavo projektne naloge »Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Metulji« ter z nasveti pripomogel k izdelavi monografije.

Mag. Matjaž Jež, spremjevalec projektne naloge »Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Metulji«, je z nasveti in bogatimi naravovarstvenimi izkušnjami sodeloval pri njeni izvedbi. Zahvaljujemo se mu tudi za uvodno besedo k tej knjigi.

Tomaž Seliškar je za namene projektne naloge »Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Metulji« izdelal posebno računalniško aplikacijo Natura Y2k za zajem in obdelavo terenskih podatkov, pripravo opisov obravnavanih vrst in izris predlaganih območij. Pripravil je tudi vse tematske karte, ki so del te monografije.

Mag. Andrej Seliškar je strokovno svetoval pri opisih travnične vegetacije v nekaterih predlaganih območjih za obravnavane vrste metuljev.

Dr. Branko Vreš je posredoval dragocene podatke o flori in vegetaciji v nekaterih predlaganih območjih za obravnavane vrste metuljev in za objavo v pričujoči monografiji posodil fotografije habitatov vrst *Lycaena dispar*, *Maculinea teleius* in *Erebia calcaria*.

Strokovni pregled besedila sta opravila akad. prof. dr. Matija Gogala in prof. dr. Tone Novak. Obema recenzentoma se za nepogrešljive strokovne napotke in koristne predloge pri oblikovanju besedila iskreno zahvaljujemo.

Raziskave v okviru projektne naloge »Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Metulji« je sofinanciralo Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije.

1 UVOD

1.1 KAJ JE NATURA 2000?

Natura 2000 je evropsko ekološko omrežje **posebnih varstvenih območij**, ki je namenjeno ohranjanju mednarodno pomembnih in ogroženih živalskih in rastlinskih vrst ter habitatov. Omrežje je začelo nastajati leta 1992 v okviru istoimenskega projekta Evropske unije. Ta naj bi se zaključil z razglasitvijo območij Natura 2000 do leta 2000 (ime!). Pravna podlaga za vzpostavitev omrežja Natura 2000 v državah članicah Evropske unije je izpolnjevanje določil, ki so opredeljena v **Direktivi o ohranjanju prostoživečih vrst ptic** (*Council Directive 79/409/EEC on the Conservation of Wild Birds*)¹ in v **Direktivi o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst** (*Council Directive 92/43/EEC on the Conservation of Natural Habitats and of Wild Fauna and Flora*)². Omrežje je sestavljeno iz dveh tipov območij: **Posebna območja varstva** (Special Protected Areas – SPA), ki so opredeljena na podlagi merit Direktive o pticah in **Posebna območja ohranitve** (Special Areas of Conservation – SAC), ki so opredeljena na podlagi merit Direktive o habitatih.

1.1.1 Rastlinske in živalske vrste ter habitatni tipi, ki so varovani z omrežjem NATURA 2000

Posebna varstvena območja (območja Natura 2000) so opredeljena za:

- 1) vrste ptic, ki so navedene v Prilogi I Direktive o pticah,
- 2) rastlinske in živalske vrste, ki so navedene v Prilogi II Direktive o habitatih in
- 3) habitatne tipe, ki so navedeni v Prilogi I Direktive o habitatih.

1.1.2 Postopek opredeljevanja območij za omrežje NATURA 2000

Območja za omrežje Natura 2000 so izbrana na podlagi dveh ločenih postopkov – postopka za opredeljevanje območij SPA in postopka za opredeljevanje območij SAC (sl. 1). To pomeni, da se lahko izbrana območja obeh tipov v eni državi med seboj tudi prostorsko prekrivajo. Opredeljevanje območij v državah članicah Evropske unije poteka po različnih, posamezni državi lastnih pravnih in zakonodajnih postopkih (Skoberne, 2004), vendar po enotni strokovni metodologiji in kriterijih, ki so zapisani v Direktivi o pticah in Direktivi o habitatih. Izbira in omejitev območij temelji na znanstvenih kriterijih (npr. velikost, gostota in stopnja izoliranosti populacije ogrožene vrste, navedene v Prilogi, ki živi v opredeljenem

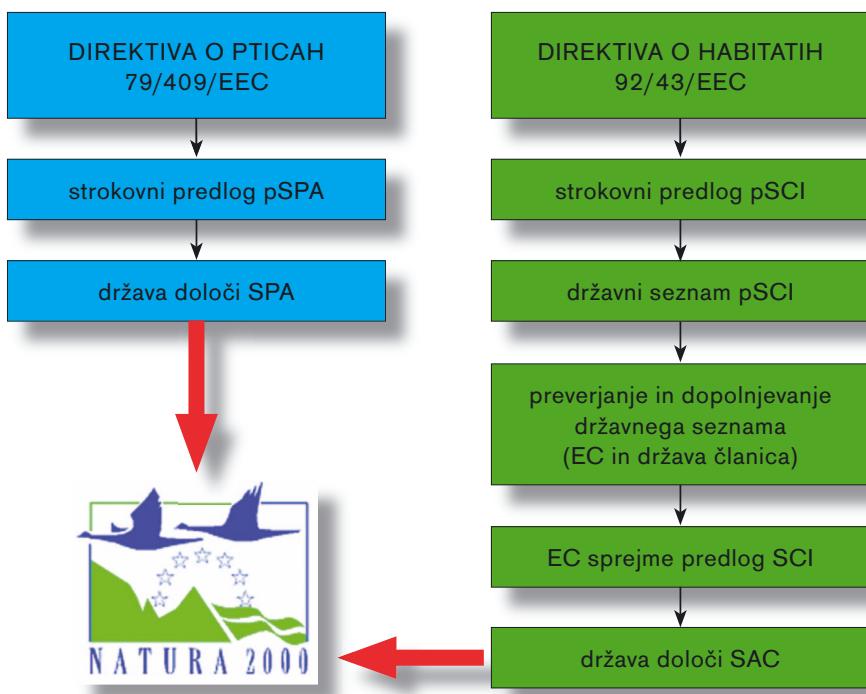
¹ V nadaljnjem besedilu uporabljamo skrajšano uradno ime: Direktiva o pticah.

² V nadaljnjem besedilu uporabljamo skrajšano uradno ime: Direktiva o habitatih.

območju; površina habitatnega tipa, navedenega v Prilogi, ki je prisoten v opredeljenem območju; stopnja ohranjenosti območja ogrožene vrste ali habitatnega tipa; pomen območja za ohranitev ogrožene vrste ali habitatnega tipa).

Opredeljevanje Posebnih območij varstva (SPA) (sl. 1)

- Strokovni predlog posebnih območij varstva (pSPA) pripravijo na podlagi znanstvenih kriterijev nacionalni znanstveniki in strokovnjaki za ptice, ki so navedene v Prilogi I Direktive o pticah in živijo v državi.
- Na podlagi strokovnih predlogov za območja pSPA država (ustrezne državne navoravnostvene službe) določi Posebna območja varstva (SPA).

Slika 1. Postopek opredeljevanja območij za omrežje NATURA 2000 (EC – Evropska komisija; pSPA – predlog posebnega območja varstva, potential Special Protection Area; SPA – posebno območje varstva, Special Protection Area; pSCI – predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost, potential Site of Community Interest; SCI – območje, pomembno za Evropsko skupnost, Site of Community Interest; SAC – posebno območje ohranitve, Special Areas of Conservation) (Povzeto po Skoberne, 2004.)

Figure 1. Process of designation of areas of NATURA 2000 network (EC – European Comission; pSPA – potential Special Protection Area; SPA – Special Protection Area; pSCI – potential Site of Community Interest; SCI – Site of Community Interest; SAC – Special Areas of Conservation) (summarized after Skoberne, 2004).

Opredeljevanje Posebnih območij ohranitve (SAC) (sl. 1)

- Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), pripravijo na podlagi znanstvenih kriterijev nacionalni znanstveniki in strokovnjaki za posamezne rastlinske in živalske vrste ter habitatne tipe, ki so navedeni v Prilogah I in II Direktive o habitatih in so v državi prisotni.

- Državni seznam območij pSCI pripravijo ustrezne državne naravovarstvene službe (v Sloveniji: Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za varstvo narave) na podlagi strokovnih predlogov za območja pSCI za posamezne rastlinske in živalske vrste ter habitatne tipe. Pri tem določijo globalno oceno pomembnosti območij za vsako rastlinsko in živalsko vrsto ter habitatni tip v državi. Ta ekološka ocena je temelj za nadaljnje ocenjevanje območij na nivoju Evropske unije (Komisija Evropskih skupnosti, 2002).
- Preverjanje in dopolnjevanje državnega seznama območij pSCI poteka v sodelovanju med Evropsko komisijo in državo članico Evropske unije na znanstvenih seminarjih, ki jih sklice Komisija, podpira pa jih tudi Evropska okoljska agencija (Komisija Evropskih skupnosti, 2002).
- Evropska komisija po končanem preverjanju in dopolnjevanju državnega seznama območij pSCI predloge sprejme. Ta območja se imenujejo območja, pomembna za Evropsko skupnost (SCI).
- Območja SCI, ki jih sprejme Evropska komisija, država članica proglaši in določi za Posebna območja ohranitve (SAC).

1.1.3 Cilj vzpostavitve omrežja NATURA 2000

Cilj je, da z zadostnim številom in površino območij, ki so primerno varovana in načrtno vodena, zagotovimo (dolgoročno) preživetje najbolj ranljivih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatov v Evropi (Komisija Evropskih skupnosti, 2002).

1.1.4 Pomen omrežja NATURA 2000

Omrežje Natura 2000 je zelo primeren in pomemben način varstva narave v Evropski uniji, ker:

- ima okvire pravnega varovanja narave, ki izhajajo iz zahtev in določil Direktive o pticah in Direktive o habitatih – te mora vsaka država članica Evropske unije spoštovati in upoštevati v svoji državni zakonodaji;
- v posamezni državi omogoča ohranjanje vrst z varovanjem habitatov izven že zavarovanih območij;
- so posebna varstvena območja izbrana na podlagi znanstvenih kriterijev; to pomeni, da so dejansko določena na območjih najbolj vitalnih populacij in/ali ohranjenih habitatov ter prostorsko razporejena na način, ki zagotavlja povezanost populacij in tako ohranjanje vrste na sedanjem oziroma potencialnem območju razširjenosti v državi;
- predloge za posebna varstvena območja opredeljujejo znanstveniki in strokovnjaki. Le ti imajo dovolj znanja o posameznih rastlinskih in živalskih vrstah ter njihovih habitatih, da pri določanju mej posebnih varstvenih območij in opredeljevanju naravovarstvenih smernic za ustrezne načine gospodarjenja s prostorom v območjih, upoštevajo tudi kompleksnost in raznolikost ekoloških potreb vseh razvojnih stadijev posamezne vrste. Kot primer, metulji so žuželke s popolno preobrazbo, kar pomeni, da je življenjski krog osebka sestavljen iz štirih razvojnih stadijev: jajčeca, gosenice, bube in metulja. Stadiji se razlikujejo po mobilnosti in ekoloških potrebah. V primeru nenaslednje neugodne spremembe v življenjskem okolju (npr. košnja,

sečnja, požar) nemobilno jajčece in buba ali malo mobilna gosenica ne preživijo, ker se ne morejo umakniti iz ogroženega območja. Razvojni stadiji imajo različne potrebe tudi glede temperature in vlage v okolju. Metulji so ektotermni organizmi, zato potrebujejo zunanje vire toplote za vzdrževanje telesne temperature. Direktna sončna energija in pritalni sloj zraka, ki ima navadno višjo temperaturo kot zrak v zgornjih plasteh, sta odraslim osebkom glavna vira za segrevanje oprsnih mišic; od njihove ogretosti je odvisna aktivnost osebka. Gole površine, redka vegetacija in izpostavljeni objekti v habitatu so mesta, na katerih se metulji med uravnnavanjem telesne temperature najpogosteje zadržujejo. Izpostavljena mesta v habitatu so pri nekaterih vrstah tudi pomembne izhodiščne točke, iz katerih samci oprezajo za samicami. Gosenica in metulj sta edina stadija v življenjskem ciklu osebka, ki se prehranjujeta; za preživetje potrebujeta različne vire hrane, metulji predvsem cvetni nektar, gosenice večine vrst pa zelene dele rastlin. Gosenice nekaterih, predvsem redkih in ogroženih vrst, se hranijo le z eno ali nekaj vrstami rastlin (so monofage). Hranične rastline gosenice in odraslega osebka največkrat niso iste vrste. Obstoj populacij mirmekofilnih vrst metuljev pa je, poleg ugodnih mikroklimatskih razmer, primerne sestave vegetacije in strukturiranosti habitata ter stopnje izoliranosti populacij, odvisen še od prisotnosti in številčnosti gostiteljskih vrst mravelj.

Omrežje Natura 2000 ima tudi ključno vlogo pri ohranjanju biotske raznovrstnosti v Evropski uniji, v skladu z odločitvijo Evropskega sveta v Göteborgu junija 2001, da se zmanjševanje biotske raznovrstnosti na ozemlju EU ustavi do leta 2010 (Komisija Evropskih skupnosti, 2002).

1.2 METULJI IN NATURA 2000

Med približno 1.400.000 opisanimi vrstami živilih organizmov na Zemlji je 10 % vrst iz redu metuljev (Lepidoptera) (Beccaloni et al., 2003). Ta je po številu vrst tretja najobsežnejša skupina žuželk. Moderna delitev metuljev na podredova prametuljčki (Aglossata) in rilčasti metulji (Glossata) temelji na oblikovanosti obustavnega aparata in struktur na krilih, ki spajajo sprednja in zadnja krila in tako omogočajo usklajeno zamahovanje med letom. Delitev znotraj podreda rilčastih metuljev, v katerega spada 99 % metuljev, je osnovana na podlagi razvitosti ožiljenosti kril ter števila in namestitve spolnih odpertin. Glede na časovno aktivnost odraslih osebkov, delimo metulje na dnevne (Rhopalocera) in nočne (Heterocera), vendar ta delitev ni taksonomska. V strokovnem žargonu in v praksi pa najpogosteje uporabljamo razdelitev metuljev po kriteriju velikosti na majhne metulje ali metuljčke (Microlepidoptera) in velike metulje (Macrolepidoptera). Slednjim pripadajo tudi vsi dnevni metulji, ki jih je na svetu približno 20.000 vrst.

Dnevni metulji so ena izmed najpomembnejših nevretenčarskih bioindikatorskih skupin heliofilnih fitofagih vrst (Kudrna, 1986; Oostermeijer & van Swaay, 1998; Ricketts et al., 2002; Maes & van Dyck, 2005). Bioindikatorske skupine oziroma vrste so tiste, ki s svojo prisotnostjo pokažejo na določene lastnosti življenjskega okolja (Tarman, 1992). Na podlagi prisotnosti bioindikatorskih vrst in številčnosti njihovih populacij lahko sklepamo o kvaliteti in kvantiteti določenih ekoloških dejavnikov in tako hitro in enostavno ocenimo stanje v okolju. Življenjsko obdobje metuljev je kratko, imajo majhne populacije in kompleksne ekološke potrebe (širje razvojni stadiji), zato hitreje sledijo majhnim spremembam v okolju kot dolgoživeči organizmi z daljšimi razmnoževalnimi cikli. So torej pomembna

bioindikatorska skupina za hitro in učinkovito sledenje spremembam, ki jih povzročajo človekovi posegi v okolje. Kudrna (1986) utemeljuje bioindikatorsko vlogo dnevnih metuljev z naslednjimi dejstvi:

- v Evropi se pojavlja 440 vrst dnevnih metuljev (Karsholt & Razowski, 1996), kar je reprezentativno in obvladljivo število;
- dnevni metulji sodijo med taksonomsko in ekološko najbolje raziskane nevretenčarske skupine;
- dnevni metulji kažejo veliko ekološko raznolikost, saj poseljujejo večino terestričnih biotopov;
- dnevni metulji so mobilnejši od večine drugih nevretenčarjev in zato imajo večje prostorske potrebe;
- dnevni metulji imajo v ekosistemih različne vloge; so oprševalci rastlin, gostitelji mnogih parazitov in plen številnih predatorjev;
- večino vrst dnevnih metuljev lahko determiniramo v naravi (in situ) z opazovanjem živih odraslih osebkov;
- dnevni metulji so zaradi lepote, krhkosti in ranljivosti objekti estetskega doživljjanja (karizmatične vrste), zato je za naravovarstvene namene lažje doseči podporo širše javnosti.

V Evropi se je vrstna raznolikost metuljev in številnost njihovih populacij najbolj zmanjšala v zadnjih nekaj desetletjih. Najbolj ogrožene so populacije v nižinskih predelih zahodne in srednje Evrope (van der Made & Wynhoff, 1996). Le v Alpah in gorskih predelih Sredozemlja so populacije manj prizadete, predvsem zaradi človeku težje dostopnih območij in naravnih razmer, ki preprečujejo razvoj industrije in intenzivnega kmetijstva (Erhardt, 1995; Munguira, 1995). To sta regiji z največ endemnimi in redkimi vrstami metuljev v Evropi (van der Made & Wynhoff, 1996; Munguira, 1995). Po podatkih iz rdečih seznamov je v Nemčiji in Avstriji ogroženih 40–50 % vrst metuljev, 2–5 % vrst je že izumrlo (Erhardt, 1995). Na Nizozemskem je ogroženih 43 %, izumrlo je 24 % vrst (van der Made & Wynhoff, 1996). V Sloveniji je ogroženih 223 vrst metuljev (Uradni list RS 82, 2002), kar je 7 % vrst na ozemlju Slovenije. Preprečiti nadaljnje uničevanje naravnega okolja in izumiranje vrst ter ohraniti ogrožene vrste in njihove habitate na čim večjem ozemlju Evrope je glavni cilj Direktive o habitatih. Poleg opredelitev posebnih območij ohranitve za vrste, ki so navedene v Prilogi II omenjene direktive, ta določa strogo varovanje vrst, navedenih v Prilogi IV. V Prilogi II, vključno s predlogi pridruženih članic EU, je naštetih 37 vrst metuljev (Directive 92/43/EEC, Treaty of Accession 2003: Annex II), od katerih jih 13 živi v Sloveniji. Med njimi je 10 vrst dnevnih metuljev in 3 nočne vrste. 40 vrst metuljev je na seznamu strogo varovanih vrst v Prilogi IV (Directive 92/43/EEC, Treaty of Accession 2003: Annex IV), 17 jih živi tudi v Sloveniji. Dolžnost naše države torej je, da vzpostavi mrežo posebnih varstvenih območij za 13 vrst metuljev, navedenih v Prilogi II, in strogo varuje 17 vrst, navedenih v Prilogi IV (tab. 1).

Vrste metuljev, ki so navedene v prilogah Direktive o habitatih, so tiste, ki:

- 1) imajo zelo majhne areale in živijo v habitatih s klimaksno vegetacijo oziroma z eks-tremnimi ekološkimi razmerami,
- 2) živijo v kulturni krajini, število njihovih populacij pa se je v Evropi močno zmanjšalo v zadnjih desetletjih,
- 3) imajo na ozemlju Evropske unije meje arealov, centre razširjenosti pa izven Evrope (van der Made & Wynhoff, 1996).

Tabela 1. Vrste metuljev, ki so navedene v Prilogah II in IV Direktive o habitatih in živijo v Sloveniji

Table 1. The list of butterflies and moths found in Slovenia included in the Appendices II and IV of the Habitats Directive.

Latinsko ime vrste in avtor	Slovensko ime vrste	Direktiva o habitatih	Priloga II	Priloga IV
<i>Leptidea morsei</i> Fenton, 1881	veliki frfotavček	+	+	
<i>Colias myrmidone</i> (Esper, 1780)	bakreni senožetnik	+	+	
<i>Lycaena dispar</i> Haworth, 1803	močvirski cekinček	+	+	
<i>Maculinea teleius</i> (Bergsträsser, 1779)	strašničin mrvavljiščar	+	+	
<i>Maculinea nausithous</i> (Bergsträsser, 1779)	temni mrvavljiščar	+	+	
<i>Euphydryas aurinia</i> (Rottemburg, 1775)	travnški postavnež	+	–	
<i>Hypodryas maturna</i> (Linnaeus, 1758)	gozdni postavnež	+	+	
<i>Nymphalis vaualbum</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	vzhodni lepotec	+	+	
<i>Erebia calcaria</i> Lorković, 1953	Lorkovićev rjavček	+	+	
<i>Coenonympha oedippus</i> (Fabricius, 1781)	barjanski okarček	+	+	
<i>Eriogaster catax</i> (Linnaeus, 1758)	hromi volnoritec	+	+	
<i>Callimorpha quadripunctaria</i> (Poda, 1761)	črtasti medvedek	+	–	
<i>Erannis ankeraria</i> (Staudinger, 1861)	kraški zmrzlikar	+	+	
<i>Zerynthia polyxena</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	petelinček	–	+	
<i>Parnassius mnemosyne</i> (Linnaeus, 1758)	črni apolon	–	+	
<i>Parnassius apollo</i> (Linnaeus, 1758)	gorski apolon	–	+	
<i>Maculinea arion</i> (Linnaeus, 1758)	veliki mrvavljiščar	–	+	
<i>Lopinga achine</i> (Scopoli, 1763)	Scopolijev okar	–	+	
<i>Proserpinus proserpina</i> (Pallas, 1772)	svetlinov veščec	–	+	

Med 13 vrstami, za katere moramo v Sloveniji opredeliti posebna varstvena območja znotraj omrežja Natura 2000, je le ena vrsta iz prve skupine. To je Lorkovićev rjavček – *Erebia calcaria* Lorković, 1953, vrsta, ki je endemit Jugovzhodnih apneniških Alp.

Največ, kar deset vrst, je takih, ki so vezane na danes najhitreje izginjajoče habitate v kulturni krajini. To so predvsem mokrišča, pisano cvetoči suhi travniki, pestro strukturirani gozdni robovi in jase, zaraščajoči travniki, grmišča, obrečni gozdovi. Oblikoval jih je človek s tradicionalnim, ekstenzivnim načinom gospodarjenja, zato je danes njihov obstoj odvisen od človekove aktivnosti. Intenzifikacija kmetijstva in gozdarstva, vodno-gospodarski posegi (hidromelioracije) in urbanizacija na eni strani ter opuščanje ekstenzivne rabe zemljišč na drugi strani so najbolj drastične spremembe v rabi prostora v času po 2. svetovni vojni, ki povzročajo spremjanje ali uničenje skozi stoletja oblikovanih sekundarnih habitatov. Van Swaay & Warren (1999) ocenjujeta, da se je pri vrstah iz te skupine število populacij v Evropi v zadnjih petindvajsetih letih zmanjšalo v povprečju za 20 do 50 % (*Colias myrmidone* (Esper, 1780), *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775), *Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758), *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779), *Maculinea nausithous* (Bergsträsser, 1779)), pri vrsti *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1781) celo za 80 do 100 %. Iz raziskav razširjenosti in ekologije vrste *C. oedippus* v Sloveniji v zadnjih letih (Čelik, 2003, 2004; Čelik et al., 2004) je razvidno, da upad številčnosti populacij te vrste pri nas ni tako izrazit. V nekaterih predelih Francije so celo opazili, da vrsta širi areal (Lafranchis, ustno). Bolj zaskrbljujoči so najnovejši podatki o stanju evropskih

populacij vrste *C. myrmidone* (Slamka, 2004): številčnost populacij se je v zadnjih letih zmanjšala za 80 do 100 %, v evropskem delu areala je vrsta tik pred izumrtjem.

Izginjanje habitatov in izoliranost recentnih populacij obravnavanih vrst sta glavna vzroka njihove ogroženosti. Za njihov obstoj v Evropi je vzpostavljanje mreže ohranitvenih območij, v katerih bo način gospodarjenja s prostorom prilagojen življenjskim potrebam vrst, izrednega pomena. Ključno vlogo v omrežju Natura 2000 ima tudi Slovenija, saj so slovenske populacije barjanskega okarčka – *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787), travniškega postavneža – *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775), strašničinega mravljiščarja – *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779), temnega mravljiščarja – *Maculinea nausithous* (Bergsträsser, 1779) in kraškega zmrzlikarja – *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861), poleg že omenjene endemne vrste *E. calcaria*, zelo pomembne za njihovo ohranitev na ozemlju Evrope.

Vrsti, ki imata na ozemlju Evropske unije mejo območja razširjenosti, sta veliki frfotavček – *Leptidea morsei* Fenton, 1881 in vzhodni lepotec – *Nymphalis vaualbum* (Dennis & Schiffermüller, 1775). Slednji je pri nas obravnavan kot domnevno izumrla vrsta, saj so zadnji podatki o njegovi prisotnosti v Sloveniji (Gorjanci, okolica Dolenjskih Toplic, Pokojišče pri Vrhniki) iz začetka prejšnjega stoletja. Veliki frfotavček je evrosibirska vrsta, zahodna meja njene razširjenosti je na Češkem, v Avstriji, Sloveniji in na Hrvaškem.

1.3 RAZISKANOST FAVNE METULJEV V SLOVENIJI

V Evropi je doslej znanih 8470 vrst metuljev, med njimi je dnevnih 440 vrst (Karsholt & Razowski, 1996). Ocenujemo, da je v Sloveniji prisotnih približno 3200 vrst metuljev, 183 iz skupine dnevnih metuljev. Favna slovenskih metuljev je kljub relativno majhni površini naše države med najbogatejšimi v Evropi. To je razvidno iz podatka, da je v vrstno najbogatejših evropskih državah (Francija, Italija, Španija, Avstrija), ki so po površini precej večje od Slovenije, doslej registriranih od 4000 do 4800 vrst metuljev (Karsholt & Razowski, 1996). Veliko število vrst in njihova izjemna ekološka pestrost sta posledica heterogenosti Slovenije, ki je v geografskem in ekološkem pogledu ozemlje na stičišču Alp, Sredozemlja, Dinaridov in Panonske nižine.

Razširjenost v Sloveniji živečih vrst je dobro raziskana le za večino dnevnih metuljev. O ostalih vrstah imamo zelo pomanjkljive podatke, predvsem zaradi slabe raziskanosti nekaterih predelov Slovenije in majhnega števila metuljarjev – specialistov. Biologija in ekološke potrebe vrst v Sloveniji so pri nočnih metuljih zelo slabo raziskane, razmeroma dobro so proučene le pri nekaterih dnevnih metuljih. Populacijski parametri, kot so številčnost, gostota, dinamika, disperzija, struktura in povezanost populacij posamezne vrste na območju Slovenije so raziskani le pri eni vrsti dnevnega metulja, to so populacije barjanskega okarčka – *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787) na Ljubljanskem barju. V zadnjih treh letih intenzivno raziskujemo tudi ekologijo in disperzijski potencial strašničinega – *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779) in temnega mravljiščarja – *Maculinea nausithous* (Bergsträsser, 1779) v severovzhodni Sloveniji.

Na podlagi pomanjkljivega vedenja o stanju slovenskih populacij metuljev je nemočne natančno ovrednotiti vpliv človekovih dejavnosti na stabilnost populacij posamezne vrste. Človek z intenzivnimi posegi v prostor namreč načrtno in najhitreje spreminja življenjska okolja danes živečih vrst in vpliva na njihovo prezivetje. Zmanjševanje vrstne

raznolikosti metuljev in upadanje številčnosti njihovih populacij v zadnjih desetletjih je večinoma posledica človekovih dejavnosti, ki povzročajo fragmentacijo ali uničenje posameznih habitatov. Fragmentacija habitata vodi v zmanjševanje prvotnega areala in velikosti populacij ter naraščanje stopnje njihove izoliranosti (Mousson et al., 1999). Velikost populacije se lahko toliko zmanjša, da ta kljub ugodnim ekološkim razmeram v habitatu ne more preživeti. Zmanjša se namreč njena vitalnost zaradi omejene genetske pestrosti in poveča verjetnost njenega izumrtja zaradi naključnega dejavnika (npr. poplava, požar, prezgodnja košnja). Vrsta se lahko na določenem območju ohrani le, če so ostanki prvotnega habitata dovolj blizu skupaj, da omogočajo občasna preseljevanja osebkov in s tem pretok genskih informacij.

1.4 CILJ RAZISKOVANJA VRST METULJEV, KI SO NAVEDENE V PRILOGI II DIREKTIVE O HABITATIH IN ŽIVIJO V SLOVENIJI

Intenzivno proučevanje vrst metuljev, ki so navedene v Prilogi II Direktive o habitatih in živijo v Sloveniji, je potekalo v okviru projektne naloge »Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000 – Metulji (Lepidoptera)« od septembra leta 2003 do septembra leta 2004. Naročnik projektne naloge je bilo Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Agencija Republike Slovenije za varstvo narave, izvajalec pa Biološki inštitut Jovana Hadžija ZRC SAZU. Kot podizvajalci so pri raziskavah sodelovali raziskovalci iz Oddelka za biologijo Biotehniške fakultete v Ljubljani in Centra za kartiranje favne in flore Slovenije ter amaterski metuljarji, člani Slovenskega entomološkega društva Štefana Michielija v Ljubljani in Društva za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije, Celje.

Cilj raziskovanja je bil za vsako od 13 vrst metuljev, ki so navedene v Prilogi II Direktive o habitatih in živijo v Sloveniji, zbrati obstoječe podatke in nova spoznanja o:

- taksonomski in morfološki problematiki populacij odraslih osebkov vrste v Sloveniji,
- razširjenosti vrste v Sloveniji in izven nje,
- ekoloških potrebah vrste v Sloveniji,
- značilnostih življenjskega okolja vrste v Sloveniji,
- stanju populacij vrste v Sloveniji (ocena velikosti in izoliranosti populacij),
- varstvenem statusu vrste in
- dejavnikih, ki ogrožajo obstoj populacij vrste na ozemlju Slovenije.

Na podlagi zbranih podatkov smo oblikovali:

- strokovne predloge območij, ki so pomembna za Evropsko skupnost (pSCI),
- naravovarstvene smernice za primerne načine gospodarjenja s prostorom v predlaganih območjih z namenom ohraniti vitalne populacije obravnavanih vrst v posameznem območju in na ozemlju Slovenije,
- strokovne predloge za nadaljnje raziskave obravnavanih vrst v Sloveniji in
- strokovne predloge za načine spremljanja stanja populacij (monitoring) obravnavanih vrst v Sloveniji.

Rezultati projektne naloge so osnova za delo v prihodnjih letih, saj spoštovanje določil iz Direktive o habitatih pomeni zagotavljanje ohranjanja vrst v območjih Natura 2000. To pa terja stalno spremljanje stanja populacij v območjih in ekološko-populacijske raziskave obravnavanih vrst, ki jih izvajajo znanstveniki in za to usposobljeni strokovnjaki.

2 METODE DELA

2.1 ZBIRANJE PODATKOV

Za vsako od 13 obravnavanih vrst (navedenih v Prilogi II Direktive o habitatih) smo zbirali podatke o taksonomski in morfološki problematiki vrste v Sloveniji, razširjenosti vrste v Sloveniji in izven nje, ekoloških potrebah, značilnostih habitatov in stanju populacij (ocena velikosti in izoliranosti populacij) vrste v Sloveniji, varstvenem statusu vrste in dejavnikih, ki ogrožajo obstoj populacij vrste na ozemlju Slovenije.

Pri zbiranju obstoječih podatkov o razširjenosti obravnavanih vrst v Sloveniji smo uporabili naslednje vire:

- literaturo,
- javne zbirke (Prirodoslovni muzej Slovenije),
- raziskovalno-delovno zbirko (Biološki inštitut Jovana Hadžija ZRC SAZU),
- privatne zbirke (last članov Slovenskega entomološkega društva Štefana Michelija v Ljubljani in Društva za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije, Celje) in
- neobjavljene zapise terenskih raziskav.

Zbrane podatke smo vnesli v osrednjo bazo podatkov (podatkovni model in aplikacija), ki smo jo izdelali v okviru projektne naloge »Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000 – Metulji (Lepidoptera)« in jo poimenovali ”Natura Y2k“. Nastala je v sodelovanju med Biološkim inštitutom Jovana Hadžija ZRC SAZU in Tomažem Seliškarjem (Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo). Baza vsebuje vse zbrane podatke o obravnavanih vrstah metuljev (slovensko in latinsko ime vrste ter avtorja, sinonim, EU šifra, morfologija, biologija, ekologija, nahajališča, varstveni status, ogroženost, raziskanost vrste, zemljevid razširjenosti vrste, zemljevid predlaganih območij pSCI za vrsto, fotografije vrste) in predlaganih območjih pSCI (ime, površina, obseg, centroid, ocena velikosti in stanja populacij vrste v območju, dejavniki ogrožanja vrste v območju, predlog nadaljnjih raziskav in metode spremeljanja populacij vrste v območju, naravovarstvene smernice, preostale obravnavane vrste, ki živijo v območju, vendar zanje območe ni predlagano kot pSCI). Baza podatkov je zasnovana tako, da jo je mogoče vsebinsko (dopolnjevanje podatkov o vrstah in območjih) in strukturno (dodajanje novih tematskih sklopov in aplikacij za druge živalske in rastlinske skupine) nadgrajevati. Omogoča hitro iskanje, pregledovanje in enostavne statistične analize podatkov, njihovo izpisovanje v druge računalniške programe (MS Word, MS Excel, MS Access, ArcView) in risanje v GIS.

Lastniki privatnih zbirk in neobjavljenih zapisov terenskih raziskav so svoje podatke o 13 obravnavanih vrstah zbrali in jih v osrednjo bazo podatkov posredovali v digitalni obliki (MS Word, MS Excel, MS Access) ali na tiskanem obrazcu *Obrazec N2k-LEP_nahajališča* (sl. 2a). To je zbirnik podatkov, ki smo ga izdelali izključno za potrebe projektne naloge »Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000 – Metulji (Lepidoptera)« in je

Obrazec N2k-LEP_nahajališča

Projekt: STROKOVNA IZHODIŠČA ZA VZPOSTAVLJANJE OMREŽJA NATURA 2000: METULJI (LEPIDOPTERA)
Vsebina: Podatki o nahajališčih vrst
Vrst: *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) – črtasti medvedek

Izpolnjevalec popisnega obrazca:

Ime in prijmetek:

Naslov:

E-mail:

Telefon:

© Tatjana Čelik, 2003, BIJH ZRC SAZU

Izpolnjene obrazce postlite na naslov: dr. Tatjana Čelik, Biološki institut ZRC SAZU, Novi trg 2, SI – 1000 Ljubljana

Slika 2a. Obrazec N2k-IEP nahađajilišća

Figure 2a. Formular *Obrazec N2k-LEP* nahajališča.

Nabiraljšče	Y(m)	X(m)	Str.	Vir Y, X
Vpišemo zemljepisno ime (toponim) natančnosti (najdišča) in nahajilega veježega kraja.	Vpišemo Gauss-Krügerjevo ravinsko Y koordinato (oddaljenost od srednjega meridiana) najdišča v metrih. Če koordinata odčitamo iz knjige Atlas Slovenije, v polje vpišemo razdaljo v milimetrih od levega roba karte (ne stran!) v vodoravni smeri.	Vpišemo Gauss-Krügerjevo ravinsko X koordinato (oddaljenost od ekvatorja najdišča v metrih. Če koordinata odčitamo iz knjige Atlas Slovenije, v polje vpišemo razdaljo v milimetrih od levega roba karte (ne stran!) v vodoravni smeri.	Če koordinati odčitamo iz knjige Atlas Slovenije, na katerih smo odčitali koordinati.	Vpišeno šifro vira (glej šifrant 1), iz katerega smo odčitali koordinati najdišča. Če v seznamu virov ni ustrezena, izberemo šifro »5 – Drugo« in vir podatkov splošno v polju Opomba vpišemo naslovno izbrali šifro 4, v polju Opomba vpišemo naslovno GPS sprejemnika (kot so bile v času odčitavanja koordinat na najdišču).

Nat.

Vpišemo šifro natančnosti (glej šifrant 2) podatka o najdišču. Če smo izbrali šifro, vpišo od 3 (4 do 9), v polje Opomba vpišemo nadmorsko višino najdišča. Šifrant 2:

Šifra	Ime	Opis	Šifra	Ime habitatnega tipa	Šifra	Ime habitatnega tipa	Šifra	Ime habitatnega tipa
1	DOF; 1 : 5.000 ali GPS	kordinata, določena na DOF; kartni meril: 1 : 5000 ali podrobnejšega merila, oz. odčitana iz GPS sprejemnika s pozicijočno natančnostjo, večjo od 10 m (površina od 1 m ² do 250 m ²)	31.4	Arktično-alpinistične in borealne rezerve Grmiča pred zaraščanjem v gozd	41.1C	Irska terofila bukovja	1	Šifra
2	1 : 25.000 ali GPS manjše natančnosti	kordinata, določena na kartah meril 1 : 5000 in 1 : 25.000 oz. odčitana iz GPS sprejemnika s pozicijočno natančnostjo, manjšo od 10 m (površina od 250 m ² do 5000 m ²)	31.8	Srednjeevropska topoljubna hazičina grmiča s kalino in čimtom	41.2A II	Irska gradnava belogorja v notranjosti Topoljubna in primorska hrastovja	2	Šifra
3	1 : 50.000 oz. iz natančnejšega opisa določena koordinata	naknadno iz podrobnejšega opisa lokalitet (površina območja od 5000 m ² do 25.000 m ²) centroid območja s polmerom, manjšim od 600 m (površina območja od 0,25 km ² do 1 km ²)	31.8121	Subsrednjeevropska listopadna grmiča Gozdne čistine z vegetacijo visokih steblik	41.7	Irski gozdovi puhaštega hrastasta iglasti gozdovi zmernega pasu	3	Šifra
4	centroid območja	centroid območja s polmerom, manjšim od 600 m (površina območja od 1 km ² do 15 km ²)	31.871	Gozdne čistine z grmovno vegetacijo	42.54	Bazufina rdečborovja	4	Šifra
5	centroid območja s kvadrat	centroid območja s polmerom med 600 m in 2000 m (površina območja od 1 km ² do 15 km ²)	31.872	Evroatlantska suha in polsuha sekundarna travšča	43	Mesani gozdovi zmernega podnebla Obrežna vrbovja	5	Šifra
6	UTM 5 km	centroid UTM kvadrata 5 x 5 km ali območja s polmerom med 2 in 3 km (površina območja od 15 km ² do 25 km ²)	34.4	Srednjeevropska črnoljetščica in jesenova ob letočih vodah Kserotermofini gozdni robovi	44.3	Srednjeevropska črnoljetščica in jesenova ob letočih vodah	6	Šifra
7	osnovno polje UTM 10 km	centroid osnovnega polja UTM kvadrata 10 x 10 km ali območja s polmerom med 3 in 6 km (površina območja od 25 km ² do 100 km ²)	34.41	Subsrednjeevropska ilirske poljski ekstensivni travnik na flisu Mezotrofni in mezotrofni in evtrofni travniki ali pašniki	53.11	Močvimi lisiasti gozdovi Navadna trstičja	7	Šifra
8	večje območje	centroid opisno določenega območja ali centroid UTM kvadrata 50 x 50 km oz. 100 x 100 km (površina območja večja od 100 km ²)	34.7	Mezotrofni inokrotini travniki Vlažni travniki, zaradičnici se z visokimi steblikami	53.13	Rogozovija	8	Šifra
9	družava	centroid države	34.71	Subsrednjeevropska ilirske poljski polusti ekstensivni travniki primorskega kraša Oltostolni in mezotrofni gozdni robovi	53.14	Ostale visoke obrežne združbe Obrežna vrbovja	9	Šifra
			34.72	Alpinska in subalpinska travšča na karbonatni podlagi Nižinska visoka steblikovja	53.15	Obvodni robovi srednjeevropskih trav		Šifra
			34.73	Mokroti mezotrofni in evtrofni travniki ali pašniki Mokroti inokrotini travniki	53.16	Trstično pisanjkove		Šifra
			34.74	Mezotrofni inokrotini travniki Vlažni travniki, zaradičnici se z visokimi steblikami	54.2	Bazufina nižka baju		Šifra
			34.75	Oltostolni inokrotini travniki Oltostolni inokrotini travniki	54.21	Nizka baju s črnkastim sitovcem		Šifra
			34.76	Oltostolni inokrotini travniki ali pašniki Nitrofni gozdni robovi in vlažno obrežno visoko steblikovje	54.23	Drevoredi, mejnice, gozdni otoki, podeželski nozak		Šifra
			34.77	Obrežno visoko steblikovje	84	Opusčeni kamnolomi, peskokopi, granoznice		Šifra
			34.78	Srednjeevropski mezotrofni do evtronii nižinski travniki	86.41	Opusčeni peskokopi, glinokopi		Šifra
			34.79		86.42	Opusčene granoznice		Šifra
			34.80		XXX	Drugo		Šifra

Pop.	Šifrant 4:	Avtor (kg/det.)	Datum	Zbirka	Opombe
Vpišemo šifro ocene pogostosti (glej šifrant 4)	Šifra Ocena pogostosti vrste na najdišču C Fugasta vrsta R Redka vrsta V Želo redka vrsta P Vrsta je prisotna, ocena ni znana.	Vpišemo o nadalji. Če poposvalec (leg. in likratu) dol果čevalcev (det.) najdenega osebka, v kateri je popisani osebek stranjen, ter imo in primek vpisemo imena in priimek v letu in načinu, imo dodano oznamko leg. ozimoma det.		Vpišemo imo zbirke (če obstaja), v kateri je popisani osebek stranjen, ter imo in primek v letu in načinu, imo dodano oznamko leg. ozimoma det.	Vpišemo lahko kakršnekoli dodatne ekološke, morfološke in etološke opazke o najdišču, npr. o habitatu (gospodarjenje, raba, vegetacija...), opazovanih hranih in rastlinah, gosenic v odraslih osebkov, spolov opazovanih osebkov (samci, samice) v letu in načinu, v katerih so bile opazovane osebke (fajčeca, gosenice, bube itd.). © Tatjana Čelik, 2003, BIJU ZRC SAZU

Slika 2b. Navodila za izpolnjevanje obrazca *Obrazec N2k-LEP_nahajališča*.
Figure 2b. Instructions for the formular *Obrazec N2k-LEP_nahajališča*.

bil namenjen popisovalcem, ki podatkov ne shranjujejo v digitalni obliki. Vanj so popisovalci vpisovali podatke o nahajališčih obravnavane vrste. Razdelki na obrazcu so vsebinsko prilagojeni tistim v osrednji bazi podatkov. Obrazec je dvostranski: prva stran je vpisnik, na drugi pa so navodila za izpolnjevanje obrazca (sl. 2b).

2.2 TERENSKO DELO

Na podlagi zbranih obstoječih podatkov o razširjenosti obravnavanih vrst v Sloveniji in ekspertnega znanja smo septembra 2003 določili območja, v katerih smo v obdobju od oktobra 2003 do septembra 2004 izvajali intenzivne terenske raziskave. V okviru priprav na terensko delo smo marca 2004 organizirali »Strokovno delavnico Natura 2000: Metulji«, ki so se je udeležili znanstveniki in strokovnjaki za metulje iz Slovenije ter amaterski metuljarji, člani Slovenskega entomološkega društva Štefana Michelija in Društva za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije. Na delavnici smo vse sodelujoče seznanili z vsebino in metodologijo projekta Natura 2000, predstavili obravnavane vrste s posebnim poudarkom na morfologiji in ekologiji problematičnih (težje določljivih, redkih...) vrst, predstavili smo predvidena območja raziskav v sezoni 2004, razdelili strokovna gradiva in popisne obrazce (*Obrazec N2k-LEP_nahajališča*) ter napravili načrt za intenzivno terensko delo v sezoni 2004.

Na terenu smo v vsakem raziskanem območju zabeležili podatke o:

- številčnosti in vitalnosti populacij (Ocenili smo število opaženih odraslih osebkov v habitatu ter velikost in prostorsko razporeditev za vrsto primernih habitatov v območju.);
- značilnostih habitatov vrste (Vsak habitat smo opisali s habitatnim tipom, ki smo ga določili na podlagi tipologije habitatnih tipov po palearktični (Physis) klasifikaciji (Devillers & Devillers-Terschuren, 2002; Kaligarič et al., 2004.));
- hranilnih rastlinah gosenic in odraslih osebkov (le v nekaterih območjih);
- stopnji ohranjenosti habitatov vrste v območju z ocenami: odlična, dobra, slaba (Stopnjo ohranjenosti habitata smo ocenili na podlagi stanja ohranjenosti tistih struktur, ki so bistvene za zadovoljevanje ekoloških potreb vseh razvojnih stadijev posamezne vrste in za njeno preživetje.);
- načinu gospodarjenja v habitatih vrste;
- dejavnikih, ki ogrožajo obstoj populacij vrste v območju.

2.3 ANALIZA PODATKOV

2.3.1 Kategorija prisotnosti vrste v Sloveniji

Kategorijo prisotnosti posamezne obravnavane vrste v Sloveniji smo določili po kriterijih, ki so opisani v metodah opredeljevanja potencialnih območij narave ekološkega omrežja Natura 2000 v Sloveniji (Skoberne, 2003: Inačica 2.1, str. 17/48 in 18/48). Kategorijo prisotnosti smo za vsako vrsto izbrali iz naslednjih skupin:

- **ALO** – vrsta na ozemlju Slovenije ni avtohton, je spontano ali namerno naseljena in se v Sloveniji razmnožuje;
- **N** – taksonomski položaj vrste v Sloveniji ni jasen ali pa so na voljo le dvomljivi podatki o njeni prisotnosti na ozemlju Slovenije;

- **Ex** – vrsta je v Sloveniji izumrla ali domnevno izumrla in ni bila ponovno naseljena;
- **Rex** – vrsta je v Sloveniji spontano ali namerno ponovno naseljena;
- **P** – vrsta ni ponovno naseljena, o njeni prisotnosti na ozemlju Slovenije po letu 1950 obstaja vsaj en zanesljiv podatek; vrsta se v Sloveniji pojavlja le prehodno in neredno; vrsta izvira iz ujetništva in se v naravi ne razmnožuje; vrsta je prisotna v Sloveniji, vendar obstoj populacij, ki živijo na ozemlju Slovenije ni pomemben za preživetje vrste;
- **A** – vrsta je avtohtona in ima v Sloveniji viabilne populacije; vrsta se prehodno, a redno zadržuje v Sloveniji; obstoj populacij, ki živijo na ozemlju Slovenije, je pomemben za preživetje vrste; podskupine:
 - **Ai** – stalnica,
 - **Aii** – vrsta se na ozemlju Slovenije le razmnožuje,
 - **Aiii** – vrsta na ozemlju Slovenije le prezimuje,
 - **Aiv** – vrsta se preko ozemlja Slovenije redno seli,
 - **Av** – vrsta se na ozemlju Slovenije pojavlja občasno,
 - **Avi** – neznana kategorija prisotnosti.

2.3.2 Splošna razširjenost vrste v Sloveniji

Splošno razširjenost vrste v Sloveniji smo opredelili z ocenama **da** (vrsta je v Sloveniji splošno razširjena) in **ne** (vrsta v Sloveniji ni splošno razširjena). Kot splošno razširjene vrste smo označili tiste, ki so domnevno prisotne na več kot 50 % površine Slovenije (Kryšufek et al., 2001). Domnevni areal smo opredelili na osnovi razporeditve nahajališč, raziskanih ekoloških potreb vrste in ocene razširjenosti primernih habitatov.

2.3.3 Prisotnost vrste v biogeografski regiji

Ozemlje Evropske unije je razdeljeno na devet biogeografskih regij, ki jih je na podlagi Direktive o habitatih v dokumentu Hab. 00/18 sprejel Habitatni odbor (Skoberne, 2003). Opredeljene so na osnovi vegetacijskih enot, vendar toliko posplošene, da po vsebini niso biogeografska območja v biološkem smislu. Slovenija sodi v alpsko in celinsko regijo; v slednjo sta vključena tudi majhen submediteranski in subpanonski del Slovenije. Na podlagi zemljevida Evropske unije z vrisanimi mejami biogeografskih regij v formatu .shp smo opredelili prisotnost vsake obravnavane vrste v obeh regijah Slovenije (**AL** = alpska, **CE** = celinska).

2.3.4 Raziskanost vrste v Sloveniji

Za vsako obravnavano vrsto smo določili stopnje raziskanosti razširjenosti, taksonomske in ekološke raziskanosti v Sloveniji z ocenami: **zelo dobra**, **dobra**, **zadovoljiva** in **ne-zadostna**. Ta ocena temelji na lastni strokovni presoji in podatkih, ki smo jih pridobili s terenskim delom.

2.3.5 Opredelitev strokovnih predlogov območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI)

Pri izboru območij pSCI za vsako obravnavano vrsto in opredelitvi njihovih mej na zemljedeljivih merila 1 : 5000 (DOF 5) smo upoštevali pravila in kriterije, ki so opisani v metodah opredeljevanja potencialnih območij narave ekološkega omrežja Natura 2000 v Sloveniji (Skoberne, 2003; Inačica 2.1, str. 26/48 in 34/48–37/48). Predlagana območja smo izrisali v formatu .shp v osrednji bazi podatkov Natura Y2k.

2.3.5.1 Pravila za opredeljevanje območij pSCI v posamezni državi

Prvo pravilo

Območja pSCI za posamezno vrsto naj bodo opredeljena tako, da je vanje vključenih vsaj 60 % populacije vrste glede na celotno populacijo vrste v državi; izjema so **prednostne vrste**. Območja pSCI za prednostno vrsto naj bodo opredeljena tako, da je vanje vključenih vsaj 80 % populacije vrste glede na celotno populacijo vrste v državi. Definicija prednostne vrste je zapisana v 1. členu Direktive o habitatih; v njeni Prilogi II so prednostne vrste označene z zvezdico. Med 13 obravnavanimi vrstami sta prednostni vzhodni lepotec – *Nymphalis vaualbum* (Denis & Schiffermüller, 1775) in črtasti medvedek – *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761).

Drugo pravilo

Območja pSCI za posamezno vrsto naj bodo opredeljena tako, da so uravnoteženo zapostopana v biogeografskih regijah, v katerih je vrsta na ozemlju države prisotna.

Tretje pravilo

Če lahko pri opredeljevanju območij za posamezno vrsto izbiramo med več območji, ki ustrezajo kriterijem za pSCI (glej poglavji 2.3.5.2 in 2.3.5.3) in je hkrati vanje vključenih več kot 60 % populacije vrste (več kot 80 % pri prednostni vrsti) glede na celotno populacijo vrste v državi, imajo prednost pri izboru za pSCI naslednja: (1) območja, ki se pokrivajo z območji, opredeljenimi za druge obravnavane vrste; (2) območja, ki so zavarovana, predvideno zavarovana ali opredeljena kot pSPA; (3) območja, v katerih živijo nacionalno pomembne vrste (endemiti, zelo ogrožene vrste itd.).

2.3.5.2 Osnovni kriteriji za opredeljevanje območij pSCI v posamezni državi

Velikost populacije obravnavane vrste v območju

Velikost populacije ocenimo kot delež (%) populacije vrste v območju glede na celotno populacijo vrste v državi. Deleži so razvrščeni v tri razrede: **do 2 %, od 2 do 15 %, več kot 15 %**.

Stopnja ohranjenosti območja

Stopnjo ohranjenosti območja opredelimo na podlagi stanja ohranjenosti in možnosti obnovitve tistih struktur, ki so bistvene za zadovoljevanje ekoloških potreb obravnavane vrste. Stanje ohranjenosti ovrednotimo z oceno: odlična ohranjenost, dobra ohranjenost, slaba ohranjenost. V primeru slabe ohranjenosti ovrednotimo tudi možnost obnovitve struktur z

oceno: obnovitev je preprosta, obnovitev terja povprečen trud, obnovitev je težka oziroma nemogoča. Stopnjo ohranjenosti območja ovrednotimo z oceno, ki je sestavljena iz obeh predhodnih: **odlična ohranjenost** (strukture, ki so bistvene za zadovoljevanje ekoloških potreb obravnavane vrste so odlično ohranjene); **dobra ohranjenost** (strukture, ki so bistvene za zadovoljevanje ekoloških potreb obravnavane vrste so dobro ohranjene; strukture, ki so bistvene za zadovoljevanje ekoloških potreb obravnavane vrste so slabo ohranjene, vendar je njihova obnovitev preprosta); **slaba ohranjenost** (strukture, ki so bistvene za zadovoljevanje ekoloških potreb obravnavane vrste so slabo ohranjene, njihova obnovitev terja povprečen trud ali je težka oziroma nemogoča).

Stopnja izoliranoosti populacije obravnavane vrste v območju

Stopnjo izoliranoosti populacije ovrednotimo z oceno: populacija v območju je **izolirana**, populacija v območju **ni izolirana, je pa na meji areala vrste**, populacija v območju **ni izolirana**.

Splošna ocena pomena območja za ohranjanje obravnavane vrste

Pomen območja za ohranjanje vrste lahko ocenjujemo le na podlagi skupne ocene, ki stoji iz ocen po predhodnih treh kriterijih, ali pa pri tem upoštevamo tudi druge značilnosti območja (kot so npr.: načini gospodarjenja v območju, lastništvo zemljišč, stanje zavarovanosti območja itd.), ki so pomembne za obstoj obravnavane vrste. Pomen območja ovrednotimo na podlagi najboljšega možnega strokovnega mnenja (»best expert judgement«) z oceno: območje je **bistveno** za ohranjanje vrste, območje je **zelo pomembno** za ohranjanje vrste, območje je **pomembno** za ohranjanje vrste.

2.3.5.3 Dodatni kriteriji za opredeljevanje območij pSCI v posamezni državi

Prednostna vrsta

Za prednostno vrsto lahko v območja pSCI vključimo vse habitate vrste v državi.

Za prednostno vrsto *Nymphalis vaualbum* (Denis & Schiffermüller, 1775) območij pSCI nismo opredelili, ker velja v Sloveniji vrsta za domnevno izumrlo. Prednostna vrsta *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) je na ozemlju Slovenije splošno razširjena in ni ogrožena, zato tega kriterija pri opredeljevanju območij zamjo nismo upoštevali. Območja za vrsto smo opredelili tako, da smo med območji, ki smo jih kot pSCI opredelili za druge obravnavane vrste, izbrali tiste, ki so po najboljšem možnem strokovnem mnenju pomembna za ohranjanje črtastega medvedka. V tako izbranih območjih ni bilo vključenih vsaj 80 % populacije vrste glede na celotno populacijo vrste v državi (glej prvo pravilo, poglavje 2.3.5.1), zato smo med opredeljena območja vključili še Kočevsko (območje opredeljeno kot pSCI za velike zveri v Sloveniji), kjer verjetno živi največja populacija vrste v državi.

Razpon razširjenosti vrste

Če je za obstoj obravnavane vrste pomembno, da ohranjamo populacijo na celotnem ozemlju države, v območja pSCI vključimo vse populacije, ki so bodisi geografska (disjunktna ali azonalna razširjenost, populacije na meji areala), ekološka (ekotipi) ali genetska (podvrste, geografske variante) posebnost vrste.

Med obravnavanimi vrstami smo ta kriterij upoštevali pri opredeljevanju območij za velikega frfotavčka – *Leptidea morsei* Fenton, 1881 in travniškega postavneža – *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775). Populacije vrste *L. morsei* v Sloveniji so na zahodni meji area-

la vrste. Populacije vrste *E. aurinia* so ekološko in morfološko raznolike. V Sloveniji živita (vsa) dva ekotipa; populacije enega poseljujejo le barja in mokrotne travnike, drugega pa izrazito suha in toploljubna travnišča. Morfološka raznolikost populacij *E. aurinia* pa se nanaša na območje Julijskih Alp, kjer živi lokalni gorski takson *E. aurina* f. *glacigenita*, razširjen le v Pirenejih in Alpah.

Posebna odgovornost države

Država je odgovorna za obstoj tiste obravnavane vrste, katere celoten ali večji del areala je na njenem ozemlju. Območja pSCI za tako vrsto opredelimo tako, da vanje vključimo več kot 60 % populacije vrste (več kot 80 % pri prednostni vrsti) glede na celotno populacijo vrste v državi.

Med obravnavanimi vrstami smo ta kriterij upoštevali pri opredeljevanju območij za Lorkovičevega rjavčka – *Erebia calcaria* Lorković, 1953 in barjanskega okarčka – *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787). *E. calcaria* je endemit Jugovzhodnih apneniških Alp; od 80 do 90 % areala vrste je na ozemlju Slovenije. *C. oedippus* je ena izmed sedmih najbolj ogroženih vrst evropskih dnevnih metuljev; v Sloveniji, Italiji in Franciji živijo največje evropske populacije te vrste.

Kompleksnost območja

Kompleksno območje je ekološka funkcionalna enota, ki sestoji iz več habitatnih tipov, navedenih v Prilogi I, in habitatov več vrst, navedenih v Prilogi II Direktive o habitatih. Če so v nekem predelu države habitatit več obravnavanih vrst blizu skupaj ali se deloma prekrivajo in ustrezajo kriterijem za pSCI (glej poglavji 2.3.5.2 in 2.3.5.3) lahko vse obravnavane habitate opredelimo kot eno območje.

Redkost vrste

Vrsta je v državi obravnavana kot redka, če zanesljivi podatki o njeni razširjenosti na ozemlju države v zadnjih petdesetih letih obstajajo v manj kot 5 kvadrantih rastrske mreže 10 x 10 km. Območja pSCI za redko vrsto opredelimo tako, da vanje vključimo habitate vseh recentnih populacij.

Med obravnavanimi vrstami smo ta kriterij upoštevali pri opredeljevanju območij za kraškega zmrzlikarja – *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861). Po zbranih podatkih o njegovi razširjenosti na ozemlju Slovenije je v zadnjih petdesetih letih živel v šestih kvadrantih rastrske mreže 10 x 10 km. Kljub temu smo kriterij redkosti upoštevali, ker za zadnjih petin-trideset let obstajajo zanesljivi podatki o razširjenosti vrste v Sloveniji le v dveh kvadrantih rastrske mreže 10 x 10 km.

2.3.6 Delež populacije vrste, ki je vključen v predlaganih območjih

Za vsako obravnavano vrsto smo ocenili delež (v %) populacije, ki je vključen v zanjo predlaganih območjih, glede na celotno populacijo vrste v Sloveniji.

2.4 NAČIN PREDSTAVITVE OBRAVNAVANIH VRST IN PREDLAGANIH OBMOČIJ

2.4.1 Obravnavane vrste

V opisu posamezne vrste, ki je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih in živi v Sloveniji, so zajeti naslednji razdelki:

- **Latinsko in slovensko ime vrste**
- **Sinonimi**
- **Družina, poddružina** (latinsko in slovensko ime družine in poddružine, v katero vrsta spada)
- **Morfološki opis** (opis in fotografija metulja)
- **Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste** (opis habitatov, fenologije vrste, značilnosti zgodnjih razvojnih stadijev, hranilnih rastlin gosenic in odraslih osebkov; fotografija habitata)

Habitate vrste smo opredelili na podlagi tipologije habitatnih tipov po palearktični (Physisis) klasifikaciji (Devillers & Devillers-Terschuren, 2002; Kaligarič et al., 2004).

- **Razširjenost vrste (areal)**

Areal vrste izven meja Slovenije smo predstavili opisno, razširjenost vrste v Sloveniji pa grafično na zemljevidu razširjenosti in opisno (komentar k zemljevidu). Georeferencirani podatki o nahajališčih vrste so na zemljevidu prikazani s točkami treh različnih barv, ki ustrezajo trem časovnim obdobjem najdbe vrste: do 31. 12. 1949, od 1. 1. 1950 do 31. 12. 1995 in po 1. 1. 1996. Obdobja smo določili glede na pomembne mejnike v zgodovini slovenske lepidopterologije. V obdobje do leta 1950 so vključeni podatki metuljarjev, ki so aktivno delovali na ozemlju Slovenije pred 1. svetovno vojno in med obema vojnama. Leta 1996 je bilo objavljeno delo Atlas ogroženih vrst dnevnih metuljev Slovenije (Čelik & Rebeušek, 1996), v katerega so vključeni podatki o razširjenosti, ekologiji, stopnji in vzrokih ogroženosti 25 vrst dnevnih metuljev v Sloveniji do leta 1996; med njimi je šest vrst, ki so navedene v Prilogi II Direktive o habitatih. Po letu 1996 smo pričeli z načrtнимi raziskavami razširjenosti dnevnih metuljev; rezultati bodo osnova za izdelavo atlasa dnevnih metuljev Slovenije.

- **Raziskanost vrste** (taksonomska, ekološka, raziskanost razširjenosti v Sloveniji; predlogi nadaljnjih raziskav vrste v Sloveniji)
- **Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice** (vzroki ogroženosti; dejavniki, ki ogrožajo vrsto in varstveni ukrepi za ohranjanje vrste na ozemlju Slovenije)
- **Varstveni status vrste**

Predstavili smo varstveni status vrste, ki je opredeljen v pomembnih mednarodnih in nacionalnih predpisih s področja varstva narave: v svetovnem rdečem seznamu iz leta 2002 (2002 IUCN Red List of Threatened Species), v rdečem seznamu evropskih dnevnih metuljev (Red Data Book of European Butterflies (Rhopalocera)), v Konvenciji o varstvu prosto živečega evropskega rastinstva in živalstva ter njunih

naravnih življenjskih prostorov (Bernska konvencija), v Direktivi o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst (Direktiva o habitatih), v rdečem seznamu rastlinskih in živalskih vrst Slovenije (Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam) in v Uredbi o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji.

- **Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI)** (seznam imen in identifikacijskih številk predlaganih območij za vrsto in njihova grafična predstavitev na zemljevidu Slovenije)

2.4.2 Predlagana območja

V opisu predlaganega območja za obravnavane vrste so zajeti naslednji razdelki:

- **Številka in ime območja**
- **Površina območja**
- **Nadmorska višina območja**
- **Biogeografska regija, v kateri leži območje**
- **Geografski oris** (lega v Sloveniji; pokrajinska podoba; prevladujoča kamninska podlaga; način poselitve; zemljevid območja)
- **Ekološka oznaka** (raba prostora; prevladujoči habitatni tipi; najpomembnejši habitat obravnavanih vrst metuljev, opredeljeni z značilnimi rastlinskimi vrstami)
- **Naravovarstveni pomen območja** (obravnavane vrste, za katere je opisano območje predlagano kot območje, pomembno za Evropsko skupnost (pSCI) in stanje njihovih populacij v opisanem območju; druge ogrožene vrste dnevnih metuljev, ki živijo v opisanem območju)

Pomen opisanega območja za ohranjanje tistih obravnavanih vrst, za katere je območje predlagano kot območje, pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), smo prikazali s stanjem njihovih populacij v opisanem območju. Stanje populacije posamezne vrste smo ovrednotili s tremi ocenami:

- meja areala (**MA**)
Ocenili smo, ali je populacija v predlaganem območju na meji areala vrste. Ocene smo prikazali s petimi znaki:
 - (populacija v opisanem območju ni na meji areala vrste)
 - Z (populacija v opisanem območju je na zahodni meji areala vrste)
 - V (populacija v opisanem območju je na vzhodni meji areala vrste)
 - S (populacija v opisanem območju je na severni meji areala vrste)
 - J (populacija v opisanem območju je na južni meji areala vrste)
- izoliranost populacije (**IP**)
Ocenili smo, ali je populacija v opisanem območju izolirana. Ocene smo prikazali z dvema simboloma:
 - + (populacija v opisanem območju je izolirana)
 - (populacija v opisanem območju ni izolirana)
- velikost populacije (**VP**)
Ocenili smo delež (%) populacije vrste v opisanem območju glede na celo-

tno populacijo vrste v Sloveniji; deleže smo razvrstili v tri razrede: **do 2 %, 2–15 %, > 15 %.**

Ocene stanja populacij smo predstavili v preglednici. V opombah (zapisane pod preglednico) smo navedli dodatne strokovne razloge za uvrstitev opisanega območja med predlagana območja, pomembna za Evropsko skupnost (pSCI). Ti razlogi so:

- populacija v predlaganem območju je na robu razširjenosti vrste v Sloveniji
- populacija v predlaganem območju je ocenjena za eno izmed največjih in najbolj vitalnih populacij vrste v Sloveniji
- populacija v predlaganem območju je ena izmed zadnjih populacij vrste v Sloveniji
- za populacijo v predlaganem območju so značilne določene ekološke posebnosti

Naravovarstveni pomen območja smo dodatno utemeljili z navajanjem drugih ogroženih vrst dnevnih metuljev, ki živijo v opisanem območju. Navedli smo vrste, ki izpolnjujejo vsaj enega izmed naslednjih kriterijev:

- vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih, vendar opisano območje zanje ni opredeljeno kot območje, pomembno za Evropsko skupnost (pSCI)
 - vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih
 - vrsta je v rdečem seznamu slovenskih metuljev (Uradni list RS 82, 2002) uvrščena v kategorijo izumrle (Ex) ali prizadete vrste (E)
 - vrsta je v rdečem seznamu evropskih dnevnih metuljev (van Swaay & Warren, 1999) uvrščena v kategorijo globalno ogrožene vrste
- To je vrsta, ki živi le na ozemlju Evrope in je zelo ogrožena. V Evropi je takih vrst 21, dve živita v Sloveniji: Rebelov mravljiščar – *Maculinea rebeli* (Hirschke, 1904) in črni rjavček – *Erebia melas* (Herbst, 1796).

2.5 NOMENKLATURNI VIRI

Za obravnavane vrste metuljev smo nomenklaturo in sistematiko povzeli po Karsholt & Razowski (1996), za rastline po Martinčič et al. (1999).

2.6 VIRI DIGITALNIH GEODETSKIH PODATKOV

Za izdelavo tematskih kart, na katerih so vrisani poligoni predlaganih območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI) (sl. 60–139), smo za podlago uporabili naslednje podatke iz zbirke digitalnih prostorskih podatkov Geodetske uprave Republike Slovenije: Temeljni topografski načrt merila 1 : 5000, © Geodetska uprava Republike Slovenije, 1995–1997; Temeljni topografski načrt merila 1 : 10000, © Geodetska uprava Republike Slovenije, 1967–1993; Državna topografska karta merila 1 : 25000, © Geodetska uprava Republike Slovenije, 1992–2003; Državna topografska karta merila 1 : 50000, © Geodetska uprava Republike Slovenije, 2000–2005; Pregledna karta Slovenije merila 1 : 250000, © Geodetska uprava Republike Slovenije, 1995; Pregledna karta Slovenije merila 1 : 750000, © Geodetska uprava Republike Slovenije, 1995; Ortofoto, © Geodetska uprava Republike Slovenije, 1997–2004.

Za izdelavo zemljevidov razširjenosti obravnavanih vrst v Sloveniji in strokovnih predlogov območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI) za posamezno vrsto, smo za podlago uporabili reliefni zemljevid Slovenije, ki ga je izdelal Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU v Ljubljani.

3 VRSTE METULJEV, KI SO NAVEDENE V PRILOGI II DIREKTIVE O HABITATIH IN ŽIVIJO V SLOVENIJI

Za trinajst vrst metuljev, ki so navedene v Prilogi II Direktive o habitatih in živijo v Sloveniji, smo zbrali 4451 podatkov o njihovi razširjenosti na ozemlju Slovenije (tab. 2). Med podatki jih 285 ni časovno opredeljenih (večinoma stari zapisi le z navedbo nahajališča).

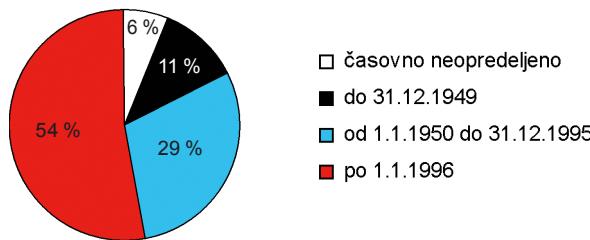
Tabela 2. Število podatkov o razširjenosti posamezne vrste, ki je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih, na ozemlju Slovenije v treh časovnih obdobjih (Vir: osrednja baza podatkov Natura Y2k.)

Table 2. The number of distribution records for butterflies and moths included in the Appendix II of the Habitats Directive in Slovenia for three time periods: before December 1, 1949; January 1, 1950 to December 31, 1995; after January 1, 1996 (Source: central database Natura Y2k).

Latinsko ime vrste in avtor	Število vseh podatkov	Št. časovno opredeljenih podatkov	Število podatkov v časovnih obdobjih do 31. 12. 1949	od 1. 1. 1950 do 31. 12. 1995	po 1. 1. 1996
<i>Leptidea morsei</i> Fenton, 1881	52	52	10	10	32
<i>Colias myrmidone</i> (Esper, 1780)	49	48	24	24	0
<i>Lycaena dispar</i> Haworth, 1803	935	860	73	233	554
<i>Maculinea teleius</i> (Bergsträsser, 1779)	574	570	34	158	378
<i>Maculinea nausithous</i> (Bergsträsser, 1779)	414	387	2	119	266
<i>Euphydryas aurinia</i> (Rottemburg, 1775)	927	840	80	275	485
<i>Hypodryas maturna</i> (Linnaeus, 1758)	452	399	88	170	141
<i>Nymphalis vaualbum</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	4	4	4	0	0
<i>Erebia calcaria</i> Lorković, 1953	192	190	57	78	55
<i>Coenonympha oedippus</i> (Fabricius, 1787)	358	327	68	86	173
<i>Eriogaster catax</i> (Linnaeus, 1758)	145	140	43	30	67
<i>Callimorpha quadripunctaria</i> (Poda, 1761)	324	324	23	103	198
<i>Erannis ankeraria</i> (Staudinger, 1861)	25	25	2	6	17
SKUPAJ	4451	4166	508	1292	2366

Največ, 2366 (54 %), zbranih podatkov o najdbah obravnavanih vrst je iz obdobja po letu 1996 (tab. 2, sl. 3). To je predvsem odraz intenzivnih in načrtnih raziskav razširjenosti

Vrste metuljev

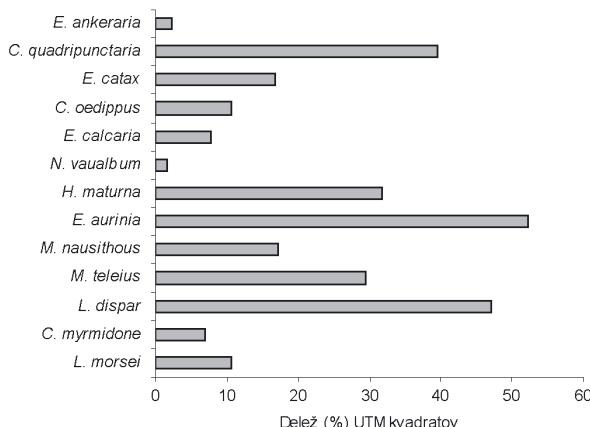

Slika 3. Deleži (%) podatkov o najdbah vrst, ki so navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, na ozemlju Slovenije po časovnih obdobjih: do 31. 12. 1949, od 1. 1. 1950 do 31. 12. 1995, po 1. 1. 1996 (Vir: osrednja baza podatkov Natura Y2k.)

Figure 3. Percentages of distribution records for butterflies and moths included in the Appendix II of the Habitats Directive in Slovenia for three time periods: before December 1, 1949; January 1, 1950 to December 31, 1995; after January 1, 1996 (Source: central database Natura Y2k).

dnevnih metuljev v zadnjih letih za pripravo atlasa dnevnih metuljev Slovenije, podrobnih in sistematičnih raziskav ekologije nekaterih vrst (*C. oedippus*, *M. teleius*, *M. nausithous*) ter favnično lepidopteroloških raziskovanj v okviru nacionalnih temeljnih in aplikativnih raziskovalnih projektov. Pomemben delež podatkov iz zadnjega obdobja pa smo zbrali tudi pri načrtnih raziskavah ciljnih vrst metuljev v okviru projektne naloge »Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Metulji« v letu 2004.

Glede na zbrane podatke o razširjenosti obravnavanih vrst v Sloveniji (vir: osrednja baza podatkov Natura Y2k) imata travniški postavnež (*E. aurinia*) in močvirski cekinček (*L. dispar*) največje območje razširjenosti (sl. 4). Črtasti medvedek (*C. quadripunctaria*), v nadaljevanju obravnavan kot splošno razširjena vrsta v Sloveniji, je po zbranih podatkih razširjen le v 40 % UTM kvadratov, ki obsegajo ozemlje Slovenije; razloga sta dva: (1) načrtne terenske raziskave zadnjih let so usmerjene predvsem v proučevanje dnevnih metuljev in (2) slovenski raziskovalci in strokovnjaki za metulje ter amaterski metuljarji vrsto glede na eksperimentno znanje in terenske izkušnje že od nekdaj obravnavamo kot splošno razširjeno v Sloveniji, zato je marsikateri podatek o njeni prisotnosti na ozemlju naše države kljub opazovanju ostal nezabeležen.

Slika 4. Delež (%) UTM kvadratov ozemlja Slovenije, za katere obstajajo podatki o prisotnosti posamezne vrste, ki je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih (Vir: osrednja baza podatkov Natura Y2k.)

Figure 4. The percentage of UTM squares of Slovenia with distribution records for each evaluated Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive (Source: central database Natura Y2k).

Med trinajstimi obravnavanimi vrstami sta le dve (tab. 3), ki sta v Direktivi o habitatih označeni kot prednostni vrsti: *N. vaualbum* in *C. quadripunctaria*. Slednja je edina med obravnavanimi vrstami, ki je v Sloveniji splošno razširjena in ni ogrožena.

Tabela 3. Vrste metuljev, ki so navedene v Prilogi II Direktive o habitatih in živijo v Sloveniji, njihova kategorija prisotnosti, razširjenost (splošna; v biogeografski regiji) in raziskanost (razširjenost, taksonomska, ekološka) v Sloveniji. Razlaga okrajšav: glej poglavje 2.3.

Table 3. The distribution (general, each biogeographic region) and level of knowledge about distribution, taxonomy and ecology of butterflies and moths included in the Appendix II of the Habitats Directive in Slovenia. See Chapter 2.3 for explanation.

EU šifra	Latinsko ime vrste in avtor	Slovensko ime vrste	Prednostna vrsta	Kategorija prisotnosti	Splošna razširjenost	Biogeografska regija	Raziskanost	taksonomska	Raziskanost vrste
									nezadostna
4036	<i>Lepidela morsel</i> Fenton, 1881	veliki frfotavček	ne	Ai	ne	AL, CE	nezadostna	dобра	nezadostna
4030	<i>Colias myrmidone</i> (Esper, 1780)	bakreni senožetnik	ne	Av	ne	AL, CE	nezadostna	dобра	nezadostna
1060	<i>Lycaena dispar</i> Haworth, 1803	močvirski cekinček	ne	Ai	ne	AL, CE	dобра	dобра	dobra
1059	<i>Maculinea teleius</i> (Bergsträsser, 1779)	stršničin stravljiljsčar	ne	Ai	ne	AL, CE	dобра	dобра	zadovoljiva
1061	<i>Maculinea nausithous</i> (Bergsträsser, 1779)	temni mravljiščar	ne	Ai	ne	AL, CE	dобра	dобра	zadovoljiva
1065	<i>Euphydryas aurinia</i> (Rottemburg, 1775)	travnški postavnež	ne	Ai	ne	AL, CE	dобра	dобра	dobra
1052	<i>Hypodryas maturna</i> (Linnaeus, 1758)	gozdni postavnež	ne	Ai	ne	AL, CE	nezadostna	dобра	dobra
4039	<i>Nymphalis vaualbum</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	vzhodni lepotec	da	Ex	ne	AL, CE	—	dобра	—
1072	<i>Erebia calcaria</i> Lorkovič, 1953	Lorkovičev rjavček	ne	Ai	ne	AL	dобра	dобра	nezadostno
1071	<i>Coenonympha oedippus</i> (Fabricius, 1787)	barjanski okarček	ne	Ai	ne	AL, CE	zelo dobra	dобра	dobra
1074	<i>Eriogaster catax</i> (Linnaeus, 1758)	hroni volnoritec	ne	Ai	ne	AL, CE	nezadostno	dобра	nezadostna
1078	<i>Callimorpha quadripunctaria</i> (Poda, 1761)	črtasti medvedek	da	Ai	da	AL, CE	zadovoljiva	dобра	zadovoljiva
4033	<i>Erannis ankeraria</i> (Staudinger, 1861)	kraški zmrzlkar	ne	Ai	ne	CE	dобра	dобра	nezadostna

Enajst obravnavanih vrst je stalno prisotnih na ozemlju Slovenije (tab. 3). Vrsta *N. vaulbum* je v Sloveniji izumrla, saj zadnji podatki o njeni prisotnosti v naši državi izvirajo iz obdobja pred letom 1950. Vrsta *C. myrmidone* je bila nazadnje opažena leta 1993 v okolini Stražišča pri Kranju in spada med domnevno izumrle vrste. Zaradi zamenljivosti z ostalimi vrstami rodu *Colias* in zaradi ustreznih larvalnih habitatov v severovzhodnem delu države dopuščamo možnost ponovne najdbe vrste v Sloveniji.

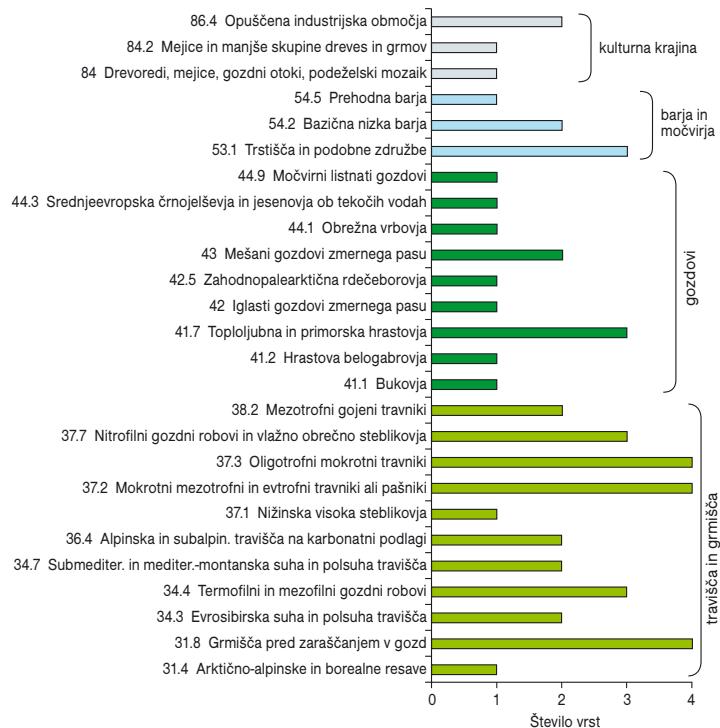
Po podatkih o razširjenosti vrst v Sloveniji (osrednja baza podatkov Natura Y2k) enajst obravnavanih vrst živi v alpski in celinski biogeografski regiji (tab. 3). Izjema sta vrsti *E. calcaria* in *E. ankeraria*: prva je razširjena le v alpski, druga le v celinski regiji.

Ocenjujemo, da je le za vrsto *C. oedippus* razširjenost v Sloveniji zelo dobro raziskana (tab. 3). Za vrste *L. dispar*, *M. teleius*, *M. nausithous*, *E. aurinia*, *E. calcaria* in *E. ankeraria* je razširjenost raziskana dobro, za vrsto *C. quadripunctaria* zadovoljivo in za vrste *L. morsei*, *C. myrmidone*, *H. maturna* in *E. catax* nezadostno. Vseh trinajst obravnavanih vrst je taksonomsko dobro raziskanih. Ekologija vrste je nezadostno raziskana pri vrstah *L. morsei*, *C. myrmidone*, *E. calcaria*, *E. catax* in *E. ankeraria*. Zadovoljivo je raziskana pri vrstah *M. teleius*, *M. nausithous* in *C. quadripunctaria* ter dobro raziskana pri vrstah *L. dispar*, *E. aurinia*, *H. maturna* in *C. oedippus*. Za večino vrst (izjema so populacije vrste *C. oedippus* na Ljubljanskem barju) ne poznamo številčnosti, velikosti in izoliranosti populacij ter mobilnosti in disperzijskega potenciala odraslih osebkov. Pomanjkljivo raziskane ali neraziskane so v Sloveniji za večino vrst tudi biologija in ekološke potrebe zgodnjih ontogenetskih stadijev ter vpliv različnih ekoloških dejavnikov in načinov gospodarjenja z zemljišči na velikost in stabilnost populacij.

Najpomembnejši habitat obravnavanih vrst so naravna in antropogena travnišča in grmišča ter barja in močvirja (sl. 5). V intenzivno obdelani in gosto poseljeni pokrajini so pomembni habitat obravnavanih vrst predvsem mejice, robovi gozdnih otokov ter opuščeni peskokopi in gramoznice. Strnjen gozd zanje ni primeren habitat, temveč le gozdni rob na vrzelih (jase, poseke). V pretežno gozdnati pokrajini so primerni habitat gozdni robovi ob poteh.

Slika 5. Pomen habitatnih tipov (opredeljenih na tretjem nivoju) za vrste, ki so navedene v Prilogi II Direktive o habitatih in živijo v Sloveniji

Figure 5. Importance of habitat types (classified at third level) for Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive in Slovenia.

OPISI OBRAVNAVANIH VRST

***Leptidea morsei* Fenton, 1881 – VELIKI FRFOTAVČEK**

Sinonimi:

ni sinonimov

Družina, poddružina:

Pieridae – BELINI, Dismorphiinae – FRFOTAVČKI

Morfološki opis

Vrsta je največji evropski frfotavček. Krila so bela (sl. 6). Na zgornji strani sprednjih kril je v apikalnem delu temnosiva lisa vse do konice krila. Pri osebkih prve generacije so v lisi vidne še nekoliko izstopajoče svetlosive žile. Pri samicah je lisa pogosto reducirana. Spodnja stran zadnjih kril je sivobela do rumenkasto siva. Žile so sivo poprašene, čez krila potekata dve vzporedni pošechni sivi progi. Mediana celica na spodnji strani zadnjih kril je bela. Osebki druge generacije lahko imajo spodnjo stran zadnjih kril skoraj popolnoma belo z dvema poševnima sivima lisama.

Veliki frfotavček je precej podoben sorodnima vrstama *Leptidea sinapis* (Linnaeus, 1758) in *Leptidea reali* Reissinger, 1989, zato je določitev težavna. Zanesljivo razlikovanje je mogoče le na podlagi primerjave hitinskih struktur na kopulacijskem aparatu samcev in samic. Metulje velikega frfotavčka lahko od sorodnih vrst razlikujemo tudi po velikosti (predvsem samice druge generacije), značilni risbi na spodnji strani zadnjih kril in ostro koničastem apeksu. Slednji je pri drugih vrstah frfotavčkov zaobljen.

Slika 6. *Leptidea morsei* Fenton, 1881 – VELIKI FRFOTAVČEK (Foto: R. Verovnik.)

Figure 6. *Leptidea morsei* Fenton, 1881 – FENTON'S WOOD WHITE (Photo: R. Verovnik).

Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste

Vrsta poseljuje vrzelaste površine v svetlih listnatih in mešanih gozdovih, predvsem na južnih pobočjih gričevnatega sveta jugovzhodne Slovenije. To so toploljubni in svetli, pestro strukturirani gozdniki robovi na jasah in ob poteh ter gozdnih otokih (sl. 7). V drevesni plasti prevladujejo graden (*Quercus petraea*), cer (*Quercus cerris*), maklen (*Acer campestre*) in mali jesen (*Fraxinus ornus*), v zeliščni plasti je črni (*Lathyrus niger*) ali pa spomladanski grahor (*Lathyrus vernus*).

Habitat vrste po palearktični klasifikaciji:

- 41.1C3 Ilirska termofilna bukovja
- 41.2A11 Ilirska hrastova belogabrovja v notranjosti
- 41.7432 Ilirski gozdovi gradna in črnega grahorja

Veliki frfotavček ima dve generaciji na leto. Metulji prve generacije se pojavljajo od srede aprila do konca maja, druge generacije pa od srede junija do srede julija. Gosenice se hranijo na spomladanskem (*Lathyrus vernus*) in črnem grahorju (*Lathyrus niger*). V litera-

Slika 7. Habitat vrste *Leptidea morsei* Fenton, 1881 v Sloveniji (Foto: T. Čelik.)

Figure 7. Habitat of *Leptidea morsei* Fenton, 1881 in Slovenia (Photo: T. Čelik).

turi navajajo kot hrailne rastline gošenice tudi ptičjo grašico (*Vicia cracca*), *Vicia japonica* in *Vicia amoena*.

Razširjenost vrste (areal)

Veliki fffotavček ima ponto-kaspijsko-južnosibirsko-mandžurijski tip razširjenosti (Varga, 1977). Areal vrste sega od vzhodne Evrope, azijskega dela Turčije, Rusije, Kazahstana do Mongolije, severne Kitajske, Koreje in Japonske (Gorbunov, 2001; Tshikolovets, 2003). V Evropi je vrsta razširjena na Hrvaškem (Lorković, 1927, 1993), Češkem (Beneš et al., 2002), Slovaškem (Pastoralis & Reiprich, 1995), Madžarskem (Kudrna, 2002), v Bosni in Hercegovini (Sijarić & Mihljević, 1972; Lelo, 2000), v Srbiji (Lorković, 1993), v vzhodnem delu Avstrije (Reichl, 1992), v Romuniji (Kudrna, 2002; <http://www.faunaeur.org/>) ter v Ukrajini, Moldaviji in Rusiji (Tshikolovets, 2003). V Sloveniji je zahodna meja areala vrste (Carnelutti & Michieli, 1960).

Navedbo, da je vrsta v Bolgariji splošno razširjena (Krzywicki, 1981) je po reviziji ovrgel Lorković (1993), ki za to državo omenja le eno lokacijo (Mihajlovogradsko) na skrajnem severu, ob državni meji s Srbijo. Po najnovejših podatkih (Abadijev, 2001; <http://www.faunaeur.org/>) vrste v Bolgariji ni.

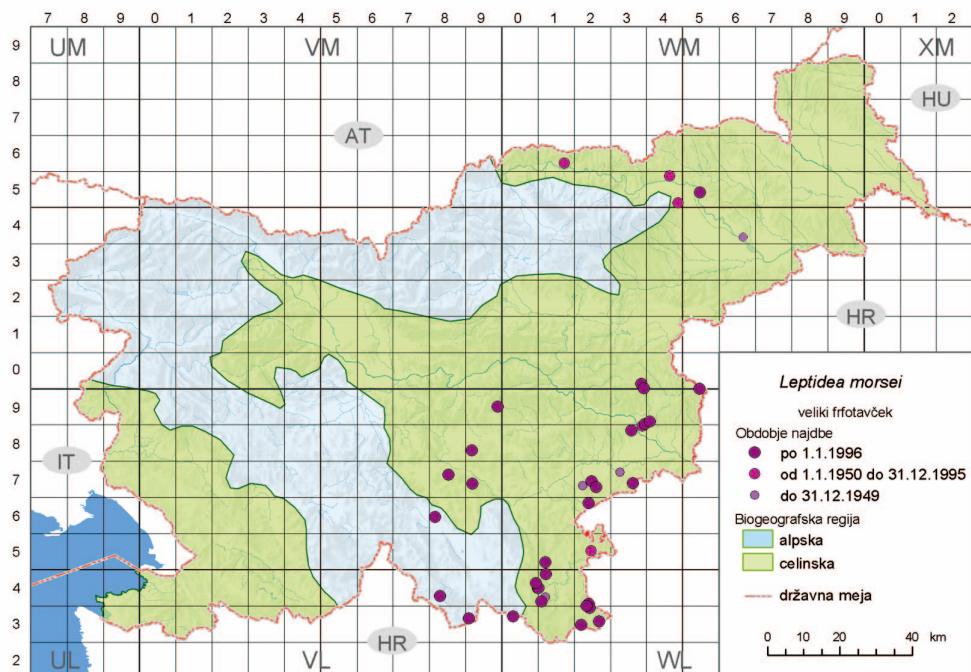
Za Grčijo vrsto med prvimi omenja Dufay (1982). To in nezanesljive predhodne navedbe (Brown, 1977 cit. po Lorković, 1982) smatra Lorković (1993) za netočne in zelo dvomljive. Po najnovejših podatkih (<http://www.faunaeur.org/>) vrsta v Grčiji ni prisotna.

Krzywicki (1962) dopušča možnost najdbe vrste tudi na Poljskem in kot najbliže znanu nahajališče omenja kraj Zaleszczyk v Ukrajini. Tolman & Lewington (1997) navajata, da vrsta živi v južnem delu Poljske, čeprav je Krzywicki (1982) v preglednem seznamu dnevnih metuljev Poljske ne omenja več. Po najnovejših podatkih (<http://www.faunaeur.org/>) vrste na Poljskem ni.

Klasično nahajališče vrste je na Japonskem (Gorbunov, 2001). V Evropi živi podvrsta *L. m. major* Grund, 1905 (Tshikolovets, 2003). Ta je bila kot aberacija *croatica* (spomladanska generacija) in aberacija *major* (poletna generacija) opisana po osebkih, najdenih na Hrvaškem v okolini Zagreba (Lorković, 1993).

Prvo navedbo o prisotnosti velikega frfotavčka na ozemlju Slovenije je objavil Hafner (1909: 89) v seznamu metuljev Kranjske, kjer vrsto navaja za Dolenjsko (Tolsti Vrh, Kostanjevica na Krki). Za Štajersko (Ptuj) vrsto (kot *L. sinapis v. croatica* Grund) prva navajata Hoffmann in Klos (1914: 207).

V Sloveniji je vrsta razširjena v vzhodni polovici države (sl. 8): Kočevsko, dolina reke Kolpe, Bela krajina, Suha krajina, južno obroblje Posavskega hribovja, Gorjanci, Krško in Bizejško gričevje ter Podravje. Pogosteje je predvsem v dolini Kolpe in Beli krajini. Za osrednje Podravje (Radvanje, Kamniška graba, Radlje ob Dravi) vrsto kot redko in lokalno omenja Jež (1983). Na severnem Štajerskem smo vrsto nazadnje opazili leta 2001, v okolini Maribora (Trčova). Edini podatek o prisotnosti vrste na Gorenjskem je objavil Withrington (2003). Avtor jo je leta 1982 opazil 6 km severno od Kranja; navedba je dvojničiva (zato podatek ni prikazan na sl. 8), saj vrste v osrednji in zahodni Sloveniji doslej nismo našli. Najbolj zahodne populacije vrste v Sloveniji živijo v Borovški dolini južno od Kočevske Reke in na južnem vznožju Male gore v okolini naselja Otavice.

Slika 8. Razširjenost vrste *Leptidea morsei* Fenton, 1881 v Sloveniji

Figure 8. Distribution of *Leptidea morsei* Fenton, 1881 in Slovenia.

Raziskanost vrste

Razširjenost velikega frfotavčka v Sloveniji je nezadostno raziskana. Z načrtimi te-renskimi raziskavami v letu 2004 smo odkrili nova nahajališča v Suhih krajini in na gričevju nad dolino reke Mirenščice, kjer po doslej zbranih podatkih živijo najseverozahodnejše po-pulacije vrste v Sloveniji. Poznavanje razširjenosti temelji predvsem na naključnih opazo-vanjih, zato so dodatne raziskave nujne. Razširjenost velikega frfotavčka je treba podrobne-je raziskati predvsem v naslednjih pokrajinah: Novomeška pokrajina, Raduljsko hribovje, Posavsko hribovje, Gorjanci, Krško in Bizejsko gričevje, Kozjansko, Haloze in zahodne Slovenske gorice.

Veliki frfotavček je taksonomsko dobro raziskana vrsta.

Ekologija vrste ni zadostni proučena. Dodatne avtakološke raziskave so potrebne za primerno opredelitev naravovarstvenih smernic in uspešno izvajanje varstvenih ukrepov z namenom ohraniti vrsto na ozemlju Slovenije. V okviru teh je smiselnou proučiti predvsem ekološke potrebe zgodnjih ontogenetskih stadijev (ugotoviti rastlinske vrste, ki so hrani-ne rastline gošenic v Sloveniji), značilnosti habitatov vrste v Sloveniji (velikost habitata, sestava vegetacije v habitatu itd.), mobilnost in disperzijski potencial odraslih osebkov ter številčnost, velikost, izoliranost in prostorsko strukturo populacij.

Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice

Glavni dejavniki ogrožanja vrste so veliki posegi v gozdne površine, kot na primer go-loseki in nadomeščanje mešanih in listopadnih gozdov z monokulturnimi nasadi iglavcev. Pomembna dejavnika ogrožanja sta tudi intenzivna košnja zeliščne vegetacije na gozdnih robovih in intenzivna paša na površinah ob gozdu. Predpostavljam, da tudi klimatske spre-membe z vse toplejšimi in vse bolj sušnimi poletji negativno vplivajo na obstoj populacij.

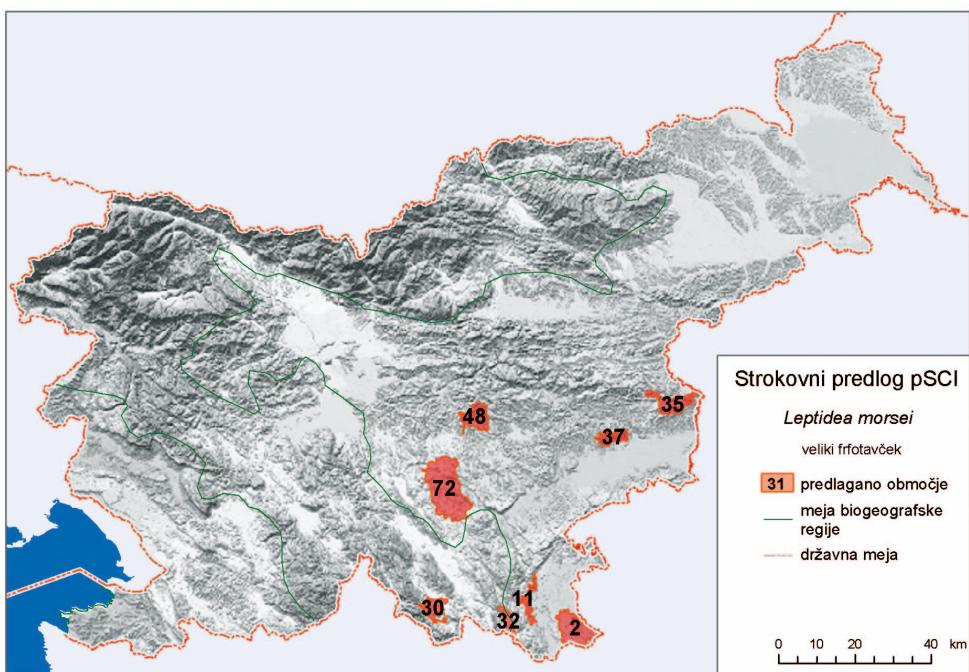
Osnovni varstveni ukrepi za ohranitev vrste v Sloveniji so: vzdrževanje jas in poti v topoljubnih listnatih in mešanih gozdovih ter košnja zeliščne vegetacije ob gozdnih cestah enkrat na leto, in sicer ne pred septembrom.

Varstveni status vrste

- Red Data Book of European Butterflies (Rhopalocera) (van Swaay & Warren, 1999): **CR (Critically endangered)**; kritično prizadeta vrsta)
- Direktiva o habitatih (Directive 92/43/EEC): **Priloga II**
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS 82, 2002): **V (Vulnerable)**; ranljiva vrsta)
- Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji (Uradni list RS 46, 2004): **zaščitena**

Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), v Sloveniji

Za vrsto *Leptidea morsei* Fenton, 1881 predlagamo 8 območij s skupno površino 338 km² (sl. 9).

Slika 9. Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), za vrsto *Leptidea morsei* Fenton, 1881 v Sloveniji

Figure 9. Expert proposal of potential Sites of Community Interest (pSCI) designated for *Leptidea morsei* Fenton, 1881 in Slovenia.

Legenda	2	Bela krajina – jugovzhodni del
	11	Črnomelj – obronki Kočevskega roga zahodno od mesta
	30	Kočevska Reka
	32	Kolpa – zahodni del
	35	Kozjansko–Bizejjsko
	37	Krško gričevje
	48	Mirenščica
	72	Suha krajina

***Colias myrmidone* (Esper, 1780) – BAKRENI SENOŽETNIK**

Sinonimi:

ni sinonimov

Družina, poddružina:

Pieridae – BELINI, Coliadinae – SENOŽETNIKI

Morfološki opis

Zgornja stran kril pri samcu je blešeče oranžnordečkaste barve (sl. 10a), kar je razlog, da se krila v letu lesketajo. Na zunanjem robu sprednjih in zadnjih kril je ozek črn pas brez prečnih rumenkastih žil. Na zgornji strani zadnjih kril je v bazalnem delu dobro vidno polje dišavnih dlačic, ki ga pri drugih vrstah iz rodu *Colias* v Sloveniji ni. Barvni vzorec na krilih samice je zelo variabilen. Zgornja stran kril je večinoma oranžnorumene (sl. 10b), lahko pa tudi bledorumene, zelenkaste, rožnatorumene ali citronastorumene barve. Črni rob na sprednjih in zadnjih krilih po celi dolžini prekinjajo enako velike rumene lise, ki jih je običajno šest ali sedem. Črna lisa v mediani celici sprednjih kril je pri obeh spolih ovalne oblike.

Slika 10. *Colias myrmidone* (Esper, 1780) – BAKRENI SENOŽETNIK: (a) samec, (b) samica
(Foto: S. Gomboc.)

Figure 10. *Colias myrmidone* (Esper, 1780) – DANUBE CLOUDED YELLOW: (a) male, (b) female
(Photo: S. Gomboc).

Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste

Vrsta poseljuje suha in polsuha travnišča z redko zeliščno vegetacijo in grmovjem, predvsem na južnih pobočjih v gričevnatem svetu (sl. 11). V Nemčiji je vrsta pred desetletjem živela tudi v svetlih gozdovih rdečega bora (*Pinus sylvestris*) s spomladansko reso (*Erica carnea*) in vrstami iz rodu relika (*Chamaecytisus* spp.) v podrasti (Wiedemann, 1995). Danes so se v Nemčiji redke preživele populacije ohranile na strmih, izredno termofilnih pobočjih z delno zaraščenimi travnišči (Kudrna & Mayer, 1990). Svetli gozdovi s travnato podrastjo (gozdna stepa) so habitat tudi v nekaterih predelih Češke in Slovaške (Pavličko & Konvička, 2002).

Habitat vrste po palearktični klasifikaciji:

- 34.32 Srednjeevropska suha in polsuha travnišča s prevladujočo pokončno stoklaso
- 34.41 Kserotermofilni gozdniki robovi
- 42.54 Bazifilna rdečeborovja

Bakreni senožetnik ima dve do tri generacije na leto. Metulji prve generacije se pojavljajo od konca maja do sredine junija, druge od julija do avgusta, tretje pa od konca avgusta do septembra. Metulji letajo zelo hitro, v vijugah, tik nad vegetacijo. Odrasli osebki prve generacije se hranijo na travniški kadulji (*Salvia pratensis*), nageljčkih (*Dianthus* spp.) in na grabljiščih (*Knautia* spp.), metulji druge generacije pa na cvetovih dobre misli (*Origanum* spp.), glavincev (*Centaurea* spp.), grabljišč (*Knautia* spp.) in gritavcev (*Scabiosa* spp.) (Wiedemann, 1995). Metulji se pari-jo v popoldanskih urah (Wiedemann, 1995). Samice odlagajo jajčeca na mlade poganjke hranilnih rastlin gosenic. Te so: regensburška relika (*Chamaecytisus ratisbonensis*), avstrijska relika (*C. austriacus*), redkeje nizka relika (*C. supinus*) (Tolman & Lewington, 1997; Wiedemann, 1995). Pavličko in Konvička (2002) kot hranilno rastlino gosenic navajata tudi navadno kozjo deteljo (*Lembotropis nigricans*), Tshikolovets (2003) pa še ukrajinsko reliko (*Chamaecytisus ruthenicus* (Fischer ex Wołoszczak) A. Klásková). V poskusih so dokazali, da četudi samice odložijo jajčeca na druge vrste relik, jih gosenice ne jedo (Wiedemann, 1995). Vrsta prezimi v stadiju mlade gosenice. Gosenice se zabubijo ob steblu hranilne rastline.

Slika 11. Habitat vrste *Colias myrmidone* (Esper, 1780) v Sloveniji (Foto: S. Gomboc.)

Figure 11. Habitat of *Colias myrmidone* (Esper, 1780) in Slovenia (Photo: S. Gomboc).

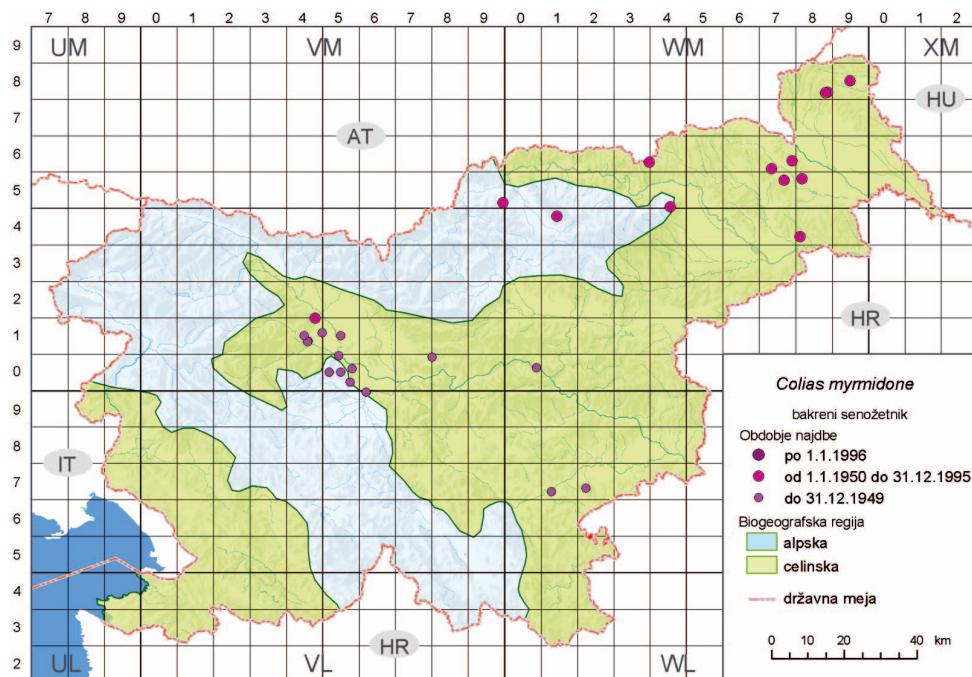
Razširjenost vrste (areal)

Bakreni senožetnik ima ponto-kaspijsko-turkestanski tip razširjenosti (Varga, 1977). Areal vrste sega od srednje Evrope, Rusije do severozahodnega Kazahstana (Pavličko & Konvička, 2002; Tshikolovets, 2003). V Evropi je vrsta razširjena v južni Nemčiji, kjer je zahodna meja areala (Pavličko & Konvička, 2002), na Poljskem (Krzywicki, 1982), Češkem (Pavličko & Konvička, 2002), Slovaškem (Pastoralis & Reiprich, 1995), Madžarskem (Kudrna, 2002), v vzhodni Avstriji (Reichl, 1992), Bolgariji (Abadijev, 2001), Romuniji (Kudrna, 2002), Latviji (Kudrna, 2002), kjer je bila vrsta najdena le enkrat, leta 1949 (Tolman & Lewington, 1997), v južni Litvi (Pavličko & Konvička, 2002) ter v Belorusiji, Ukrajini, Moldaviji, Rusiji in Kazahstanu (Tshikolovets, 2003). Vrsta je domnevno prisotna tudi na Hrvaškem in v Srbiji (<http://www.faunaeur.org/>). V Sloveniji vrsto obravnavamo kot domnevno izumrljo.

Klasično nahajališče vrste je na Madžarskem (Tolman & Lewington, 1997).

Prvo navedbo o pojavljanju bakrenega senožetnika na ozemlju Slovenije je objavil Hafner (1909: 89) v seznamu metuljev Kranjske, kjer vrsto kot redko navaja za Ljubljano (Podutik, Vižmarje) in Gorenjsko (Sv. Katarina) ter kot pogosto za Dolenjsko (Novo mesto, Tolsti Vrh). Verjetno prvi pisni vir o prisotnosti vrste na Štajerskem je delo »Die Schmetterlinge Steiermarks«, v katerem Hoffmann in Klos (1914: 214) navajata vrsto za Maribor.

V Sloveniji smo bakrenega senožetnika nazadnje opazili leta 1993 v okolici Stražišča pri Kranju (sl. 12). Pred tem, na začetku prejšnjega stoletja, je bila vrsta na Gorenjskem

Slika 12. Razširjenost vrste *Colias myrmidone* (Esper, 1780) v SlovenijiFigure 12. Distribution of *Colias myrmidone* (Esper, 1780) in Slovenia.

opažena na Sv. Katarini (Hafner, 1909), v Moravčah (Hafner, rokopis) in nazadnje v tridesetih letih prejšnjega stoletja na Sorškem polju in okolici (Lepidopterološka zbirka ZRC SAZU). Na severnem Dolenjskem (»Podkraj pod Kumom«) je bakrenega senožetnika leta 1927 ujel M. Hafner (Lepidopterološka zbirka ZRC SAZU). Podatki o razširjenosti vrste na Štajerskem (Kozjak, Hočko Pohorje, Videm pri Ptuju, Radenci, Negova, Vučja vas, Ormož) in Goričkem (Mačkovci) so iz sedemdesetih in osemdesetih let prejšnjega stoletja (Lepidopterološka zbirka ZRC SAZU; zbirki M. Lasana in T. Lesarja). Na Koroškem je bila vrsta prvič opažena leta 1982 (Črna na Koroškem, leg. T. Jeseničnik), kasneje le še dvakrat: leta 1983 (jugozahodni obročki Pohorja pri Mislinjski Dobravi, leg. M. Stropnik) in leta 1989 (okolica naselja Kotlje, leg. R. Verovnik).

Zaradi zamenljivosti z ostalimi vrstami rodu *Colias* (*C. myrmidone* lahko zato na tenu velikokrat prezremo) in prisotnosti ustreznih larvalnih habitatov v severovzhodnem delu države dopuščamo možnost ponovne najdbe vrste v Sloveniji. Najbližje znano nahajališče vrste danes je na zahodnem Madžarskem, v Porabju, na mejnem področju z Goričkim (Varga, ustno).

Raziskanost vrste

Razširjenost bakrenega senožetnika v Sloveniji je pomanjkljivo raziskana. Glede na to, da je za vrste iz rodu *Colias* splošno znano, da imajo visok kolonizacijski potencial, je nujno redno preverjanje prisotnosti bakrenega senožetnika na našem ozemlju, predvsem v severovzhodnem delu države, kjer še obstajajo za vrsto primerni habitat.

Bakreni senožetnik je taksonomsko dobro raziskana vrsta.

Ekologija vrste v Sloveniji ni raziskana.

Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice

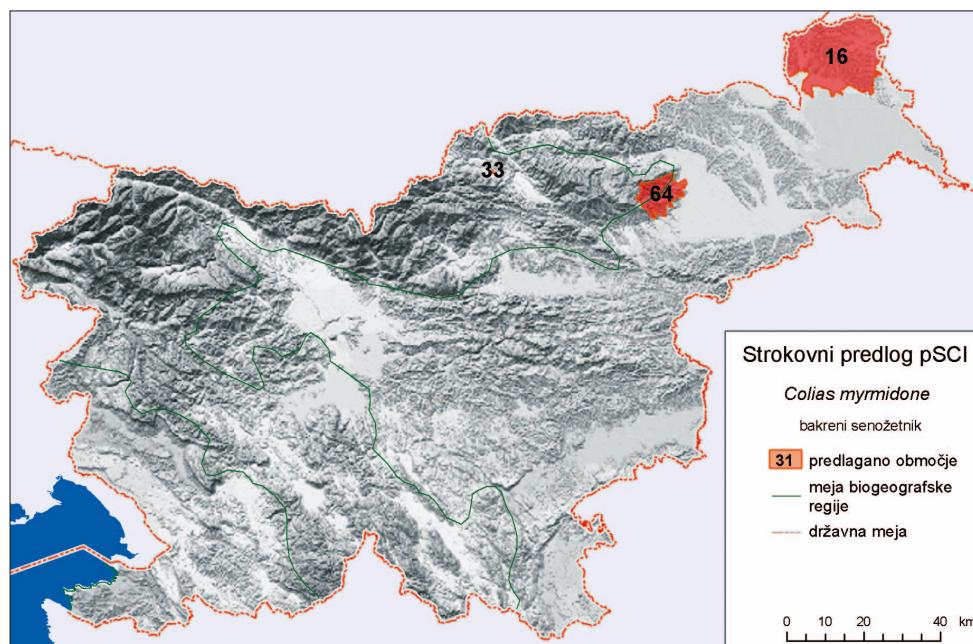
Predpostavljamo, da so fragmentacija habitat in spremembe v načinih gospodarjenja v habitatih, primernih za vrsto, glavni razlogi za zmanjšanje številčnosti evropskih populacij v zadnjih letih. To je predvsem opuščanje košnje na strmih, za strojno košnjo manj primernih travnikih in opuščanje ekstenzivne paše kserotermnih travnišč. K zmanjšanju ustreznih habitatov prispevajo tudi urbanizacija, intenzifikacija kmetijstva, predvsem prekomerna uporaba agrokemijskih sredstev, intenzivno pašništvo in prepogosta strojna košnja. Trend upadanja populacij je verjetno povezan tudi z naravnim procesom zmanjševanja areala, saj vrsta izginja iz območij, kjer so primerni habitatati za njen obstoj.

Varstveni status vrste

- Red Data Book of European Butterflies (Rhopalocera) (van Swaay & Warren, 1999): **VU (Vulnerable)**; ranljiva vrsta
- Direktiva o habitatih (Directive 92/43/EEC): **Priloga II**
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS 82, 2002): **E (Endangered)**; prizadeta vrsta
- Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji (Uradni list RS 46, 2004): **zaščitena**

Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), v Sloveniji

Za vrsto *Colias myrmidone* (Esper, 1780) predlagamo 3 območja s skupno površino 472 km² (sl.13).

Slika 13. Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), za vrsto *Colias myrmidone* (Esper, 1780) v Sloveniji

Figure 13. Expert proposal of potential Sites of Community Interest (pSCI) designated for *Colias myrmidone* (Esper, 1780) in Slovenia.

Legenda 16 Goričko 33 Kotlje 64 Pohorje – vzhodni del

***Lycaena dispar* Haworth, 1803 – MOČVIRSKI CEKINČEK**

Sinonimi:

Papilio dispar [Haworth], 1802, *Chrysophanus dispar* Haw., *Thersamonia dispar* Haw., *Polyommatus hippothoe* var. *dispar* Haw., *Chrysophanus dispar* var. *hippothoe* Hbn., *Polyommatus dispar rutilus* Wernburg, 1864, *Lycaena dispar batavus* Oberthür, 1920

Družina, poddružina:

Lycaenidae – MODRINI, Lycaeninae – CEKINČKI

Morfološki opis

Vrsta je največji evropski cekinček. Zgornja stran kril pri samcu (sl. 14a) je ognjeno rdeče barve, ozek marginalni pas je črn, v mediani celici je črna lisa. Pri samici je zgornja stran sprednjih kril manj izrazite ognjeno rdeče barve, v diskalnem pasu so črne lise, črn marginalni pas je širši kot pri samcih; zgornja stran zadnjih kril je črna, le širok submarginalni pas je oranžen. Spodnja stran sprednjih kril je pri samcu in samici oranžne barve, v postdiskalnem polju in mediani celici so belo obrobljene črne pege, ob notranjem robu sivega marginalnega pasu so pege črne. Spodnja stran zadnjih kril je pri obeh spolih modrosive barve, oranžnordeč submarginalni pas poteka od prve do šeste žile, belo obrobljene črne pege so razporejene v značilnem vzorcu (sl. 14b). Samice so večinoma večje od samcev.

a

b

Slika 14. *Lycaena dispar* Haworth, 1803 – MOČVIRSKI CEKINČEK: (a) zgornja stran kril pri samcu (Foto: T. Čelik.), (b) spodnja stran kril pri samcu (Foto: S. Gomboc.)

Figure 14. *Lycaena dispar* Haworth, 1803 – LARGE COPPER: (a) male upperside (Photo: T. Čelik), (b) male underside (Photo: S. Gomboc).

Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste

Vrsta poseljuje nižinske močvirne in vlažne travnike, močvirja s trstom (*Phragmites australis*), ločki (*Juncus* spp.) in šaši (*Carex* spp.), obrežja rek in jezer (sl. 15), z visoko in gosto zeliščno vegetacijo porasle vodne jarke, prodišča in glinokope, opuščene in zarasle gramoznice ter obrobja lok.

Habitat vrste po palearktični klasifikaciji:

- 37.1 Nižinska visoka steblikovja
- 37.21 Mezotrofni mokrotni travniki
- 37.25 Vlažni travniki, zaraščajoči se z visokimi steblikami
- 37.715 Obrečno visoko steblikovje

- 53.11 Navadna trstičja
- 53.13 Rogozovja
- 53.14 Ostale visoke obrežne združbe
- 53.15 Obvodni robovi srednjevišokih trav
- 53.16 Trstično pisankovje
- 86.411 Opuščeni peskokopji, glinokopji
- 86.412 Opuščene gramoznice

Močvirski cekinček je dvogeneracijska vrsta. Metulji prve generacije se pojavljajo od druge polovice maja do konca junija, druge od konca julija do septembra. V Sloveniji je možen obstoj tretje delne generacije, saj se še v drugi polovici septembra in začetku oktobra pojavlja sveži osebki obeh spolov. Nektar srkajo predvsem na vijoličnih in rumenih cvetovih različnih vrst: špajka (*Valeriana* spp.), navadna krvenka (*Lythrum salicaria*), dolgolistna meta (*Mentha longifolia*), srčastolistna bolhača (*Pulicaria dysenterica*), navadni vratič (*Tanacetum vulgare*), gritn (*Senecio* spp.) (Ebert in Rennwald, 1993). Samica odlaga jajčeca v majhnih skupinah na spodnjo stran listov hranilnih rastlin gosenic. Te so: konjska (*Rumex hydrolapathum*), vodna (*R. aquaticus*), topolistna (*R. obtusifolius*), kodrastolistna (*R. crispus*) in navadna kislica (*R. acetosa*) (Ebert in Rennwald, 1993; SBN, 1991). Gosenice prezimijo in postanejo aktivne v sredini meseca maja. Zabubijo se na steblu ali ob osrednji listni žili na hranilni rastlini.

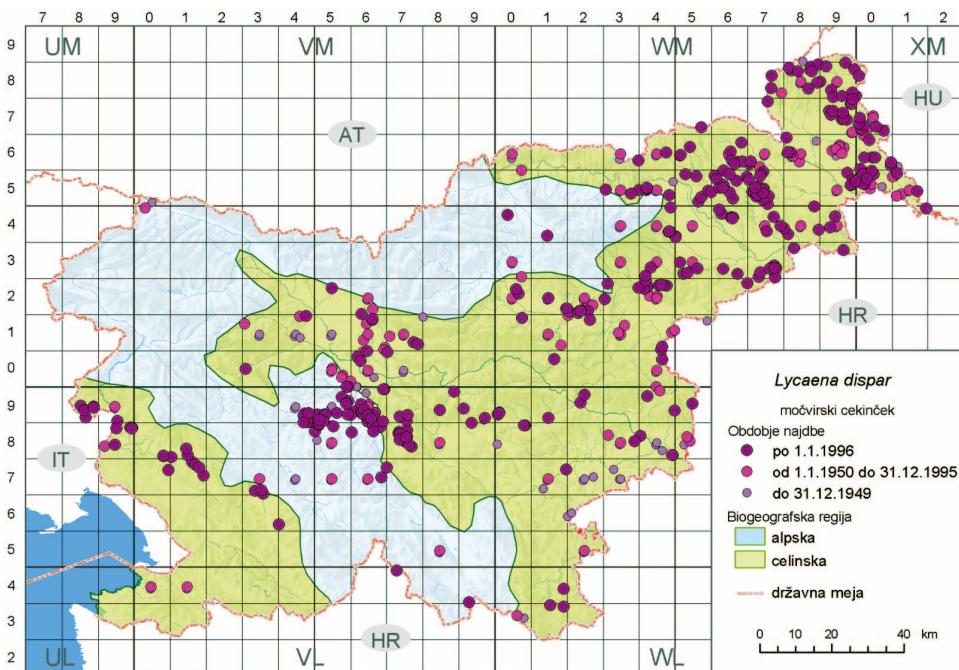

Slika 15. Habitat vrste *Lycaena dispar* Haworth, 1803 v Sloveniji (Foto: B. Vreš.)

Figure 15. Habitat of *Lycaena dispar* Haworth, 1803 in Slovenia (Photo: B. Vreš.).

Razširjenost vrste (areal)

Močvirski cekinček ima ponto-kaspijsko-južnosibirsko-mandžurijski tip razširjenosti (Varga, 1977). Neskljenjen areal sega od Velike Britanije (vzhodne Anglije) in Francije, srednje in južne Evrope ter Azije do Amurja. V Evropi je vrsta na severu razširjena do Baltika (južna Finska), na jugu do Turčije (Ebert & Rennwald, 1993).

Slika 16. Razširjenost vrste *Lycaena dispar* Haworth, 1803 v SlovenijiFigure 16. Distribution of *Lycaena dispar* Haworth, 1803 in Slovenia.

Večina avtorjev deli vrsto v evropskem delu areala na tri podvrste: *L. d. dispar* Haworth, 1803 (Anglija), *L. d. batava* Oberthür, 1920 (Nizozemska) in *L. d. rutilus* Werneburg, 1864 (preostala Evropa) (Pullin et al., 1995). Bretherton (1966) navaja za Evropo še štiri podvrste: *L. d. gronieri* Bernardi (Francija), *L. d. carulei* le Moult (Belgija, Luksemburg, Francija), *L. d. burdigalensis* Lucas (Francija) in *L. d. centralitaliae* Verity (Italija).

Klasično nahajališče vrste je v okrožju Cambridgeshire v vzhodni Angliji (Tolman & Lewington, 1997). Primerki, po katerih je bila vrsta opisana, so pripadali nominotipski podvrsti *dispar*, ki so jo v Angliji prvič opazili leta 1749 (Heath, 1983 cit. po Pullin et al., 1995). Uničenje habitatata zaradi obsežnih hidromelioracij nizkih barij je razlog, da je vrsta med leti 1847 in 1851 na večini nahajališč v Angliji izumrla (Seitz, 1909: 283; Pullin et al., 1995). Nazadnje so jo opazili leta 1864 (Pullin et al., 1995). Z osebki podvrste *rutilus* so v dveh neuspešnih poskusih (leta 1909 in 1926) vrsto poskušali v Anglijo ponovno naseliti. Leta 1927 je naselitev z 38 osebki, ki so izvirali iz populacij podvrste *batava* iz Holandije, uspela (Pullin et al., 1995). Vrsta je v Angliji živela zanesljivo do leta 1996 (Pullin, 1997), sedaj pa jo že nekaj let obravnavajo kot pred nedavnim izumrlo vrsto (Shreeve et al., 2001). Pomemben razlog za izumiranja njenih populacij in neuspešna ponovna naseljevanja je verjetno tudi manjša vitalnost populacij na severni meji areala vrste (Anglija). Podvrsta *batava* danes živi le še v Holandiji. Preostali evropski del areala vrste poseljuje podvrsta *rutilus* Werneburg, 1864 (Tolman & Lewington, 1997; Tshikolovets, 2003), opisana iz Nemčije (loc. class.: Berlin). V Franciji, Italiji, Belgiji in Luksemburgu so prisotne, z izjemo podvrste *gronieri*, ki je izumrla, tudi ostale omenjene podvrste (Lai & Pullin, 2004).

Prvo navedbo o prisotnosti močvirskega cekinčka na ozemlju Slovenije je objavil Hafner (1909: 103; rokopis) v seznamu metuljev Kranjske, kjer vrsto omenja za Gorenjsko

(Ljubljana – »pri starem pokopališču«, Podutik, Golovec, Škofja Loka) in Dolenjsko (Tolsti Vrh, Sela pri Šentjerneju, Kostanjevica na Krki). Na Goriškem, vendar na italijanski strani, pri Tržiču, jo je Hafner (1910b) opazil že leta 1905. Verjetno prvi pisni vir o prisotnosti vrste na Štajerskem je delo »Die Lepidopterenfauna Steiermarks«, v katerem Schiferer (1912) navaja vrsto za Pohorje. Hoffmann in Klos (1914: 288) vrsto obravnavata kot redko v Srednji in Spodnji Štajerski ter med slovenskimi nahajališči navajata Maribor in Celje (»travniki pri izlivu Voglajne«).

Glede na razporeditev primernih habitatov je vrsta v Sloveniji raztreseno razširjena (sl. 16). Pogosta je predvsem v osrednji in severovzhodni Sloveniji, redka je v zahodnem (Goriška Brda, Vipavska dolina, Notranjsko podolje) in južnem (Koprsko brdo, Kočevsko, Bela krajina) delu države. Na najbolj severozahodnem nahajališču, pri Zelencih, kjer je močvirskega cekinčka še v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja opazoval Cornelutti (ustno), vrste v zadnjih desetih letih nismo našli.

Raziskanost vrste

Razširjenost močvirskega cekinčka v Sloveniji je v splošnem dobro proučena. Pomanjkljivo je raziskana v naslednjih pokrajinh: Idrijsko, Škofjeloško in Polhograjsko hribovje, slovenska Istra, Dolenjsko podolje ter Posavsko, Velenjsko in Konjiško hribovje. Močvirski cekinček je taksonomsko dobro raziskana vrsta.

Ekologija vrste je razmeroma dobro proučena. Dodatne avtekološke raziskave so potrebne za primerno opredelitev naravovarstvenih smernic in uspešno izvajanje varstvenih ukrepov z namenom ohraniti vrsto na ozemlju Slovenije. V okviru teh je smiselnou proučiti predvsem disperzijski potencial odraslih osebkov ter spolno strukturo, velikost, vitalnost in izoliranost populacij, genski pretok med oddaljenimi populacijami in ugotoviti, kako strukturiranost krajine vpliva na disperzijo vrste.

Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice

Najpomembnejši dejavniki ogrožanja vrste so hidromelioracije (izsuševanje močvirij, lok, močvirnih in vlažnih travnikov, obsežne potopitve obrečnih predelov), agromelioracije (zasipavanje vodnih jarkov, depresij), intenzifikacija kmetijske rabe travnič (gnojenje, strojna košnja, prepogosta košnja, intenzivna paša) in urbanizacija. Uničenje habitatov zaradi obsežnih hidromelioracijskih posegov in širjenja industrijskih območij v zadnjih letih je glavni vzrok za izumrtje populacij močvirskega cekinčka na močvirnih travnikih v bližini velikih mest v predalpski regiji Slovenije (Čelik & Rebešek, 1996).

Osnovni varstveni ukrepi za ohranitev vrste v Sloveniji so: vzdrževanje strukturno in vrstno pestre obrežne vegetacije, mozaična košnja in preprečevanje zaraščanja z ekstenzivno pašo in občasno košnjo (vsake 2–3 leta) v jeseni ali zgodaj spomladini, preprečevanje požiganja močvirnih travnič in vlagoljubnih grmič, preprečevanje uporabe agrokemijskih sredstev v habitatih in na zemljiščih v njihovi neposredni bližini ter renaturacija habitatov na območjih izoliranih populacij.

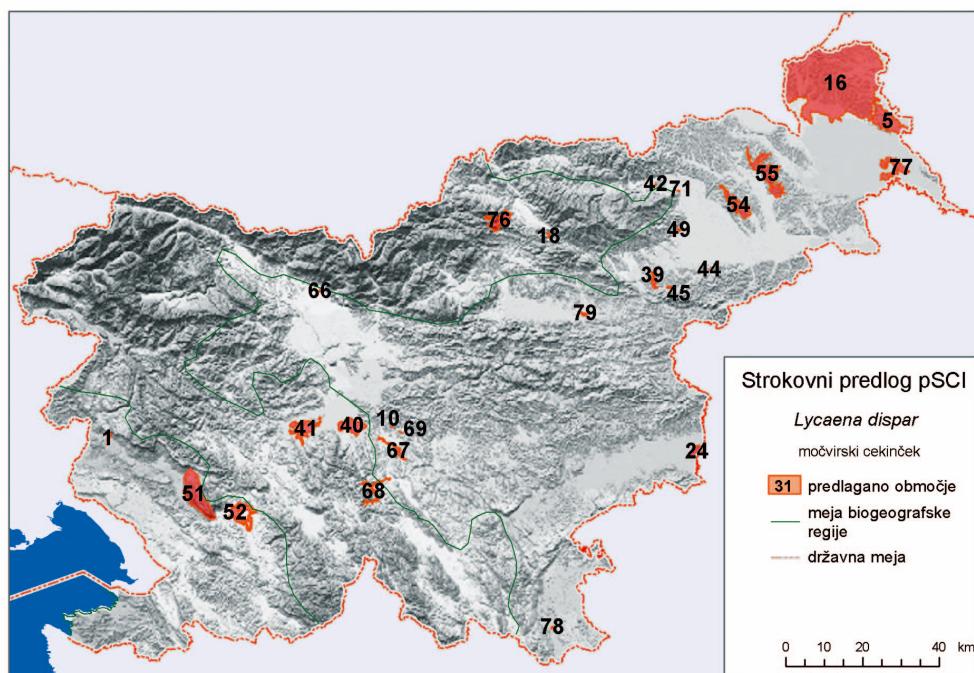
Varstveni status vrste

- 2002 IUCN Red List of Threatened Species (www.faunaeu.org/): **LR/nt (Lower risk/near threatened)**; vrsta ne izpolnjuje pogojev za uvrstitev v varstveno kategorijo, glede na ogroženost pa je najbližje kategoriji ranljive vrste)
- Red Data Book of European Butterflies (Rhopalocera) (van Swaay & Warren, 1999): **ni ogrožena**
- Bernska konvencija (Uradni list RS 55, 1999): **Priloga II**

- Direktiva o habitatih (Directive 92/43/EEC): **Priloga II, IV**
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS 82, 2002): V (**Vulnerable**; ranljiva vrsta)
- Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji (Uradni list RS 46, 2004): **zaščitena**

Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), v Sloveniji

Za vrsto *Lycaena dispar* Haworth, 1803 predlagamo 26 območij s skupno površino 627 km² (sl. 17).

Slika 17. Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), za vrsto *Lycaena dispar* Haworth, 1803 v Sloveniji

Figure 17. Expert proposal of potential Sites of Community Interest (pSCI) designated for *Lycaena dispar* Haworth, 1803 in Slovenia.

Legenda	1	Ajševica	51	Nanos–Mlake
	5	Bukovnica	52	Nanoščica
	10	Čma dolina	54	osrednje Slovenske gorice – jugozahodni del
	16	Goričko	55	osrednje Slovenske gorice – vzhodni del
	18	Gornji Dolič	66	Preddvor
	24	Jovsi	67	Radensko polje–Biče
	39	Ličenca	68	Rašica
	40	Ljubljansko barje – jugovzhodni del	70	Skobčev mlin
	41	Ljubljansko barje – zahodni del	73	Spodnje Radvanje
	42	Log pri Rušah	76	Uršla gora – jugovzhodni del
	44	Majšperk	77	Velika Polana
	45	Makole	78	Veliki Nerajec
	49	Morje pri Framu	79	Volčeve

***Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779) – STRAŠNIČIN MRAVLJIŠČAR**

Sinonimi:

Papilio teleius Bergsträsser, [1779]; *Papilio diomedes* Rottemburg, 1775; *Papilio telegonus* Bergsträsser, [1779]; *Papilio euphemus* Hübner, 1800

Družina, poddružina:

Lycaenidae – MODRINI, Lycaeninae – MODRINI

Morfološki opis

Zgornja stran kril pri samcu je »hla-dne« kovinsko do sinjemodre barve z izrazitim temnorjavimi žilami. Na zunanjem robu sprednjih in zadnjih kril je približno 2 mm širok rjavkast pas, v medžilnih prostorih postdiskalnega polja so črne lise okrogle do elipsoidne oblike. Ob zunanjem robu kril je izrazit pas približno 1 mm dolgih belih resic. Spodnja stran kril je sivorjave barve. Belo obrobljene črne pike so v medžilnih prostorih postdiskalnega polja večje in bolj izrazite kot pike v submarginalnem polju (sl. 18). Zgornja stran kril pri samici je temnejše modre barve, rjav pas na zunanjem robu kril je širši, temnorjave žile so še bolj poudarjene.

Slika 18. *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779) – STRAŠNIČIN MRAVLJIŠČAR (Foto: R. Verovnik.)

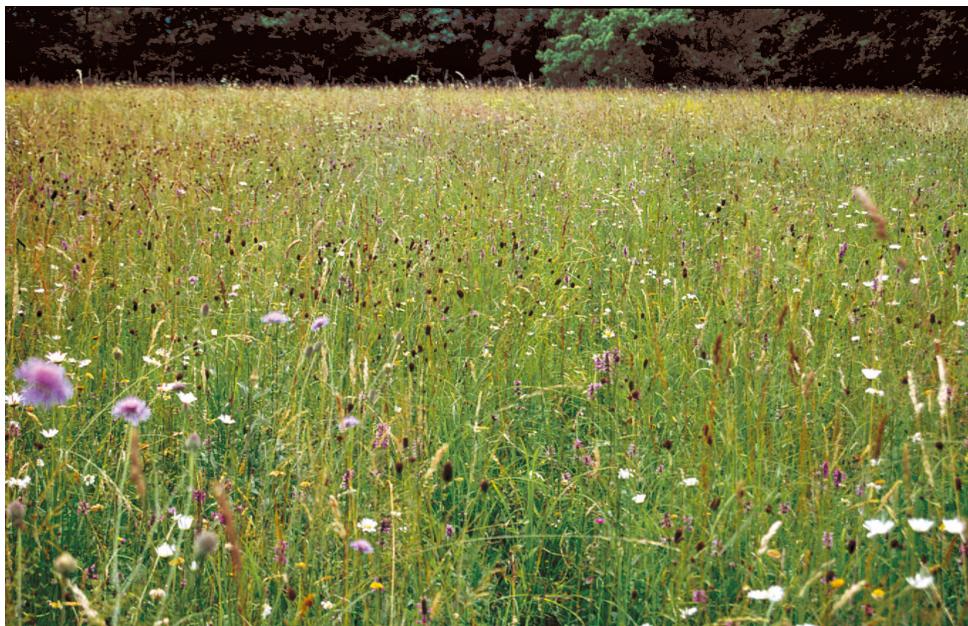
Figure 18. *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779) – SCARCE LARGE BLUE (Photo: R. Verovnik).

Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste

Vrsta poseljuje ekstenzivno gospodarjene in opušcene močvirne in vlažne travnike v zgodnjih stadijih zaraščanja, na katerih uspeva hranična rastlina gošenice, zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*) (sl. 19). Vrsta živi tudi v močvirnih združbah z navadnim trstom (*Phragmites australis*) in pisano čužko (*Phalaris arundinacea*), ki tvorijo redke sestoje ob vodnih jarkih, v vlažnih depresijah in na obrežjih.

Habitat vrste po palearktični klasifikaciji:

- 37.21 Mezotrofni mokrotni travniki
- 37.31 Oligotrofni mokrotni travniki z modro stožko in sorodne združbe
- 38.22 Srednjeevropski mezotrofni do evtrofni nižinski travniki
- 53.11 Navadna trstičja
- 53.16 Trstično pisankovje

Slika 19. Habitat vrste *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779) v Sloveniji (Foto: B. Vreš.)

Figure 19. Habitat of *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779) in Slovenia (Photo: B. Vreš.).

Strašničin mravljiščar je enogeneracijska vrsta. Metulji se pojavljajo od začetka julija do sredine avgusta. Samica odloži po eno jajčece v cvetno glavico zdravilne strašnice, ki je edina hranilna rastlina gosenic. Jajčece odlaga na še ne povsem razvite cvetne glavice, ki so zelenkaste do nežno karminaste barve (Thomas, 1984). Po približno sedmih do desetih dneh se iz jajčeca izleže gosenica, ki se zavrta v cvet in se tam prehranjuje z razvijajočimi se semenimi. Razvoj gosenice v cvetni glavici poteka približno tri do štiri tedne, nato po tretji levitvi (na stopnji L4) gosenica pada na tla. Tam čaka na mravlje delavke glavne gostiteljske vrste rdečki *Myrmica scabrinodis* (izjemoma so lahko gostiteljske vrste tudi *M. ruginodis*, *M. rubra*, *M. vandeli* in *M. sabuleti*) (Thomas et al., 1989; Thomas, ustno). Na tleh je gosenica mnogokrat plen predatorjev. Ko mravlja delavka gostiteljske vrste najde gosenico, se prične ritual »posvojitve«, ki traja od 30 do 90 minut. Med ritualom mravlja otipava gosenico, ki izloča specifični sekret iz dorzalne žleze. Po končanem ritualu mravlja z mandibulami prime gosenico in jo odnese v mravljišče. Gosenica postane parazit mravljišča oziroma plenilec mravelj. Prehranjuje se z zarodom mravelj gostiteljskega mravljišča in pomembno vpliva na vitalnost mravlje družine. Hladno obdobje (od sredine jeseni do pomlad) gosenica v mravljišču hibernira. V njem preživi približno 10 mesecev. Junija se gosenice v mravljiščih zabubijo in julija prelevijo v metulje. Ti med lazenjem iz mravljišča postanejo lahek plen mravelj.

Razširjenost vrste (areal)

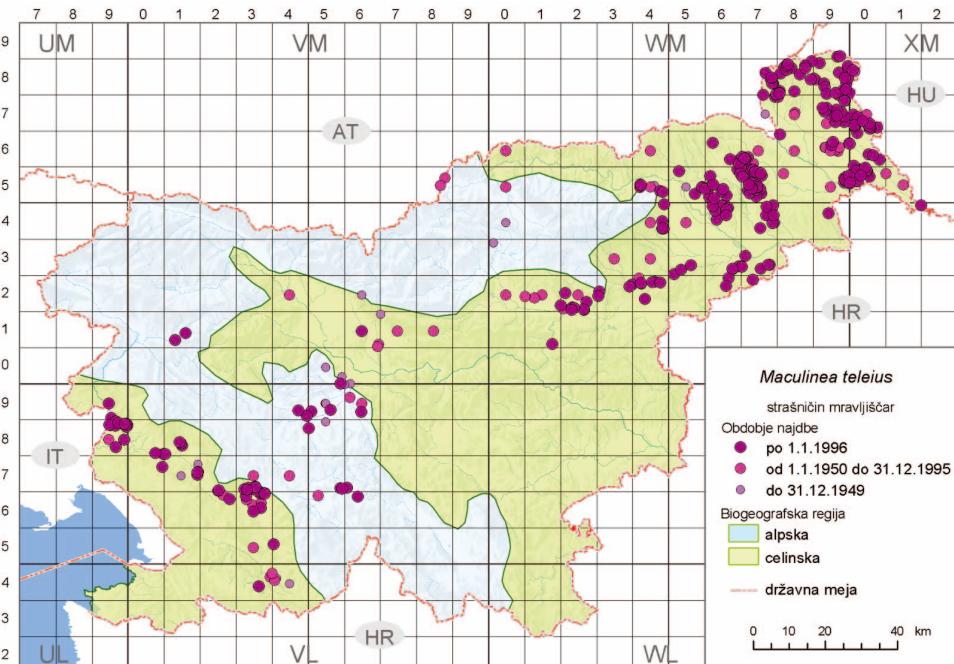
Strašničin mravljiščar ima ponto-kaspijsko-južnosibirsko-mandžurijski tip razširjenosti (Varga, 1977). Vrsta je v Evropi lokalno razširjena v zahodni in vzhodni Franciji (Lafranchis, 2000), južni in srednji Nemčiji (Gaedike & Heinicke, 1999), severni Švici (Pro Natura, 1994), severovzhodni Italiji (<http://www.faunaitalia.it/>), Avstriji (Reichl, 1992) in Liechensteinu (Aistleitner, 1999; Huemer, 2001), na južnem Poljskem (Krzywicki, 1982;

Krenova & Beneš, 2002), na Češkem (Krenova & Beneš, 2002), Slovaškem (Pastoralis & Reiprich, 1995), Madžarskem (Kudrna, 2002; Peregovits, ustno), Hrvaškem (Sašić, ustno; <http://www.faunaeur.org/>), v Romuniji (Kudrna, 2002), Litvi, Latviji, kjer so najsevernejša nahajališča vrste ter v Belorusiji, Ukrajini in Rusiji (Tshikolovets, 2003). V Sloveniji je južna meja areala vrste. Vrsta je izumrla v Belgiji (Lafranchis, 2000) in na Nizozemskem, kjer so jo ponovno naselili (Wynhoff, 2001, Krenova & Beneš, 2002). Izven Evrope sega areal vrste od Sibirije, Altaja, Amurja, vzhodnega Kazahstana, Mongolije, severozahodne in severovzhodne Kitajske in Koreje do Japonske (Gorbunov, 2001).

Klasično nahajališče vrste je v zahodni Nemčiji (Tolman & Lewington, 1997).

Prve podatke o prisotnosti strašničinega mravljiščarja v Sloveniji je objavil Hafner (1909: 107) v seznamu metuljev Kranjske, kjer vrsto navaja za Ljubljano (v travnikih med Tivolskim gozdom in Rožno dolino) in njeno okolico (Vnanje Gorice) ter Kamnik in Vipavo. Le nekaj let kasneje avtor v neobjavljenih zapiskih (Hafner, rokopis) omenja, da je vrsta na travnikih pri Tivoliju »v zadnjih letih izginila«. Za Štajersko (Gornja Radgona, Maribor in okolica, Topolšica) vrsto prva navajata Hoffmann in Klos (1914: 308). O najdbi strašničinega mravljiščarja v okolini Celja (Prešnik) šest let kasneje poroča tudi Gušić (1921).

V Sloveniji je vrsta razširjena na Goričkem in v Pomurju, Slovenskih goricah, Halozah, Dravinjski dolini, Celjski kotline, Savinjski dolini, na Ljubljanskem barju, Blokah, v porečju Nanoščice in Pivke ter Reke pri Ilirske Bistrici, kjer živijo najjužnejše populacije, v Vipavski dolini in v Posočju (dolina Bače) (sl. 20). Na Koroškem je vrsta domnevno izumrla. Večina populacij poseljuje območja na 200 do 400 metrov nadmorske višine; najvišje ležeče nahajališče vrste v Sloveniji je na Nanosu (jugozahodno vznožje Laniškega vrha), 1040 metrov nad morjem.

Slika 20. Razširjenost vrste *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779) v Sloveniji

Figure 20. Distribution of *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779) in Slovenia.

Raziskanost vrste

Razširjenost strašničine mrvavljiščarja v Sloveniji je dobro proučena.
Vrsta je taksonomsko dobro raziskana.

Ekologija vrste je pomanjkljivo proučena. Dodatne avtekološke raziskave so potrebne za primerno opredelitev naravovarstvenih smernic in uspešno izvajanje varstvenih ukrepov z namenom ohraniti vrsto na ozemlju Slovenije. Zato moramo ugotoviti, katere vrste mrvavelj so gostiteljice slovenskih populacij strašničine mrvavljiščarja. Glede na razpršeno razširjenost in izoliranost populacij je smiselno raziskati njihovo številčnost, vitalnost in prostorsko strukturo, disperzijski potencial odraslih osebkov ter ugotoviti genetsko pestrost in filogeografske odnose izoliranih populacij na meji areala.

Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice

Najpomembnejši dejavniki ogrožanja vrste so intenziviranje kmetijstva (izsuševanje, apnenje, gnojenje, prezgodnja košnja travnikov, spremembe v rabah površin), opuščanje košnje in posledično zaraščanje travnikov, vodnogospodarski ukrepi, gradnja prometne in komunalne infrastrukture ter urbanizacija.

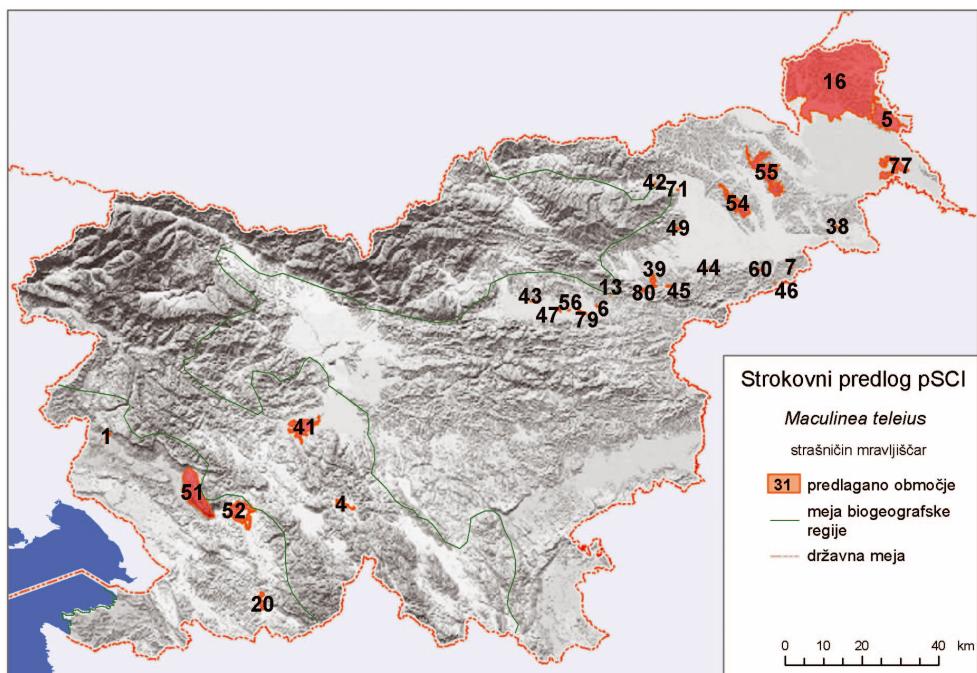
Osnovni varstveni ukrepi za ohranitev vrste v Sloveniji so: preprečevanje zaraščanja habitatov z lesnimi vrstami, preprečevanje hidro- in agromelioracij, ekstenzivna pridelava travinja (brez apnenja in gnojenja z mineralnimi gnojili ali gnojevko), mozaična in vrsti časovno prilagojena košnja (na travnikih, ki jih kosijo dvakrat na leto naj prvič pokosijo najkasneje do tretje dekade maja, drugič pa ne prej kot v drugi polovici septembra) in renaturacija za vrsto primernih habitatov v bližini obstoječih populacij.

Varstveni status vrste

- 2002 IUCN Red List of Threatened Species (www.faunaeur.org/): **LR/nt (Lower risk/near threatened)**; vrsta ne izpolnjuje pogojev za uvrstitev v varstveno kategorijo, glede na ogroženost pa je najbližje kategoriji ranljive vrste)
- Red Data Book of European Butterflies (Rhopalocera) (van Swaay & Warren, 1999): **VU (Vulnerable; ranljiva vrsta)**
- Bernska konvencija (Uradni list RS 55, 1999): **Priloga II**
- Direktiva o habitatih (Directive 92/43/EEC): **Prilogi II in IV**
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS 82, 2002): **V (Vulnerable; ranljiva vrsta)**
- Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji (Uradni list RS 46, 2004): **zaščitena**
- Izdelan je akcijski plan za ohranitev vrste v Evropi (Munguira & Martin, 1999)

Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), v Sloveniji

Za vrsto *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779) predlagamo 28 območij s skupno površino 587 km² (sl. 21).

Slika 21. Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), za vrsto *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779) v Sloveniji

Figure 21. Expert proposal of potential Sites of Community Interest (pSCI) designated for *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779) in Slovenia.

Legenda	1 Ajševica	45 Makole
	4 Bloke	46 Mala Varnica
	5 Bukovnica	47 Medlog
	6 Cerovec	49 Morje pri Framu
	7 Cirkulane	51 Nanos–Mlake
	13 Dramlje	52 Nanočica
	16 Goričko	54 osrednje Slovenske gorice – jugozahodni del
	20 Ilirska Bistrica	55 osrednje Slovenske gorice – vzhodni del
	38 Libanja	56 Ostrožno
	39 Ličenca	60 Podlehnik
	41 Ljubljansko barje – zahodni del	71 Spodnje Radvanje
	42 Log pri Rušah	77 Velika Polana
	43 Ložnica	79 Volčeve
	44 Majšperk	80 Zbelovo

***Maculinea nausithous* (Bergsträsser, 1779) – TEMNI MRAVLJIŠČAR**

Sinonimi:

Papilio nausithous Bergsträsser, [1779]; *Papilio arcas* Rottemburg, 1775; *Papilio nausithoe* Bergsträsser, [1779]; *Papilio erebus* (KNOCH, 1782); *Lycaena kijevensis* Sheljuzhko, 1928

Družina, poddružina:

Lycaenidae – MODRINI, Lycaeninae – MODRINI

Morfološki opis

Zgornjo stran kril pri samcu je temnomodre barve z neizrazitimi krilnimi žilami. Na zunanjem robu sprednjih in zadnjih kril je približno 2–3 mm širok rjavkast pas. Na sprednjih krilih so v medžilnih prostorih postdiskalnega polja črne lise elipsoidne do kapljičaste

oblike, na zadnjih krilih so manjše in okrogle. Ob zunanjem robu kril je pas približno 1 mm dolgih rjavkastih resic. Spodnja stran kril je kavnorjave barve. Belo obrobljene črne pike v medžilnih prostorih postdiskalnega polja so izrazite, marginalnih in submarginalnih pik ni (sl. 22). Pri samici je barvni vzorec na spodnji strani kril enak kot pri samcu. Na zgornji strani je moder le koren kril ali pa so krila rjave do rjavosive barve. Postdiskalne pike so komaj vidne.

Slika 22. *Maculinea nausithous*
(Bergsträsser, 1779) – TEMNI MRAVLJIŠČAR
(Foto: R. Verovnik.)

Figure 22. *Maculinea nausithous*
(Bergsträsser, 1779) – DUSKY LARGE BLUE
(Photo: R. Verovnik).

Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste

Vrsta poseljuje močvirne združbe z navadnim trstom (*Phragmites australis*) in pisano čužko (*Phalaris arundinacea*), ki tvorijo redke sestoje ob vodnih jarkih, v vlažnih depresijah in na obrežjih ter ekstenzivno gospodarjene in opuščene močvirne in vlažne travnike v zgodnjih stadijih zaraščanja, na katerih uspeva hrnilna rastlina gosenic, zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*) (sl. 23).

Habitat vrste po palearktični klasifikaciji:

- 37.21 Mezotrofni mokrotni travniki
- 37.31 Oligotrofni mokrotni travniki z modro stožko in sorodne združbe
- 38.22 Srednjeevropski mezotrofni do evtrofni nižinski travniki
- 53.11 Navadna trstičja
- 53.16 Trstično pisankovje

Slika 23. Habitat vrste *Maculinea nausithous* (Bergsträsser, 1779) v Sloveniji (Foto: R. Verovnik.)

Figure 23. Habitat of *Maculinea nausithous* (Bergsträsser, 1779) in Slovenia (Photo: R. Verovnik).

Temni mrvavljiščar je enogeneracijska vrsta. Metulji se pojavljajo od začetka julija do začetka septembra. Samica odloži po eno do tri jajčeca v cvetno glavico zdravilne strašnice, ki je edina hranična rastlina gošenic. Jajčeca odlaga na povsem odprte cvetove, ki so karmenasto rdeče barve (Thomas, 1984). Ekologija naslednjih razvojnih stadijev je podobna kot pri vrsti *M. teleius* (glej poglavje Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste *M. teleius*); od nje se razlikuje po gostiteljski vrsti mrvavelj – ta je *Myrmica rubra* (izjemoma tudi *M. scabrinodis*) – in času trajanja rituala »posvojitve«. Ta je dolg največ 30 minut.

Razširjenost vrste (areal)

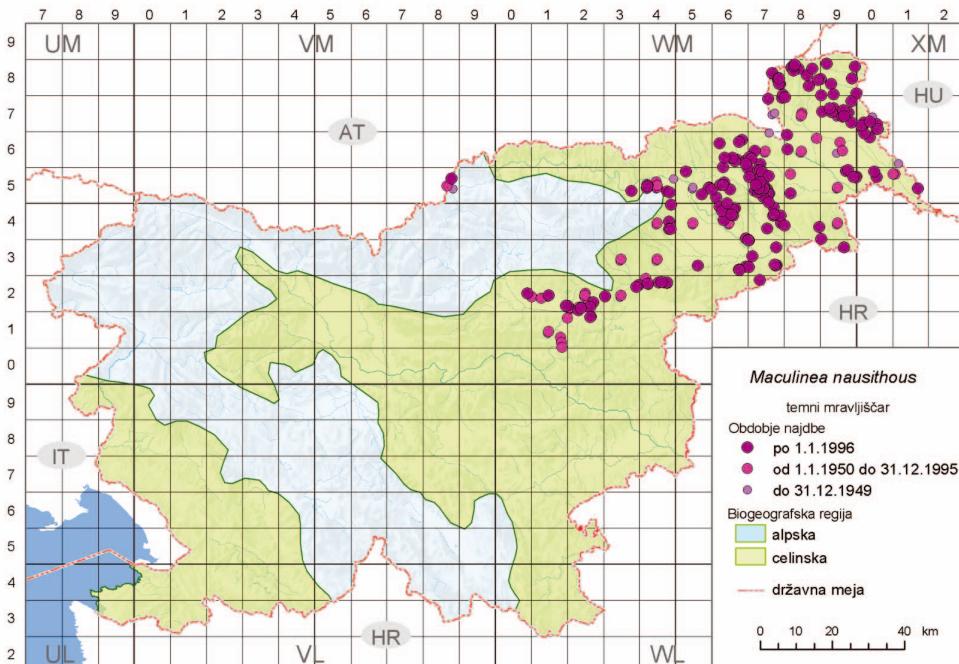
Temni mrvavljiščar ima ponto-kaspijsko-južnosibirsko-mandžurijski tip razširjenosti (Varga, 1977). Vrsta je v Evropi lokalno razširjena v vzhodni Franciji (Lafranchis, 2000), južni in srednji Nemčiji (Gaedike & Heinicke, 1999), severni Švici (Pro Natura, 1994), v Avstriji (Reichl, 1992) in Liechensteinu (Aistleitner, 1999; Huemer, 2001), na južnem Poljskem (Krzywicki, 1982; Krenova, 2002), na Češkem (Krenova, 2002), Slovaškem (Pastoralis & Reiprich, 1995), Madžarskem (Kudrna, 2002), Hrvaškem (Sašić, ustno; <http://www.faunaeur.org/>), v Romuniji (Kudrna, 2002) ter v Belorusiji, Ukrajini, Moldaviji in Rusiji (Tshikolovets, 2003). Izolirane populacije živijo v Španiji (Higgins & Hardgreaves, 1991; Tolman & Lewington, 1997; van Swaay & Warren, 1999) in Bolgariji (Abadiev, 2001; Kolev, 2002). V Sloveniji je južna meja areala vrste. Vrsta je izumrla na Nizozemskem, kjer so jo ponovno naselili (Wynhoff, 2001, Krenova, 2002). Izven Evrope sega areal vrste od severovzhodne Turčije, Kavkaza, severozahodnega Kazahstana do jugozahodne Sibirije (Gorbunov, 2001).

Klasično nahajališče vrste je v zahodni Nemčiji (Tolman & Lewington, 1997).

Prve podatke o prisotnosti temnega mrvavljiščarja v Sloveniji (Gornja Radgona, Limbuš pri Mariboru) sta objavila Hoffmann in Klos (1914: 310). Vrsto so v tridesetih letih prejšnjega stoletja našli v Prekmurju (okolica Murske Sobote, leg. C. Vrančič) in leta 1970 tudi

že v okolici Celja (leg. J. Ahtik). Popolnejši pregled razširjenosti temnega mravljiščarja v naši državi smo dobili šele z načrtnimi terenskimi raziskavami v zadnjih letih.

Vrsta je razširjena v nižinskem pasu severovzhodne Slovenije (sl. 24): Savinjska dolina, Celjska kotlina, Dravinska dolina, Haloze, Dravska dolina, Slovenske gorice, Goričko in Murska ravan. Njeno najzahodnejše nahajališče je v okolici Šempetra v Savinjski dolini. Pred desetimi leti je bila vrsta prisotna tudi na Koroškem (Čelik & Rebeušek, 1996); glede na najnovejše zbrane podatke (osrednja baza podatkov Natura Y2k) domnevamo, da je tam verjetno izumrla.

Slika 24. Razširjenost vrste *Maculinea nausithous* (Bergsträsser, 1779) v Sloveniji

Figure 24. Distribution of *Maculinea nausithous* (Bergsträsser, 1779) in Slovenia.

Raziskanost vrste

Podatki o raziskanosti vrste so enaki kot pri vrsti *M. teleius* (glej poglavje Raziskanost vrste pri opisu *M. teleius*).

Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice

Glede ogroženosti in naravovarstvenih smeric so podatki enaki kot za vrsto *M. teleius* (glej poglavje Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice pri opisu *M. teleius*).

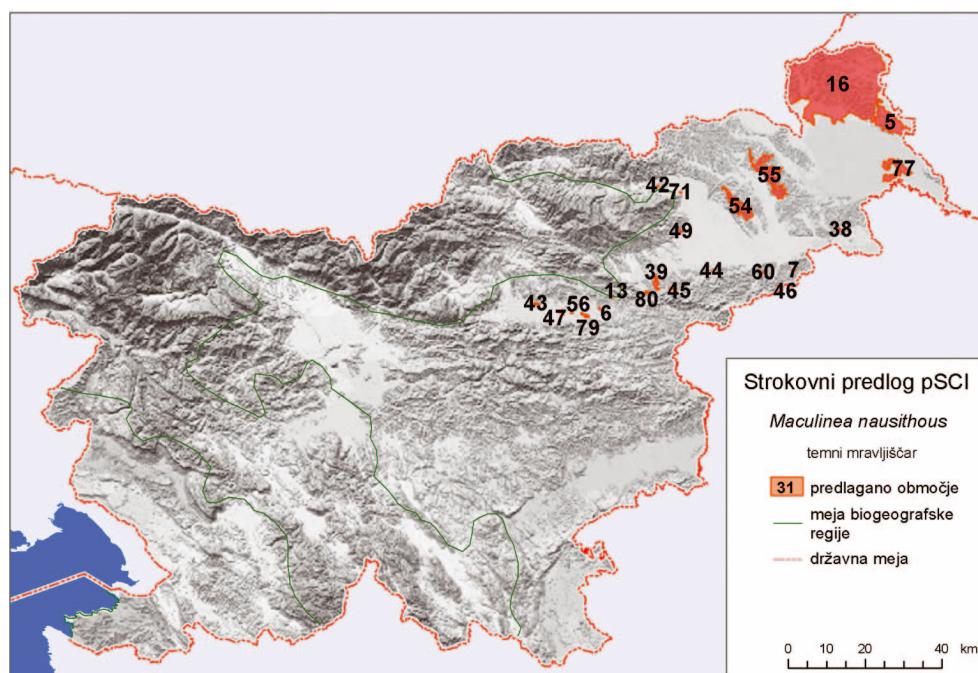
Varstveni status vrste

- 2002 IUCN Red List of Threatened Species (www.fauna-eur.org/): **LR/nt (Lower risk/near threatened)**; vrsta ne izpolnjuje pogojev za uvrstitev v varstveno kategorijo, glede na ogroženost pa je najbližje kategoriji ranljive vrste)
- Red Data Book of European Butterflies (Rhopalocera) (van Swaay & Warren, 1999): **VU (Vulnerable)**; ranljiva vrsta)

- Bernska konvencija (Uradni list RS 55, 1999): **Priloga II**
- Direktiva o habitatih (Directive 92/43/EEC): **Prilogi II in IV**
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS 82, 2002): **V (Vulnerable; ranljiva vrsta)**
- Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji (Uradni list RS 46, 2004): **zaščitena**
- Izdelan je akcijski plan za ohranitev vrste v Evropi (Munguira & Martin, 1999)

Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), v Sloveniji

Za vrsto *Maculinea nausithous* (Bergsträsser, 1779) predlagamo 22 območij s skupno površino 498 km² (sl. 25).

Slika 25. Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), za vrsto *Maculinea nausithous* (Bergsträsser, 1779) v Sloveniji

Figure 25. Expert proposal of potential Sites of Community Interest (pSCI) designated for *Maculinea nausithous* (Bergsträsser, 1779) in Slovenia.

Legenda	5	Bukovnica	46	Mala Varnica
	6	Cerovec	47	Medlog
	7	Cirkulane	49	Morje pri Framu
	13	Dramlje	54	osrednje Slovenske gorice – jugozahodni del
	16	Goričko	55	osrednje Slovenske gorice – vzhodni del
	38	Libanja	56	Ostrožno
	39	Ličenca	60	Podlehnik
	42	Log pri Rušah	71	Spodnje Radvanje
	43	Ložnica	77	Velika Polana
	44	Majšperk	79	Volčeke
	45	Makole	80	Zbelovo

***Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) – TRAVNIŠKI POSTAVNEŽ**

Sinonimi:

Papilio artemis Dennis & Schiffermüller, 1775, *Papilio lye* Bergstrasser, 1780, *Papilio koloswarensis* Piller & Mitterpacher, 1783, *Papilio matutina* Thunberg, 1791

Družina, poddružina:

Nymphalidae – PISANČKI, Melitaeini – PISANČKI

Morfološki opis

Osnovna barva kril pri samcu je rumenorjava. Lise v mediani celici in postdiskalnem polju so oranžnordeče. Na zgornji in spodnji strani zadnjih kril so v postdiskalnem polju črne pike, ki so na spodnji strani kril lahko rumenkasto obrobljene (sl. 26a). Spodnja stran kril je svetlejša in z manj izrazitim vzorcem. Samica je ponavadi večja, bolj pisana in ima širša krila kot samec (sl. 26b).

Slika 26. *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) – TRAVNIŠKI POSTAVNEŽ: (a) spodnja stran kril pri samcu in samici (Foto: R. Verovnik.), (b) zgornja stran kril pri samici (Foto: S. Gomboc.)

Figure 26. *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) – MARSH FRITILLARY: (a) male and female underside (Photo: R. Verovnik), (b) female upperside (Photo: S. Gomboc).

V Alpah živi redek gorski takson *E. a. f. glaciegenita*, ki ga nekateri avtorji (npr. Reichl, 1992) obravnavajo kot ločeno podvrsto *E. a. glaciegenita* (Verity, 1928) (Huemer, 2004) ali kot vrsto (Forster & Wohlfahrt, 1955). Od nižinskega taksona se loči po temnejši obarvanosti, manj izrazitemu vzorcu (delno reducirane ali manjše lise) in manjši velikosti. Morfološko se razlikujejo tudi metulji nižinskih populacij, ki živijo na močvirnih in suhih travniših. Osebki iz populacij na močvirnih travniših so običajno temneje obarvani, kontrastna risba v različnih niansah oranžnordeče barve je zelo izrazita; osebki iz populacij, ki živijo na suhih travniših, so svetlejše in bolj enakomerno rdečkasto obarvani. V Sredozemlju so lokalno prisotni še nadpovprečno veliki osebki, ki imajo zelo izrazito pisan krilni vzorec in pripadajo podvrsti *E. a. provincialis* Boisduval, 1828 (Higgins & Riley, 1971).

Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste

Vrsta poseljuje različne tipe ekstenzivno gospodarjenih in naravnih travnišč: nizka in prehodna barja, močvirne in vlažne nižinske travnike (sl. 27a), suha in polsuha travnišča (sl. 27b) od nižin do montanskega pasu ter alpinska in subalpinska travnišča (*E. aurinia* f. *glaciegenita*).

Habitat vrste po palearktični klasifikaciji:

- 31.4 Arktično alpinske in borealne resave
- 34.3 Evrosibirska suha in polsuha sekundarna travnišča, pretežno na karbonatih
- 34.7 Submediteranska in mediteransko-montanska suha in polsuha travnišča
- 36.4 Alpinska in subalpinska travnišča na karbonatni podlagi
- 37.2 Mokrotni mezotrofni in evtrofni travniki ali pašniki
- 37.3 Oligotrofni mokrotni travniki
- 54.2 Bazična nizka barja
- 54.3 Prehodna barja

a

b

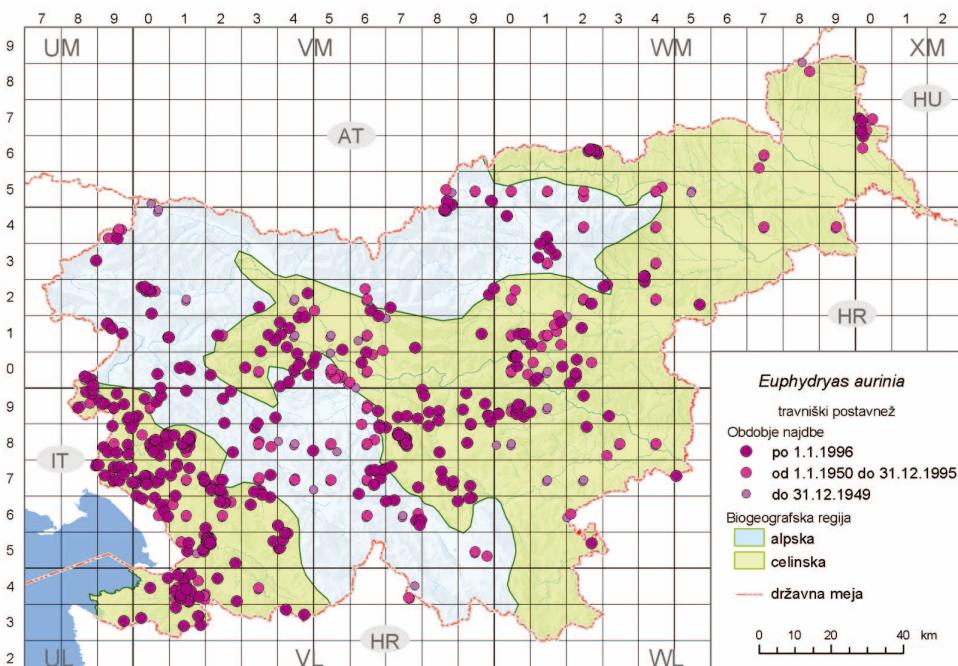
Slika 27. Habitat vrste *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) v Sloveniji: (a) močvirni travnik, (b) suhi travnik (Foto: T. Čelik.)

Figure 27. Habitat of *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) in Slovenia: (a) wet meadow, (b) dry grassland (Photo: T. Čelik.).

Travniški postavnež je enogeneracijska vrsta. Na suhih travniščih v nižinskem pasu se najzgodnejši osebki pojavijo že konec aprila, večinoma pa v sredini maja in živijo do sredine junija. V višjih legah in na močvirnih travniščih se metulji pojavijo v začetku junija in živijo do začetka avgusta. Odrasli osebki so malo mobilni in se spreletavajo le na kratke razdalje. Prehranjujejo se na različnih, predvsem rumeno cvetočih rastlinah; to so grint (*Senecio spp.*), škržolica (*Hieracium spp.*), zlatica (*Ranunculus spp.*), nokota (*Lotus spp.*), repuš (*Phyteuma sp.*) (Ebert & Rennwald, 1993; Pro Natura, 1994). Hranilna rastlina gosenic v močvirnih habitatih je večinoma travniška izjevka (*Succisa pratensis*), na suhih travniščih pa navadni gritavec (*Scabiosa columbaria*), redkeje še kake druge vrste: grabljišče (*Knautia spp.*), rumeni svišč (*Gentiana lutea*), kosteničevje (*Lonicera spp.*) in naprstec (*Digitalis spp.*) (Ebert & Rennwald, 1993; van Swaay & Warren, 1999). Samica odlaga jajčeca v manjših skupinah na spodnjo stran listov hranilne rastline gosenic. Gosenice se hranijo in prezimujejo skupinsko v svileni mreži, s katero obdajo spodnji del hranilne rastline. Gosenice gorskega taksona *E. a. f. glaciegenita* sprva živijo v gnezdih in v njih tudi prezimijo, kasneje živijo posamič. Hranijo se na cvetovih različnih vrst sviščev (*Gentiana spp.*) (Pro Natura, 1994).

Razširjenost vrste (areal)

Vrsta ima policentrični holopalearktični tip razširjenosti (Varga, 1977). Areal obsega severozahodno Afriko, Evropo, severno Turčijo, severovzhodni in severozahodni Kazahstan, Azerbejdžan, južno Sibirijo in Mongolijo (Gorbunov, 2001; Tshikolovets, 2003). V Evropi je vrsta splošno razširjena, ni je le na sredozemskih otokih, polotoškem delu Italije (z izjemo Monti Aurunci in Monti del Matese – Tolman & Lewington, 1997) in južnem delu Grčije. Gorski takson *E. a. f. glaciegenita* živi v Pirenejih in Alpah (Tolman & Lewington, 1997).

Slika 28. Razširjenost vrste *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) v Sloveniji

Figure 28. Distribution of *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) in Slovenia.

Klasično nahajališče vrste je Pariz (Tolman & Lewington, 1997).

Kljub dejstvu, da so že na začetku prejšnjega stoletja obravnavali vrsto kot splošno razširjeno v palearktični regiji (Seitz, 1909: 213), je prvo navedbo o njenem obstoju na ozemlju Slovenije objavil šele Hafner (1909: 92). V seznamu metuljev Kranjske vrsto navaja kot pogosto v Ljubljani in okolici (Podutik), Domžalah, Kamniku, Logatcu in Kranjski gori. Nekaj let kasneje (med leti 1912 in 1913) v neobjavljenih zapiskih (Hafner, rokopis) omenja še druga nahajališča: Šmarna gora, Trebnje, Sv. Katarina, Svbno, Podkum, Hrušica, Vipava, Bandera (pri Senožečah, op. avt.) in Novo mesto. Za Štajersko (Celje) vrsto prva navajata Hoffmann in Klos (1914: 233).

Vrsta je v Sloveniji splošno razširjena (sl. 28). Redka je v Beli krajini (znano le nahajališče severovzhodno od Metlike, leg. T. Čelik), v severovzhodnem ravninskem delu Štajerske in v Prekmurju, kjer živi le v širši okolici vasi Bukovnica. Največje populacije, ki živijo na močvirnih travniščih, so v osrednji Sloveniji (dolina reke Mirne), na Radenskem polju, v porečjih Rašice in Nanoščice ter na Blokah. Največje območje sklenjene poselitev z vrsto je na kraških košenicah in pašnikih od Pivške kotline na vzhodu do Goriških Brd na severozahodu in do Kraškega roba na jugu. Vrsta je zelo številčna tudi na suhih travniščih v Suhi krajini. Gorski takson *E. a. f. glaciegenita* živi v zahodnem (Veliki Mangart–Planja) in osrednjem (Spodnja in Lepa Komna) delu Julijskih Alp.

Raziskanost vrste

Razširjenost travniškega postavneža v Sloveniji je razmeroma dobro raziskana. Pomanjkljivo proučena je v Beli krajini, na Kočevskem in v Alpah.

Taksonomsko slabo raziskan je ekološko, etološko in morfološko zelo raznolik gorski takson *E. a. f. glaciegenita*, ki ga večina novejših avtorjev obravnava kot ločeno podvrsto (Huemer, 2004). Takšen taksonomski status so opredelili na podlagi uspešnih križanj z nižinsko nominotipsko podvrsto v laboratorijskih pogojih (Pro Natura, 1994).

Ekologija vrste je razmeroma dobro raziskana. Pomanjkljivo proučene so ekološke potrebe in značilnosti habitata gorskega taksona *E. a. f. glaciegenita*. Hranilne rastline gošenic, razvojni cikli ter interakcije vrste s plenilci in paraziti v obeh tipih habitata (obeh ekotipih populacij) v Sloveniji niso proučene. Z molekularnimi analizami bi lahko ugotovili genski pretok med populacijami v območjih, kjer živita oba ekotipa. Za primerno opredelitev naravovarstvenih smernic in uspešno izvajanje varstvenih ukrepov z namenom ohraniti vrsto na ozemlju Slovenije je smiselno raziskati disperzijski potencial odraslih osebkov ter velikost in prostorsko strukturo populacij.

Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice

Bistveni dejavniki ogrožanja populacij na vlažnih travniščih so hidromelioracije in zaraščanje zaradi opuščanja ekstenzivne rabe. Najpomembnejša vzroka za ogroženost populacij na suhih travniščih sta naravno zaraščanje in pogozdovanje. Nekatere populacije so ogrožene tudi zaradi gradnje infrastrukture, predvsem avtocestnega omrežja v zadnjih letih. Populacije v osrednji in severovzhodni Sloveniji so ogrožene zaradi majhnosti in izolirnosti, ki je posledica fragmentiranosti habitatata.

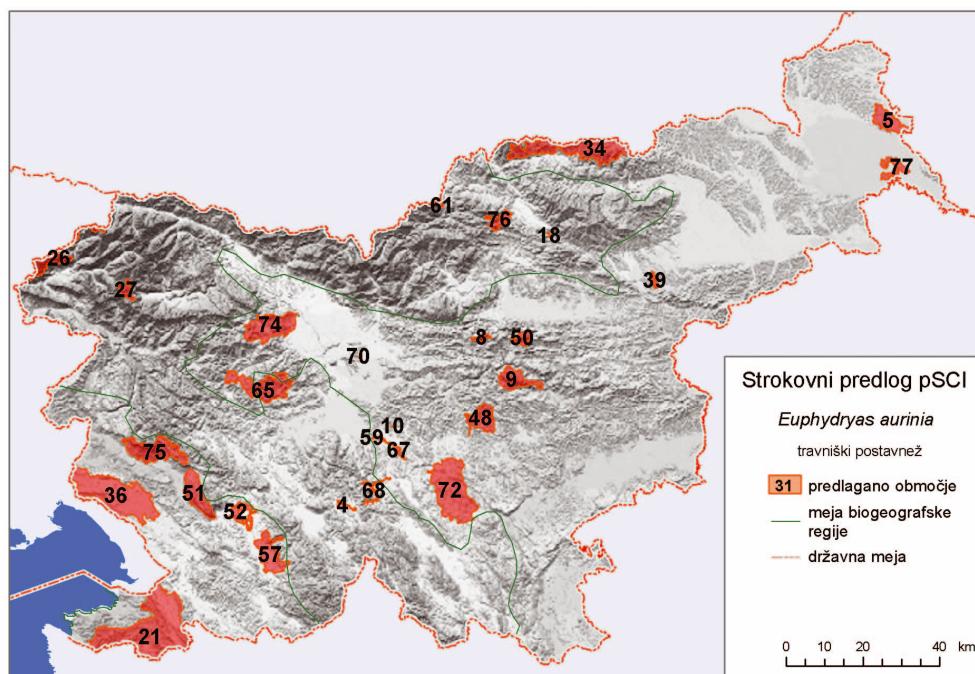
Osnovni varstveni ukrepi za ohranitev vrste v Sloveniji so: zagotavljanje mozaične košnje in preprečevanje zaraščanja z občasno košnjo (vsaki 2 leti) v jeseni ali zgodaj spomladi, ekstenzivna paša, preprečevanje hidromelioracij in renaturacija za vrsto primernih habitatov v bližini obstoječih populacij. Smiselno je varovati predvsem večja območja močvirnih in suhih travnišč, kjer je poselitev z vrsto sklenjena.

Varstveni status vrste

- Red Data Book of European Butterflies (Rhopalocera) (van Swaay & Warren, 1999): **VU (Vulnerable)**; ranljiva vrsta)
- Bernska konvencija (Uradni list RS 55, 1999): **Priloga II**
- Direktiva o habitatih (Directive 92/43/EEC): **Priloga II**
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS 82, 2002): **V (Vulnerable)**; ranljiva vrsta)
- Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji (Uradni list RS 46, 2004): **zaščitena**

Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), v Sloveniji

Za vrsto *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) predlagamo 28 območij s skupno površino 1166 km² (sl. 29).

Slika 29. Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), za vrsto *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) v Sloveniji

Figure 29. Expert proposal of potential Sites of Community Interest (pSCI) designated for *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) in Slovenia.

Legenda	27	Julijске Alpe – osrednji del	61	Podpeca
	34	Kozjak	65	Polhograjsko hribovje
4 Bloke	36	Kras	67	Radensko polje–Biće
5 Bukovnica	39	Ličenca	68	Rašica
8 Čemšeniška planina	48	Mirenščica	70	Spodnje Dobeno
9 Čimerno	50	Mrzlica	72	Suha krajina
10 Črna dolina	51	Nanos–Mlake	74	Škofjeloško hribovje – vzhodni del
18 Gornji Dolič	52	Nanoščica	75	Trnovski gozd – južni del
21 Istra	57	Pivka	76	Uršlja gora – jugovzhodni del
26 Julijске Alpe – zahodni del	59	Podblato	77	Velika Polana

***Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758) – GOZDNI POSTAVNEŽ**

Sinonimi:

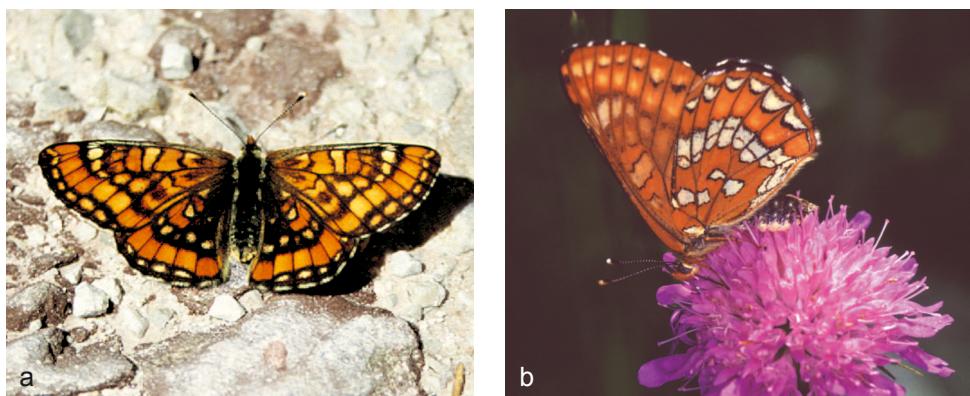
Papilio agrotera Bergstrasser, 1780

Družina, poddružina:

Nymphalidae – PISANČKI, Melitaeini – PISANČKI

Morfološki opis

Zgornja stran kril je rdečkasto rjave barve. Ob zunanjem robu diskalnega polja in včasih tudi v mediani celici sprednjih kril ter okrog mediane celice zadnjih kril so kremasto bele lise. V postdiskalnem polju sprednjih in zadnjih kril so velike in izrazite rdeče lise (sl. 30a). Na spodnji strani sprednjih in zadnjih kril je zunanji rob opečnato rdeče barve; na sprednjih krilih so kremasto bele submarginalne lunice različno velike, največja je nad žilo V3 (sl. 30b) (Higgins & Riley, 1971). Samice so večinoma večje od samcev.

Slika 30. *Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758) – GOZDNI POSTAVNEŽ: (a) zgornja stran kril (Foto: T. Čelik.), (b) spodnja stran kril (Foto: R. Verovnik.)

Figure 30. *Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758) – SCARCE FRITILLARY: (a) upperside (Photo: T. Čelik), (b) underside (Photo: R. Verovnik).

Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste

Vrsta poseljuje gozdne jase in poti z vrstno pestro zeliščno in grmovno vegetacijo, predvsem v vlažnih in toplih dolinah ter grapah, kjer prevladujejo mladi sestoji velikega jesena (*Fraxinus excelsior*) in trepetlike (*Populus tremula*) (sl. 31). Vrsta živi tudi v poplavnih gozdovih.

Habitat vrste po palearktični klasifikaciji:

- 31.8 Grmišča pred zaraščanjem v gozd
- 34.4 Termofilni in mezofilni gozdní robovi
- 37.7 Nitrofilni gozdní robovi in vlažno obrežno visoko steblikovje
- 43 Mešani gozdovi zmerneg pasu
- 44.3 Srednjeevropska črnojelševja in jesenovja ob tekočih vodah

Slika 31. Habitat vrste *Hypodryas matura* (Linnaeus, 1758) v Sloveniji (Foto: T. Čelik.)

Figure 31. Habitat of *Hypodryas matura* (Linnaeus, 1758) in Slovenia (Photo: T. Čelik.).

so kobulnice (Apiaceae), navadna kalina (*Ligustrum vulgare*) in dobrovita (*Viburnum lantana*). So dobri letalci in se pogosto spreletavajo na daljše razdalje, večinoma vzdolž gozdnih robov in cest. Hranilni rastlini gosenic pred hibernacijo sta veliki jesen (*Fraxinus excelsior*) in trepetlika (*Populus tremula*). Samica odlaga jajčeca v skupinah na spodnjo stran listov nižjih, do šest metrov visokih dreves, na katerih se gosenice do zime skupinsko hrani. Prezimijo v skupnih gnezdih, narejenih iz listov hranilne rastline, ki jih povežejo s svilnatimi nitmi. Spomladi se gosenice hranijo posamič z listi velikega jesena, trepetlike, ozkolistnega trpotca (*Plantago lanceolata*), vrednikovega jetičnika (*Veronica chamaedrys*), kosteničevja (*Lonicera spp.*) ali travniške izjevke (*Succisa pratensis*) (Ebert & Rennwald, 1993). Manjši delež larv prezimuje dvakrat.

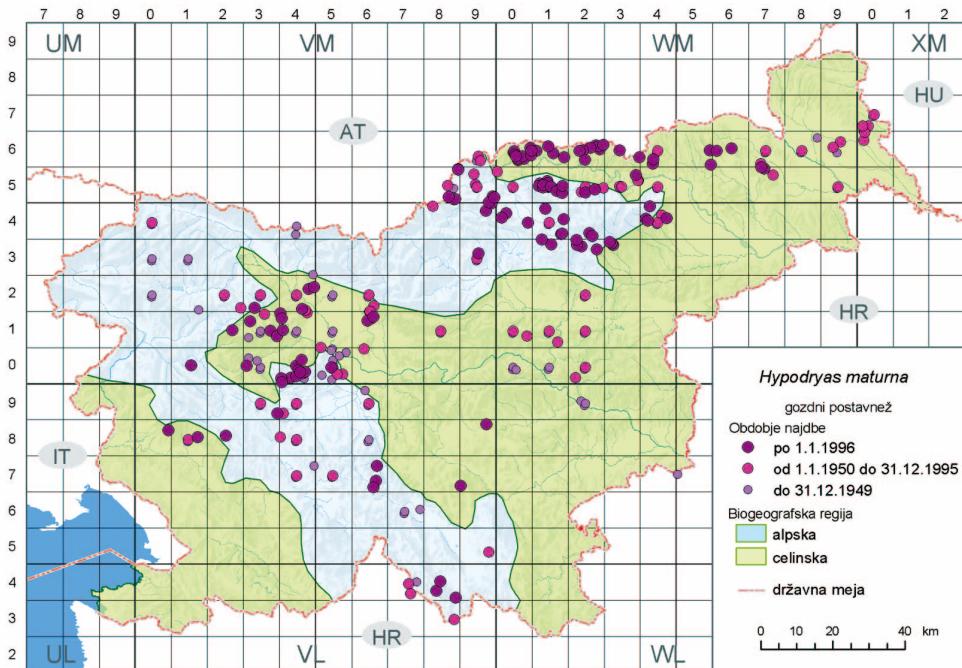
Razširjenost vrste (areal)

Gozdni postavnež ima ponto-kaspijsko-južnosibirsko-mandžurijski tip razširjenosti (Varga, 1977). Vrsta je nesklenjeno razširjena od zahodne Evrope do Transbajkala in Mongolije (gorovje Altaj) (Gorbunov, 2001; Vrabec et al., 2002). V Evropi se pojavlja lokalno v srednji Franciji (Lafranchis, 2000); večji sklenjeni areal obsega južno Nemčijo (Gaedike & Heinicke, 1999) in Poljsko (Krzywicki, 1982), proti jugu sega do severovzhodne Bolgarije (Abadijev, 2001) in severozahodne Makedonije (Schaider & Jakšić, 1989) ter na vzhodu do Urala (Tshikolovets, 2003). Vrsta je razširjena tudi v Baltskih državah, južni Finski ter južni in osrednji Švedski (Tolman & Lewington, 1997).

Klasično nahajališče vrste je v Evropi, natančno nahajališče ni znano (Tolman & Lewington, 1997).

Seitz (1909: 212) vrsto obravnava kot pogosto v srednji in vzhodni Evropi in z le redkimi nahajališči v zahodni Evropi. Istega leta Hafner (1909: 92) v seznamu metuljev Kranjske prvi navaja vrsto za ozemlje Slovenije. Med nahajališči omenja le severna pobočja Sv. Katarine in Črno prst. Glede na nadmorsko višino slednje sklepamo, da tam ni našel gozdnega postavneža, temveč podobno vrsto *Hypodryas intermedia* (Ménétriés, 1859). Nekaj let kasneje (med leti 1912 in 1916) v neobjavljenih zapiskih (Hafner, rokopis) navaja še druga nahajališča: Ljubnik, travniki med Hotavljam in potjo na Blegoš, Šujica pri Dobrovi, Šmarca gora in Podutik.

V Sloveniji je vrsta razširjena predvsem v gozdnatih območjih kolinskega in submontanskega pasu, od Kozjaka in Pohorja na vzhodu do Škofjeloškega hribovja in Trnovskega gozda na zahodu (sl. 32). Izolirane populacije živijo v Prekmurju (okolica Bukovniškega jezera), Slovenskih goricah (osrednji in zahodni del), Posavskem hribovju, Suhim krajini in na Kočevskem.

Slika 32. Razširjenost vrste *Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758) v Sloveniji

Figure 32. Distribution of *Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758) in Slovenia.

Raziskanost vrste

Razširjenost gozdnega postavneža v Sloveniji je zadovoljivo raziskana predvsem zaradi načrtnih terenskih raziskav v letu 2004. Pomanjkljivo je proučena na Dolenjskem, v predgorju Kamniško-Savinjskih Alp, Posavju in idrijsko-cerkljanski regiji.

Gozdni postavnež je taksonomsko dobro raziskana vrsta. Na celotnem evropskem arenalu je zastopana z nominotipsko podvrsto in ni variabilna.

Ekologija vrste je razmeroma dobro raziskana, predvsem značilnosti habitata. Biologija larvalnih stadijev ni proučena. Za primerno opredelitev naravovarstvenih smernic in uspešno izvajanje varstvenih ukrepov z namenom ohraniti vrsto na ozemlju Slovenije je smiselno raziskati disperzijski potencial odraslih osebkov in prostorsko strukturo populacij ter ugotoviti, kateri ekološki dejavniki vplivajo na ovipozicijo in uspešnost larvalnega razvoja.

Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice

Dejavniki, ki ogrožajo vrsto v Sloveniji, še niso dovolj dobro proučeni; zagotovo na obstoj populacij negativno vplivajo intenzivno gospodarjenje z gozdom, predvsem odstranjevanje vegetacije na gozdnih robovih in pogozdovanje z iglavci ter intenzifikacija kmetijske rabe travniških površin v bližini larvalnih habitatov. Vrsto ogrožajo tudi regulacije potokov in z njimi povezano odstranjevanje in spremicanje strukture obrežne vegetacije.

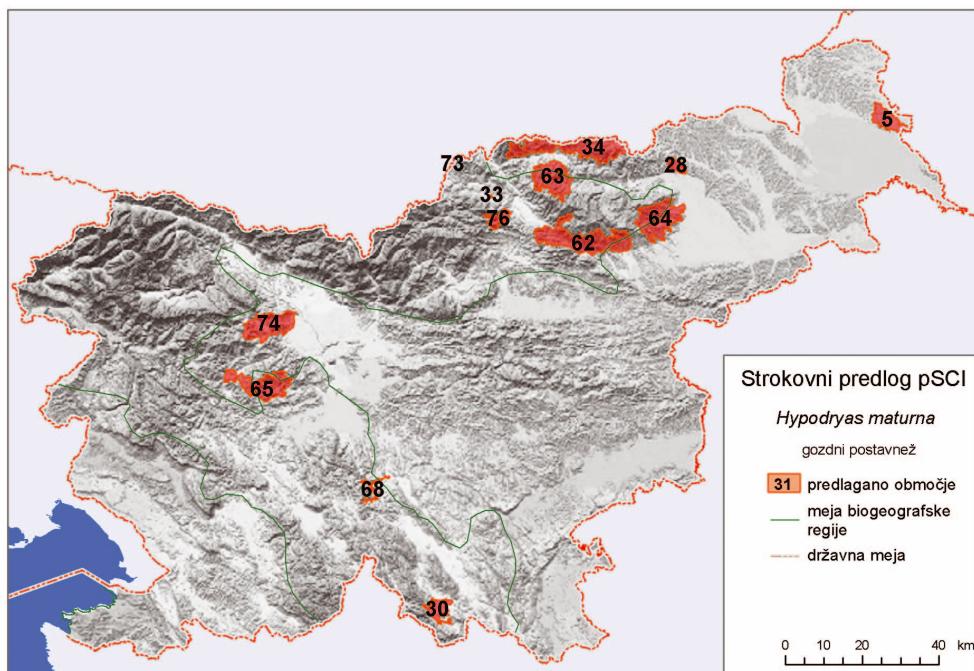
Osnovna varstvena ukrepa za ohranitev vrste v Sloveniji sta košnja zeliščne vegetacije ob gozdnih robovih v vlažnih dolinah ter ob cestah v soteskah in grapah enkrat na leto, in sicer ne pred septembrom, ter ohranjanje naravnih vodotokov.

Varstveni status vrste

- 2002 IUCN Red List of Threatened Species (www.faunaeur.org/): **DD (Data Deficient)**; statusa ogroženosti ni mogoče opredeliti zaradi pomanjkljivosti podatkov o razširjenosti in/ali velikosti populacij)
- Red Data Book of European Butterflies (Rhopalocera) (van Swaay & Warren 1999): **VU (Vulnerable)**; ranljiva vrsta)
- Bernska konvencija (Uradni list RS 55, 1999): **Priloga II**
- Direktiva o habitatih (Directive 92/43/EEC): **Priloga II, IV**
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS 82, 2002): **V (Vulnerable)**; ranljiva vrsta)
- Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji (Uradni list RS 46, 2004): **zaščitena**

Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), v Sloveniji

Za vrsto *Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758) predlagamo 13 območij s skupno površino 606 km² (sl. 33).

Slika 33. Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), za vrsto *Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758) v Sloveniji

Figure 33. Expert proposal of potential Sites of Community Interest (pSCI) designated for *Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758) in Slovenia.

Legenda	5	Bukovnica	64	Pohorje – vzhodni del
	28	Kamnica	65	Polhograjsko hribovje
	30	Kočevska Reka	68	Rašica
	33	Kotlje	73	Šentanelška reka
	34	Kozjak	74	Škofjeloško hribovje – vzhodni del
	62	Pohorje – južni del	76	Uršlja gora – jugovzhodni del
	63	Pohorje – severni del		

***Nymphalis vaualbum* Denis & Schiffermüller, 1775 – VZHODNI LEPOTEC**

Sinonimi:

Papilio l-album Esper, 1780

Družina, poddružina:

Nymphalidae – PISANČKI, Nymphalinae – PISANČKI

Morfološki opis

Krila so na zunanjem robu značilno nazobčana (sl. 34). Zgornja stran kril je pri obeh spolih rdečkasto oranžnorjava, v apikalnem delu sprednjih in kostalnem delu zadnjih kril je bela lisa. Spodnja stran kril je rjave barve, submarginalni in postdiskalni del sta svetlejša kot diskalni in bazalni del. V postdiskalnem pasu je belkasta proga. Submarginalni pas v izraziti zajedi na sprednjih krilih in v »zobcu« na zadnjih krilih je modre barve. Noge in palpi so svetlorjave barve.

Slika 34. *Nymphalis vaualbum* Denis & Schiffermüller, 1775 – VZHODNI LEPOTEC (Foto: S. Gomboc.)

Figure 34. *Nymphalis vaualbum* Denis & Schiffermüller, 1775 – FALSE COMMA (Photo: S. Gomboc).

Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste

Vrsta poseljuje gozdne jase v večjih nižinskih gozdnatih predelih, predvsem v poplavnih gozdovih (Higgins & Hardgreaves, 1991; Tolman & Lewington, 1997; van Swaay & Warren, 1999).

Habitat vrste po palearktični klasifikaciji:

- 42 Iglasti gozdovi zmernega pasu
- 43 Mešani gozdovi zmernega pasu
- 44.1 Obrečna vrbovja
- 44.9 Močvirni listnatni gozdovi
- 84 Drevoredi, mejice, gozdní otoki, podeželski mozaik

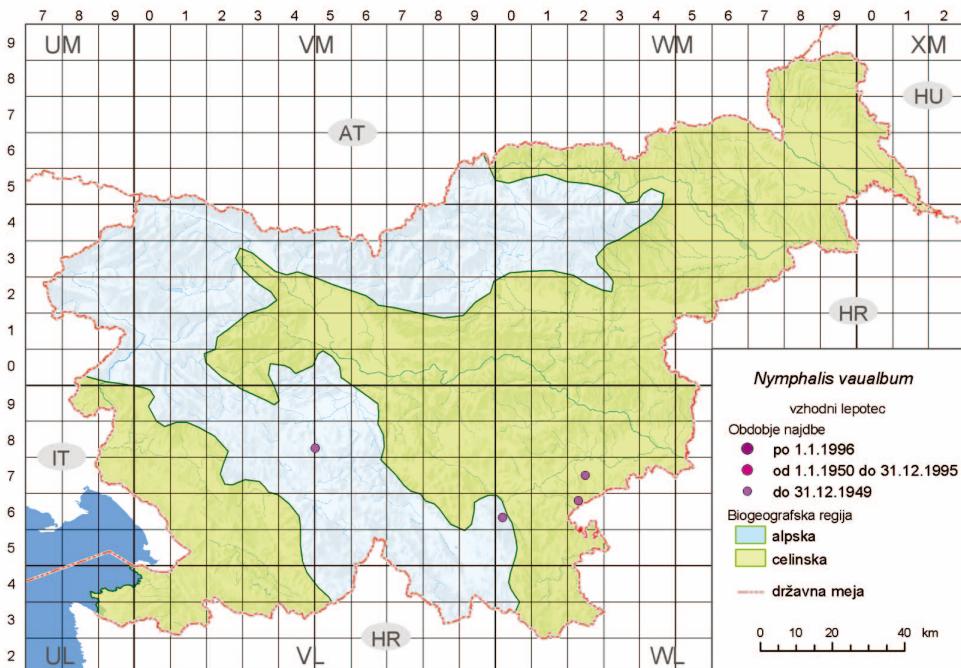
Vzhodni lepotec je enogeneracijska vrsta. Odrasli osebki se pojavljajo junija in julija, v drugi polovici poletja estivirajo in so ponovno aktivni v pozrem poletju in jeseni ter spomladi po hibernaciji. Hranilne rastline gosenic so breze (*Betula spp.*), topoli (*Populus spp.*), vrbe (*Salix spp.*) in bresti (*Ulmus spp.*) ter navadni rakinovec (*Hippophaë rhamnoides*) (Higgins & Hardgreaves, 1991; Tolman & Lewington, 1997; van Swaay & Warren, 1999). Mlade gosenice živijo družno v svilnatih zapredkih, ki jih po tretji levitvi zapustijo in potem žive samostojno.

Razširjenost vrste (areal)

Vzhodni lepotec ima ponto-kaspijsko-južnosibirsko-mandžurijski tip razširjenosti (Varga, 1977). Vrsta je redka in lokalno razširjena v vzhodni Evropi (vzhodna Slovaška, jugovzhodna Poljska, vzhodna Madžarska, Romunija); izven Evrope areal obsega Sibirijo, Sahalin, Kitajsko, Japonsko in Severno Ameriko. Posamezne najdbe iz Avstrije, Slovenije in balkanskih držav so verjetno migranti ali pa osebki občasno osnovanih kolonij (Higgins & Hardgrevages, 1991; Tolman & Lewington, 1997).

Klasično nahajališče vrste je v Avstriji (Dunaj) (Tolman & Lewington, 1997).

V Sloveniji je vrsta domnevno izumrla, saj je bila na ozemljju države nazadnje opažena pred več kot 70 leti (osrednja baza podatkov Natura Y2k). Podatki o prisotnosti vrste na Gorjancih in njihovem vznožju (sl. 35), kjer je vrsto našel J. Bučar, je objavil Hafner (1909: 92), v Centralni zbirki metuljev PMS v Ljubljani pa so ohranjeni naslednji dokazni primerki iz Slovenije: samec, inventarna številka 11009372 (Gorjanci, 29. 6. 1909, leg. in coll. J. Hafner); samica, inventarna številka 11009374 (Gorjanci, 29. 6. 1909, leg. in coll. J. Hafner); samec, inventarna številka 11009378 (Gorjanci, 5. 7. 1909, leg. in coll. J. Hafner); samec, inventarna številka 11009371 (Pokojišče pri Vrhniku, 7. 7. 1932, leg. in coll. R. Rakovec).

Slika 35. Razširjenost vrste *Nymphalis vaualbum* Denis & Schiffermüller, 1775 v Sloveniji

Figure 35. Distribution of *Nymphalis vaualbum* Denis & Schiffermüller, 1775 in Slovenia.

Raziskanost vrste

Vzhodni lepotec je taksonomsko dobro raziskana vrsta. Ekologija vrste v Sloveniji ni raziskana.

Kljud krčenju areala vrste na zahodnem robu (van Swaay & Warren, 1999) je v Sloveniji smiselno redno preverjanje njene prisotnosti v območjih, kjer se je nekoč pojavljala.

Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice

Dejavniki ogrožanja vrste so klimatske spremembe, fragmentacija, izolacija in izginjanje habitatov zaradi krčenja gozdov, spremenjenih načinov gospodarjenja z gozdovi, gradnje prometne in komunalne infrastrukture, urbanizacije in vodnogospodarskih ukrepov (van Swaay & Warren, 1999).

Varstveni status vrste

- Red Data Book of European Butterflies (Rhopalocera) (van Swaay & Warren, 1999): EN (**Endangered**; prizadeta)
- Direktiva o habitatih (Directive 92/43/EEC): **Priloga II**
- Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji (Uradni list RS 46, 2004): **zaščitena**

Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), v Sloveniji

Na ozemlju Slovenije je vrsta domnevno izumrla, zato zanjo območij pSCI nismo opredelili.

Erebia calcaria Lorković, 1953 – LORKOVIČEV RJAVAČEK

Sinonimi:

ni sinonimov

Družina, poddružina:

Nymphalidae – PISANČKI, Satyrinae – OKARJI

Morfološki opis

Zgornja stran kril pri samcu in samici je temnorjave barve z rdečkastimi lisami in črnimi očesci, kar je značilnost vrst iz rodu *Erebia*. Od drugih vrst, ki živijo v Sloveniji, se razlikuje po svetlosivo marmorirani obarvanosti spodnje strani zadnjih kril (sl. 36). Pri samici so lahko nekatere luskice na spodnji strani zadnjih kril tudi rumene barve (Higgins &

Riley, 1971). Na notranjem robu postdiskalnega pasu je črta temnih luskic. Na zgornji strani sprednjih kril je neizrazita rdečkasto rjava lisa, v kateri sta dve majhni črni očesci z belim jedrom. Le v redkih primerih so očesca tudi na zgornji strani zadnjih kril.

Slika 36. *Erebia calcaria* Lorković, 1953
– LORKOVIČEV RJAVAČEK (Foto: R. Verovnik.)

Figure 36. *Erebia calcaria* Lorković, 1953
– LORKOVIC'S BRASSY RINGLET
(Photo: R. Verovnik).

Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste

Vrsta poseljuje ekstenzivno gospodarjene, bogato cvetoče gorske pašnike in senožeti (sl. 37), ki se razprostirajo nad 1300 metrov nadmorske višine in naravna visokogorska travnišča do nadmorske višine 2200 metrov. Redkeje vrsta poseljuje bolj skalovita travnišča v višjih legah.

Habitat vrste po palearktični klasifikaciji:

- 36.4 Alpinska in subalpinska travnišča na karbonatni podlagi

Lorkovičev rjavček je enogeneracijska vrsta. V nižjih legah z južno eksponicijo se odrasli osebki pojavijo že konec junija, drugod pa večinoma v drugi polovici julija in v avgustu. V sončnem vremenu so aktivni tudi pri nizkih temperaturah. Tako jih že v zgodnjih jutranjih urah lahko opazujemo na gorskih poteh, kjer se nastavlja sončnim žarkom. Prehranjujejo se na zelo različnih gorskih rastlinah, npr.: alpskem šetrnjiku (*Acinos alpinus*), mračicah (*Globularia* spp.), glavincih (*Centaurea* spp.), ušivcih (*Pedicularis* spp.). Hranilne rastline gosenic so različne vrste trav, zanesljivo je to volk (*Nardus stricta*), verjetno tudi vrste iz rodu bilnica (*Festuca* spp.) (Lorković, 1957). Razvoj gosenice je enoleten, prezimi kot mlada gosenica (Pro Natura, 1994).

Slika 37. Habitat vrste *Erebia calcaria* Lorković, 1953 v Sloveniji
(Foto: B. Vreš.)

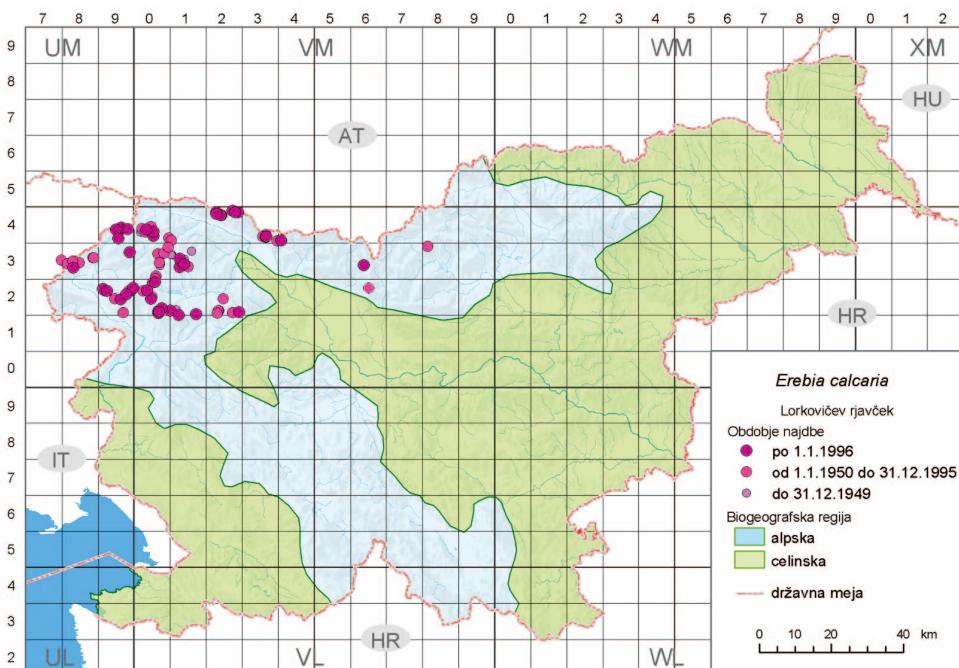
Figure 37. Habitat of *Erebia calcaria* Lorković, 1953 in Slovenia
(Photo: B. Vreš.).

Razširjenost vrste (areal)

Vrsta je endemit Jugovzhodnih apneniških Alp. Izven Slovenije je razširjena na avstrijski strani zahodnih Karavank, v Italiji pa živijo izolirane populacije na Monte Cavallo in Monte Santo pri kraju Piave di Cadore v Venetskih Alpah. Navedbe o prisotnosti vrste v Karnijskih Alpah niso zanesljive (Lorković & De Less 1960; Tolman & Lewington, 1997).

Klasično nahajališče vrste je Mojstrovka v Julijskih Alpah (Lorković, 1954).

Prvo navedbo o prisotnosti vrste v Sloveniji je objavil Hornig (1854: 178). Avtor je vrsto, takrat še pod skupnim imenom *Erebia tyndarus*, našel na Rombonu in Kaninu. Nova nahajališča vrste v območju Triglava (Krma, Drugo Triglavsko jezero) in Črne prsti (Pl. Razor

Slika 38. Razširjenost vrste *Erebia calcaria* Lorković, 1953 v Sloveniji

Figure 38. Distribution of *Erebia calcaria* Lorković, 1953 in Slovenia.

– nad Tolminskimi Ravnami, op. avt.) kasneje navaja Rebel (1906). Na Karavankah je Lorkovićevega rjavčka prvi opazil Galvagni (1910), ki omenja, da je vrsta tam mnogo redkejša kot v Julijskih Alpah.

V Sloveniji je vrsta razširjena v Julijskih Alpah, v Karavankah od Babe do Begunjščice in v Kamniških Alpah (sl. 38), kjer je vrsto leta 1969 (Sijarić, 1991) prvič našel J. Cornelutti na Krvavcu. Tri leta prej Cornelutti in Michieli (1966) navajata, da Lorkovićev rjavček v Kamniških Alpah zagotovo ne živi. Drugo znano nahajališče vrste v Kamniških Alpah je na vznožju Kočne, kjer smo jo prvič našli (leg. J. Rekelj) šele pred nekaj leti. Na Košuti v osrednjih Karavankah vrste doslej nismo našli, kljub temu da tam obstajajo zanjo primerni habitati. V Lepidopteroški zbirki ZRC SAZU in v privatni zbirki P. Tonklija se nahajajo primerki, opremljeni z etiketami, na katerih so zapisani naslednji podatki: »Raduha, Pl. Loka, 20. 8. 1992, leg. P. Tonkli«; na tem nahajališču (glej sl. 38, UTM: VM83) vrste kasneje nismo našli kljub načrtnim terenskim raziskavam.

Raziskanost vrste

Razširjenost Lorkovićevega rjavčka v Sloveniji je v splošnem dobro raziskana. Pomanjkljivo raziskana je v vzhodnem delu Karavank in v Kamniško-Savinjskih Alpah.

Vrsta je taksonomsko dobro raziskana. Kot raso *E. tyndarus calcarius* jo je leta 1953 opisal Lorković (1954). Taksonomski status vrste temelji na večjem številu kromosomov v primerjavi s sorodnimi vrstami (Lorković, 1957). Dokazali so ga tudi z alocimskimi raziskavami (Lattes et al., 1994).

Ekologija vrste je razmeroma slabо raziskana. Glede na to, da je center razširjenosti vrste v Sloveniji, lahko njeni ekologijo najbolje proučimo na slovenskih populacijah. Z raziskavami genskega pretoka (stopnje izoliranosti populacij) med geografsko ločenimi populacijami (populacije v Julijskih Alpah, Karavankah in Kamniških Alpah; oddaljene populacije v Julijskih Alpah) bi lahko ugotovili njihovo genetsko pestrost, ki vpliva na vitalnost populacij in posledično na njihov obstoj. Predpostavljam, da intenzivna paša negativno vpliva na vitalnost populacij. Zaradi intenziviranja paše v nekaterih območjih (npr. Veliki Mangart) v zadnjih letih bi bilo smiselno proučiti vpliv paše na velikost populacij.

Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice

Večina populacij v Sloveniji ni ogroženih, saj živijo na naravnih travniščih nad gozdno mejo. V takih habitatih je potencialni dejavnik ogrožanja predvsem intenzivno pašništvo. Pod naravno gozdno mejo je najpomembnejši dejavnik ogrožanja zaraščanje zaradi opuščanja ekstenzivne rabe travniških površin.

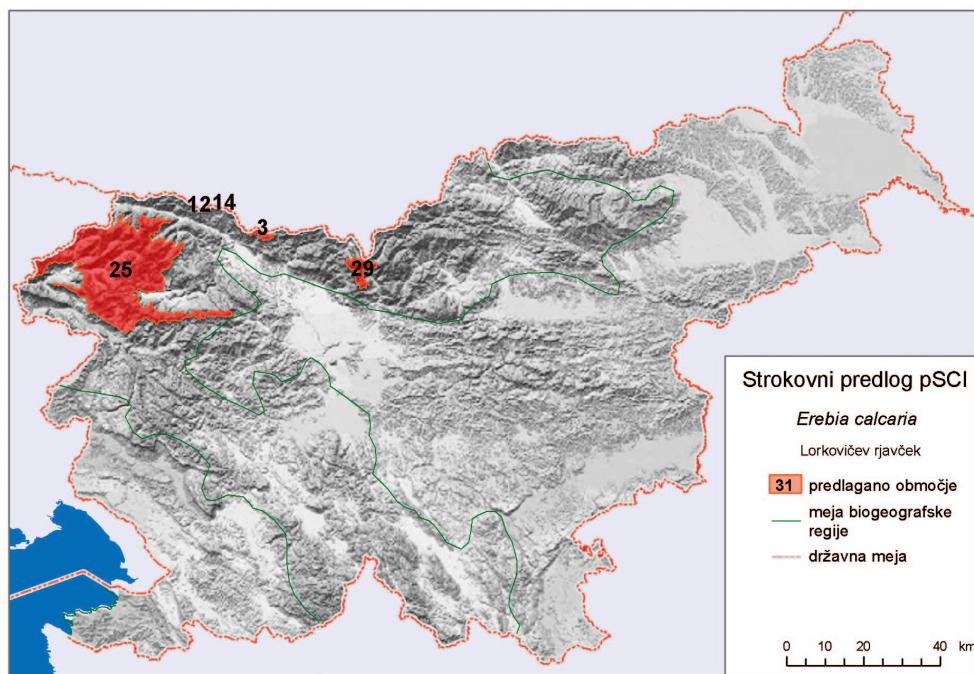
Osnovna varstvena ukrepa za ohranitev vrste v Sloveniji sta spodbujanje ekstenzivnega gospodarjenja na antropogenih gorskih travniščih in ohranjanje naravnih travnišč nad gozdno mejo.

Varstveni status vrste

- Red Data Book of European Butterflies (Rhopalocera) (van Swaay & Warren, 1999): **ni ogrožena**
- Bernska konvencija (Uradni list RS 55, 1999): **Priloga II**
- Direktiva o habitatih (Directive 92/43/EEC): **Priloga II, IV**
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS 82, 2002): **ni ogrožena**
- Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji (Uradni list RS 46, 2004): **zaščitena**

Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), v Sloveniji

Za vrsto *Erebia calcaria* Lorković, 1953 predlagamo 5 območij s skupno površino 644 km² (sl. 39).

Slika 39. Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), za vrsto *Erebia calcaria* Lorković, 1953 v Sloveniji

Figure 39. Expert proposal of potential Sites of Community Interest (pSCI) designated for *Erebia calcaria* Lorković, 1953 in Slovenia.

Legenda	3	Belščica–Stol–Begunjščica
	12	Dovška Baba–Klek
	14	Golica
	25	Julijске Alpe
	29	Kamniške Alpe

***Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787) – BARJANSKI OKARČEK**

Sinonimi:

Papilio oedippus Fabricius, 1787, *Papilio oedippe* Borkhausen, 1788, *Papilio geticus* Esper, 1790, *Papilio iphigenus* Herbst, 1796, *Papilio miris* Fabricius, 1798, *Papilio pylarge* Hübner, 1799, *Papilio oedipe* Hübner, 1805, *Papilio oedipus* Ochsenheimer, 1807

Družina, poddružina:

Nymphalidae – PISANČKI, Satyrinae – OKARJI

Morfološki opis

Barvni vzorec na krilih pri vrsti je zelo variabilen (Higgins & Riley, 1993; SBN, 1991). Prepoznavni znak vrste je vzorec na spodnji strani zadnjih kril. Zgornja stran sprednjih in zadnjih kril je pri obeh spolih enotne temnorjave barve, na zadnjih krilih (v celicah 2, 3 in

4) sta dve (ali tri) slabo vidni črni očesci. Spodnja stran kril je rumenorjave barve; na zadnjih krilih je šest rumenkasto obrobljenih črnih očesc s srebrnim jedrom: pet očesc v ravni vrsti je v postdiskalnem pasu (v celicah 1, 2, 3, 4 in 5), očesce v celici 5 je ponavadi manjše od drugih ali manjka; očesce v celici 6 je ob sprednjem robu krila (sl. 40). Vzdolž notranjega roba postdiskalnega pasu poteka belkasto rumena lisa, ki pri samcih ponavadi manjka. Na spodnji strani sprednjih kril je očesc manj (ponavadi 3 ali 4), belkasto rumena lisa je le nakazana. Na spodnji strani sprednjih in zadnjih kril je v submarginalnem pasu srebrna črta. Število očesc pri vrsti zelo variira. Pri samicah je očesc več in so večja kot pri samcih.

Slika 40. *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787) – BARJANSKI OKARČEK
(Foto: T. Čelik.)

Figure 40. *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787) – FALSE RINGLET
(Photo: T. Čelik).

Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste

V palearktični regiji vrsta poseljuje predvsem nizka in prehodna barja, močvirne in vlažne negnojene travnike, resave, gozdne stepe in stepe ter zaraščajoča se suha travnišča. V evropskem delu areala živi barjanski okarček na suhih zaraščajočih se travniščih le v severovzhodni Italiji (Habeler, 1972), v severnem delu hrvaške Istre in primorski regiji Slovenije (Čelik, 2003, 2004).

a

b

Slika 41. Habitat vrste *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787) v Sloveniji: (a) močvirni travnik, (b) zaraščajoč suhi travnik (Foto: T. Čelik.)

Figure 41. Habitat of *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787) in Slovenia: (a) wet meadow, (b) dry grassland in early successional stage (Photo: T. Čelik).

V osrednjem delu Slovenije so habitati vrste nizka barja s črnikastim sitovcem (*Schoenus nigricans*) ali srhkim šašem (*Carex davalliana*), močvirni in vlažni negnojeni ekstenzivno obdelovani travniki z modro stožko (*Molinia caerulea*) na pustih, oligotrofnih tleh (sl. 41a) in močvirni travniki ločja (*Juncus* sp.) in modre stožke na hranljivejših tleh. V zeliščni plasti prevladujejo vrste iz družin ostričevk (Cyperaceae), ločkovk (Juncaceae) in trav (Poaceae), netravolikih zelišč ni ali jih je zelo malo. V primorski regiji Slovenije živi vrsta na pustih, floristično revnih zaraščajočih se submediteransko-ilirskeh suhih travniščih na globljih tleh (sl. 41b), ki so med primorskimi nižinskim suhimi travnišči reda *Scorzoneraletalia villosae* najbolj mezofilni. Za sukcesijski stadij je značilno, da v zeliščni plasti prevladujejo trave; posamezni otočki grmov in mladice termofilno-heliofilnih nizkih dreves se raztreseno pojavljajo po vsej opuščeni travnati površini (Čelik, 2003).

Habitat vrste po palearktični klasifikaciji:

- 34.7531-S1 Submediteransko-ilirski polsuhi ekstenzivni travniki na flišu
- 34.7531-S2 Submediteransko-ilirski polsuhi ekstenzivni travniki Primorskega kraša
- 37.31 Oligotrofni mokrotni travniki z modro stožko in sorodne združbe
- 54.21 Nizka barja s črnikastim sitovcem
- 54.23 Nizka barja s srhkim šašem

Barjanski okarček je enogeneracijska vrsta. Odrasli osebki se pojavljajo v mesecu juniju in juliju, so slabí letalci in se zadržujejo pretežno med vegetacijo. Hranijo se na cvetovih rastlin iz družin ostričevk (Cyperaceae), nebinovk (Asteraceae) in redkeje metulnjic (Papilionaceae) (Lhonore, 1996). Na Hrvaškem so ugotovili (Sašić, ustno), da se odrasli osebki hranijo na cvetovih vrbovolistnega omana (*Inula salicina*). Na Ljubljanskem barju metulji srkajo nektar le na cvetovih srčne moči (*Potentilla erecta*) (družina rožnice (Rosaceae)), kljub temu da posedajo tudi po cvetovih drugih rastlin (Čelik, 1997, 2004). Samica se že naslednji dan po tem, ko se izleže iz bube, pari z dvema ali tremi samci (Lhonore, 1996). Jajčeca odlaga posamič (Čelik, 1997) ali v skupinah po 2–4 (Lhonore, 1996) na liste hranilnih rastlin gosenic. Samica odloži od 80 do 120 jajčec (Lhonore, 1996). Čez 12–16 dni se izležejo gosenice. Hranijo se z listi modre stožke (*Molinia caerulea*), latovk (*Poa*), črnikastega sitovca (*Schoenus nigricans*) in šašev (*Carex flava*, *C. hostiana*, *C. panicea*, *C. distans*) (Lhonore, 1996; Čelik, 1997, 2004). Med larvalnimi hranilnimi rastlinami Weidemann (1995) navaja tudi rod munec (*Eriophorum*). Gosenice prvega larvalnega stadija so rumene barve, hranijo se ponoči, podnevi pa se skrivajo na spodnjih delih stebel hranilnih rastlin. Gosenice drugega larvalnega stadija se pojavijo konec julija ali v začetku avgusta. Nekatere se prenehajo hraniti v začetku septembra, zlezejo v koreninski sloj in tam prezimijo. Preostale se prelevijo v tretji larvalni stadij in obmirujejo konec septembra ali v začetku oktobra. V aprilu ali maju postanejo ponovno aktivne, njihova barva se postopoma spreminja iz rumene v zeleno. Hranijo se do konca meseca maja ali začetka junija, ko se zabubijo na listih hranilnih rastlin (Lhonore, 1996). Najpomembnejši predatorji odraslih osebkov so ptice in kačji pastirji (Lhonore, 1996). Med spreletavanjem v zeliščnem sloju vegetacije se odrasli osebki pogosto ujamejo v pajkove mreže (Čelik, 1997). Paraziti vrste niso znani (Lhonore, 1996).

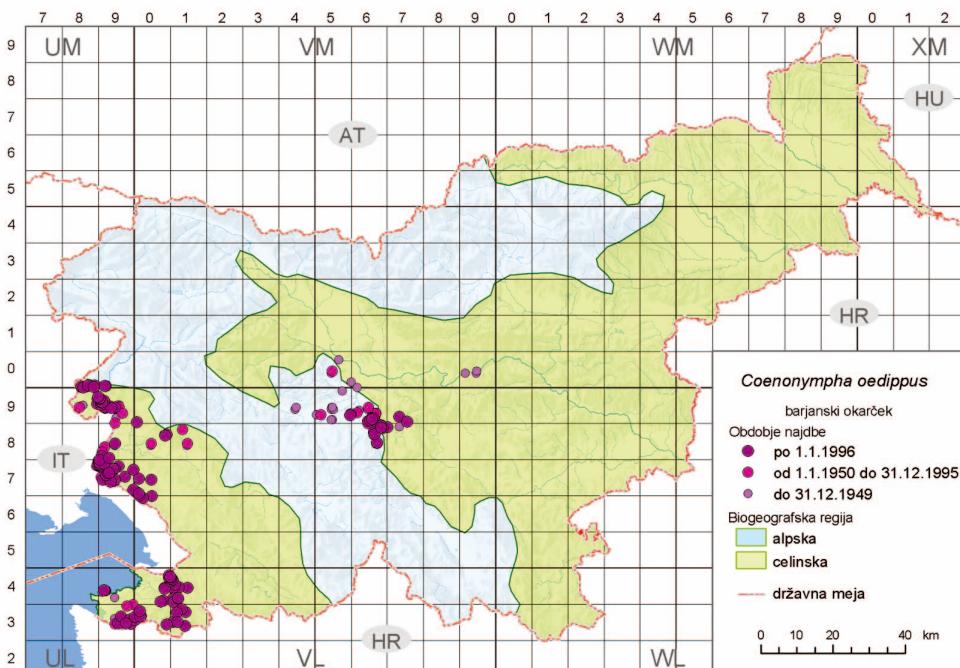
Razširjenost vrste (areal)

Barjanski okarček ima ponto-kaspijsko-južnosibirsko-mandžurijski tip razširjenosti (Varga, 1977). Izven Evrope areal vrste obsega Ural, južno Rusijo, severni in vzhodni del Mongolije, osrednji in severovzhodni del Kitajske do rek Amur na severu in Ussuri na vzhodu, Korejo in Japonsko (Bozano, 2002). V Evropi živijo izolirane populacije v Franciji (Lhonore & Lagarde, 1999; Ministère de l' écologie et du développement durable, 2005), Švici (Aistleitner, 1999), Liechtensteinu (Aistleitner, 1999), Avstriji (Huemer, 2001), Italiji (Morandini, ustno), Sloveniji (Čelik, 2003, 2004), na Hrvaškem (Kučinić et al., 1999), na Madžarskem (Peregovits, ustno), na Poljskem (Winiarska, 2001), v Rusiji (Gorbunov, 2001), Nemčiji (Bräu, ustno) ter v Ukrajini in Belorusiji (Tshikolovets, 2003). V Španiji so vrsto opazili le enkrat, in to leta 1988 v Navarri (na meji s Francijo), in jo po IUCN kategorijah ogroženosti zato opredeljujejo kot premalo znano vrsto (Munguira, ustno). Vrsta je izumrla na Slovaškem (Lhonore, 1996; van Swaay & Warren, 1999), v Bolgariji (van Swaay & Warren, 1999; Abadiev, 2001) in v Belgiji (Lhonore, 1996). Za Belgijo sicer vrsto prvič omenja Kolar (1929), vendar ima Lafranchis (2000) vse kasnejše navedbe o pojavljanju vrste v tej državi za dvomljive.

Navedba, da se vrsta pojavlja v Bosni (Trebević) (Kolar, 1921: 12 – sklicujoč se na podatke Loschniga), je zmota, saj barjanskega okarčka na omenjeni lokaliteti, ki je ena od »jugoslovanskih planin z najbolje raziskano favno dnevnih metuljev«, niso nikoli našli (Sijarić, 1984: 9). Lelo (2000) v revidiranem seznamu dnevnih metuljev Bosne in Hercegovine vrste ne navaja.

Edina navedba o pojavljanju vrste v Romuniji je iz leta 1790, ko je Esper pri opisu forme *geticus* kot nahajališče navedel območje ob reki Arges na Vlaškem: »Valacchia, nella regione del fiume Argus, presso il letto, a Fraschanestje« (cit. po Verity, 1953: 84). Že v 20. letih prejšnjega stoletja Kolar (1929) piše, da vrste v Romuniji od »Esperjevih časov« niso več opazili.

Prvo navedbo o prisotnosti barjanskega okarčka na ozemlju Slovenije je objavil Hafner (1909: 100) v seznamu metuljev Kranjske, kjer vrsto omenja za Ljubljano (Vič) in Ljubljansko barje (Preserje, Podpeč, Vnanje Gorice, Škofljica). Muzejski preparator takratnega deželnega muzeja »Rudolfinum« v Ljubljani, Franc Dobovšek, je primerke barjanskega okarčka prvi ujel (29. 6. 1909) na takrat najbolj vzhodnem nahajališču vrste v Sloveniji (vrsta tam ne živi več, op. avt.), pri zaselku Tirna nad vasjo Sava (Sajovic, 1910). Istega leta, vendar nekaj dni kasneje (11. 7. 1909), je vrsto na »pobočjih nad Savo« opazoval Hafner (rokopis). Avtor je vrsto prvi našel tudi na Goriškem na suhih pobočjih nad Solkanom (Hafner, 1910b), na ozemlju današnje Italije pa še v dolini potoka Grojnice, na Kalvariji ter v okolici Tržiča, kjer jo je našel že leta 1905. Inženir Kitschelt je barjanskega okarčka prvi odkril na suhih travnatih pobočjih Svete gore pri Novi Gorici (Kolar, 1919: 96). O prisotnosti vrste v Istri (Strunjan), kjer jo je našel Jaitner, prvi piše Kolar (1921). Ob slovensko-italijanski meji, vendar onstran le-te, so jo kasneje opazili še v opuščenih soli-

Slika 42. Razširjenost vrste *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787) v Sloveniji

Figure 42. Distribution of *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787) in Slovenia.

nah v Miljah pri Trstu (Stauder, 1920: 215) in na suhih grmovnatih pobočjih hriba Grmada (Kolar, 1929: 108 – sklicajoč se na ustne podatke Reisserja).

V Sloveniji je vrsta razširjena na močvirnih travniščih na jugovzhodnem delu Ljubljanskega barja in v okolini Grosuplja ter na zaraščajočih se suhih travniščih v primorskem delu Slovenije (Goriška Brda, zahodno obrobje Banjščic v dolini Soče, Trnovski gozd – južno obrobje, Kras – zahodni in osrednji del, Istra) (Čelik, 2003, 2004) (sl. 42). V osrednjem delu države so populacije barjanskega okarčka izumrle v okolini Ljubljane (Medno), na nekaterih območjih Ljubljanskega barja (Vič, Vnanje Gorice, Bevke, Podpeč, Matena, ponekod ob Želimeljščici, ponekod v okolini Škofljice in Pijave Gorice) in v Zasavju (Sava) (Čelik in Rebeušek, 1996; Čelik, 2003), v primorski regiji Slovenije pa na nekaterih območjih Goriških Brd, Skalnice, Trnovskega gozda in Istre (Čelik, 2003). Na Ljubljanskem barju živijo zadnje higrofilne populacije vrste v Sloveniji, ki so tudi največje v državi. Populacije na zaraščajočih se suhih travniščih v primorski regiji so majhne in prostorsko zelo razpršene.

Raziskanost vrste

Razširjenost barjanskega okarčka v Sloveniji je zelo dobro raziskana. Pomanjkljivo je proučena le v nekaterih predelih Primorske (Goriška Brda, južna in zahodna obrobja Banjščic in Trnovskega gozda, Istra).

Barjanski okarček je taksonomsko dobro raziskana vrsta.

Higrofilne populacije na Ljubljanskem barju so zelo dobro proučene, predvsem njihove ekološke potrebe, značilnosti habitatov, disperzijski potencial, število, velikost in metapopulacijska struktura. Slabo so raziskane značilnosti habitatov v Goriških Brdih, ekološke potrebe zgodnjih ontogenetskih stadijev na Primorskem, hranilne rastline gošenic primorskih populacij ter njihova velikost, vitalnost, prostorska struktura in stopnja izoliranosti. Za primerno opredelitev naravovarstvenih smernic in uspešno izvajanje varstvenih ukrepov z namenom ohraniti vrsto na ozemlju Slovenije je smiselnog ugotoviti, kako strukturiranost krajine vpliva na disperzijo vrste ter proučiti vpliv načina gospodarjenja s travnišči na Primorskem na velikost populacij. Glede na to, da so primorske populacije in populacije v severovzhodni Italiji in severnem delu hrvaške Istre edine, ki v Evropi živijo na suhih zaraščajočih se submediteranskih travniščih, bi v Sloveniji lahko najbolje raziskali genetske razlike med obema ekotipoma (primerjava higrofilnih populacij z Ljubljanskega barja in populacij s suhih travnišč Primorske).

Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice

Vzroki ogroženosti: izoliranost populacij, majhnost in posledična ranljivost populacij, nizek disperzijski potencial odraslih osebkov, specifične ekološke potrebe vrste in ogroženost habitatov (Čelik, 2003). Glavni dejavniki, ki ogrožajo preživetje populacij vrste v Evropi, so: hidromelioracije, agromelioracije, agrokemizacije, urbanizacija, opuščanje rabe travnišč, prezgodnja košnja, košnja celotne površine habitata naenkrat, uporaba težke kmetijske mehanizacije na močvirnih travnikih in požiganje močvirnih travnišč.

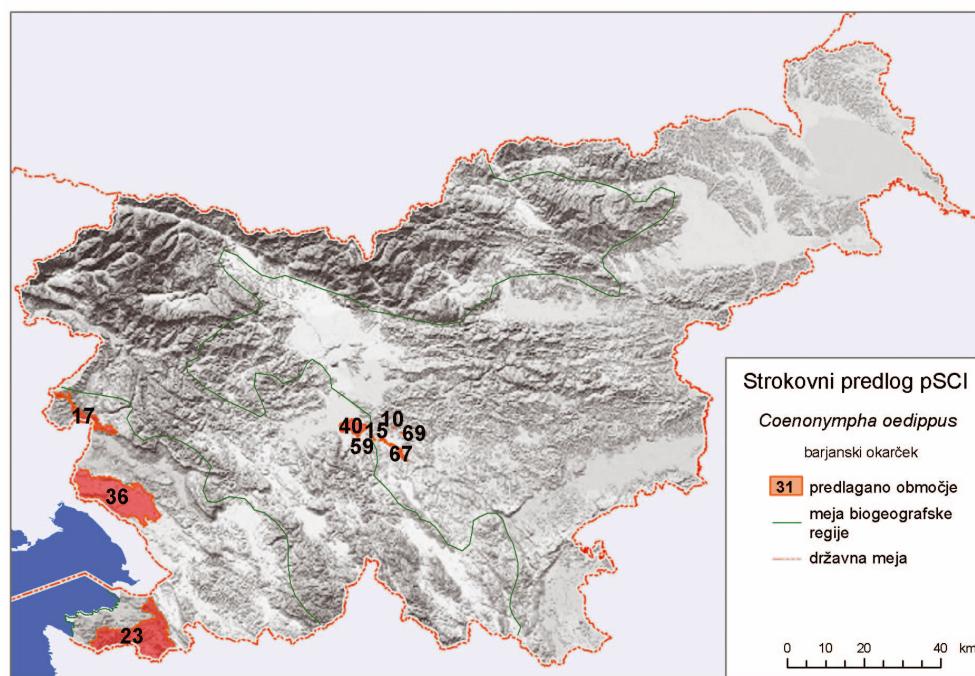
Osnovni varstveni ukrepi za ohranitev vrste v Sloveniji so: košnja enkrat na leto (močvirni travniki) ali občasno vsake 2–3 leta (nizka in prehodna barja, suha travnišča) v jeseni (ne pred oktobrom), mozaična košnja, ekstenzivna paša (suha travnišča), preprečevanje uporabe agrokemijskih sredstev v habitatih in na zemljiščih v njihovi neposredni bližini, preprečevanje požiganja močvirnih travnišč in renaturacija habitatov na območjih izoliranih populacij.

Varstveni status vrste

- 2002 IUCN Red List of Threatened Species (<http://www.redlist.org/>): **LR/nt** (**Lower risk/near threatened**; vrsta ne izpolnjuje pogojev za uvrstitev v varstveno kategorijo, glede na ogroženost pa je najbližje kategoriji ranljive vrste)
- Red Data Book of European Butterflies (Rhopalocera) (van Swaay & Warren, 1999): **CR (Critically endangered)**; kritično prizadeta vrsta)
- Bernska konvencija (Uradni list RS 55, 1999): **Priloga II**
- Direktiva o habitatih (Directive/92/43/EEC): **Priloga II, IV**
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS 82, 2002): **E (Endangered)**; prizadeta vrsta)
- Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji (Uradni list RS 46, 2004): **zaščitena**

Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), v Sloveniji

Za vrsto *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787) predlagamo 9 območij s skupno površino 346 km² (sl. 43).

Slika 43. Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), za vrsto *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787) v Sloveniji

Figure 43. Expert proposal of potential Sites of Community Interest (pSCI) designated for *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787) in Slovenia.

Legenda	10	Črna dolina	40	Ljubljansko barje – jugovzhodni del
	15	Gorenje Blato	59	Podblato
	17	Goriška Brda–Lijak	67	Radensko polje–Bičje
	23	Istra – zahodni del	69	Skobčev mlin
	36	Kras		

***Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) – HROMI VOLNORITEC**

Sinonimi:

Phalaena catax Linnaeus 1758, *Bombyx catax* L., *Gastropacha everia* Hb., *Eriogaster everia* Knoch, *Eriogaster lentipes* Esp.

Družina, poddružina:

Lasiocampidae – KOKLJICE, Lasiocampinae

Morfološki opis

Samec ima dolge glavničaste antene, ki so rdečerjave barve s svetlorumeni zobci. Glava, oprsje in zadek so rumenorjni. Zgornja stran sprednjih kril je zlatorumenorjave barve (sl. 44). Širok rumen postdiskalni pas je na obeh straneh rjavo obrobljen. Marginalni

pas je rdečerjave barve. Bela do rumeno-bela diskalna pega je temnorjavo obrobljena. Zgornja stran zadnjih kril je svetlo do sivorjava s temnejšimi žilami in svetlejšim marginalnim pasom. Spodnja stran kril je rumenorjava. Samica ima kratke rumenorjave glavničaste antene z zelo kratkimi zobci. Glava je temnorjava, oprsje in prvi segmenti zadka so rdečerjni, konica zadka je gosto sivodlakava. Zgornja stran sprednjih kril je rdečerjava do temnorjava. Ozek postdiskalni pas je okrasto rumen, marginalni pas je širok in svetlordečerjav. Diskalna pega je enaka kot pri samcu. Zgornja stran zadnjih kril je svetlorjave barve. Spodnja stran kril je rdečerjava.

Slika 44. *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758)
– HROMI VOLNORITEC (Foto: M. Jež.)

Figure 44. *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758)
(Photo: M. Jež.).

Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste

Vrsta poseljuje toploljubna listopadna grmišča ter gozdne jase in robove toploljubnih listnatih gozdov, v katerih prevladujejo hrast (*Quercus* spp.), glog (*Crataegus* spp.) in črni trn (*Prunus spinosa*) (sl. 45).

Habitat vrste po palearktični klasifikaciji:

- 31.8121 Srednjeevropska toploljubna bazifilna grmišča s kalino in črnim trnom
- 31.8122 Submediteranska listopadna grmišča
- 34.41 Kserotermofilni gozdni robovi
- 41.7 Termofilni hrastovi gozdovi
- 84.2 Mejice in manjše skupine dreves in grmov

Slika 45. Habitat vrste *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) v Sloveniji (Foto: T. Čelik.)

Figure 45. Habitat of *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) in Slovenia (Photo: T. Čelik).

Hromi volnoritec je enogeneracijska vrsta. Odrasli osebki se pojavljajo v septembru, oktobru in začetku novembra. Aktivni postanejo v poznih popoldanskih oziroma zgodnjih večernih urah (16.00–19.00) (Pro Natura, 2000). Samica odlaga jajčeca v ozki spirali na vejice hranilnih rastlin gosenic. To so: hrast (*Quercus spp.*), črni trn (*Prunus spinosa*), glog (*Crataegus spp.*), hruška (*Pyrus spp.*), breza (*Betula spp.*), topol (*Populus spp.*), brest (*Ulmus spp.*), navadni češmin (*Berberis vulgaris*) (de Freina & Witt, 1987; Pro Natura, 2000). Jajčeca obda s sivimi dlačicami s svojega zadka (sl. 46). Vrsta prezimuje v stadiju jajčeca. Gosenice se izležejo aprila ali maja, v času cvetenja črnega trna. Med vejicami hranilnih rastlin si spredejo svilnato skupinsko gnezdo (sl. 47). Ugodni habitati za gosenice so osončene in zavetrne jase, kjer je zračna vlaga visoka (Wiedemann & Köhler, 1996). Zabubijo se v kokonu na tleh.

Slika 46. Jajčeca vrste *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) (Foto: S. Gomboc.)

Figure 46. Eggs of *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) (Photo: S. Gomboc).

Slika 47. Gnezdo z mladimi gošenicami vrste *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) (Foto: T. Čelik.)

Figure 47. Larval nest of *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) (Photo: T. Čelik).

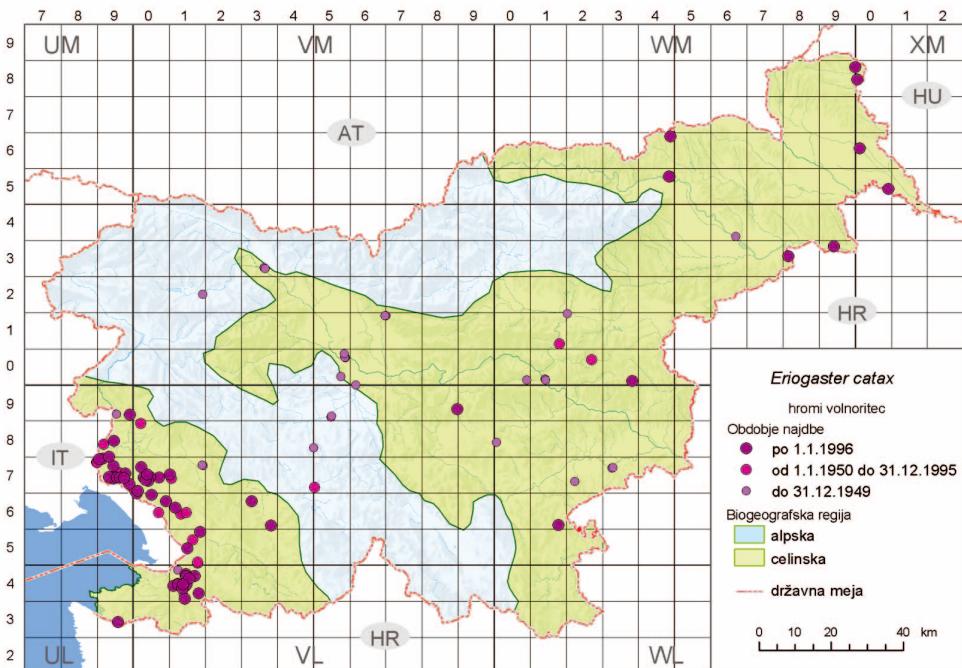
Razširjenost vrste (areal)

Hromi volnoritec je srednje-južnovzhodnoevropska (Carnelutti, 1981) vrsta. Razširjena je od severnega dela Iberskega polotoka na zahodu do Rusije na vzhodu. Na severu sega areal do severne Nemčije, na jugu do Balkanskega polotoka in zahodne Azije. Na mnogih območjih, predvsem v srednji Evropi, so populacije izumrle, zato je areal vrste nesklenjen (Ebert et al., 1994).

Klasično nahajališče vrste je v Nemčiji (de Freina & Witt, 1987). Kljub temu da je Linné vrsto kot novo prepoznal in opisal že leta 1758, je Scopoli (1763) v svojem znamenitem delu »Entomologia Carniolica« ne omenja. Lederer (1853b: 75) jo je uvrstil v pregledni seznam evropskih metuljev z dodatno oznako »prisotna na ozemlju Avstrijskega cesarstva«.

Verjetno prva pisna objava o prisotnosti vrste v Sloveniji je v članku Manna (1854: 556 – »Die Raupe auf Dornhecken sehr häufig.«), kjer avtor navaja vrste, ki jih je našel v maju in juniju 1854 na Gorenjskem in Goriškem. Hafner (1910a: 59, 1910b: 14, rokopis) navaja hromega volnoritca za Gorenjsko (Tacen pod Šmarno goro, Kamnik, Radovljica, Podutik), Dolenjsko (Radeče, Kostanjevica na Krki, Tolsti Vrh), Notranjsko (Podpeč pri Preserju, Vipava) in Goriško. Prve navedbe o prisotnosti hromega volnoritca na Štajerskem (Celje, Ptuj) sta objavila Hoffmann in Klos (1915: 295).

Doslej znani sklenjeni areal vrste v Sloveniji obsega Vipavsko dolino, Kras, Pivško podolje, Podgorski kras in Koprska brda (sl. 48). Razloga za razpršena nahajališča v osrednji (Posavje) in vzhodni Sloveniji (Goričko, Prekmurje, Podravje, Haloze, Slovenske gorice, Kozjansko, Bela krajina) ter odsotnost novejših podatkov o prisotnosti vrste v predalpskem in alpskem delu severozahodne Slovenije sta dva: manj primernih habitatov in manj številne raziskave razširjenosti vrste v omenjenih območjih.

Slika 48. Razširjenost vrste *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) v Sloveniji
Figure 48. Distribution of *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) in Slovenia.

Raziskanost vrste

Razširjenost hromega volnoritca v Sloveniji je pomanjkljivo raziskana, predvsem v dolini Save Bohinjske in Save Dolinke, Goriških Brdih, na Banjščicah, Idrijskem, Polhograjskem in Posavskem hribovju, v Brkinih, Beli krajini ter na Krškem, Bizejškem, Sotelskem, Ložniškem in Hudinjskem gričevju.

Hromi volnoritec je taksonomsko dobro raziskana vrsta.

Ekologija vrste je slabo raziskana. Vedenje o značilnostih habitata izven primorskega dela Slovenije in ekoloških dejavnikih, ki vplivajo na uspešnost larvalnega razvoja, je pomanjkljivo. O številu, velikosti, prostorski strukturi in dinamiki populacij v Sloveniji nimamo podatkov. Glede na to, da vrsto najlažejo najdemo, če aprila ali maja iščemo skupinska gnezda gošenic, bi bilo z vidika poenostavitev metodologije spremeljanja številčnosti in stanja populacij vrste v državi smiselnego ugotoviti, ali obstaja korelacija med številčnostjo larvalnih gnezd in številčnostjo odraslih osebkov v populaciji.

Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice

Stanja ogroženosti in dejavnikov ogrožanja ne moremo natančno opredeliti, ker populacijska ekologija ni raziskana. Predpostavljam, da so najpomembnejši dejavniki ogrožanja vrste spremembe v gospodarjenju z gozdovi (pogozdovanje, obsežne sečnje v poznojesenskem ali spomladanskem času, ko je vrsta v stadiju jajčeca), opuščanje mejic in uporaba kemijskih sredstev v kmetijstvu (sadjarstvu).

Osnovni varstveni ukrepi za ohranitev vrste v Sloveniji so: ohranjanje jas v topoljubnih listnatih gozdovih, ohranjanje ekstenzivno gospodarjenih travnišč ob gozdnih robovih,

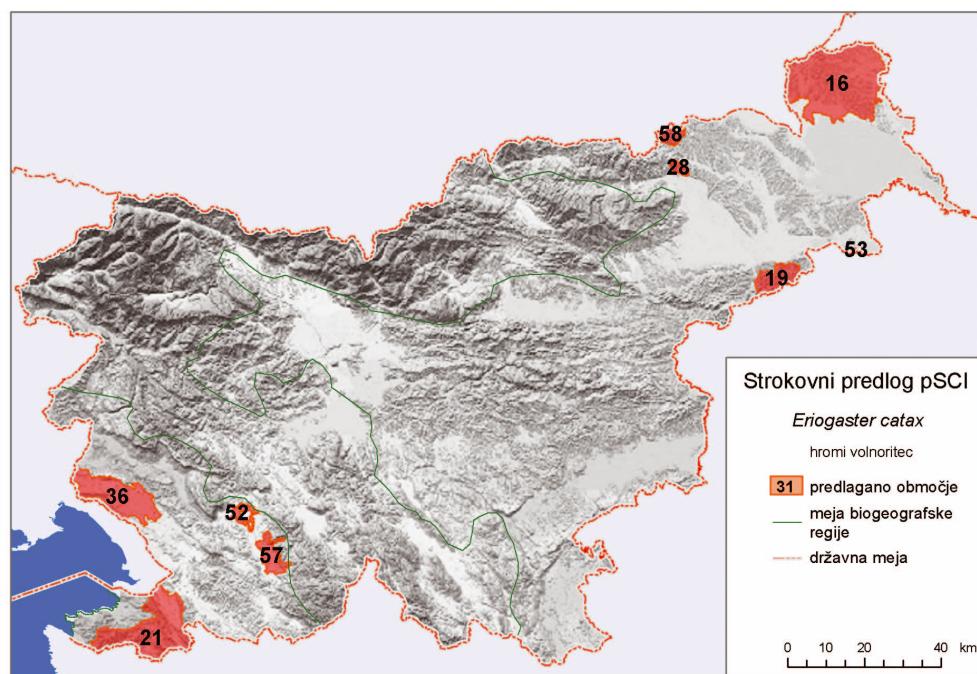
ohranjanje mejic in drugih za vrsto ustreznih grmišč v kulturni krajini ter preprečevanje uporabe agrokemijskih sredstev v habitatih in na zemljiščih v njihovi neposredni bližini.

Varstveni status vrste

- 2002 IUCN Red List of Threatened Species (<http://www.redlist.org/>): **DD (Data Deficient)**; statusa ogroženosti ni mogoče opredeliti zaradi pomanjkljivosti podatkov o razširjenosti in/ali velikosti populacij)
- Bernska konvencija (Uradni list RS 55, 1999): **Priloga II**
- Direktiva o habitatih (Directive 92/43/EEC): **Priloga II, IV**
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS 82, 2002): **E (Endangered)**; prizadeta vrsta)
- Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji (Uradni list RS 46, 2004): **zaščitena**

Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), v Sloveniji

Za vrsto *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) predlagamo 9 območij s skupno površino 951 km² (sl. 49).

Slika 49. Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), za vrsto *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) v Sloveniji

Figure 49. Expert proposal of potential Sites of Community Interest (pSCI) designated for *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) in Slovenia.

Legenda	16	Goričko	36	Kras
	19	Haloze – vzhodni del	52	Nanoščica
	21	Istra	53	Obrež
	28	Kamnica	57	Pivka
	58	Plač		

***Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) – ČRTASTI MEDVEDEK**

Sinonimi:

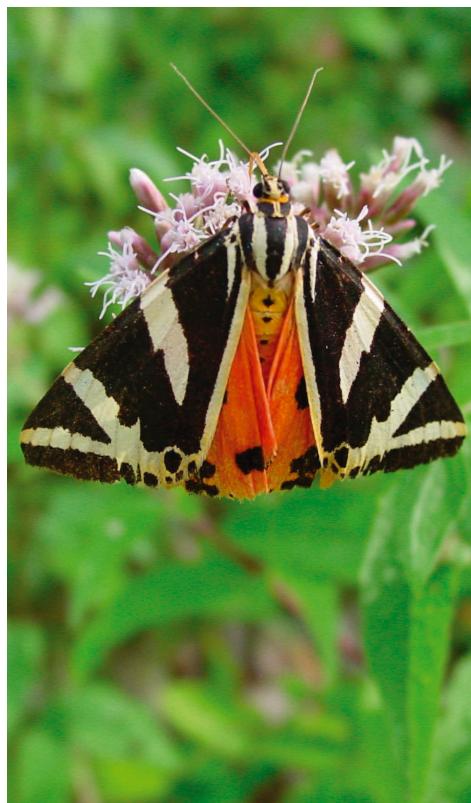
Euplagia quadripunctaria (Poda, 1761), *Phalaena quadripunctaria* Poda, 1761, *Phalaena plataginis* Scopoli, 1763, *Euplagia hera* Linnaeus, 1767, *Euplagia magna* Spuler, 1910, *Euplagia latefasciata* Bubacek, 1915

Družina, poddružina:

Arctiidae – MEDVEDKI ali KOSMATINCI, Callimorphinae – PISANI MEDVEDKI

Morfološki opis

Barvni vzorec na krilih je enak pri obeh spolih. Zgornja stran sprednjih kril je zelenočrne barve s kovinskim sijajem. Na notranjem robu kril je ozek belorumen pas. Dve belorumeni progi segata od zgornjega proti zunanjemu robu kril. Tretja belorumeni proga je v marginalnem polju, poteka od apeksa do analnega kota krila in z drugo progo oblikuje črko V (sl. 50). Med korenom krila in drugo progo so lahko še tri tanjše in kraje belorumene proge. V marginalni belorumeni progi v analnem kotu krila je več okroglih črnih pik, ki so lahko različno velike. Zgornja stran zadnjih kril je opekasto rdeče barve; v submarginalnem polju so tri različno velike črne lise, v diskalnem polju pa črna pika. Glava je svetlo rumena, na oprsu sta dve rumeni in tri črne vzdolžne proge. Zadek je oranžnordeč z majhno črno pikico na vsakem segmentu. Tipalke so tanke, nitaste, rahlo nazobčane, temnorjave barve. Samica je večja od samca in ima debelejši zadek.

Slika 50. *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) – ČRTASTI MEDVEDEK (Foto: S. Gomboc.)

Figure 50. *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) – JERSEY TIGER (Photo: S. Gomboc).

Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste

Vrsta poseljuje vlažne, toploljubne in ne preveč senčnate gozdne robove na jasah in ob poteh v listnatih in mešanih gozdovih ter opuščene, z robno in ruderalno zeliščno vegetacijo in grmovjem zaraščajoče se površine v bližini gozda (kamnolomi, gramoznice, parkirišča itd.) (sl. 51). Vrsta je razširjena od nižin do zgornjega montanskega pasu, najpogostejša je v kolinskem in submontanskem pasu.

Slika 51. Habitat vrste *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) v Sloveniji (Foto: S. Gomboc.)

Figure 51. Habitat of *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) in Slovenia (Photo: S. Gomboc).

Habitat vrste po palearktični klasifikaciji:

- 31.8 Grmišča pred zaraščanjem v gozd
- 31.871 Gozdne čistine z vegetacijo visokih steblik
- 31.872 Gozdne čistine z grmovno vegetacijo
- 37.7 Nitrofilni gozdni robovi in vlažno obrečno visoko steblikovje
- 86.41 Opuščeni kamnolomi, peskokopi, gramoznice

Črtasti medvedek je enogeneracijska vrsta. Metulji se pojavljajo od julija do začetka septembra. Aktivni so podnevi in ponoči. V dopoldanskem in popoldanskem času se hrano na rastlinah na gozdnem robu, v opoldanski pripeki navadno počivajo v senci listov dreves, ponoči pa se parijo (Pro Natura, 2000). Njihove najpomembnejše hranilne rastline so konjska griva (*Eupatorium cannabinum*), navadna dobra misel (*Origanum vulgare*), smrdljivi bezeg (*Sambucus ebulus*) ter vrste iz rodov meta (*Mentha* spp.), gadovec (*Echium* spp.), grabljišče (*Knautia* spp.), čišljak (*Stachys* spp.) in osat (*Cirsium* spp.) (Ebert, 1997; Pro Natura, 2000).

Gosenica je polifagna. Mlade gosenice se hrano z listi mrtvih koprov (*Lamium* spp.), vrbovcev (*Epilobium* spp.), detelj (*Trifolium* spp.), nokot (*Lotus* spp.), turških detelj (*Onobrychis* spp.), grintov (*Senecio* spp.) in drugih zelišč v podrstati (de Freina & Witt, 1987; Ebert, 1997). Po prezimivti se hrano z listi grmovnih in drevesnih vrst; te so: leska (*Corylus* sp.), robida (*Rubus* spp.), kosteničevje (*Lonicera* spp.), vrba (*Salix* spp.), hrast (*Quercus* spp.) in navadna metla (*Sarrothamnus scoparius*) (de Freina & Witt, 1987; Ebert, 1997). Gosenica se maja zabubi v bel svilnat kokon na spodnjem delu rastline, tik ob tleh.

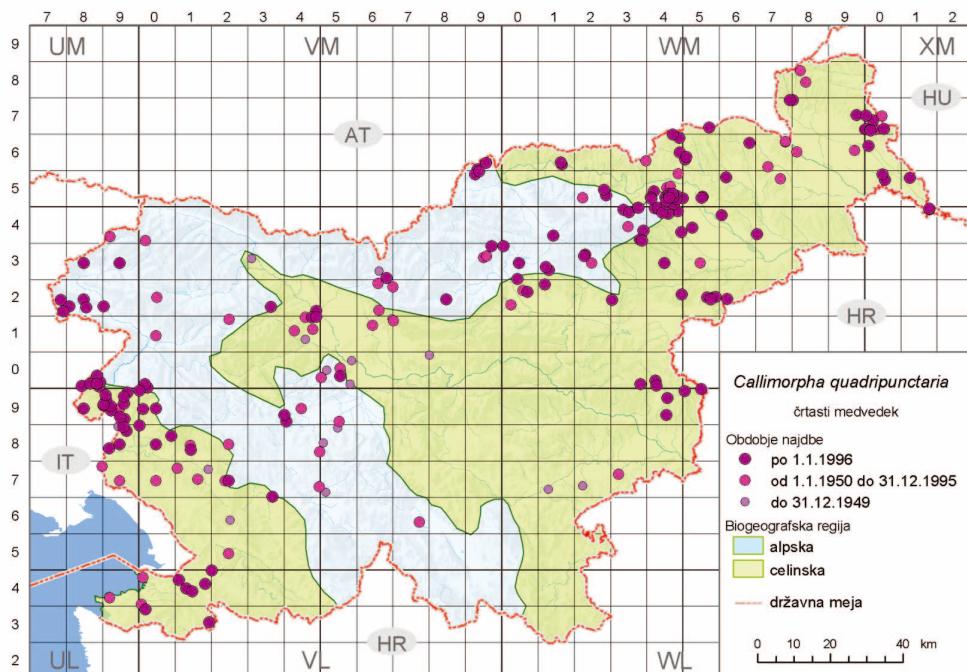
Razširjenost vrste (areal)

Črtasti medvedek je srednje-južnoevropska (Carnelutti, 1981) vrsta. Razširjena je v južni Angliji, na Iberskem, Apeninskem in Balkanskem polotoku, v srednji in vzhodni Evropi, Turčiji, na Egejskem otočju, Bližnjem vzhodu, Kavkazu in v južnem Turkmenistanu. Na severu sega areal vrste do Baltika (de Freina & Witt, 1987).

Klasično nahajališče vrste je v Grčiji (de Freina & Witt, 1987).

Prvo navedbo o pojavljanju črtastega medvedka na ozemlju Slovenije je objavil Scopoli (1763). Avtor je v svojem znamenitem delu »Entomologia Carniolica« vrsto poimenoval *Phalaena plantaginis* kljub temu, da je Poda (1761) vrsto opisal kot *Phalaena quadripunctaria*. Mann (1854: 557) prvi navaja natančnejše nahajališče vrste v Sloveniji: »južna pobočja Nanosa, kjer se metulji pojavitjo že konec junija«. Za Primorsko (Gorica in okolica) vrsto kasneje omenja tudi Hafner (1910b) kot splošno razširjeno. V seznamu metuljev Kranjske in neobjavljenih zapiskih isti avtor (1912; rokopis) vrsto obravnava kot pogosto na Gorenjskem (dolina Kamniške Bistrice, Šmarna gora, Sv. Katarina, Škofja Loka, Sv. Jošt, dolina Kokrice, Bled, Moravče) in Dolenjskem (Novo mesto, Tolsti Vrh), kot redko v okolici Ljubljane, za Notranjsko pa le omenja naslednja nahajališča: Preserje, Borovnica, Pokojišče, Senožeče in Vipava. V istem obdobju je izšlo tudi pregledno delo o metuljih palearktične regije, v katerem Seitz (1913) piše, da je vrsta razširjena po vsej Evropi.

Po doslej zbranih podatkih in terenskih izkušnjah opredeljujemo črtastega medvedka v Sloveniji kot splošno razširjeno vrsto (sl. 52). Najpogosteje je v večjih gozdnatih območjih, kot so Kočevska, Pohorje, Kozjak, Posavsko, Škofjeloško in Polhograjsko hribovje, Julijske in Kamniško-Savinjske Alpe, Kambreško in Banjščice, Trnovski gozd, Bizeljsko gričevje in Prekmurje.

Slika 52. Razširjenost vrste *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) v Sloveniji

Figure 52. Distribution of *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) in Slovenia.

Raziskanost vrste

Razširjenost črtastega medvedka v Sloveniji je pomanjkljivo raziskana, predvsem v Slovenskih goricah, Halozah, Posavju, Beli in Suhi krajini, na Krimskem hribovju in Menišiji, Pivškem podolju, Javornikih in v Brkinih. Glede na to, da vrsto pri nas že od nekdaj obravnavamo kot splošno razširjeno, marsikateri podatek, kljub opazovanju vrste, ni zapisan. Takšni podatki niso prikazani na sliki 52, zato število in razporeditev nahajališč na zemljevidu razširjenosti vrste v Sloveniji nista odraz dejanskega poznavanja njene razširjenosti pri nas.

Črtasti medvedek je taksonomsko dobro raziskana vrsta.

Ekološke potrebe vrste, predvsem hranilne rastline odraslih osebkov in značilnosti habitatov, so dobro raziskane. O disperzijskem potencialu odraslih osebkov ter številčnosti in vitalnosti populacij v Sloveniji nimamo podatkov. Za primerno opredelitev naravovarstvenih smernic in uspešno izvajanje varstvenih ukrepov z namenom ohraniti vrsto na ozemlju Slovenije je smiselno proučiti vpliv različnih načinov gospodarjenja z gozdom na številčnost populacij.

Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice

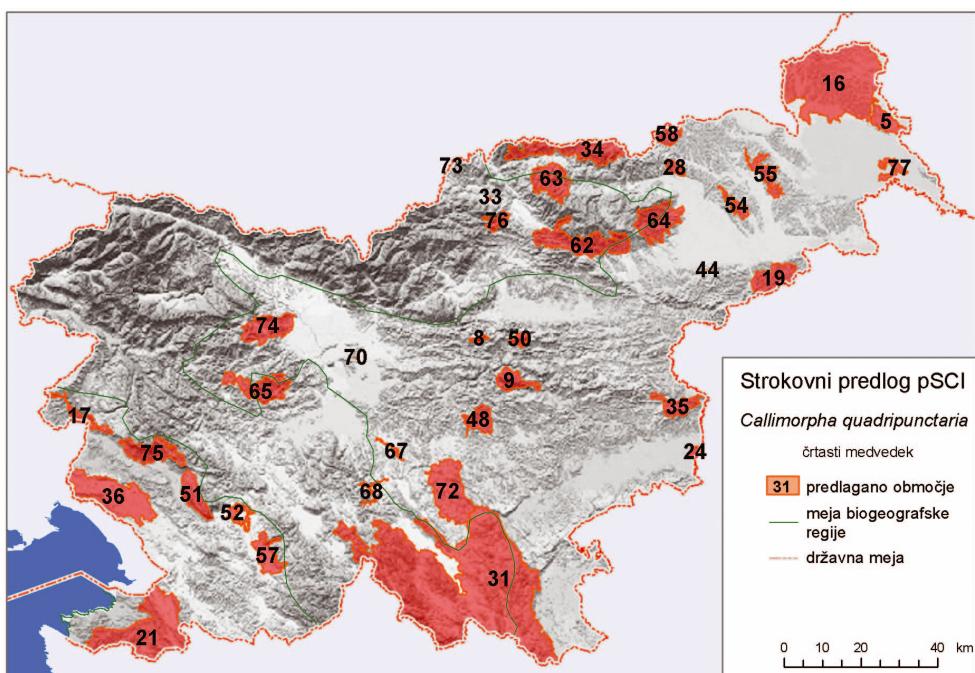
Globalno vrsta v Sloveniji ni ogrožena. Ogrožene so populacije v območjih, kjer gozdne robove redno kosijo, uporabljajo agrokemijska sredstva pri gospodarjenju s travniškimi površinami na gozdnem robu in kjer izginjajo medonosne rastline zaradi intenzivnega zaščanja.

Varstveni status vrste

- Direktiva o habitatih (Directive 92/43/EEC): **Priloga II**
- Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji (Uradni list RS 46, 2004): **zaščitena**

Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), v Sloveniji

Za vrsto *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) predlagamo 36 območij s skupno površino 3044 km² (sl. 53).

Slika 53. Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), za vrsto *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) v Sloveniji

Figure 53. Expert proposal of potential Sites of Community Interest (pSCI) designated for *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) in Slovenia.

Legenda	5	Bukovnica	52	Nanoščica
	6	Čemšeniška planina	54	osrednje Slovenske gorice – jugozahodni del
	8	Čimerno	55	osrednje Slovenske gorice – vzhodni del
	16	Goričko	57	Pivka
	17	Goriška Brda–Lijak	58	Plač
	19	Haloze – vzhodni del	62	Pohorje – južni del
	21	Istra	63	Pohorje – severni del
	24	Jovsi	64	Pohorje – vzhodni del
	28	Kamnica	65	Polhograjsko hribovje
	31	Kočevsko	67	Radensko polje–Bičje
	33	Kotlje	68	Rašica
	34	Kozjak	70	Spodnje Dobeno
	35	Kozjansko–Bizejjsko	72	Suha krajina
	36	Kras	73	Šentaneljska reka
	44	Majšperk	74	Škofjeloško hribovje – vzhodni del
	48	Mirenščica	75	Trnovski gozd – južni del
	50	Mrzlica	76	Uršlja gora – jugovzhodni del
	51	Nanos–Mlake	77	Velika Polana

***Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) – KRAŠKI ZMRZLIKAR**

Sinonimi:

Hibernia ankeraria Staudinger, 1861, *Agriopsis ankeraria* Stdgr.

Družina, poddružina:

Geometridae – PEDICI, Ennominae

Morfološki opis

Zgornja stran sprednjih kril pri samcu je pepelnato rumenorjave barve, tanki vzporedni temnorjavi črti segata od sprednjega do notranjega roba kril. Zgornja stran zadnjih kril je kremasto bela, v sredini kril je majhna črna pika (sl. 54a). Krila pri samici so skoraj popolnoma zakrnela, vidni so le sivobelci, približno 2 mm veliki štrclji. Samica je velika 12–15 mm. Glava, oprsje in zadek so sivobelorjavi in črno lisasti (sl. 54b).

a

b

Slika 54. *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861)

– KRAŠKI ZMRZLIKAR: (a) samec
(Foto: S. Gomboc.), (b) samica (Foto: J. Rekelj.)

Figure 54. *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861):

(a) male (Photo: S. Gomboc), (b) female
(Photo: J. Rekelj).

Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste

Vrsta poseljuje submediteranske kserotermofilne gozdove puhastega hrasta (*Quercus pubescens*) in grmišča kot stadije zaraščanja travnišč v submediteranski hrastov gozd. To so zelo svetli, redki hrastovi gozdovi ali pa submediteranski kraški skaloviti pašniki z majhnimi skupinami dreves hrasta, včasih tudi črnega gabra (*Ostrya carpinifolia*) (sl. 55).

Habitat vrste po palearktični klasifikaciji:

- 31.8122 Submediteranska listopadna grmišča
- 41.74 Ilirski gozdovi puhastega hrasta

Kraški zmrzlikar je enogeneracijska vrsta. Odrasli osebki se pojavljajo od konca februarja do aprila. Gosenice se hranijo z listi hrastov (*Quercus spp.*) (Forster & Wohlfahrt,

1981). Z gojenjem gosenic v ujetništvu (sl. 56) smo ugotovili, da se hranijo z listi puhestega hrasta in gradna (*Quercus petraea*). Vrsta prezimuje v stadiju bube.

Slika 55. Habitat vrste *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) v Sloveniji (Foto: T. Čelik.)

Figure 55. Habitat of *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) in Slovenia (Photo: T. Čelik).

Slika 56. Gosenice vrste *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) (Foto: S. Gomboc.)

Figure 56. Larvae of *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) (Photo: S. Gomboc).

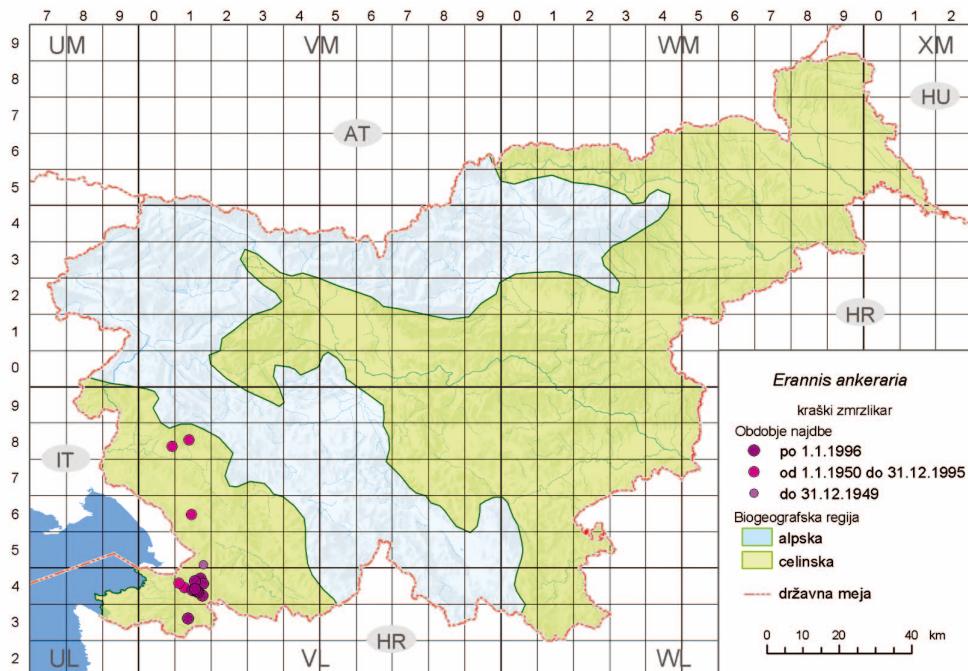
Razširjenost vrste (areal)

Kraški zmrzlikar je vzhodno-južnoevropska (Carnelutti, 1981) vrsta. Živi v Sloveniji, Italiji, na Hrvaškem (severna Dalmacija), na Madžarskem in v Romuniji (Lunak, 1942; Karlsholt in Razowski, 1996; <http://www.faunaeur.org/>).

Klasično nahajališče vrste je pri Budimpešti na Madžarskem, kjer jo je 13. aprila 1859 našel L. Anker (Staudinger, 1861: 293). Ta je s stresanjem lipovih vej ujel dva samca. Staudinger ju je prepoznal kot novo vrsto in jo leta 1861 opisal. Dvanajst let po odkritju holotipa je Anker našel še prvi primerek samice (Lunak, 1942). Seitz (1912: 352) v preglednem delu o metuljih palearktične regije vrsto še vedno navaja le za Madžarsko.

V Sloveniji je kraškega zmrzlikarja prvi našel Albert Naufock aprila 1914 ob železniški progi v Hrpelju (Lunak, 1942). Na Podgorskem krasu jo je prvi opazil Lunak (1942: 3 – »der Karstflächen hinter Bresanza del Taiano, gegen Piedimonte del Taiano (das frühere Podgorje)«) 13. marca 1934 v starem hrastovem gozdu.

V Sloveniji vrsta živi na Podgorskem krasu, Kraškem robu in v Bržaniji ter na vzhodnem obrobju Koprskih brd (sl. 57). V začetku šestdesetih let prejšnjega stoletja je Cornelutii (ustno) vrsto našel na matičnem Krasu (na odseku Štorje–Dane pri Sežani) in v Vipavski dolini na južnih pobočjih Čavna v okolici vasi Kamnje. Iz tistega časa obstaja tudi zadnja navedba o prisotnosti kraškega zmrzlikarja na območju severno od Hrpelj: okolica vasi Slokarji nad Lokavcem pri Ajdovščini, marec 1966 (Michieli, 1970: 12). Kljub načrtnim terenskim raziskavam vrste na omenjenem območju odtlej nismo našli.

Slika 57. Razširjenost vrste *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) v Sloveniji

Figure 57. Distribution of *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) in Slovenia.

Raziskanost vrste

Razširjenost kraškega zmrzlikarja v Sloveniji je v splošnem dobro raziskana. Pomanjkljivo je proučena na Kraškem robu, v Bržaniji in Istri. Glede na stare podatke o razširjenosti vrste v Vipavski dolini in na Krasu je smiselno občasno preveriti njeno prisotnost v omenjenih območjih.

Kraški zmrzlikar je taksonomsko dobro raziskana vrsta.

Ekologija vrste je zelo slabo raziskana. O hranilnih rastlinah gosenic (in vivo), prehranjevalnih navadah in disperzijskem potencialu odraslih osebkov (nekrilate samice!), številu, velikosti, prostorski strukturi in dinamiki populacij v Sloveniji nimamo podatkov. Glede na to, da v osrednjem delu območja razširjenosti vrste v Sloveniji v zadnjih letih izvajajo obsežne sečne za pridobitev pašnih površin, je za ustrezno opredelitev naravovarstvenih

smernic in uspešno izvajanje varstvenih ukrepov smiselno proučiti vpliv paše in gospodarjenja z gozdom na prostorsko strukturo in vitalnost populacij.

Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice

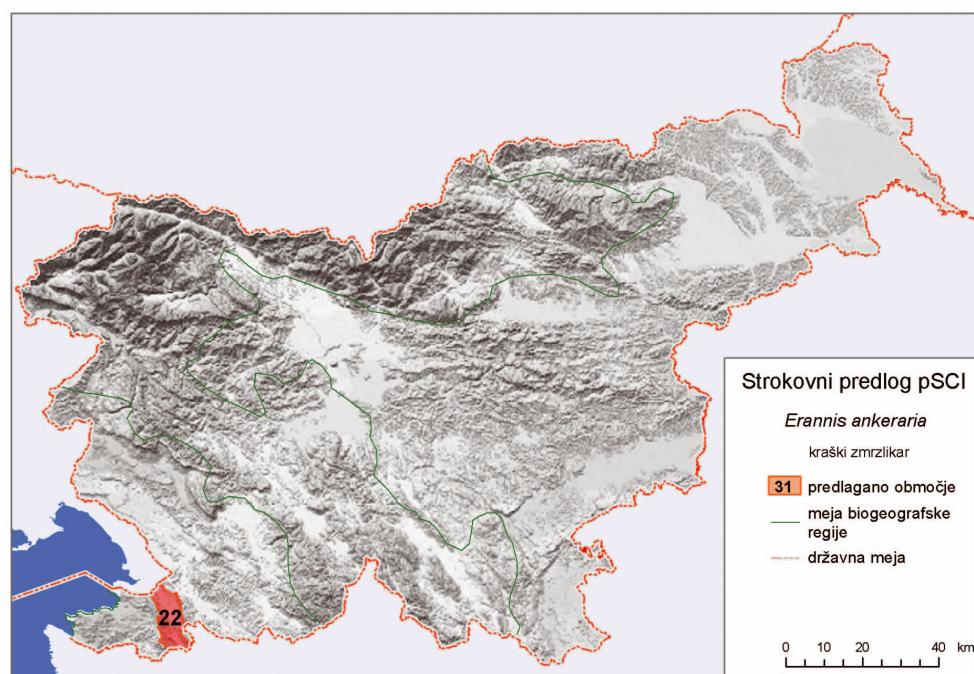
Značilnosti habitata in ekološke potrebe vrste so v Sloveniji slabo raziskane, zato stanja ogroženosti in dejavnikov ogrožanja ne moremo natančno opredeliti. Predpostavljamo, da na zmanjšanje areala vrste negativno vplivajo antropogeni posegi, kot so pogozdovanje in zaraščanje s črnim borom na Primorskem krasu, izsekavanje gozda za kurjavo in pridobitev intenzivnih pašnikov za govedo (na Podgorskem krasu) ter opuščanje ekstenzivne paše drobnice.

Varstveni status vrste

- Direktiva o habitatih (Directive 92/43/EEC): **Priloga II**
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS 82, 2002): **O1** (vrsta zunaj nevarnosti; obstaja možnost ponovne ogroženosti)
- Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji (Uradni list RS 46, 2004): **zaščitena**

Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), v Sloveniji

Za vrsto *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) predlagamo 1 območje s površino 101 km² (sl. 58).

Slika 58. Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), za vrsto *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) v Sloveniji

Figure 58. Expert proposal of potential Site of Community Interest (pSCI) designated for *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) in Slovenia.

Legenda 22 Istra – vzhodni del

4 STROKOVNI PREDLOGI OBMOČIJ, POMEMBNIH ZA EVROPSKO SKUPNOST (pSCI)

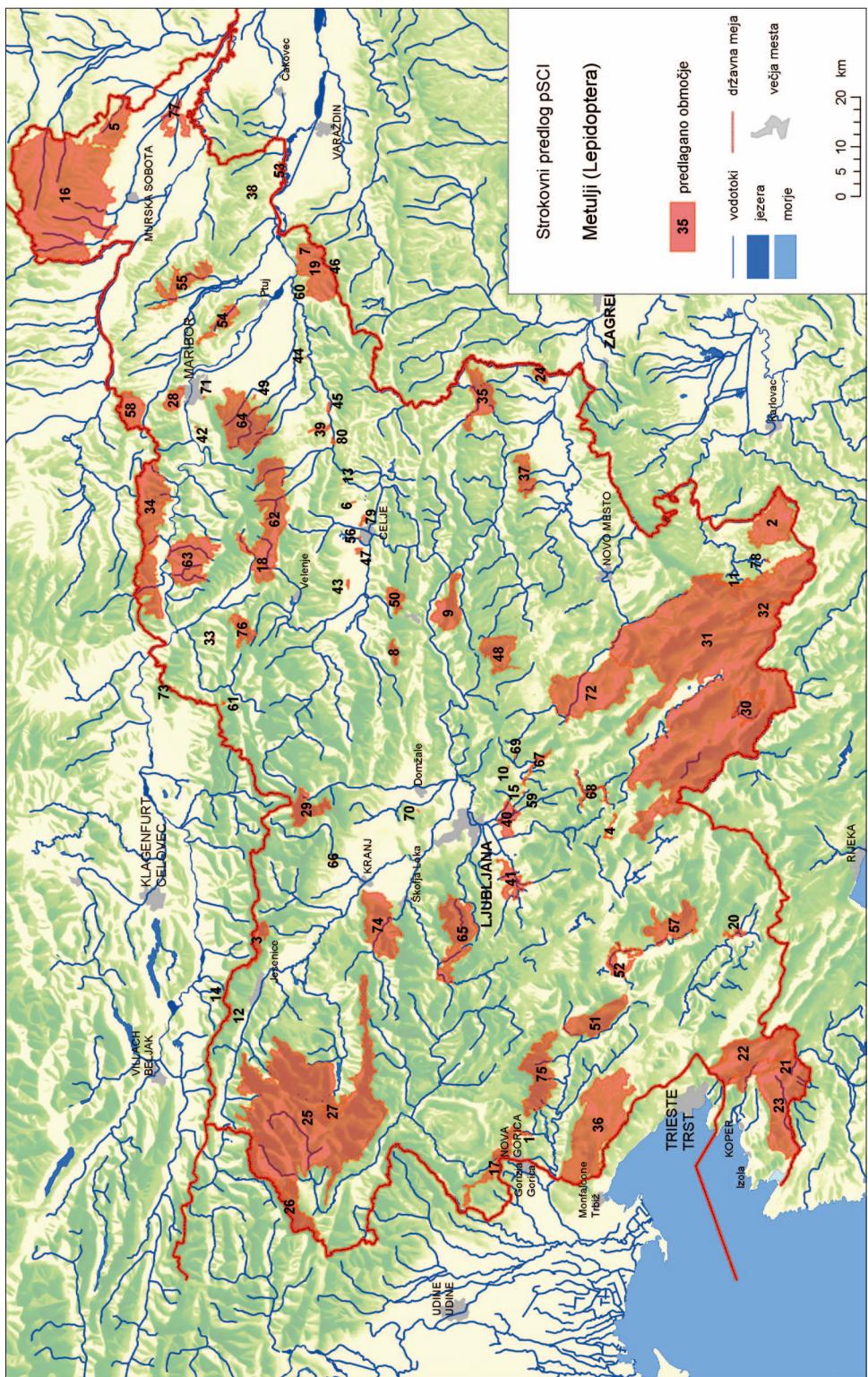
Za 12 obravnavanih vrst – razen za vrsto *Nymphalis vaualbum* (Denis & Schiffermüller, 1775), ki je v Sloveniji domnevno izumrla – smo na ozemlju Slovenije predlagali 80 območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), katerih skupna površina je 3827 km² (18,9 % ozemlja Slovenije) (sl. 59, tab. 5).

Za vrsto *Colias myrmidone* (Esper, 1780), ki v zadnjih desetih letih v Sloveniji ni bila opažena, smo izbrali in opredelili le tista območja, kjer je verjetnost, da se pojavlja, največja. Za prednostno vrsto *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761), ki je v Sloveniji splošno razširjena, smo predlagali največ (36) območij z največjo površino (3044 km²); tako smo delno zadostili prvemu pravilu opredeljevanja območij pSCI, da naj bo v območja pSCI, opredeljena za prednostno vrsto, vključenih vsaj 80 % populacije vrste glede na celotno populacijo vrste v državi (glej poglavje 2.3.5.1). Največji delež populacij obravnavanih vrst so vključeni v območja pSCI, predlagana za vrste *Erebia calcaria* Lorković, 1953 (endemit), *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787) (ena izmed največjih evropskih populacij) in *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) (redka vrsta). Za vrsto *Leptidea morsei* Fenton, 1881, ki živi v Sloveniji na zahodni meji areala, ocenujemo, da je v predlaganih območjih pSCI vključenih le 40 % znane populacije, ker je razširjenost vrste v Sloveniji še vedno slabo raziskana (tab. 4).

Tabela 4. Število in površina predlaganih območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), za posamezno obravnavano vrsto, ter delež (%) populacije vrste, ki je vključen v zanjo predlaganih območjih

Table 4. The number and total area covered by the proposed potential Sites of Community Interest (pSCI's) for Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive in Slovenia and the approximate percentage (%) of the populations covered by the pSCI's.

Vrsta	Število predlaganih pSCI	Površina predlaganih pSCI (km ²)	Delež (%) populacije vrste v predlaganih pSCI
<i>Leptidea morsei</i>	8	338	40
<i>Colias myrmidone</i>	3	472	neznan
<i>Lycaena dispar</i>	26	627	40
<i>Maculinea teleius</i>	28	587	60
<i>Maculinea nausithous</i>	22	498	80
<i>Euphydryas aurinia</i>	28	1166	50
<i>Hypodryas maturna</i>	13	606	50
<i>Erebia calcaria</i>	5	644	90
<i>Coenonympha oedippus</i>	9	346	80
<i>Eriogaster catax</i>	9	951	60
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	36	3044	60
<i>Erannis ankeraria</i>	1	101	80

Slika 59. Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), za metulje, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, v Sloveniji
Figure 59. Expert proposal of potential Sites of Community Interest (pSCI) for Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive in Slovenia

Tabela 5. Predlagana območja, pomembna za Evropsko skupnost (pSCI), za 12 obravnavanih vrst v Sloveniji (LM – *Leptidea morsei*, CM – *Colias myrmidone*, LD – *Lycaena dispar*, MT – *Maculinea teleius*, MN – *Maculinea nausithous*, EA – *Euphydryas aurinia*, HM – *Hypodryas maturna*, EC – *Erebia calcaria*, CO – *Coenonympha oedippus*, ET – *Eriogaster catax*, CQ – *Callimorpha quadripunctaria*, EN – *Erannis ankeraria*)

Table 5. Proposed potential Sites of Community Interest (pSCI's) for 12 treated species of Lepidoptera in Slovenia (LM – *Leptidea morsei*, CM – *Colias myrmidone*, LD – *Lycaena dispar*, MT – *Maculinea teleius*, MN – *Maculinea nausithous*, EA – *Euphydryas aurinia*, HM – *Hypodryas maturna*, EC – *Erebia calcaria*, CO – *Coenonympha oedippus*, ET – *Eriogaster catax*, CQ – *Callimorpha quadripunctaria*, EN – *Erannis ankeraria*).

Številka pSCI	Ime pSCI	Površina pSCI (ha)	Vrstе, za katere je pSCI predlagan
1	Ajševica	109	LD, MT
2	Bela krajina – jugovzhodni del	5970	LM
3	Belščica–Stol–Begunjščica	1324	EC
4	Bloke	154	MT, EA
5	Bukovnica	3518	LD, MT, MN, EA, HM, CQ
6	Cerovec	11	MT, MN
7	Cirkulane	11	MT, MN
8	Čemšeniška planina	516	EA, CQ
9	Čimerno	3415	EA, CQ
10	Črna dolina	6	LD, EA, CO
11	Črnomelj – obronki Kočevskega roga zahodno od mesta	1478	LM
12	Dovška Baba–Klek	136	EC
13	Dramlje	2	MT, MN
14	Golica	108	EC
15	Gorenje Blato	1	CO
16	Goričko	39107	CM, LD, MT, MN, ET, CQ
17	Goriška Brda–Lijak	2221	CO, CQ
18	Gornji Dolič	17	LD, EA
19	Haloze – vzhodni del	6299	ET, CQ
20	Ilirska Bistrica	379	MT
21	Istra	23322	EA, ET, CQ
22	Istra – vzhodni del	10078	EN
23	Istra – zahodni del	14499	CO
24	Jovsi	627	LD, CQ
25	Julijske Alpe	60224	EC
26	Julijske Alpe – zahodni del	4100	EA
27	Julijske Alpe – osrednji del	1042	EA
28	Kamnica	1235	HM, ET, CQ
29	Kamniške Alpe	2567	EC
30	Kočevska Reka	2372	LM, HM
31	Kočevsko	106966	CQ
32	Kolpa – zahodni del	2221	LM
33	Kotlje	7	CM, HM, CQ
34	Kozjak	11679	EA, HM, CQ
35	Kozjansko–Bizejško	3720	LM, CQ
36	Kras	15773	EA, CO, ET, CQ

Številka pSCI	Ime pSCI	Površina pSCI (ha)	Vrste, za katere je pSCI predlagan
37	Krško gričevje	1924	LM
38	Libanja	13	MT, MN
39	Ličenca	308	LD, MT, MN, EA
40	Ljubljansko barje – jugovzhodni del	1686	LD, CO
41	Ljubljansko barje – zahodni del	1922	LD, MT
42	Log pri Rušah	13	LD, MT, MN
43	Ložnica	66	MT, MN
44	Majšperk	6	LD, MT, MN, CQ
45	Makole	88	LD, MT, MN
46	Mala Varnica	5	MT, MN
47	Medlog	97	MT, MN
48	Mirenščica	3531	LM, EA, CQ
49	Morje pri Framu	19	LD, MT, MN
50	Mrzlica	1161	EA, CQ
51	Nanos–Mlake	4620	LD, MT, EA, CQ
52	Nanoščica	1749	LD, MT, EA, ET, CQ
53	Obrež	207	ET
54	osrednje Slovenske gorice – jugozahodni del	1399	LD, MT, MN, CQ
55	osrednje Slovenske gorice – vzhodni del	3115	LD, MT, MN, CQ
56	Ostrožno	12	MT, MN
57	Pivka	4589	EA, ET, CQ
58	Plač	2843	ET, CQ
59	Podblato	6	EA, CO
60	Podlehnik	11	MT, MN
61	Podpeca	21	EA
62	Pohorje – južni del	11178	HM, CQ
63	Pohorje – severni del	6712	HM, CQ
64	Pohorje – vzhodni del	8045	CM, HM, CQ
65	Polhograjsko hribovje	6885	EA, HM, CQ
66	Preddvor	10	LD
67	Radensko polje–Bičje	376	LD, EA, CO, CQ
68	Rašica	599	LD, EA, HM, CQ
69	Skobčev mlin	10	LD, CO
70	Spodnje Dobeno	6	EA, CQ
71	Spodnje Radvanje	14	LD, MT, MN
72	Suha krajina	12612	LM, EA, CQ
73	Šentanelška reka	7	HM, CQ
74	Škofjeloško hribovje – vzhodni del	6834	EA, HM, CQ
75	Trnovski gozd – južni del	6423	EA, CQ
76	Uršlja gora – jugovzhodni del	1508	LD, EA, HM, CQ
77	Velika Polana	1780	LD, MT, MN, EA, CQ
78	Veliki Nerajec	22	LD
79	Volčeke	102	LD, MT, MN
80	Zbelovo	55	MT, MN

OPISI PREDLAGANIH OBMOČIJ

1. AJŠEVICA

109 ha

80 m

CE

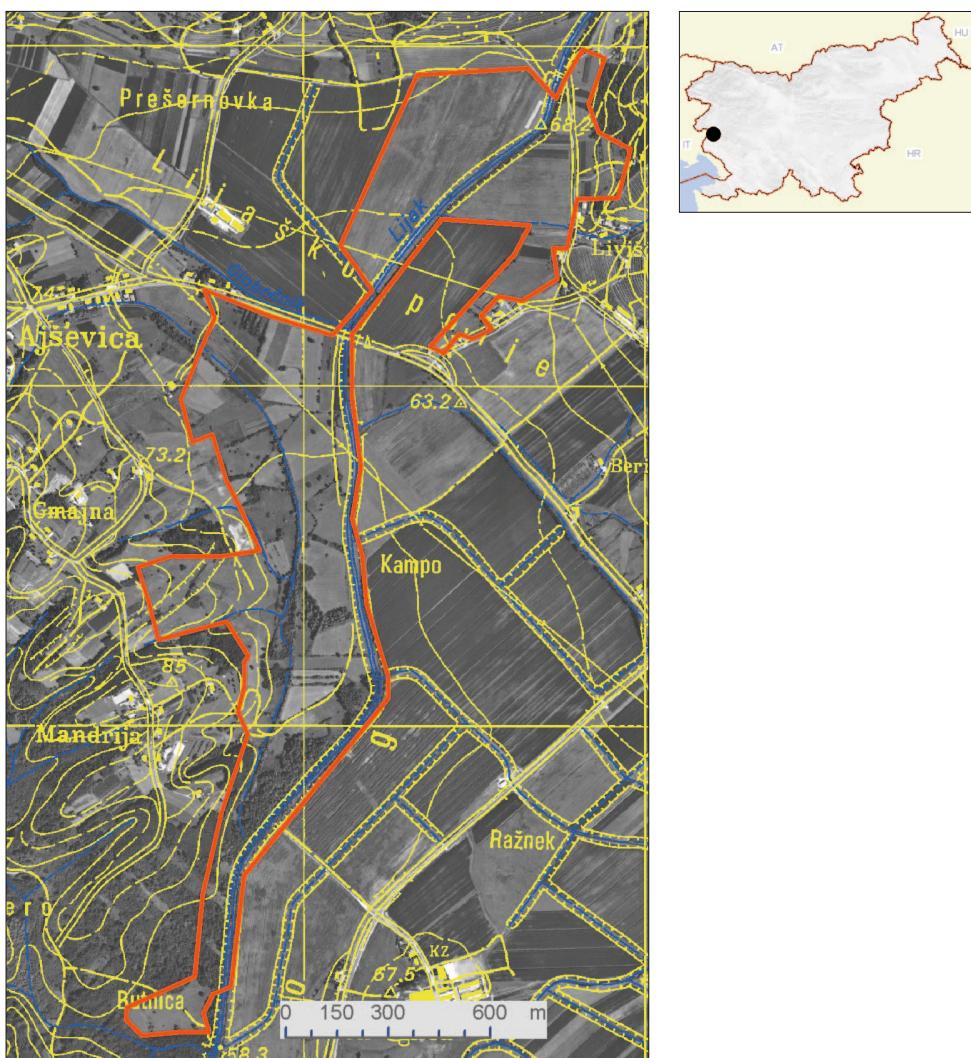
Slika 60. Strokovni predlog pSCI – Ajševica

Figure 60. Expert proposal of pSCI – Ajševica.

Geografski oris

Območje se razprostira v Vipavski dolini, približno 4 km vzhodno od mesta Nova Gorica. Obsega ravninski del ob zgornjem toku potoka Lijak, severno in južno od regionalne ceste Nova Gorica–Ajdovščina (sl. 60). Večina območja leži zahodno od potoka. Kamninska podlaga so eocensi fliš, v katerem se menjavajo predvsem laporji in peščenjaki ter aluvialni rečni nanosi, ki jih sestavljajo predvsem prodniki peščenjaka in laporja, vmes je droben pesek kot produkt razpadlih peščenjakov (Buser, 1968a, 1973). Večji del območja

je bil hidromelioriran v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja (Kladnik & Natek, 1998), struga Lijaka pa poglobljena in betonirana. Kljub omenjenim posegom je območje občasno poplavljeno.

Ekološka oznaka

Območje obsega zadnje vlažne travnike v Vipavski dolini, ki so ostali po obsežnih izsuševalnih posegih. Ekstenzivno gospodarjeni vlažni travniki so predvsem v osrednjem delu, južno od regionalne ceste. Na teh travnikih je gostota zdravilnih strašnic (*Sanguisorba officinalis*) največja. Severno od ceste so travniki večinoma močno degradirani, ker jih obdajajo intenzivno škropljene obdelovalne površine, vendar rastline zdravilne strašnice posamič še uspevajo. Travnike redno kosijo, zaraščajo se le manjše površine na jugu območja. Najpomembnejši habitat obravnavanih vrst (tab. 6) so ekstenzivno gospodarjeni vlažni travniki v osrednjem in južnem delu območja.

Naravovarstveni pomen območja

Ajševica je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za močvirskega cekinčka (*L. dispar*) in strašničinega mrvavljiščarja (*M. teleius*) (tab. 6).

V predlaganem območju živi tudi majhna populacija travniškega postavneža *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih).

Tabela 6. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Ajševica** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 6. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Ajševica** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

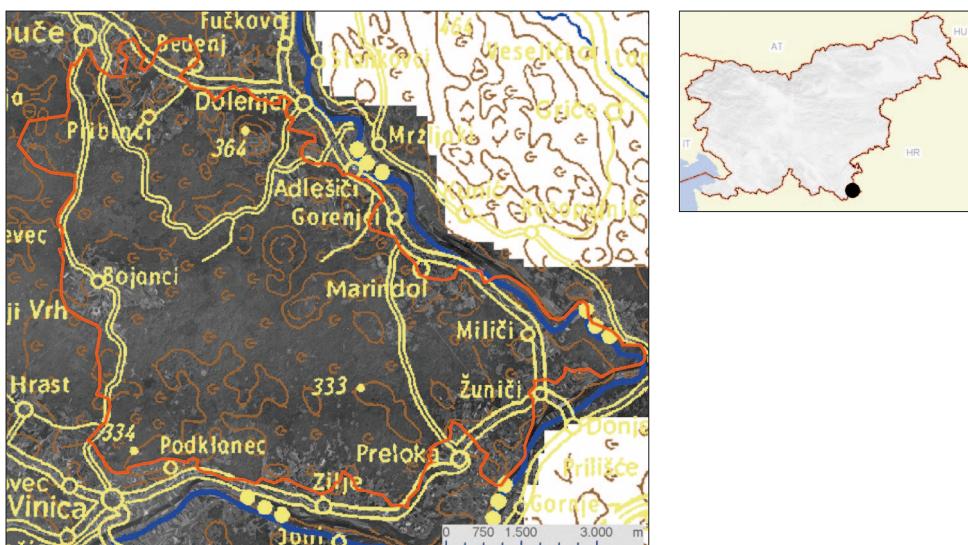
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Maculinea teleius</i>	J	+	do 2 %

2. BELA KRAJINA – jugovzhodni del

5970 ha

150–373 m

CE

Slika 61. Strokovni predlog pSCI – Bela krajina – jugovzhodni del

Figure 61. Expert proposal of pSCI – Bela krajina – jugovzhodni del.

Geografski oris

Območje se razprostira v skrajnem jugovzhodnem delu Bele krajine med krajema Tribuče in Dolenjci na severu ter Vinico in Preloko na jugu, 5 km jugovzhodno od mesta Črnomelj (sl. 61). Kamninska podlaga so jurski in kredni apnenci in dolomiti (Bukovac et al., 1983, 1984). Za območje so značilni kraški pojavi; edina površinska voda je reka Kolpa. Ob naseljih, ki se razprostirajo večinoma na obrobju območja, so večji kompleksi obdelovalnih površin.

Ekološka oznaka

Prevladujejo listnati in mešani gozdovi ter opuščena suha travnišča v različnih stadijih zaraščanja. Največji del območja poraščajo toploljubni svetli hrastovo-gabrovi gozdovi, v osrednjem delu območja so tudi bukovi gozdovi in smrekovi nasadi. Suha travnišča, ki se zaraščajo predvsem z lesko (*Corylus avellana*) in navadnim brinom (*Juniperus communis*), se razprostirajo na obrobju območja.

Najpomembnejši habitati obravnavane vrste (tab. 7) so toploljubni gozdni robovi na gozdnih jasah in ob potekih ter zaraščajočih se travniščih.

Naravovarstveni pomen območja

Jugovzhodni del Bele krajine je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za velikega frfotavčka (*L. morsei*) (tab. 7).

V predlaganem območju smo našli tudi odrasle osebke močvirskega cekinčka *Lycaena dispar* Haworth, 1803 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih). Metulji

te vrste se v območju verjetno samo prehranjujejo in razmnožujejo, jajčeca pa samice odlagajo na hranilne rastline gosenic, ki rastejo v obrežnem pasu reke Kolpe, izven predlaganega območja.

Tabela 7. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Bela krajina – jugovzhodni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 7. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Bela krajina – jugovzhodni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Leptidea mosei</i>	–	–	2–15 %

3. BELŠČICA-STOL-BEGUNJŠČICA**1324 ha****1200–2236 m****AL****Slika 62.** Strokovni predlog pSCI – Belščica–Stol–Begunjščica**Figure 62.** Expert proposal of pSCI – Belščica–Stol–Begunjščica.**Geografski oris**

Območje se razprostira v osrednjem delu Karavank, severno od kraja Žirovnica. Obsega obsežna južna pobočja, ponekod ostenja, od Belščice na zahodu prek Stola, Vrtače, Srednjega vrha do gore Na Možeh na vzhodu (sl. 62). Ločena od glavnega grebena proti jugu leži Begunjščica, vmes pa je manjša dolina Zelenica. Kamninsko podlago tvorijo predvsem triasni apnenci in dolomiti, manj je jurških apnencov z roženci (Buser & Cajhen, 1977; Buser, 1980). Večji del območja je nad naravno gozdno mejo. V območju ni naselij.

Ekološka oznaka

Prevladujejo strma gorska travnišča, melišča in manjša ostenja. Večja območja ruševja so na severnih pobočjih nad dolino Zelenica. Obsežnejši ekstenzivni pašniki so na Belščici in Begunjščici, le v dolini Zelenice je pašništvo intenzivno. Travniki in pašniki v zahodnem delu območja so med največjimi sklenjenimi gorskimi travnišči v Sloveniji, saj se razprostirajo po celotni Belščici in južnih pobočjih Stola do Vrtače. Vršni deli Stola in vrhov na vzhodnem delu območja so bolj skalnati, z redkimi šopni travniščne vegetacije, vendar še vedno floristično izredno pestri.

Najpomembnejši habitati obravnavane vrste (tab. 8) so strma gorska travnišča na južno eksponiranih pobočjih.

Naravovarstveni pomen območja

Pogorja Belščice, Stola in Begunjščice so kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za Lorkovičevega rjavčka (*E. calcaria*) (tab. 8).

V predlaganem območju, na pogorju Stola, so v začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja (Čelik & Rebeušek, 1996) še živele populacije gorskega apolona *Parnassius apollo* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih). Od takrat vrste v zahodnem delu Karavank nismo več našli, zato domnevamo, da je na tem območju izumrla.

Tabela 8. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Belščica–Stol–Begunjščica** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 8. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Belščica–Stol–Begunjščica** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Erebia calcaria</i> *	S	–	2–15 %

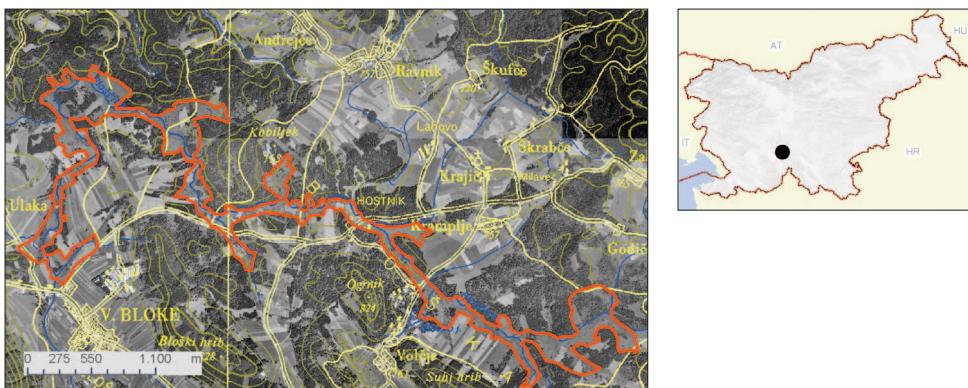
* Belščica–Stol–Begunjščica je največje območje sklenjene poseljenosti z vrsto izven Julijskih Alp.

4. BLOKE

154 ha

720–750 m

AL

Slika 63. Strokovni predlog pSCI – Bloke**Figure 63.** Expert proposal of pSCI – Bloke.**Geografski oris**

Bloke so visoka kraška planota približno 30 km južno od Ljubljane na vzhodnem obrobju Notranjske. Oblikujejo jo široke, mokrotne in večinoma med seboj povezane doline, nad katerimi so za okrog 100 metrov višji okoliški hribi. Območje obsega porečje potoka Bloščica od povirnih potokov južno od kraja Godičeve na skrajnem jugovzhodu do ponorov pri kraju Velike Bloke na severozahodu (sl. 63). Kamninska podlaga so triasni dolomiti, doline potočkov zapolnjujejo aluvialni rečni nanosi (Meze, 1984; Buser, 1968b, 1974; Pleničar, 1967, 1970a). Ime Bloščica ima potok šele po združitvi treh večjih potočkov: Runarsčice, ki izvira pri vasi Runarsko, ter Blatnega potoka in Krajiča, ki pritečeta izpod vasi Zakraj in Krampelje. V počasnem toku, ki ustvarja izrazite meandre po aluvialni ravnici, dobiva Bloščica z obeh strani še številne majhne pritoke, od katerih največji je potok Ribjek, ki ima povirno območje med vasmi Škufče, Škrabče in Krajič. Vsa mokrišča, ki so se ohranila do današnjih dni, ker na Blokah ni bilo večjih regulacijsko-melioracijskih posegov, so posledica visokega nivoja talnice, počasnega odtoka površinskih voda zaradi majhnega strmca aluvialne ravnice in plitvih strug potokov (Meze, 1984). Njive so razporejene le v okolini vasi, ki se razprostirajo nad aluvialno ravnico, da jih nekajdnevne poplave, ki so pogoste predvsem v septembru in oktobru (Meze, 1984), ne dosežejo.

Ekološka oznaka

Prevladujejo bazifilna nizka barja z rjastim sitovcem (*Schoenus ferrugineus*), odlično ohranjeni vlažni in močvirni travniki ter močvirja s šašjem in trstičjem. Bloke so največje območje z nizkimi barji v Sloveniji (Bedjanič et al., 1997). Ta so se razvila ob majhnih helokrenih izvirih stranskih potočkov, kjer izvirskava voda zaradi majhnega strmca in nepropustne podlage zastaja in zamočvirja okolico (Peterlin, 1983). Največ mokrotnih tal ob Bloščici poraščajo ekstenzivno gospodarjeni vlažni in močvirni travniki. Z močvirnih travnišč, na katerih so košnjo opustili, bodo zaradi zaraščanja postopoma izginile značilne hidrofilne združbe.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 9) so ekstenzivno gospodarjeni vlažni in močvirni travniki ter nizka barja.

Naravovarstveni pomen območja

Bloke so kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljene za strašničinega mravljiščarja (*M. teleius*) in travniškega postavneža (*E. aurinia*) (tab. 9).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste dnevnih metuljev: veliki mravljiščar – *Maculinea arion* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), sviščev mravljiščar – *M. alcon* (Denis & Schiffermüller, 1775) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev) in Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

Tabela 9. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Bloščica** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 9. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Bloščica** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	do 2 %
<i>Euphydryas aurinia*</i>	–	–	2–15 %

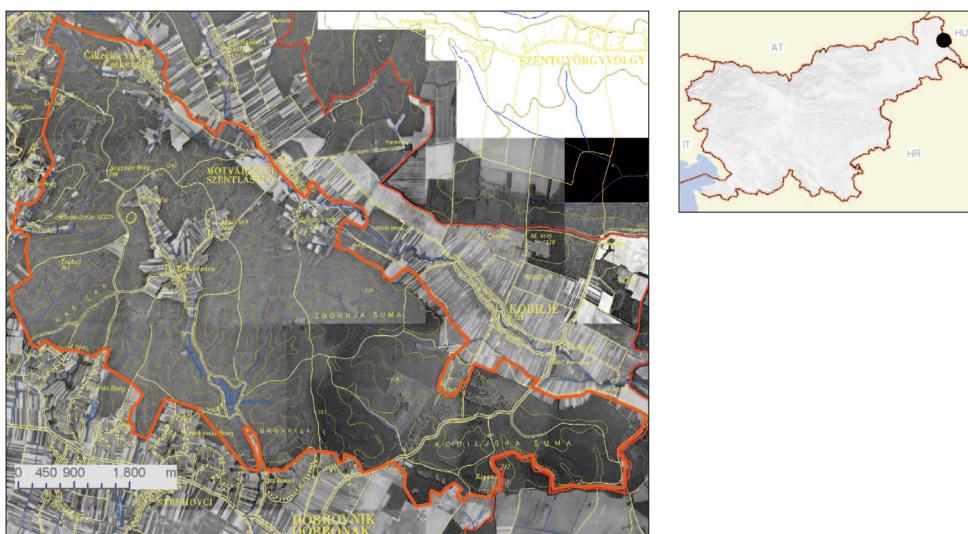
* V porečju Bloščice živi ena največjih močvirskih populacij vrste v Sloveniji.

5. BUKOVNICA

3518 ha

180–280 m

CE

Slika 64. Strokovni predlog pSCI – Bukovnica

Figure 64. Expert proposal of pSCI – Bukovnica.

Geografski oris

Območje se razprostira v skrajnem jugovzhodnem delu Goričkega. Obsega vlažne povirne doline Kobiljanskega, Bukovniškega, Bogojinskega in Mejičnega potoka v gozdnatem gričevju okoli naselja Bukovnica (sl. 64). Kamninska podlaga so pliocenski prod, peski in peščena glina ter aluvialni rečni nanosi (Pleničar, 1968, 1970b). V območju je akumulacijsko jezero – Bukovniško jezero, ki preprečuje pogoste poplave na hidromeliorirani ravnicici v okolici naselij Filovci in Dobrovnik. Naselja so le v osrednjem in skrajnem severovzhodnem delu območja.

Ekološka oznaka

Vlažna pobočja in globeli poraščajo pretežno listnati gozdovi, v katerih prevladujejo bukev (*Fagus sylvatica*), graden (*Quercus petraea*) in pravi kostanj (*Castanea sativa*). V okolici Bukovniškega jezera so poplavni logi s črno jelšo (*Alnus glutinosa*). Ponekod so umetni nasadi smreke (*Picea abies*). Na ravnicih ob Bukovniškem in Kobiljanskem potoku ter v povirnem delu Bogojinskega potoka so še ohranjeni ekstenzivno gospodarjeni vlažni travniki s prevladujočo rušnato masnico (*Deschampsia caespitosa*) ali modro stožko (*Molinia caerulea*), na katerih je pogosta vrsta tudi zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*). Mnogi travniki se zaradi opuščanja košnje zaraščajo, nekatere pa so izsušili in spremenili v njive. Intenzivno obdelovane površine, predvsem njive, gojeni travniki in vinogradi, so v bližini naselij.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 10) so ekstenzivno gospodarjeni in opuščeni vlažni travniki ter z vrstno pestro zeliščno vegetacijo zarasla obrežja potokov in gozdni robovi.

Naravovarstveni pomen območja

Bukovnica je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za močvirskega cekinčka (*L. dispar*), strašničinega in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*), travniškega postavneža (*E. aurinia*), gozdnega postavneža (*H. maturna*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 10).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste dnevnih metuljev: črni apolon –*Parnassius mnemosyne* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih) in močvirski ostrozob – *Carcharodus floccifera* (Zeller, 1847) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev).

Tabela 10. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Bukovnica** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razлага okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 10. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Bukovnica** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i>	–	+	2–15 %
<i>Euphydryas aurinia*</i>	–	+	do 2 %
<i>Hypodryas maturna</i>	–	–	do 2 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

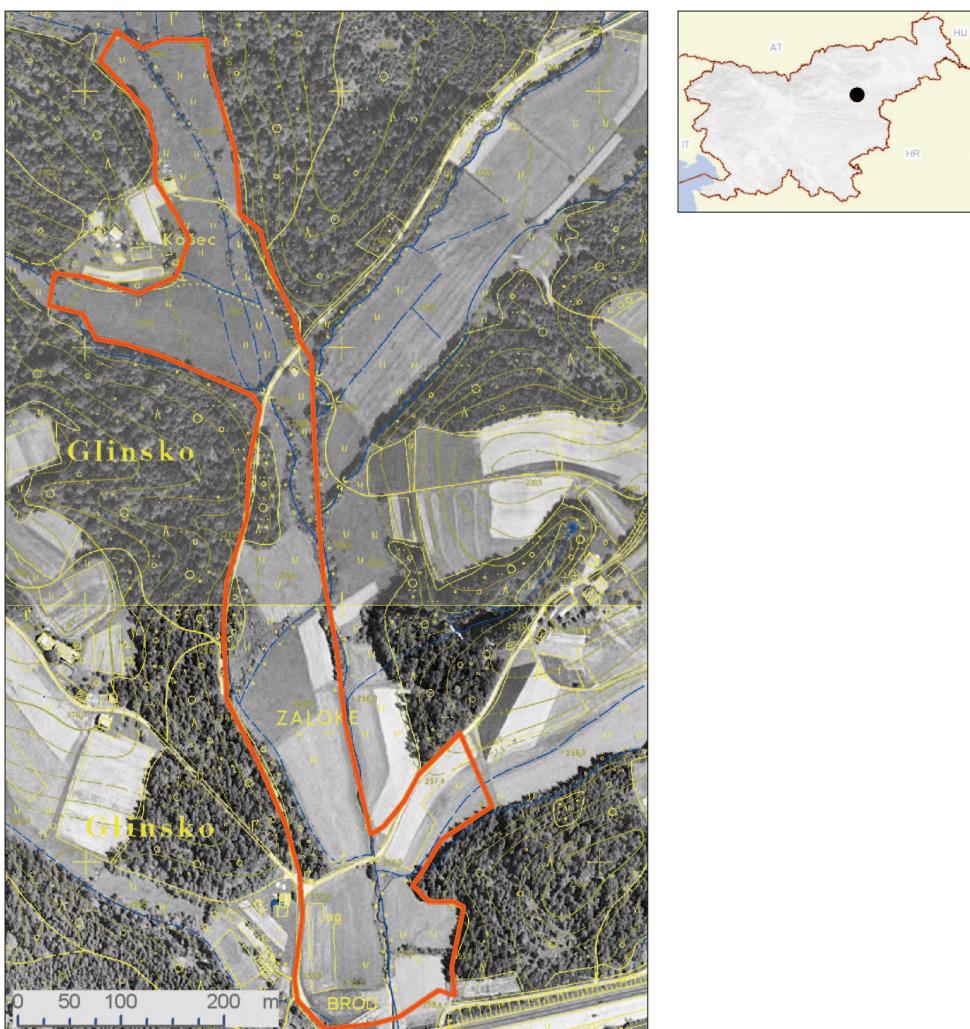
* Najvzhodnejša populacija vrste v Sloveniji.

6. CEROVEC

11 ha

250–260 m

CE

Slika 65. Strokovni predlog pSCI – Cerovec

Figure 65. Expert proposal of pSCI – Cerovec.

Geografski oris

Območje se razprostira severno od avtoceste Celje–Maribor, ob avtocestnem viaduktu Žepina, 6 km severovzhodno od mesta Celje. Obsega približno 1 km dolgo in 150 metrov široko dolinico v zgornjem toku potoka Dobje, med zaselkom Glinsko na zahodu in raztresenim naseljem Cerovec na vzhodu (sl. 65). Kamninska podlaga so miocenski apnenčev peščenjak in peščeni laporji (Buser, 1977, 1979). V območju ni naselij, le obdelovalne površine in lokalna cesta.

Ekološka oznaka

V spodnjem delu dolinice prevladujejo intenzivno gojeni travniki in njive, v zgornjem delu so še ohranjeni ekstenzivno gospodarjeni vlažni travniki. Obrežje potoka poraščajo grmovnatni sestoji.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 11) so ekstenzivno gospodarjeni meztrofni mokrotni travniki in zmerno gnojeni vlažni travniki, na katerih je pogosta zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*).

Naravovarstveni pomen območja

Cerovec je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za strašničinega (*M. teleius*) in temnega (*M. nausithous*) mravljiščarja (tab. 11).

V predlaganem območju živi tudi travniški postavnež – *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih).

Tabela 11. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Cerovec** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 11. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Cerovec** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i>	–	+	do 2 %

7. CIRKULANE

11 ha	220 m	CE
--------------	--------------	-----------

Slika 66. Strokovni predlog pSCI – Cirkulane

Figure 66. Expert proposal of pSCI – Cirkulane.

Geografski oris

Območje se razprostira v vzhodnem delu Haloz, 300 metrov vzhodno od naselja Cirkulane. Obsega približno 800 metrov dolgo dolinico v spodnjem toku potoka Duga med 100 metrov višjimi griči severno in južno od potoka (sl. 66). Na severnem gričevju je raztreseno naselje Brezovec, na južnem pa Gruškovec. Kamninska podlaga so miocenski laporji in peščenjaki (Aničić & Juriša, 1985). V dnu doline ni zgradb, le obdelovalne površine in lokalna cesta.

Ekološka oznaka

Prevladujejo močvirni in vlažni travniki, ki jih večinoma redno kosijo, le manjši del travniških površin se zarašča z visokimi steblikami. Obrežje potoka poraščajo grmovnatni sestoji.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 12) so ekstenzivno gospodarjeni vlažni in močvirni travniki.

Naravovarstveni pomen območja

Cirkulane so kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljene za strašničinega (*M. teleius*) in temnega (*M. nausithous*) mravljiščarja (tab. 12).

V območju živi tudi močvirski cekinček – *Lycaena dispar* Haworth, 1803 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktivah o habitatih).

Tabela 12. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Cirkulane** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 12. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Cirkulane** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i> *	–	+	do 2 %

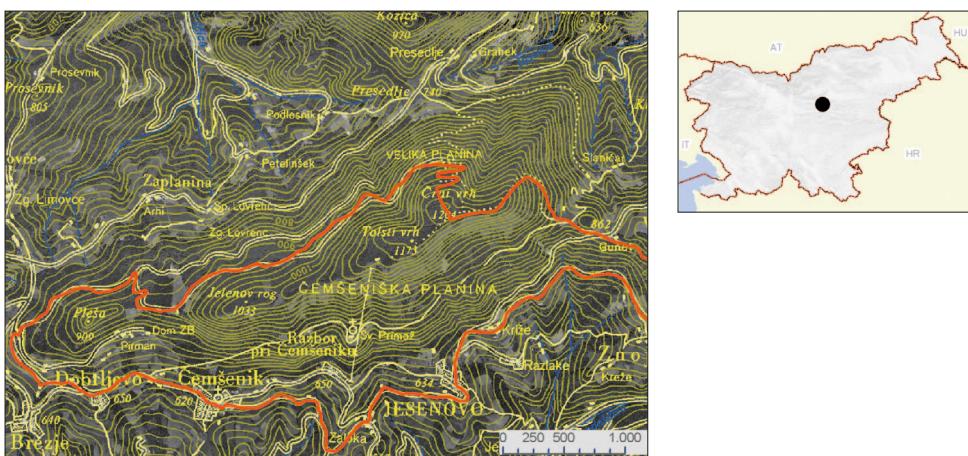
* Populacije živijo na jugovzhodnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji.

8. ČEMŠENIŠKA PLANINA

516 ha

620–1204 m

CE

Slika 67. Strokovni predlog pSCI – Čemšeniška planina

Figure 67. Expert proposal of pSCI – Čemšeniška planina.

Geografski oris

Območje se razprostira v severozahodnem delu Posavskega hribovja, približno 5 km severozahodno od mesta Zagorje ob Savi. Obsega ovršje, južna pobočja ter zgornejše dele severnih pobočij pogorja Čemšeniške planine, od vrha Pleša (909 m) na zahodu do vrha Veliki vrh (1184 m) na vzhodu (sl. 67). Kamninsko podlago tvori predvsem triasni dolomit z vložkom grebenskega apnenca (Premru, 1982, 1983). Na ovršju ni naselij. Redke osamljene kmetije so na južnih pobočjih, na vznožju katerih se od zahoda proti vzhodu razprostirajo naselja Dobrljevo, Čemšenik, Jesenovo in Znojile.

Ekološka oznaka

Mešani listnati gozdovi poraščajo severna pobočja, ovršni del med vrhom Pleša in Jelenov rog ter južna pobočja v pasu med 650 in 900 metri nadmorske višine. Ob naseljih na vznožju južnih pobočij so obdelovalne površine, predvsem intenzivno gojeni ter ekstenzivno gospodarjeni suhi in polsuhi travniki.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 13) so ekstenzivno gospodarjeni in opuščeni suhi in polsuhi travniki na južnih pobočjih in ovršju planine ter z vrsto pestro zeliščno in grmovno vegetacijo zarasli gozdni robovi.

Naravovarstveni pomen območja

Čemšeniška planina je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za travniškega postavnveža (*E. aurinia*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 13).

V predlaganem območju živila tudi črni apolon – *Parnassius mnemosyne* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih) in Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

Tabela 13. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje Čemšeniška planina opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 13. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which Čemšeniška planina was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	–	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	2–15 %

9. ČIMERNO

3415 ha

225–1220 m

CE

Slika 68. Strokovni predlog pSCI – Čimerno

Figure 68. Expert proposal of pSCI – Čimerno.

Geografski oris

Območje se razprostira v osrednjem delu Posavskega hribovja. Obsega pogorje Kumodol od naselja Šklendrovec na zahodu do naselja Radeče na vzhodu (sl. 68). Kamninsko podlago tvorijo predvsem triasni dolomiti in apnenci, med katerimi prevladuje dachsteinski apnenec; na jugozahodnem delu območja, v okolici naselja Podkum, so permijski glinovci, meljevci, peščenjaki in konglomerati, na vzhodnem obrobju območja, severno od naselja Jelovo, pa miocenski litotamnijski apnenec (Buser, 1977, 1979). Najvišji vrh je Kum (1220 m) v osrednjem delu območja. Razen večjih vasi na severni in južni meji je območje redko poseljeno; prevladujejo osamljene kmetije in raztreseni zaselki. Območje, razen južnega dela, leži v Krajinskem parku Kum, ki ga je razglasila občina Trbovlje leta 1996 (Medvešek, 2001).

Ekološka oznaka

Več kot polovico območja poraščajo listnati gozdovi, v katerih prevladuje bukev (*Fagus sylvatica*). Intenzivno obdelovane površine so njive v vrtačah, gojeni travniki z visoko pahovko (*Arrhenatherum elatius*) na ravninah in položnih pobočjih ter starci sadovnjaki v bližini naselij. Na strmih negozdnih pobočjih prevladujejo ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki s pokončnim stoklascem (*Bromopsis erecta*). Večinoma jih kosijo ročno. Mnogi travniki, ki so bolj oddaljeni od kmetij, se zaradi opuščanja košnje zaraščajo. Nad dolino potokov Šklendrovec in Medvedji graben so prepadna skalovita južna pobočja, ki so ponekod le redko porasla.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 14) so ekstenzivno gospodarjena in zaraščajoča se suha travnišča, z vrstno pestro zeliščno in grmovno vegetacijo zarasli ksero-termomofilni in mezofilni gozdni robovi ter vlažni travniki in obvodni zastori visokih steblik in mladih dreves velikega jesena (*Fraxinus excelsior*) v dolinah potokov.

Naravovarstveni pomen območja

Čimerno je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost

(strokovni predlog pSCI), opredeljeno za travniškega postavneža (*E. aurinia*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 14).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste dnevnih metuljev: črni apolon – *Parnassius mnemosyne* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), petelinček – *Zerynthia polyxena* (Denis & Sciffermüller, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), veliki mravljiščar – *Maculinea arion* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih) in Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih). Populacije gorskega apolona – *Parnassius apollo* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih) na območju Kuma so izumrle (Čelik & Rebeušek, 1996; Medvešek, 2001). Gozdni postavnež – *Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih) je bil v območju nazadnje opažen v prvi polovici prejšnjega stoletja v okolici Šklendrovca (leg. I. Hafner, Lepidopteroška zbirka ZRC SAZU) in Podkuma (leg. M. Hafner, zbirka PMS).

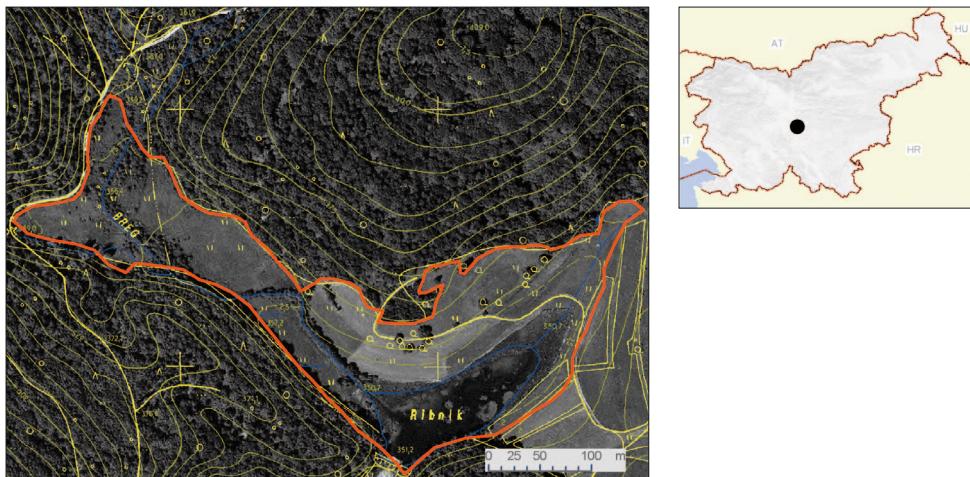
Tabela 14. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Čimerno** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 14. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Čimerno** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	–	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	2–15 %

10. ČRNA DOLINA

6 ha	350–370 m	CE
-------------	------------------	-----------

Slika 69. Strokovni predlog pSCI – Črna dolina

Figure 69. Expert proposal of pSCI – Črna dolina.

Geografski oris

Območje se razprostira 10 km jugovzhodno od Ljubljane, 1 km severno od naselja Grosuplje in avtoceste Ljubljana–Novo mesto, zahodno od zaselka Dobje (sl. 69). Obsega 500 metrov dolg osrednji del povirnega območja potoka Breg, ki ga na severni, zahodni in vzhodni strani obdajajo visoka gozdnata pobočja. Na južnem delu predlaganega območja je potok ograjen z nasipom, ki povzroča zastajanje vode v Ribniku. Kamninska podlaga so triasni dolomiti in aluvialni rečni nanosi (Buser, 1968b, 1974). V območju ni naselij.

Ekološka oznaka

V severnem in osrednjem delu območja prevladujejo močvirni travniki z modro stožko (*Molinia coerulea*), ki mestoma prehajajo v nizko barje s srhkim šašem (*Carex davalliana*). Zaradi opuščanja košnje se travnišča počasi zaraščajo s črno jelšo (*Alnus glutinosa*), ki v zgornjem delu doline že tvori grmovnate sestoje. Travnišča v jugozahodnem delu območja se zaraščajo z navadnim trstom (*Phragmites australis*), ki v večjem sestoju obrašča predvsem zahodni in južni del ribnika. V vrstno pestri obrežni vegetaciji so pogoste vrste širokolistni rogoz (*Typha latifolia*), krilata krčnica (*Hypericum tetrapterum*), drobnocvetni (*Epilobium parviflorum*) in dlakavi (*E. hirsutum*) vrbovec, močvirski osat (*Cirsium palustre*) in kodrastolistna kislica (*Rumex crispus*) (Vreš & Čelik, neobjavljeno). Na pobočjih severovzhodnega obrobja doline so ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 15) so nizko barje, močvirni travniki, obrežno visoko steblikovje in ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki.

Naravovarstveni pomen območja

Črna dolina je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za močvirskega cekinčka (*L. dispar*), travniškega postavneža (*E. aurinia*) in barjanskega okarčka (*C. oedippus*) (tab. 15).

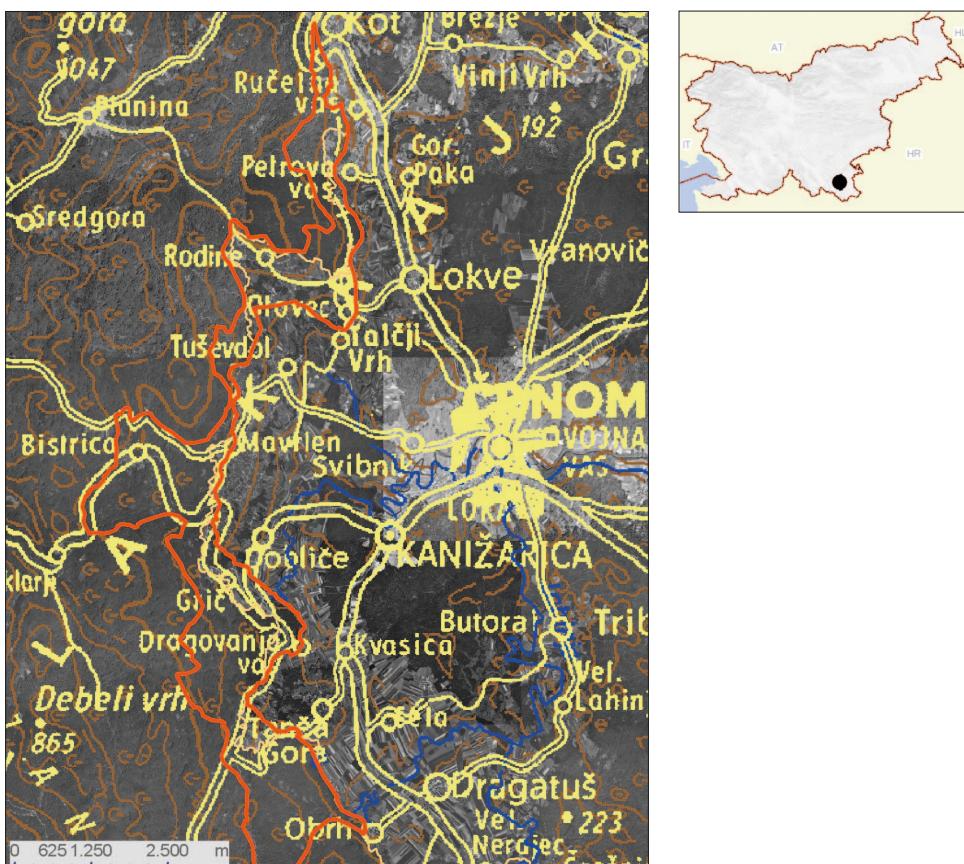
Tabela 15. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje Črna dolina opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 15. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which Črna dolina was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	–	do 2 %
<i>Coenonympha oedippus</i> *	–	+	do 2 %

* Populacija v Črni dolini živi na skrajnem vzhodnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji. Skupaj s populacijami v območjih Ljubljansko barje – jugovzhodni del, Gorenje Blato, Podblato, Skobčev mlin in Radensko polje–Bičje, predstavlja edine močvirške populacije vrste na ozemlju Slovenije.

11. ČRNOMELJ – obronki Kočevskega roga zahodno od mesta	1478 ha	150–520 m	CE
---	---------	-----------	----

Slika 70. Strokovni predlog pSCI – Črnomelj – obronki Kočevskega roga zahodno od mesta

Figure 70. Expert proposal of pSCI – Črnomelj – obronki Kočevskega roga zahodno od mesta.

Geografski oris

Območje se razporostira v Beli krajini, na skrajnih jugovzhodnih obronkih Kočevskega roga in pobočjih na vzhodnem vznožju Poljanske gore, od vasi Ručetna vas na severu do vasi Obrh pri Dragatušu na jugu, 3 km zahodno od mesta Črnomelj (sl. 70). Kamninsko podlago tvorijo predvsem jurski in kredni dolomiti (Bukovac et al., 1983, 1984; Plut, 1998). To je zakrasel svet z dinarskimi in panonskimi reliefno-klimatskimi značilnostmi. Prisojna pobočja obronkov Kočevskega roga so eden najtoplejših predelov Bele krajine s srednjimi letnimi temperaturami (nad 10,5 °C), ki so zaradi temperaturne inverzije višje kot v dnu kotlinе (Dular, 1985). V toplejšem inverznem pasu je največ belokranjskih vinogradov. Poselitev je zelo razpršena.

Ekološka oznaka

Območje je pretežno gozdnata pokrajina. Prevladujejo toploljubni, pretežno listnatni gozdovi, v katerih so najpogosteje vrste graden (*Quercus petraea*), maklen (*Acer cam-*

pestre), lipa (*Tilia platyphyllos*), navadni gaber (*Carpinus betulus*), smreka (*Picea abies*), navadna kalina (*Ligustrum vulgare*) in navadna leska (*Corylus avellana*). Na gozdnih robovih je v zeliščni plasti pogosta vrsta črni grahor (*Lathyrus niger*), hramilna rastlina gosenic velikega rffotavčka (*Leptidea mosei*). Gosto omrežje gozdnih cest zagotavlja za dnevne metulje primerne vrzeli v pretežno gozdnati krajini.

Najpomembnejši habitat obravnavane vrste (tab. 16) so topoljubni, z vrstno pestro zeliščno in grmovno vegetacijo zarasli gozdni robovi otokov, na jasah in ob poteh.

Naravovarstveni pomen območja

Obronki Kočevskega roga, zahodno od Črnomlja, so kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeni za velikega rffotavčka (*L. mosei*) (tab. 16).

V predlaganem območju živi tudi črtasti medvedek – *Callimoprpha quadripunctaria* (Poda, 1761) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih).

Tabela 16. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Črnatelj – obronki Kočevskega roga zahodno od mesta** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 16. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Črnatelj – obronki Kočevskega roga zahodno od mesta** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

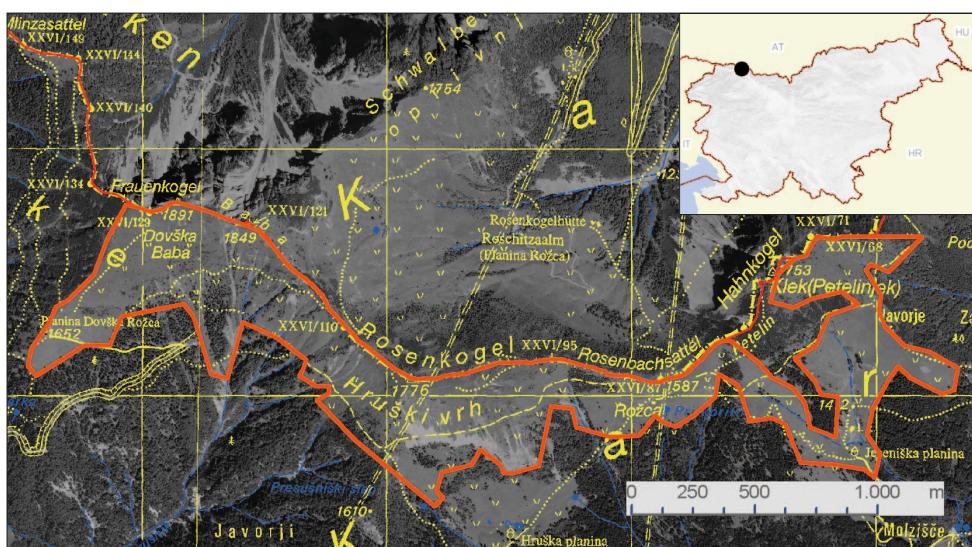
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Leptidea mosei</i>	Z	–	2–15 %

12. DOVŠKA BABA–KLEK

136 ha

1350–1891 m

AL

Slika 71. Strokovni predlog pSCI – Dovška Baba–Klek

Figure 71. Expert proposal of pSCI – Dovška Baba–Klek.

Geografski oris

Območje se razprostira v zahodnem delu Karavank, severozahodno od mesta Jesenice. Obsega ovršne dele in južna pobočja Dovške Babe, Hruškega vrha, Rožice in Kleka, večinoma nad naravno gozdno mejo (sl. 71). Kaminsko podlago tvorijo triasni apnenci in dolomiti (Buser & Cajhen, 1977; Buser, 1980; Jurkovšek, 1986, 1987). Strmih skalnatih pobočij je malo, manjša melišča pa so le pod Hruškim vrhom.

Ekološka oznaka

V območju prevladujejo intezivni pašniki, razen Hruškega vrha in pobočja pod grebenom proti Golici, kjer prevladujejo floristično izredno bogata gorska travnišča. Na vršnem delu so manjše zaplate rušja (*Pinus mugo*). Zahodni del pod Babo je položnejši in intenzivno pašen. Močno degradirana in floristično osiromašena so travnišča v okolici Rožice, kjer pasejo tudi krave.

Najpomembnejši habitati obravnavane vrste (tab. 17) so strma gorska travnišča na južno eksponiranih pobočjih Hruškega vrha.

Naravovarstveni pomen območja

Pogorja od Dovške Babe do Kleka so kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za Lorkovičevega rjavčka (*E. calcaria*) (tab. 17).

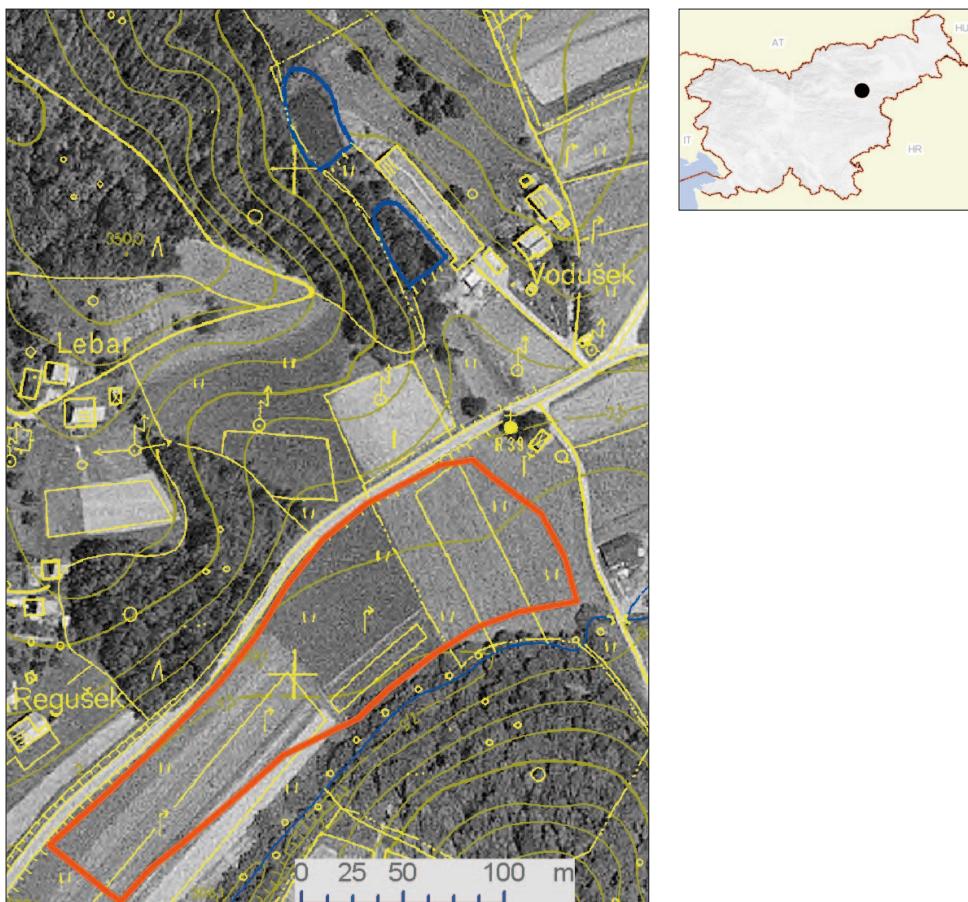
Tabela 17. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Dovška Baba-Klek** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 17. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Dovška Baba-Klek** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Erebia calcaria</i>	S	–	2–15 %

13. DRAMLJE

2 ha	306–310 m	CE
------	-----------	----

Slika 72. Strokovni predlog pSCI – Dramlje

Figure 72. Expert proposal of pSCI – Dramlje.

Geografski oris

Območje se razprostira na desni strani Drameljskega potoka, 6 km južno od Slovenskih Konjic, 1,5 km severno od avtoceste Celje–Maribor, pri naselju Dramlje (sl. 72). Je približno 280 metrov dolgo in 60 metrov široko območje, v katerem so le obdelovalne površine. Kamninsko podlago tvorijo aluvialni rečni nanosi na oligocenskih laporjih (Buser, 1977, 1979).

Ekološka oznaka

Prevladujejo ekstenzivno gopodarjeni mezotrofni mokrotni travniki in zmerno gnojeni vlažni travniki, na katerih je pogosta zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*). Na obcestni brežini je polsuhi travnik.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 18) so vlažni travniki z zdravilno strašnico.

Naravovarstveni pomen območja

Dramlje so kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljene za strašničinega (*M. teleius*) in temnega (*M. nausithous*) mravljiščarja (tab. 18).

Tabela 18. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Dramlje** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 18. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Dramlje** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

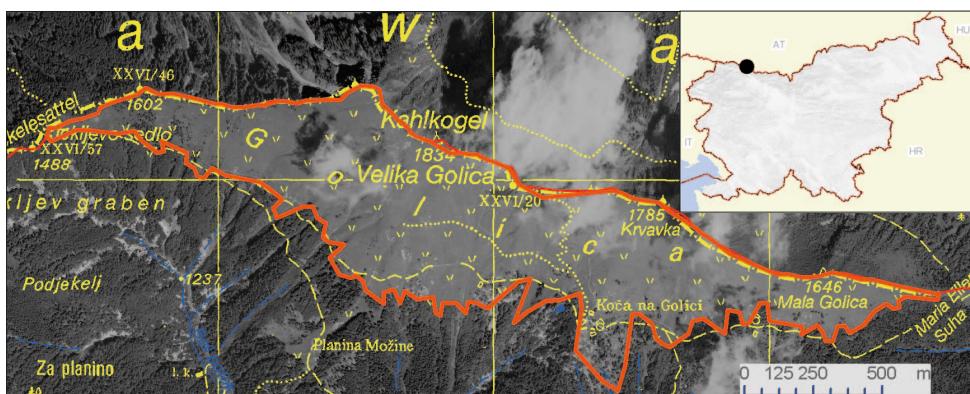
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i>	–	+	do 2 %

14. GOLICA

109 ha

1450–1835 m

AL

Slika 73. Strokovni predlog pSCI – Golica

Figure 73. Expert proposal of pSCI – Golica.

Geografski oris

Območje se razprostira v zahodnem delu Karavank, severno od mesta Jesenice. Obseg ovršje slovenskega dela pogorja Golice nad naravno gozdno mejo. To je južno pobočje med sedlom Suha in Jeklevim sedлом (sl. 73). Pobočja so strma in brez izrazitega pasu rušja (*Pinus mugo*). Kamninsko podlago tvorijo triasni apnenci in dolomiti z rožencami (Buser & Cajhen, 1977; Buser, 1980).

Ekološka oznaka

Prevladujejo ekstenzivno gospodarjeni gorski pašniki. Predeli pod Veliko Golico, predvsem pa v okolici sedla Suha so pašeni intenzivno. Na teh pašnikih je značilna alpska travščna vegetacija ohranjena le na manjših skalnatih otočkih in grebenih. Floristično najbolj pestra so strma travnata pobočja ob gozdni meji.

Najpomembnejši habitati obravnavane vrste (tab. 19) so strma gorska travšča na južno eksponiranih pobočjih.

Naravovarstveni pomen območja

Golica je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za Lorkovićevega rjavčka (*E. calcaria*) (tab. 19).

Tabela 19. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Golica** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 19. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Golica** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Erebia calcaria</i>	S	–	2–15 %

15. GORENJE BLATO

1 ha	300–310 m	CE
-------------	------------------	-----------

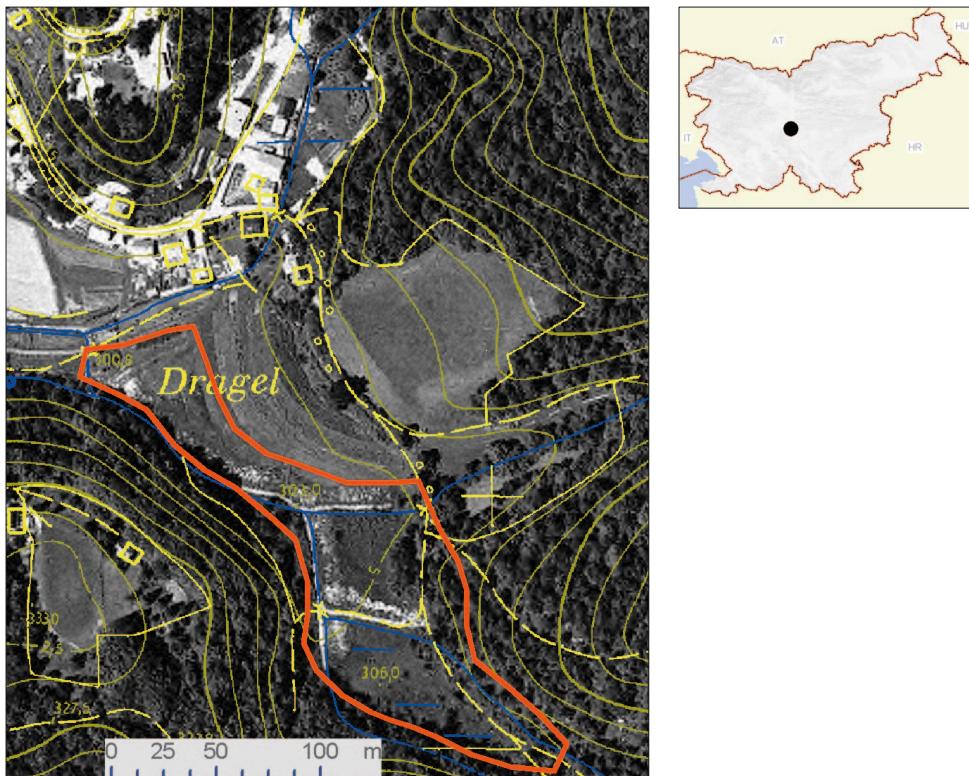
Slika 74. Strokovni predlog pSCI – Gorenje Blato

Figure 74. Expert proposal of pSCI – Gorenje Blato.

Geografski oris

Območje se razprostira na jugovzhodnem obrobju Ljubljanskega barja, 6 km jugovzhodno od Ljubljane in 1 km severovzhodno od vasi Pijava Gorica (sl. 74). Obsega približno 280 m dolgo in povprečno 50 m široko povirno dolino majhnega potoka, ki se na ravni Barja izliva v potok Strajanov breg. V spodnjem toku je potok reguliran. Povirno dolino na vzhodni, južni in zahodni strani obdajajo visoka in strma gozdnata pobočja na kraškem svetu iz triasnih apnencev in dolomitov (Buser, 1968b, 1974).

Ekološka oznaka

V zgornjem delu doline je z rdečim borom (*Pinus sylvestris*), navadno krhliko (*Frangula alnus*) in črno jelšo (*Alnus glutinosa*) zaraščajoč se močvirni travnik, na katerem prevladujejo modra stožka (*Molinia coerulea*), navadna močvirnica (*Epipactis palustris*) in širokolistni munec (*Eriophorum latifolium*). V osrednjem delu doline je bazifilno nizko barje s črniksttim sitovcem (*Schoenus nigricans*) in manjši sestoj navadne rezike (*Cladium mariscus*). Barje se postopoma zarašča z navadnim trsom (*Phragmites australis*) in črno jelšo, ki se razraščata od zahodnega dela proti spodnjemu delu doline. Tu je dolinica najbolj

široka, njive in intenzivno gojeni travniki se od vzhoda razprostirajo skoraj do obrežja potoka (Čelik & Vreš, neobjavljeno).

Najpomembnejši habitat obravnavane vrste (tab. 20) so nizko barje in zaraščajoč se močvirni travnik.

Naravovarstveni pomen območja

Gorenje Blato je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeno za barjanskega okarčka (*C. oedippus*) (tab. 20).

V predlaganem območju živila tudi travniški postavnež – *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih) in Scopolijsev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

Tabela 20. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Gorenje Blato** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 20. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Gorenje Blato** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Coenonympha oedippus*</i>	–	+	do 2 %

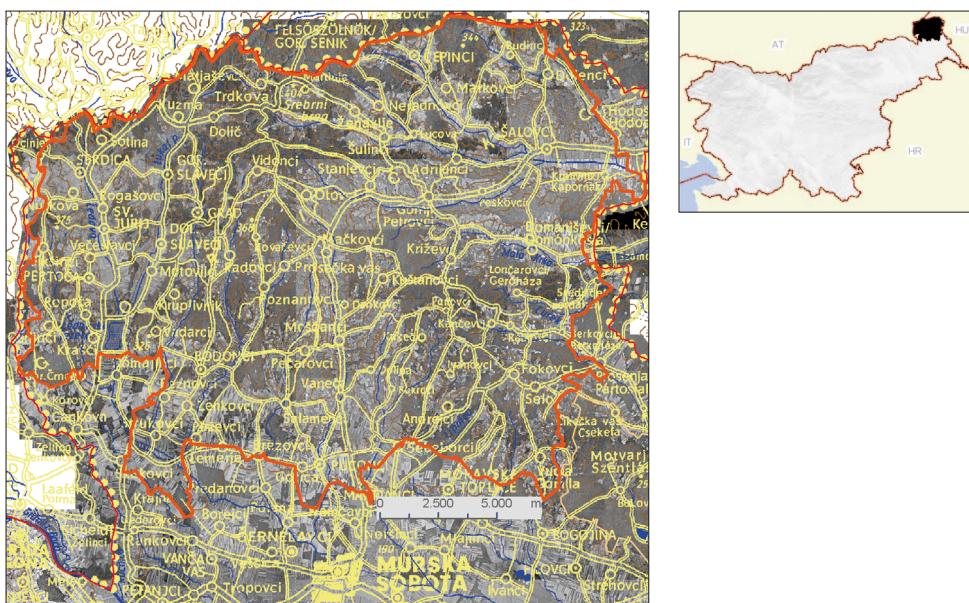
* Populacija živi na jugovzhodnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji. Skupaj s populacijami v območjih Ljubljansko barje – jugovzhodni del, Podblato, Črna dolina, Skobčev mlin in Radensko pole–Biče predstavlja edine močvirne populacije vrste v Sloveniji.

16. GORIČKO

39107 ha

180–410 m

CE

Slika 75. Strokovni predlog pSCI – Goričko

Figure 75. Expert proposal of pSCI – Goričko.

Geografski oris

Območje se razprostira severno od mesta Murska Sobota do državne meje z Avstrijo in Madžarsko (sl. 75). Je izrazito gričevnata pokrajina. Ovršja nizkih gričev so večinoma porasla z gozdom, v dolinah med griči so potoki in gručasta naselja. Raztreseni zaselki so tudi na pobočjih gričev. Potoki izvirajo na pobočjih in vznožjih gričevja in se po hudourniških strugah stekajo v doline. Kamninska podlaga so predvsem pliocenski prodi, peski in gline ter miocenski peščeni laporji in kremenovi peščenjaki (Pleničar, 1968, 1970b).

Ekološka oznaka

Ovršja gričev poraščajo svetli gozdovi z rdečim borom (*Pinus sylvestris*), pobočja pa listnati gozdovi, v katerih prevladujejo bukev (*Fagus sylvatica*), graden (*Quercus petraea*) in pravi kostanj (*Castanea sativa*). V drevesni vegetaciji na obrežjih potokov v dolinah je najpogosteša črna jelša (*Alnus glutinosa*). Intenzivno obdelovane površine na pobočjih so predvsem gojeni travniki z visoko pahovko (*Arrhenatheretum elatius*), vinogradi in sadovnjaki. Na južnih pobočjih gričevja, predvsem v vzhodnem delu območja, so ponekod še ohranjeni ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki. Ti fragmenti suhih travnišč, za katere sta značilni vrsti brazdnatolistna bilnica (*Festuca rupicola*) in navadni svinjak (*Hypochaeris radicata*), so posebnost, saj so v Sloveniji prisotni le na Goričkem (Škornik, 2003). Na dnu dolin prevladujejo njive ter intenzivno gojeni in opuščeni vlažni travniki, na katerih raste tudi zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*).

Najpomembnejši habitat obravnavanih vrst (tab. 21) so ekstenzivno gospodarjeni in opuščeni vlažni travniki, na katerih rastejo zdravilne strašnice, z vrstno pestro zeliščno ve-

getacijo zarasla obrežja potokov, ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki, topoljubna grmišča ter kserotermofilni gozdni robovi.

Naravovarstveni pomen območja

Goričko je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeno za bakrenega senožetnika (*C. myrmidone*), močvirskega cekinčka (*L. dispar*), strašničinega in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*), hromega volnoritca (*E. catax*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 21).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste dnevnih metuljev: črni apolon – *Parnassius mnemosyne* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), veliki mravljiščar – *Maculinea arion* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), močvirski ostrozob – *Carcharodus floccifera* (Zeller, 1847) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev) in sviščev mravljiščar – *Maculinea alcon* (Denis & Schiffermüller, 1775) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev).

Tabela 21. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Goričko** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 21. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Goričko** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Colias myrmidone</i> *	–	–	–
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	2–15 %
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	2–15 %
<i>Maculinea nausithous</i> **	–	+	> 15 %
<i>Eriogaster catax</i>	–	–	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	2–15 %

* V območju je bila vrsta nazadnje opažena (leg. M. Lasan) v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja (osrednja baza podatkov Natura Y2k). Glede na to, da so v območju za vrsto primerni habitati še ohranjeni in da najblžje recentne populacije živijo v Porabju na Madžarskem, obstaja možnost, da vrsta ponovno naseli Goričko.

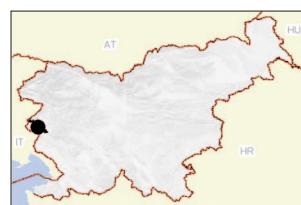
** Na Goričkem in v Slovenskih goricah živijo največje populacije vrste v Sloveniji.

17. GORIŠKA BRDA–LIJAK

2221 ha

70–660 m

CE

Slika 76. Strokovni predlog pSCI – Goriška Brda–Lijak

Figure 76. Expert proposal of pSCI – Goriška Brda–Lijak.

Geografski oris

Območje se razprostira v smeri SZ–JV, od vasi Vrhovlje pri Kožbani na severozahodnem robu Goriških Brd do izvira potoka Lijaka na skrajnem jugovzhodu (sl. 76). Obsega severovzhodno obrobje Goriških Brd, greben in južna pobočja slemena Sabotin z reko Pevmico v dolini, jugozahodna pobočja hriba Skalnica in jugozahodne obronke Trnovskega gozda. Kamninsko podlago Goriških Brd in jugozahodnega vznožja Trnovskega gozda tvoři eocensi fliš, drugod so kredni apnenci in dolomiti (Buser, 1968a, 1973; Habič, 1968). Goriška Brda so reliefno zelo razgibana pokrajina, slemena so ločena z vmesnimi dolinami, ki se ponekod zožijo v grape. Gručaste vasi so na slemenih. Jugozahodna kraška pobočja Sabotina, Skalnice in Trnovskega gozda so strma in neposeljena. Zaselki so le na položnejših flišnih pobočjih vznožja Trnovskega gozda in na manjših kraških uravnava v njegovem planotastem severovzhodnem delu.

Ekološka oznaka

Goriška Brda so intenzivno obdelana krajina, prevladujejo vinogradi, sadovnjaki in njive, večinoma v terasah. Gozdne zaplate so predvsem v grapah. Gojeni travniki so na položnejših pobočjih in vznožjih gričev. Suha travnišča v različnih stadijih zaraščanja poraščajo predvsem pogosto erodirane površine in opuščene terase. Jugozahodna kraška pobočja Sabotina, Skalnice in Trnovskega gozda se zaradi opuščanja paše in košnje večinoma intenzivno zaraščajo s topoljubnimi grmovnimi in drevesnimi vrstami. Imajo videz tipične kraške gmajne, kjer se na majhnih površinah prepletajo suha in polsuha travnišča, grmišča in nizki gozdiči, predvsem črnega gabra (*Ostrya carpinifolia*), malega jesena (*Fraxinus ornus*) in puhestega hrasta (*Quercus pubescens*) (Čelik, 2003).

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 22) so ekstenzivno gospodarjena in zaraščajoča se submediteranska suha in polsuha travnišča ter topoljubni gozdniki robovi.

Naravovarstveni pomen območja

Goriška Brda–Lijak so kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za barjanskega okarčka (*C. oedippus*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 22).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste metuljev: travniški postavnež – *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih), hromi volnoritec – *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih) in Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

Tabela 22. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Goriška Brda–Lijak** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 22. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Goriška Brda–Lijak** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Coenonympha oedippus</i> *	–	–	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	2–15 %

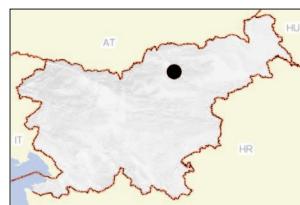
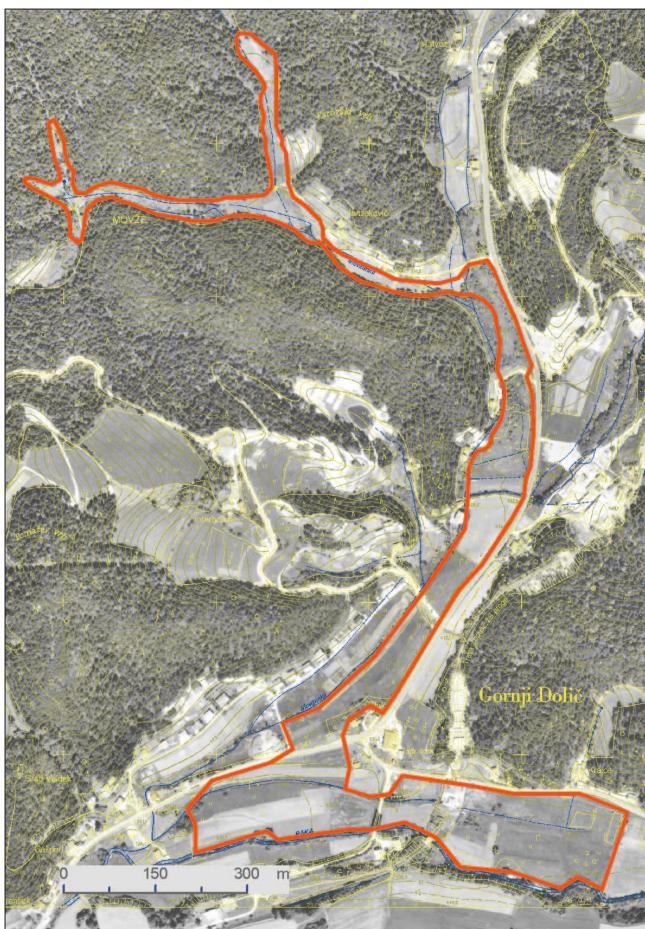
* V območju živijo najseverozahtodnejše populacije vrste v Sloveniji. Domnevamo, da niso izolirane, temveč razmnoževalno povezane z italijanskimi populacijami v okolini Devina.

18. GORNJI DOLIČ

17 ha

521–570 m

AL

Slika 77. Strokovni predlog pSCI – Gornji Dolič**Figure 77.** Expert proposal of pSCI – Gornji Dolič.**Geografski oris**

Območje se razprostira na južnem vznožju Pohorja, 8 km severovzhodno od Velenja in 1 km južno od Mislinje, pri kraju Gornji Dolič. Obsega porečje potoka Movžanka na desni strani ceste Mislinja–G. Dolič (sl. 77). Ozko dolino potoka, ki se razširi šele v spodnjem delu, pri izlivu Movžanke v reko Pako, obdajajo gozdnata pobočja. Kamninska podlaga so triasni dolomiti in aluvialni rečni nanosi (Mioč & Žnidarčič, 1976; Mioč, 1978).

Ekološka oznaka

V severnem in osrednjem delu območja prevladujejo ekstenzivno gospodarjeni močvirni travniki z modro stožko (*Molinia caerulea*), ki ponekod prehajajo v nizko barje s srhkim šašem (*Carex davalliana*). V zgornji polovici osrednjega dela so košnjo opustili, zato se je barje že skoraj popolnoma zaraslo s črno jelšo (*Alnus glutinosa*). Nekoč sklenjeno

površino močvirnih travnikov v osrednjem delu območja so prebivalci na nekaterih predelih prekinili z nasipanimi in utrjenimi potmi, ki so krajši dostopi do glavne ceste. V južnem delu območja so izkopani globoki izsuševalni jarki. V njegovi vzhodni polovici so še ohranjeni močvirni travniki, medtem ko v zahodni polovici že prevladujejo gojeni travniki, na nasipanih predelih so tudi manjše njive. Ob glavnem izsuševalnem jarku je sestoj navadnega trsa (*Phragmites australis*). Pobočja nad dolino poraščajo svetli gozdovi rdečega bora (*Pinus sylvestris*) s prevladujočo spomladansko reso (*Erica carnea*) v zeliščni plasti. Najpomembnejši habitat obravnnavanih vrst (tab. 23) so ekstenzivno gospodarjeni in opuščeni močvirni travniki in nizka barja.

Naravovarstveni pomen območja

Gornji Dolič je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za močvirskega cekinčka (*L. dispar*) in travniškega postavneža (*E. aurinia*) (tab. 23).

V predlaganem območju živi tudi črtasti medvedek – *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih). Povirje Movžanke je do leta 2001 poseljeval tudi munčev okarček – *Coenonympha tullia* (Müller, 1764), domnevno izumrla vrsta na ozemlju Slovenije.

Tabela 23. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Gornji Dolič** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 23. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Gornji Dolič** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i> *	–	–	do 2 %
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	+	do 2 %

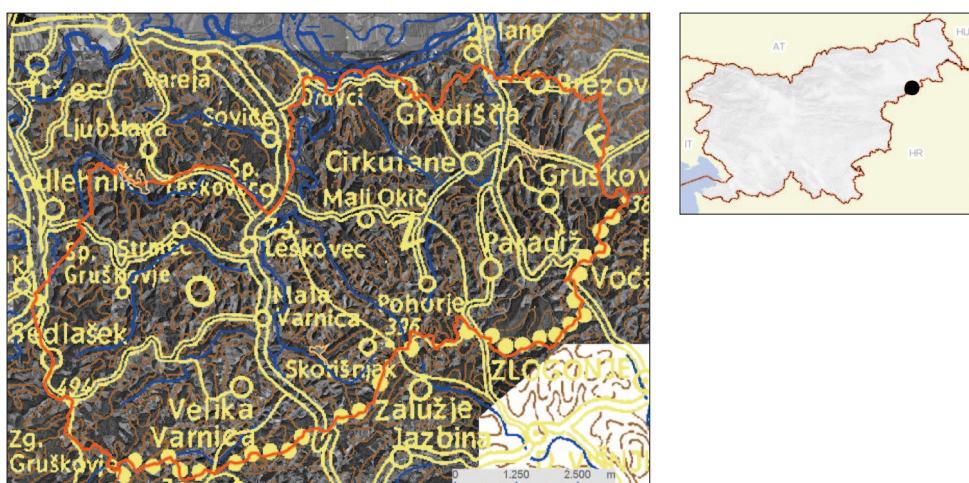
* Populacije živijo na severnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji.

19. HALOZE – vzhodni del

6299 ha

250–882 m

CE

Slika 78. Strokovni predlog pSCI – Haloze – vzhodni del

Figure 78. Expert proposal of pSCI – Haloze – vzhodni del.

Geografski oris

Območje se razprostira v vzhodnih ali vinorodnih Halozah, od naselja Sedlašek na zahodu do naselja Brezovec na vzhodu (sl. 78). Obsega porečji Bele in Psičine ter vzhodni del povirja Rogatnice. Je izrazito gričevnata pokrajina. Slemenja so kratka in potekajo v različnih smereh, med njimi so ozke doline s potoki, ki izvirajo na pobočjih gričevja. Raztresena naselja so predvsem na ovršju gričev. Kamninsko podlago tvorijo miocenski kremenovi peski, peščenjaki, peščene gline in laporji (Aničić & Juriša, 1985).

Ekološka oznaka

Ekstenzivno gospodarjeni in opuščeni, zaraščajoči se zmerno suhi travniki s prevladujočo vrsto pokončni stoklasec (*Bromopsis erecta*) ter visokodebelni sadovnjaki so mozaično razporejeni na pobočjih gričevja. Intenzivno obdelovane površine so gojeni travniki z visoko pahovko (*Arrhenatheretum elatius*) in njive na ovršju gričev in položnih pobočjih ter vinogradi, večinoma urejeni v terasah. Listnati gozdovi, v katerih prevladujejo bukev (*Fagus sylvatica*), graden (*Quercus petraea*) in pravi kostanj (*Castanea sativa*), poraščajo bolj strma pobočja.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 24) so toploljubna grmišča, v katerih raste črni trn (*Prunus spinosa*), in gozdni robovi, predvsem ob ekstenzivno gospodarjenih suhih travnikih.

Naravovarstveni pomen območja

Vzhodni del Haloz je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za hromega volnoritca (*E. catarax*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 24).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste dnevnih metuljev: močvirski cekinček – *Lycaena dispar* Haworth, 1803, strašničin mravljiščar – *Maculinea teleius*

(Bergsträsser, 1779) in temni mravljiščar – *M. nausithous* (Bergsträsser, 1779) (vse tri vrste so navedene v Prilogah II in IV Direktive o habitatih).

Tabela 24. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Haloze – vzhodni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 24. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Haloze – vzhodni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Eriogaster catax</i>	–	–	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	2–15 %

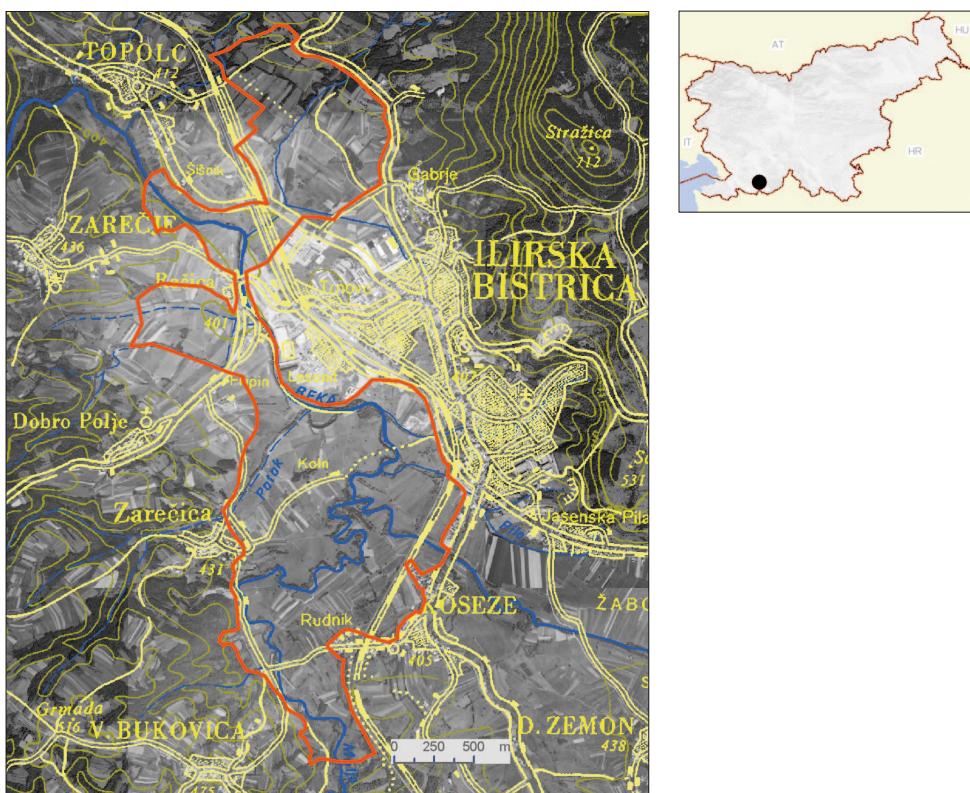
20. ILIRSKA BISTRICA**379 ha****400–425 m****CE****Slika 79.** Strokovni predlog pSCI – Ilirska Bistrica

Figure 79. Expert proposal of pSCI – Ilirska Bistrica.

Geografski oris

Območje se razprostira v najširšem delu doline Notranjske Reke, v severnem delu Ilirskobistriške kotline, od vasi Topolc na severu do zaselka Koseze na jugu. Obsega močvirne predele ob reki Reki, spodnjem toku potoka Molja, ob potokih Potok in Trnovšek ter Mlake pri vasi Rečica (sl. 79). Kamninsko podlago tvori vodonepropusten eocenski fliš, ki ga na ravninah ob Reki in njenih pritokih prekrivajo obsežni aluvialni rečni nanosi (Kranjc & Mihevc, 1988). Značilnost območja so poznojesenske in spomladanske poplave, ki so kratkotrajne (največ 1 dan) in zajamejo večinoma le površine ob strugi Reke in njenih pritokih. Pred obsežnimi regulacijami in melioracijami v 70. in 80. letih prejšnjega stoletja, ko so izkopali izgonske struge desnih pritokov Reke med Zabičami in Ilirsko Bistrico ter zgradili zadrževalnika Molja in Klivnik na pritokih Reke, so bile poplave obsežnejše (Kranjc & Mihevc, 1988).

Ekološka oznaka

S hidromelioracijskimi posegi v prejšnjem stoletju so obseg značilnih sezonskih poplav ob Reki bistveno zmanjšali in jih ponekod celo odpravili. Tako so na aluvialni ravnici

nastale iz nekdaj ekstenzivno obdelovanih mokrotnih travnikov nove, intenzivno gospodarjene površine, predvsem njive, gnojeni travniki in pašniki. Fragmenti ekstenzivno gospodarjenih močvirnih in vlažnih travnikov so se ohranili le na najbolj zamočvirjenih predelih. Nekateri se zaradi opuščanja košnje že zaraščajo. Spiranje gnojil s sosednjih intenzivno gospodarjenih površin povzroča prekomeren vnos hranljivih snovi v tla in spreminjaanje rastlinskih združb na preostalih fragmentih močvirnih travnišč.

Najpomembnejši habitati obravnavane vrste (tab. 25) so ekstenzivno gospodarjeni močviri in vlažni travniki ter močvirska travnišča v zgodnjih stadijih zaraščanja, na katerih raste zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*).

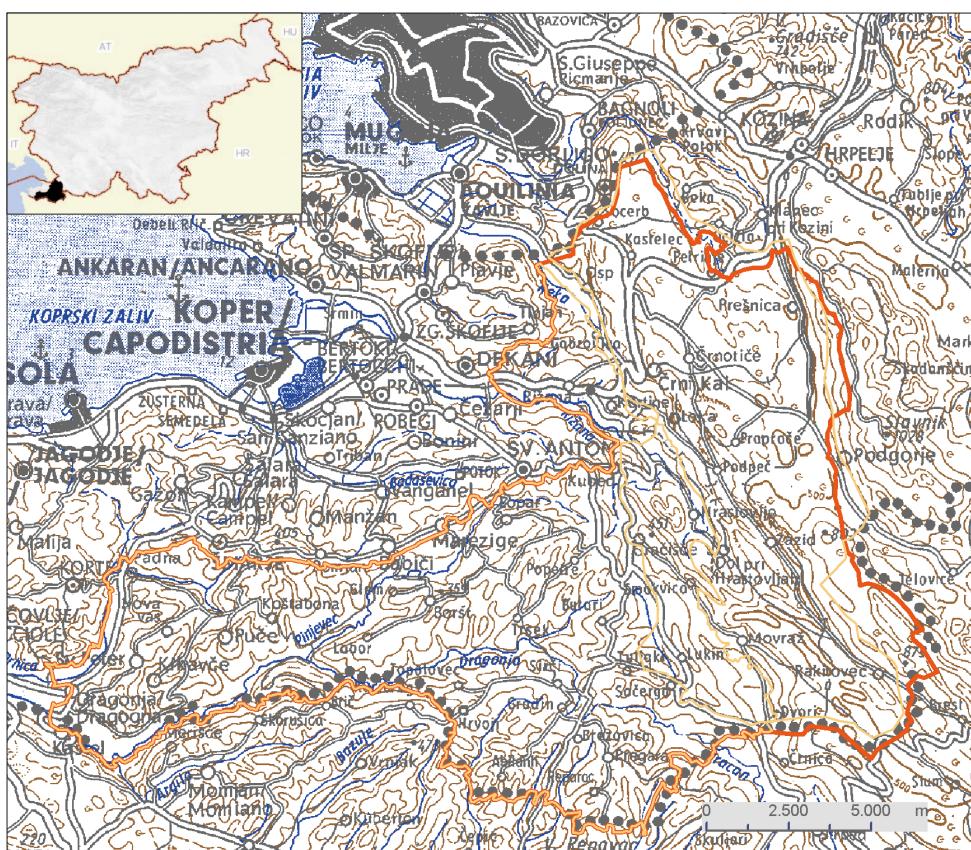
Naravovarstveni pomen območja

Ilirska Bistrica je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za strašnicičnega mravljiščarja (*M. teleius*) (tab. 25).

Tabela 25. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Ilirska Bistrica** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 25. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Ilirska Bistrica** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Maculinea teleius</i>	J	+	do 2 %

Slika 80. Strokovni predlog pSCI – Istra

Figure 80. Expert proposal of pSCI – Istra.

Geografski oris

Območje se razprostira v slovenskem delu Istre. Obsega Koprska brda, Kraški rob in Podgorski kras (sl. 80). Kamninsko podlago Koprskih Brd tvori eocenski fliš, ki ga v slikovitih in strmih stenah Kraškega roba in planotasti uravnavi Podgorskega kraša zamenjajo paleogenski apnenci (Repolusk, 1998). Koprska brda so blago razgibano gričevje, kjer so gručaste vasi večinoma na slemenih, v vmesnih dolinah in jarkih, ki se ponekod zožijo v grape, pa je omrežje manjših potokov. Kraški rob je sistem prepadnih apnenčastih skalnatih sten in teras, ki se začne na severozahodu pri Socerbu in se na slovenski strani konča s steno Velikega Badina na jugovzhodu. Stene se strmo dvigajo nad Koprskimi Brdi in na višini 300 metrov nad morjem preidejo v Podgorski kras. Ta je kraški ravnik, ki ga od severozahoda proti jugovzhodu tvorijo Zgornji, Spodnji, Petrinjski, Srednji, Veliki in Raven kras. To je kamnit, redko poseljen in ragiban ravninski svet z manjšimi vzpetinami, ki se le na submontanskih južnih pobočjih in hrbitih Slavnika, Lipnika, Kavčiča in Goliča dvigne čez 800 metrov nad morjem.

Ekološka oznaka

Koprskra brda so kulturna krajina z intenzivno kmetijsko rabo. Večje obdelovalne površine so na ravninah ob rekah Dragonji, Drnici, Pinjevcu in Rijzani, v Osapski dolini ter v flišnih podoljih (Kubejsko, Movraško, Gračiško) in valah (Sočerška, Lukinska, Smokavška), manjše pa na gričevju, večinoma urejene v terasah. Na teh so včasih uspevali predvsem vinogradi, oljčni nasadi in sadovnjaki, v zadnjih desetletjih pa so manj kakovostna zemljišča v gričevjih začeli opuščati, zato se je povečal delež njivskih in deloma tudi travniških površin (Repolusk, 1998). Nekdanji pašniki in nekoč ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki na pobočjih in ob erozijskih jarkih so površine v različnih stadijih zaraščanja. Kraške hrble med Dvori in Kubedom porašča na južnih pobočjih večinoma svetel topoljubni gozd, v katerem prevladujejo črni gaber (*Ostrya carpinifolia*), puhati hrast (*Quercus pubescens*) in cer (*Quercus cerris*). Podgorski kras in terase na Kraškem robu poraščajo deloma kamnita, submediteranska suha in polsuha travnišča, predvsem ekstenzivno gospodarjeni travniki, pašniki in opuščena travnišča v zgodnjih stadijih zaraščanja, topoljubni gozdiči črnega gabra in puhatstega hrasta ter nasadi črnega bora (*Pinus nigra*) (npr. pri Črnotičah). Ta je bil pred dobrim stoletjem umetno nasajen, sedaj pa se spontano širi in ponekod (npr. na Zgornjem krasu) tvori že obsežne sestoje, ki za obravnavane vrste metuljev niso primerni habitati. V vzhodnem delu Velikega kraša zadnjih nekaj let izsekvajo gozdiče puhatstega hrasta in črnega gabra, predvsem za kurjavo in pridobitev obsežnih, intenzivno gospodarjenih pašnih površin za govedo.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 26) so ekstenzivno gospodarjena in zaraščajoča se submediteranska suha in polsuha travnišča, topoljubna grmišča in mejice ter topoljubni redki gozdiči puhatstega hrasta in črnega gabra.

Naravovarstveni pomen območja

Istra je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za travniškega postavneža (*E. aurinia*), hromega volnornitca (*E. catax*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 26).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste metuljev: barjanski okarček – *Coenonympha oedippus* Fabricius, 1787 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih), kraški zmrzlikar – *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih), petelinček – *Zerynthia polyxena* (Denis & Sciffermüller, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), modri kupid – *Cupido osiris* (Meigen, 1829) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev), veliki mehurkar – *Iolana iolas* (Ochsenheimer, 1816) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev), primorski okar – *Hipparchia statilinus* (Hufnagel, 1766) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev), skalni puščavar – *Chazara briseis* (Linnaeus, 1764) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev) in Rebelov mrvavljiščar – *Maculinea rebeli* (Hirschke, 1904) (evropsko globalno ogrožena vrsta). Po doslej zbranih podatkih živi vrsta *I. iolas* v Sloveniji le v okolici Kubeda in na južnem pobočju Nanosa (Verovnik & Lasan, 2003). Spodnji kras in flišna pobočja nad Škofijami so habitati edinih slovenskih populacij vrste *H. statilinus*. Vrsto *C. briseis* smo v Sloveniji nazadnje, pred osmimi leti, opazili na Spodnjem in Podgorskem krasu. Domnevamo, da njena populacija ni viabilna, ali pa je vrsta v Sloveniji že izumrla. Pri izgradnji črnokalskega viadukta so namreč uničili obsežne površine submediteranskih kamnitih travnišč na južnem delu Spodnjega kraša, kjer je bila populacija najštevilčnejša.

V območju je severna meja areala dveh mediteranskih vrst, kleopatre – *Gonepteryx cleopatra* (Linnaeus, 1767) in primorskega modrina – *Polyommatus escheri* (Hübner,

1823). Slednja živi v Sloveniji le v Istri in na izoliranem nahajališču jugovzhodno od Ilirske Bistrice (Verovnik, 2004).

Istra je eno izmed območij z vrstno najpestrejšo favno dnevnih metuljev v Sloveniji.

Tabela 26. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Istra** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razлага okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 26. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Istra** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	–	2–15 %
<i>Eriogaster catax</i> *	–	–	> 15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

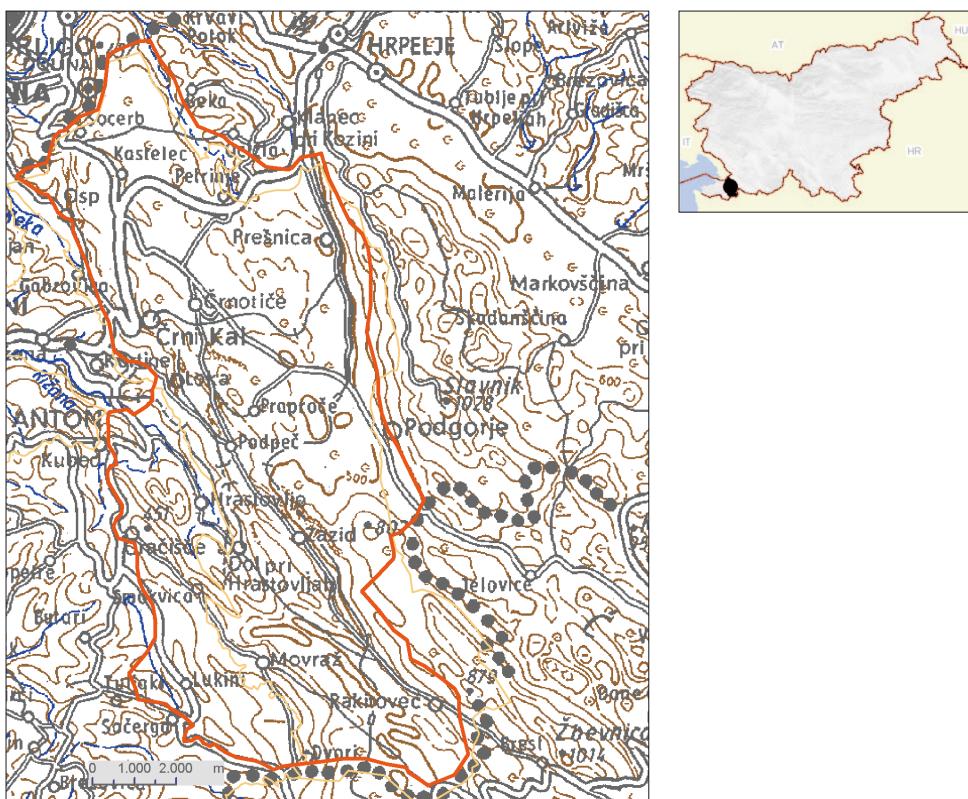
* Istra in Kras sta največje območje sklenjene poseljenosti z vrsto v Sloveniji.

22. ISTRA – vzhodni del

10078 ha

50–890 m

CE

Slika 81. Strokovni predlog pSCI – Istra – vzhodni del

Figure 81. Expert proposal of pSCI – Istra – vzhodni del.

Geografski oris

Območje se razprostira v vzhodnem delu slovenske Istre. Obsega Podgorski kras, Kraški rob in Bržanijo ter skrajno vzhodno obrobje Koprskih Brd (sl. 81). Paleogenski apnenci tvorijo kamninsko podlago Podgorskega kraša, Kraškega roba in kraških hrbtov med Dvori in Kubedom. Med temi apneničkimi hrbiti na vzhodnem obrobu Koprskih Brd so podolja (Kubejsko, Movraško, Gračiško) in vale (Sočerška, Lukinska, Smokavška), katerih dno sestavljajo eocensi flišni nanosi (Repolusk, 1998). Flišnato je tudi pobočje Bržanije, prehoden svet med stenami Kraškega roba in vzhodnim obrojem koprskega gričevja. Kraški rob je sistem prepadnih apnenčastih skalnatih sten in teras, ki se začne na severozahodu pri Socerbu in se na slovenski strani konča s steno Velikega Badina na jugovzhodu. Stene se strmo dvigajo nad Koprskimi Brdi in na višini 300 metrov nad morjem preidejo v Podgorski kras. Ta je kraški ravnik, ki ga od severozahoda proti jugovzhodu tvorijo Zgornji, Spodnji, Petrinjski, Srednji, Veliki in Raven kras. To je kamnit, redko poseljen in ragibani ravninski svet z manjšimi vzpetinami, ki se le na submontanskih južnih pobočjih in hrbtih Slavnika, Lipnika, Kavčiča in Goliča dvigne čez 800 metrov nad morjem. V flišnih podoljih in v Bržaniji so gručaste vasi večinoma na vznožjih apneničkih gričev in sten.

Ekološka oznaka

Osapska dolina, dolina Rižane med Hrastovljami in Kortinami ter flišna podolja in vale na vzhodnem obrobu Koprskih Brd so kmetijsko intenzivno obdelane ravnice. Vmesne apneniške grice porašča na južnih pobočjih večinoma svetel topoljubni gozd, v katerem prevladujejo črni gaber (*Ostrya carpinifolia*), puhiasti hrast (*Quercus pubescens*) in cer (*Quercus cerris*). Podobni sestoji so tudi na južnem vznožju Slavnika med Prešnico in Podgorjem. Podgorski kras in terase na Kraškem robu poraščajo deloma kamnita, submediteranska suha in polsuha travnišča, predvsem ekstenzivno gospodarjeni travniki, pašniki in opuščena travnišča v zgodnjih stadijih zaraščanja, topoljubni gozdiči črnega gabra in puhestega ter nasadi črnega bora (*Pinus nigra*) (npr. pri Črnotičah). Ta je bil pred dobrim stoletjem umetno nasajen, sedaj pa se spontano širi in ponekod (npr. na Zgornjem krasu) tvori že obsežne sestöße, ki za obravnavane vrste metuljev niso primerni habitat. V vzhodnem delu Velikega kraša zadnjih nekaj let izsekavajo gozdiča puhestega hrasta in črnega gabra, predvsem za kurjavo in pridobitev obsežnih, intenzivno gospodarjenih pašnih površin za govedo.

Najpomembnejši habitat obravnavane vrste (tab. 27) so topoljubni redki gozdiči puhestega hrasta in črnega gabra.

Naravovarstveni pomen območja

Vzhodni del slovenske Istre je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za kraškega zmrzlikarja (*E. ankeraria*) (tab. 27).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste metuljev: travniški postavnež – *Euphydras aurinia* (Rottemburg, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih), barjanski okarček – *Coenonympha oedippus* Fabricius, 1787 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih), hromi volnoritec – *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih), črtasti medvedek – *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih), petelinček – *Zerynthia polyxena* (Denis & Sciffermüller, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), Scopolijev okar – *Lopinka achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), modri kupid – *Cupido osiris* (Meigen, 1829) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev), veliki mehurkar – *Iolana iolas* (Ochsenheimer, 1816) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev), primorski okar – *Hipparchia statilinus* (Hufnagel, 1766) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev), skalni puščavar – *Chazara briseis* (Linnaeus, 1764) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev) in Rebelov mravljiščar – *Maculinea rebeli* (Hirschke, 1904) (evropsko globalno ogrožena vrsta). Po doslej zbranih podatkih živi vrsta *I. iolas* v Sloveniji le v okolici Kubeda in na južnem pobočju Nanosa (Verovnik & Lasan, 2003). Spodnji kras in flišna pobočja nad Škofijami so habitat edinih slovenskih populacij vrste *H. statilinus*. Vrsto *C. briseis* smo v Sloveniji nazadnje, pred osmimi leti, opazili na Spodnjem in Podgorskem krasu. Domnevamo, da njena populacija ni viabilna ali pa je vrsta v Sloveniji že izumrla. Pri izgradnji črnokalskega viadukta so namreč uničili obsežne površine submediteranskih kamnitih travnišč na južnem delu Spodnjega Krasa, kjer je bila populacija najštevilčnejša.

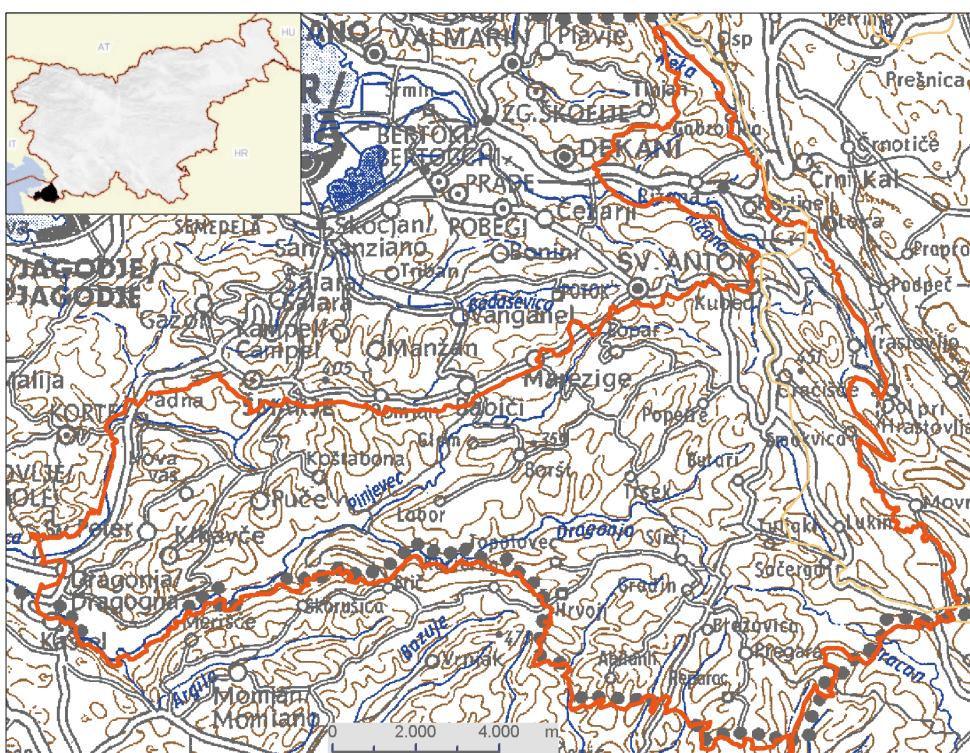
V območju je severna meja areala mediteranske vrste primorski modrin – *Polyommatus escheri* (Hübner, 1823), ki v Sloveniji živi le v Istri in na izoliranem nahajališču jugovzhodno od Ilirske Bistrike (Verovnik, 2004).

Tabela 27. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Istra – vzhodni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 27. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Istra – vzhodni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Erannis ankeraria*</i>	–	+	> 15 %

* Vrsta v Sloveniji živi le na Podgorskem krasu, Kraškem robu in vzhodnem obroblju Koprskih Brd.

Slika 82. Strokovni predlog pSCI – Istra – zahodni del

Figure 82. Expert proposal of pSCI – Istra – zahodni del.

Geografski oris

Območje se razprostira v zahodnem delu slovenske Istre in obsega Koprska brda (sl. 82). Kamninsko podlago tvori večinoma eocenski fliš, le na vzhodnem obrobju so kraqi hrbti med Dvori in Kubedom iz paleocenskega apnanca (Repolusk, 1998). Koprska brda so blago razgibano flišno gričevje, kjer so gručaste vasi večinoma na slemenih, v vmesnih dolinah in jarkih, ki se ponekod zožijo v grape, pa je omrežje manjših potokov.

Ekološka oznaka

Koprska brda so kulturna krajina z intenzivno kmetijsko rabo. Večje obdelovalne površine so na ravninah ob rekah Dragonji, Drnici, Pinjevcu in Rizani, v Osapski dolini ter v flišnih podoljih (Kubejsko, Movraško, Gračiško) in valah (Sočerška, Lukinska, Smokavška), manjše pa na gričevju, večinoma urejene v terasah. Na teh so včasih uspevali predvsem vignogradi, oljčni nasadi in sadovnjaki, v zadnjih desetletjih pa so manj kakovostna zemljišča v gričevjih začeli opuščati, zato se je povečal delež njivskih in deloma tudi travniških površin (Repolusk, 1998). Nekdanji pašniki in nekoč ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki na pobočjih in ob erozijskih jarkih so površine v različnih stadijih zaraščanja. Kraške hrbte med Dvori in Kubedom porašča na južnih pobočjih večinoma svetel toploljubni gozd, v

katerem prevladujejo črni gaber (*Ostrya carpinifolia*), puhasti hrast (*Quercus pubescens*) in cer (*Quercus cerris*).

Najpomembnejši habitati obravnavane vrste (tab. 28) so ekstenzivno gospodarjena in zaraščajoča se submediteranska suha in polsuha travnišča v zgodnjih sukcesijskih stadijih.

Naravovarstveni pomen območja

Zahodni del slovenske Istre je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za barjanskega okarčka (*C. oedip-pus*) (tab. 28).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste metuljev: travniški postavnež – *Euphydras aurinia* (Rottemburg, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih), hromi volnoritec – *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih), črtasti medvedek – *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih), kraški zmrzlíkar – *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih), petelinček – *Zerynthia polyxena* (Denis & Sciffermüller, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), modri kupid – *Cupido osiris* (Meigen, 1829) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev) in veliki mehrukar – *Iolana iolas* (Ochsenheimer, 1816) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev). Po doslej zbranih podatkih živi vrsta *I. iolas* v Sloveniji le v okolici Kubeda in na južnem pobočju Nanosa (Verovnik & Lasan, 2003).

V območju je severna meja areala mediteranske vrste kleopatra – *Gonepteryx cleopatra* (Linnaeus, 1767).

Tabela 28. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Istra – zahodni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 28. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Istra – zahodni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Coenonympha oedippus</i> *	J	–	> 15 %

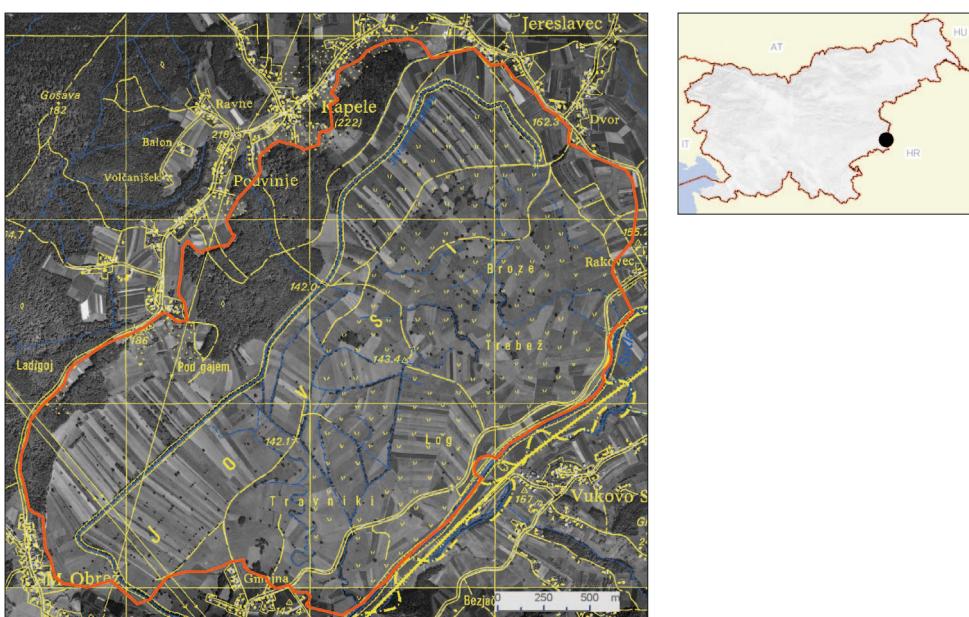
* Južno od Slovenije se vrsta pojavlja le še v severnem delu hrvaške Istre, v bližini slovensko-hrvaške državne meje. Populacije v Koprskih Brdih so majhne in prostorsko zelo rapršene.

24. JOVSI

627 ha

140–160 m

CE

Slika 83. Strokovni predlog pSCI – Jovsi

Figure 83. Expert proposal of pSCI – Jovsi.

Geografski oris

Območje se razprostira v Spodnjem Posavju, med vznožjem Kapelskih goric in spodnjim tokom reke Sotle, približno 3,5 km vzhodno od naselja Brežice (sl. 83). Je občasno poplavljena ravnica. Glavni vodotok v območju je regulirana Šica, druge površine so odvodni jarki, ostanki nekdanjih rečnih meandrov Sotle. Kamninsko podlago tvorijo predvsem miocenski apnenčasti laporji in peščenjaki, le na severozahodnem obrobju območja so pliocenski glineni in peščeni laporji (Šikić et al., 1977, 1979). V območju ni naselij.

Ekološka oznaka

Naravni spomenik Jovsi (Uradni list RS 58, 1995) je eno pomembnejših mokrišč in hkrati ena lepše ohranjenih kulturnih krajín močvirnih in vlažnih travnikov s številnimi mejicami in drugimi grmišči v Spodnjem Posavju (http://www.zrsvn.si/slo/nm/nm_jovsi.asp). Ekstenzivno gospodarjeni, negojeni močvirni in vlažni travniki s prevladujočo vrsto rušnata masnica (*Deschampsia caespitosa*) poraščajo površine, ki so v spomladanskem času poplavljene in na katerih po obilnejšem deževju zastaja voda na površini. Najobsežnejši so vlažni travniki, za katere sta značilni vrsti grozdasta stoklasa (*Bromus racemosus*) in navadni pasji rep (*Cynosurus cristatus*); travnike občasno gnojijo in redno kosijo. Intenzivno gnojeni in košeni travniki z visoko pahovko (*Arrhenatheretum elatius*) so na vznožju Kapelskih goric in na nekoliko dvignjenih mestih na ravnici. Občasno za krajski čas poplavljena tla porašča visoko šašje s prevladujočo vrsto ostri šaš (*Carex acuta*). To je prehodna združba med vlažnimi travniki in vlažnejšimi sestoji visokih šašev, ki so v potokih, jarkih in ulekninah in

v katerih je dominantna vrsta tog i šaš (*C. elata*) ali pa kljunasti šaš (*C. rostrata*) (Seliškar, 1993). Črna jelša (*Alnus glutinosa*), topoli (*Populus spp.*) in vrbe (*Salix spp.*) tvorijo predvsem pasove ob potoku, jarkih in kolovoznih poteh ali pa se kot manjša grmišča, osamljena drevesa in grmi raztreseno pojavljajo na vlažnih travnikih. Na severozahodnem robu območja je hrastovo-belogabrov gozd.

Najpomembnejši habitatibravnavanih vrst (tab. 29) so ekstenzivno gospodarjeni močvirni in vlažni travniki, visoka šašja, grmovnate mejice in gozdni robovi.

Naravovarstveni pomen območja

Jovsi so kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeni za močvirskega cekinčka (*L. dispar*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 29).

V predlaganem območju živi tudi petelinček – *Zerynthia polyxena* (Denis & Schiffermüller, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

Tabela 29. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Jovsi** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 29. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Jovsi** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

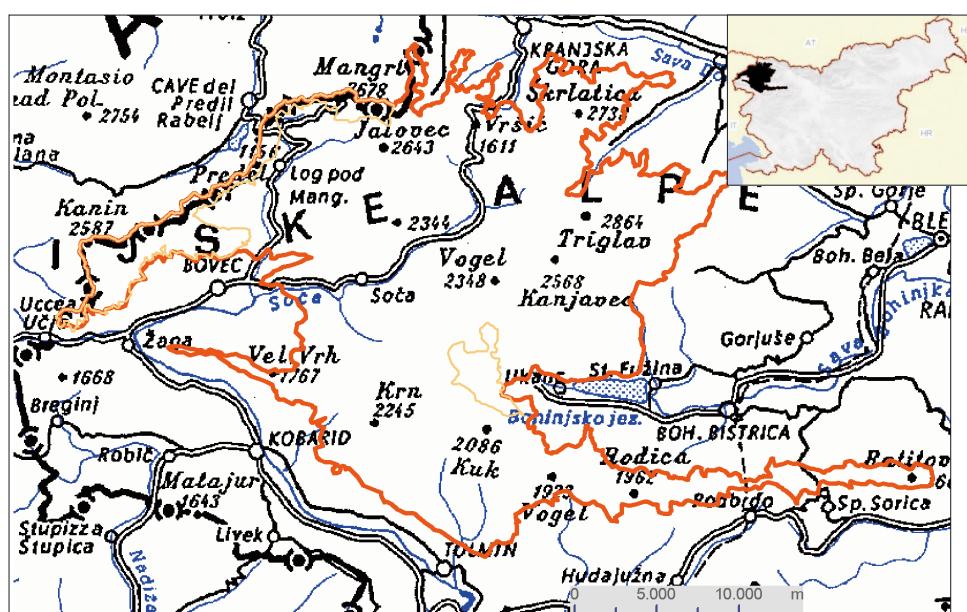
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

25. JULIJSKE ALPE

60224 ha

400–2864 m

AL

Slika 84. Strokovni predlog pSCI – Julijske Alpe

Figure 84. Expert proposal of pSCI – Julijske Alpe.

Geografski oris

Območje obsega visokogorski svet Julijskih Alp, večinoma nad 1200 metrov nadmorske višine (sl. 84). Kamninsko podlago tvorijo predvsem triasni, manj tudi jurski in kredni apnenci ter dolomiti (Buser, 2004). Geološka podlaga je razlog za veliko reliefno razgibanost in svojske reliefne posebnosti, kot so ledeniške doline, morene in jezera, strma in prepadna ostenja, melišča, ostri grebeni in priostreni vrhovi, obsežne visokogorske planote, globoko vrezane doline in vintgarske soteske (Kunaver, 2004a). Večji del območja se razprostira nad naravno (klimatsko) gozdno mejo, ki poteka na nadmorski višini med 1600–1900 metrov (Lovrenčak, 1987); izjeme so: dolina reke Soče in Koritnice s stranskimi dolinami (Zadnja Trenta, Mlinarica, Zadnjica, Lepena, Bavšica, Možnica), negozdna pobočja nad sedanjem (antropogeno) gozdno mejo v južnih Julijskih Alpah, ki poteka na nadmorski višini 1250–1400 metrov (Dakskobler, 2003) ter pretežno gozdnati predel na južnem vznožju Triglavskega pogorja (Fužinarska planota) na vzhodni meji območja. Poselitev je redka in neenakomerna; večina starih kmečkih naselij je v dolinah rek (Soča, Koritnica), manj na višjih prisojnih legah nad ozkimi in strmo vrezanimi dolinami (npr. Tolminske Ravne), samotne kmetije in zaselki pa ležijo na višjih terasah (Kunaver, 1998).

Ekološka oznaka

Prevladujejo skalovišča, melišča, naravna alpinska in subalpinska travnišča, gospodarjeni in opuščeni pašniki in senožeti ter gozdnata pobočja. V kmetijske namene danes izkoriščajo manj površin kot pred desetletji (Kunaver, 1998). Veliko planin je opuščenih, pašniki in senožeti se zaraščajo.

Najpomembnejši habitati obravnavane vrste (tab. 30) so ekstenzivni in opuščeni pašni-ki nad 1300 metrov nadmorske višine in naravna visokogorska travnišča, ki se razprostirajo do nadmorske višine 2200 metrov.

Naravovarstveni pomen območja

Julisce Alpe so kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljene za Lorkovičevega rjavčka (*E. calcaria*) (tab. 30).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste metuljev: travniški postavnež – *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) f. *glaciegenita* (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih), črtasti medvedek – *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih), gorski apolon – *Parnassius apollo* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), črni apolon – *P. mnemosyne* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), veliki mravljiščar – *Maculinea arion* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), Rebelov mravljiščar – *M. rebeli* (Hirschke, 1904) (evropsko globalno ogrožena vrsta) in Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

V predlaganem območju živijo tudi redke alpinske vrste dnevnih metuljev, kot so alpska bledica – *Albulina orbitulus* (Prunner, 1798), trentarski rjavček – *Erebia styx* (Freyer, 1834) in triglavski melični rjavček – *Erebia pluto triglavensis* (Prunner, 1798), ki so na ozemlju Slovenije prisotne izključno v Julisceh Alpah. Zelo redka in lokalno razširjena alpinska vrsta Julisceh Alp je tudi rušni postavnež – *Euphydryas intermedia* (Ménétriés, 1859), ki v Sloveniji poseljuje le še Karavanke.

Tabela 30. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Julisce Alpe** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 30. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Julisce Alpe** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

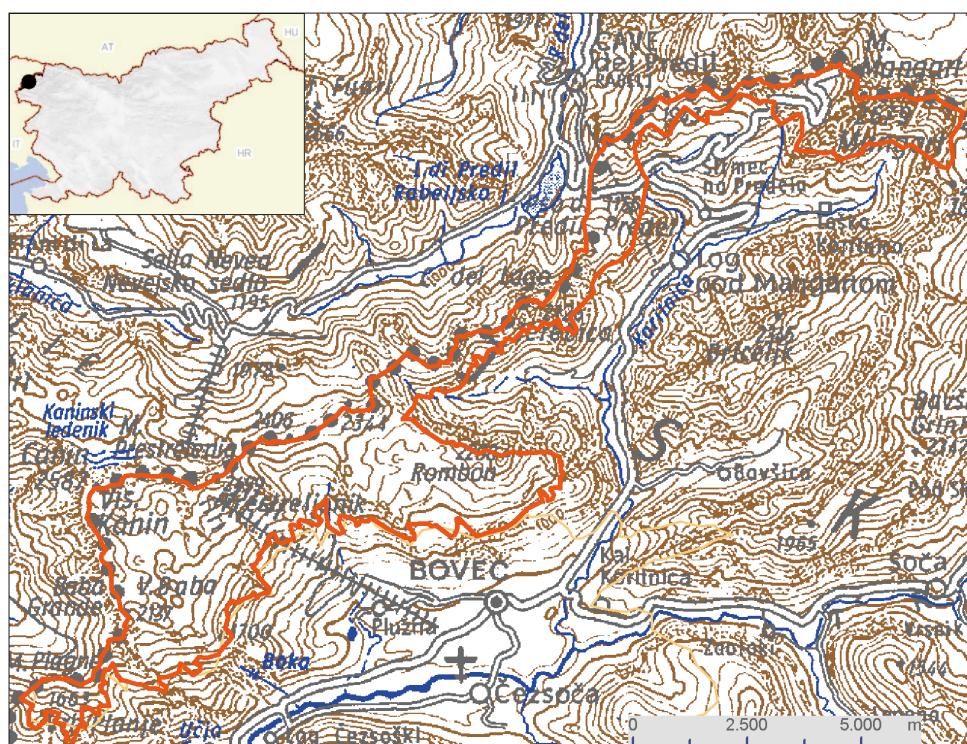
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Erebia calcaria</i>	–	–	> 15 %

26. JULIJSKE ALPE – zahodni del

4100 ha

900–2679 m

AL

Slika 85. Strokovni predlog pSCI – Julijske Alpe – zahodni del

Figure 85. Expert proposal of pSCI – Julijske Alpe – zahodni del.

Geografski oris

Območje obsega visokogorski svet zahodnih Julijskih Alp tostran slovensko-italijanske državne meje, od vrha Veliki Mangart na severozahodu do vrha Planja na jugozahodu (sl. 85). Najvišji vrhovi v območju so v pogorjih Mangarta, Jerebice, Rombona in Kanina. Kamninsko podlago tvorijo predvsem triasni apnenci in dolomiti (Buser, 2004). Geološka podlaga je razlog, da je v območju dobro razvit visokogorski kras, najbolj izrazit je v Kaninskem pogorju in Goričici pod Rombonom (Kunaver, 2004b). Večina območja se razprostira nad sedanjo (antropogeno) in naravno (klimatsko) gozdno mejo, ki poteka na nadmorskih višinah 1400–1550 metrov oziroma 1700 metrov (Lovrenčak, 1987). Območje ni poseljeno.

Ekološka oznaka

Prevladujejo skalovišča, melišča, naravna alpinska in subalpinska travnišča ter grmišča rušja (*Pinus mugo*). Zaradi težje dostopnosti je večina visokogorskih travnišč ohranjenih v naravnem stanju. Izjema so travnišča v okolici Mangartske koče, na katerih je zaradi številnih obiskovalcev in intenzivne paše drobnice vrstna pestrost rastlin zelo majhna v primerjavi z naravnimi alpinskimi travnišči.

Najpomembnejši habitati obravnavane vrste (tab. 31) so alpinske resave ter alpinska in subalpinska travnišča, predvsem na prisojnih pobočjih.

Naravovarstveni pomen območja

Zahodne Julisce Alpe so kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljene za gorski takson *E. aurinia f. glaciegenita* (tab. 31).

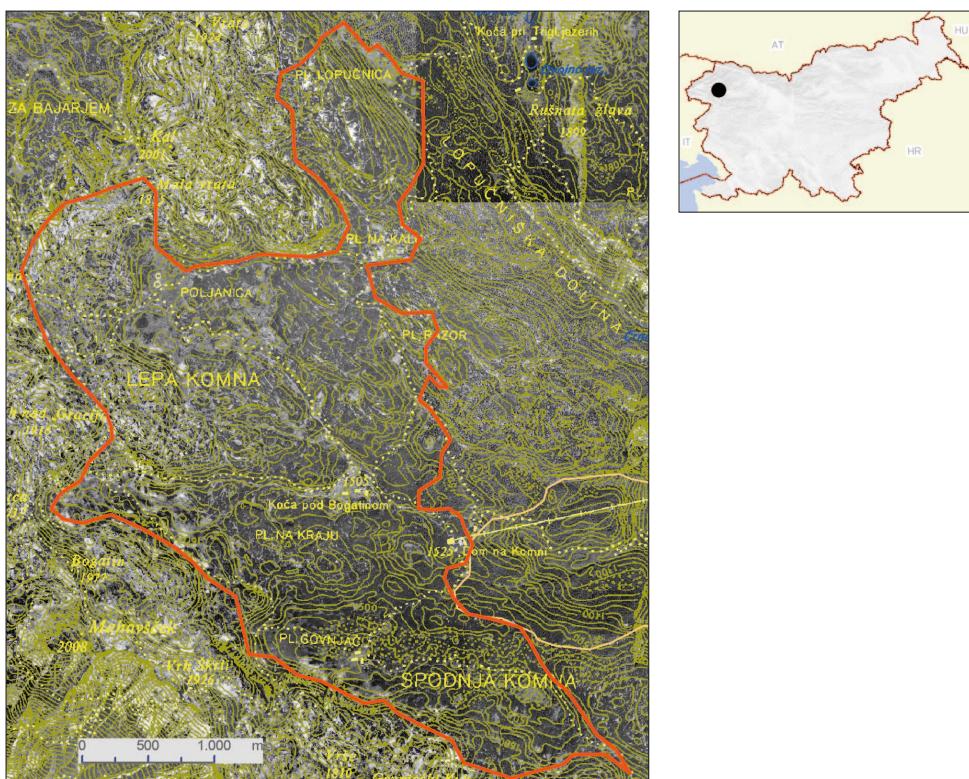
V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste metuljev: Lorkovićev rjavček – *Erebia calcaria* Lorković, 1953 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih; endemit Jugovzhodnih apneniških Alp), črtasti medvedek – *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih) in gorski apolon *Parnassius apollo* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

V predlaganem območju je vzhodna meja areala alpinske vrste trentarski rjavček – *Erebia styx* (Freyer, 1834). Redka, v Evropi le v Alpah in osrednjem delu Skandinavije razširjena arkoalpinska vrsta, alpska bledica – *Albulina orbitulus* (Prunner, 1798), v zahodnih Julisceh Alpah živi le v pogorju Mangarta, kjer je bila leta 1976 (Carnelutti, 1978) tudi prvič opažena na ozemlju Slovenije.

Tabela 31. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Julisce Alpe – zahodni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 31. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Julisce Alpe – zahodni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	+	do 2 %

26. JULIJSKE ALPE – osrednji del**1042 ha****1450–1900 m****AL****Slika 86.** Strokovni predlog pSCI – Julijjske Alpe – osrednji del**Figure 86.** Expert proposal of pSCI – Julijjske Alpe – osrednji del.**Geografski oris**

Območje obsega visokogorske kraške planote Spodnje in Lepe Komne na vzhodnem obrobju osrednjih Julijskih Alp (sl. 86). Kamninsko podlago tvori predvsem zgornjetriiasni dachsteinski apnenec (Buser, 2004). Območje ni poseljeno. Večina številnih planin (Pl. Lopučnica, Pl. na Kalu, Poljanica, Pl. Razor, Pl. na kraju, Pl. Govnjač) je danes opuščenih. V območju sta dve planinski koči (Dom na Komni, Koča pod Bogatinom) in gosta mreža planinskih poti.

Ekološka oznaka

Prevladujejo grmišča rušja (*Pinus mugo*), med katerimi se v različno velikih zaplatah razprostirajo subalpinska travnišča in skalovje. Na manjšem deležu travnišč je paša ekstenzivna, sicer pa so številni planinci edini, ki posegajo v naravo tega območja.

Najpomembnejši habitati obravnavane vrste (tab. 32) so vrstno pesta subalpinska travnišča.

Naravovarstveni pomen območja

Osrednje Julijjske Alpe so kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko

skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljene za gorski takson *E. aurinia* f. *glaciegenita* (tab. 32).

V predlaganem območju živi tudi endemna vrsta Jugovzhodnih apneniških Alp, Lorkovićev rjavček – *Erebia calcaria* Lorković, 1953 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih).

Zelo redka in v predlaganem območju lokalno razširjena alpinska vrsta je rušni postavnež – *Euphydryas intermedia* (Ménétriés, 1859), ki živi v Evropi samo v Alpah. Redka, v Evropi le v Alpah in osrednjem delu Skandinavije razširjena arktoalpinska vrsta, alpska bledica – *Albulina orbitulus* (Prunner, 1798), v osrednjih Julijskih Alpah živi le na Vršiču (Lasan, neobjavljeni) in pod Dolkovo Špico (Verovnik, 1988).

Tabela 32. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Julijске Alpe – osrednji del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 32. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Julijске Alpe – osrednji del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

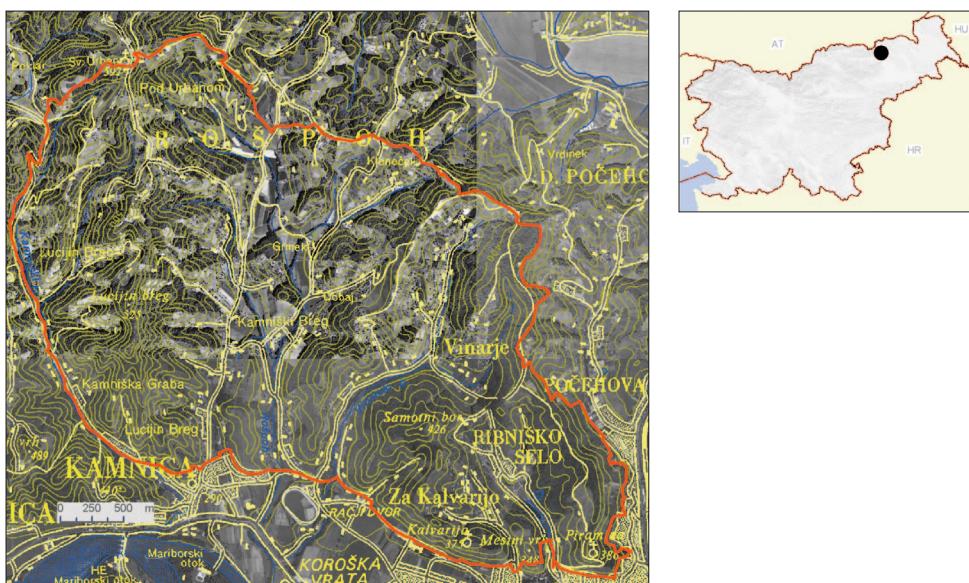
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	+	do 2 %

28. KAMNICA

1235 ha

293–597 m

CE

Slika 87. Strokovni predlog pSCI – Kamnica

Figure 87. Expert proposal of pSCI – Kamnica.

Geografski oris

Območje se razprostira na zahodnih obronkih Slovenskih goric in vzhodnem obrobju Kozjaka, severno od krajev Maribor in Kamnica (sl. 87). Obsega porečja potokov Kamniška graba, Rošpoh in Vinarski potok. Kamninsko podlago tvorijo miocenski peščeni laporji, peščenjaki, peski in konglomerati ter sedimenti rečnih teras, v katerih prevladuje prod, manj je peska in peščene gline; na zahodnem robu območja, v dolini potoka Kamniška graba, je paleozojska metamorfna kamnina – filit (Žnidarčič & Mioč, 1988; Mioč & Žnidarčič, 1989). Območje je gričevnata pokrajina; strnjena naselja so predvsem v dolinah potokov, raztreseni zaselki in osamljene kmetije pa na ovršju gričev.

Ekološka oznaka

Območje je pretežno gozdnata pokrajina. Listnati in mešani toploljubni gozdovi, v katerih prevladujejo bukev (*Fagus sylvatica*), graden (*Quercus petraea*) in pravi kostanj (*Castanea sativa*), poraščajo predvsem pobočja gričev. Obdelovalne površine na ovršju in prisojnih pobočjih so pretežno vinogradi, intenzivno gojeni travniki z visoko pahovko (*Arrhenatheretum elatius*) ter ekstenzivno gospodarjeni in opuščeni suhi travniki. Toploljubna grmišča zaraščajo opuščene suhe travnike ali pa se pojavljajo kot mejice med obdelovalnimi površinami in ob poteh. V pretežno gozdnatih dolinah potokov, predvsem v zahodnem delu območja, so obrežja poraščena z obvodnimi zastori, v katerih je pogosta vrsta veliki jesen (*Fraxinus excelsior*), in visokim steblikovjem.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 33) so toploljubna grmišča in gozdnii robovi ter obrežna vegetacija v ozkih dolinah potokov.

Naravovarstveni pomen območja

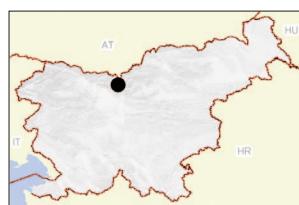
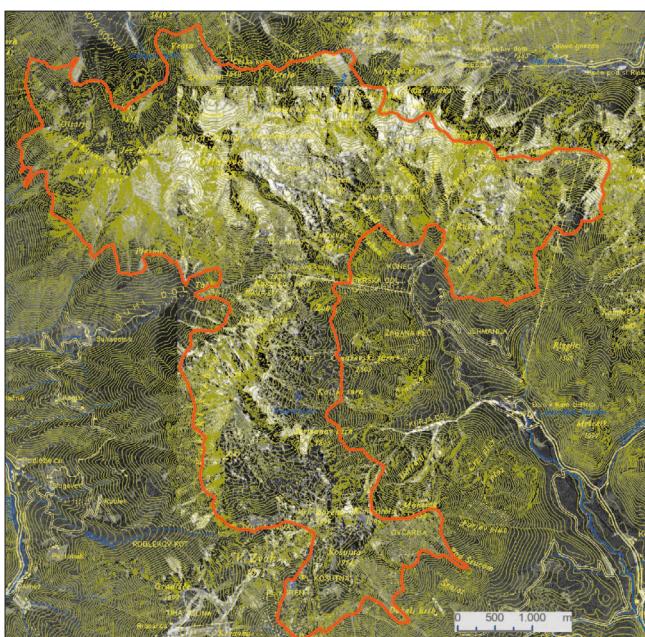
Kamnica je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za gozdnega postavnega (*H. matura*), hromega volnoritca (*E. catax*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 33).

V predlaganem območju živi tudi petelinček – *Zerynthia polyxena* (Denis & Schiffermüller, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih). V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja je bil v predlaganem območju opažen (leg. M. Jež) tudi veliki frfotavček – *Leptidea morsei* Fenton, 1881 (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih).

Tabela 33. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Kamnica** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 33. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Kamnica** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Hypodryas matura</i>	–	–	do 2 %
<i>Eriogaster catax</i>	–	–	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

29. KAMNIŠKE ALPE**2567 ha****1200–2588 m****AL****Slika 88.** Strokovni predlog pSCI – Kamniške Alpe**Figure 88.** Expert proposal of pSCI – Kamniške Alpe.**Geografski oris**

Območje se razprostira v osrednjem delu Kamniških Alp, od Velikega vrha na zahodu do Kamniškega sedla na vzhodu. Obsega dva grebena: Kalškega, ki sega na jug do Krvavca, in glavni greben, ki se začne na zahodu z Velikim vrhom, nato pa si proti vzhodu sledijo vrhovi Kočna, Grintovec, Skuta, Rinke in Brana (sl. 88). Večji del območja leži nad naravnim gozdno mejo, ki poteka med 1650 in 1750 metri nadmorske višine (Lovrenčak, 1977). Geološka podlaga so predvsem izrazito porozni dahštajnski apnenci, zato prevladujejo strmih ostrih vrhov in prepadnih sten (Ficko, 1993). Večji uravnavi sta Veliki in Mali Podi, ki sta izrazito zakraseli in skoraj brez vegetacije.

Ekološka oznaka

Prevladujejo ostenja, skalovja in melišča, v južnem delu območja tudi ruševje (*Pinus mugo*). Pod Kalškim grebenom (Dolge njive) in proti vrhu Košutne so obsežni pašniki. Nekatera travnišča severno od Krvavca so zaradi intenzivne paše floristično močno degradirana.

Najpomembnejši habitati obravnavane vrste (tab. 34) so gorska travnišča na strmih južnih pobočjih.

Naravovarstveni pomen območja

Kamniške Alpe so kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljene za Lorkovićevega rjavčka (*E. calcaria*)

(tab. 34). Glede na to, da razširjenost vrste v območju ni podrobno raziskana (glej poglavje Razširjenost vrste *E. calcaria*), predpostavljam, da so za vrsto primerni habitat tudi na Grintovcu, Kamniškem sedlu ter na južnih in vzhodnih pobočjih Kalškega grebena (Dolge njive, Kalce).

Tabela 34. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Kamniške Alpe** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 34. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Kamniške Alpe** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

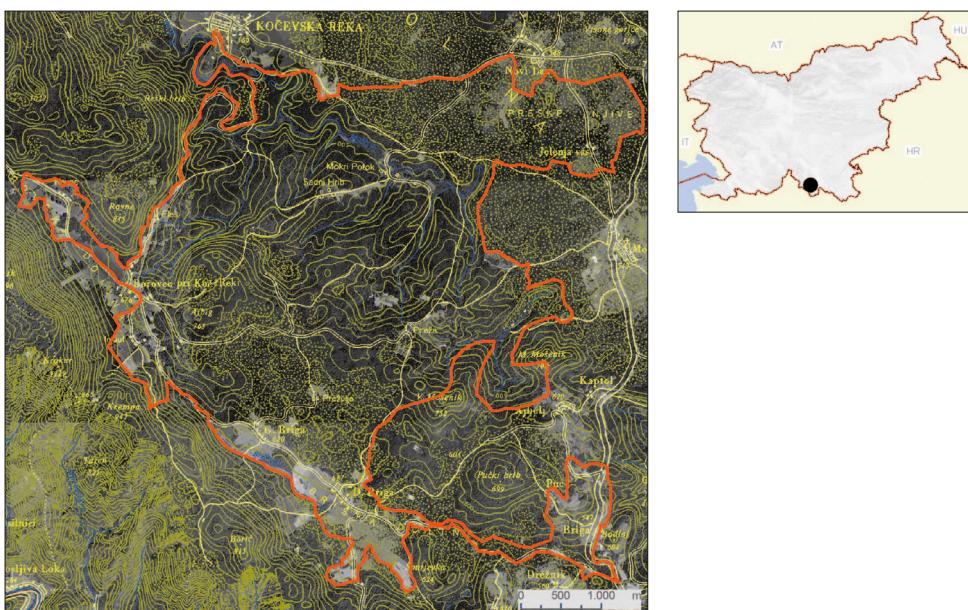
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Erebia calcaria</i>	V	+	do 2 %

30. KOČEVSKA REKA

2372 ha

510–786 m

AL

Slika 89. Strokovni predlog pSCI – Kočevska Reka

Figure 89. Expert proposal of pSCI – Kočevska Reka.

Geografski oris

Območje se razprostira na jugovzhodnem vznožju Goteniške gore, med vasjo Kočevska Reka na severozahodu in vasjo Briga na jugovzhodu, približno 8 km južno od mesta Kočevje (sl. 89). Obsega porečja potokov Mokri potok, Briški potok in Mošenik. Kamninsko podlago tvorijo permijске glinene usedline, triasni dolomiti in apnenčeve breče ter jurski apnenci in dolomiti (Savić & Dozeti, 1984, 1985). Je pretežno gozdnata pokrajina. Naselja so le v jugozahodnem delu območja, v Borovški in Briški dolini.

Ekološka oznaka

Prevladujejo dinarski jelovo-bukovi gozdovi, v katerih so najpogosteje drevesne vrste bukev (*Fagus sylvatica*), bela jelka (*Abies alba*) in navadna smreka (*Picea abies*). V povirnih grapah Mokrega potoka uspevata tudi veliki jesen (*Fraxinus excelsior*) in črna jelša (*Alnus glutinosa*). Večina suhih travnikov, ki so predvsem v vzhodnem delu območja (okolica vasi Briga in Novi Lazi), se zaradi opuščanja košnje zarašča. V Borovški in Briški dolini prevladujejo intenzivno gospodarjeni pašniki za govedo in gojeni travniki, le na počajih ob gozdnem robu so ponekod še ohranjeni ekstenzivni suhi travniki.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 35) so vlažne grape s sestoj velikega jesena in črne jelše ter z vrstno pestro zeliščno in grmovno vegetacijo zarasli gozdnii robovi, predvsem ob makadamskih gozdnih cestah, ki so v gostem omrežju za metulje primerne vrzeli v pretežno gozdnati pokrajini.

Naravovarstveni pomen območja

Kočevska Reka je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za velikega frfotavčka (*L. morsei*) in gozdnega postavneža (*H. maturna*) (tab. 35).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste metuljev: črtasti medvedek – *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih), črni apolon – *Parnassius mnemosyne* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih) in Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

Tabela 35. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Kočevska Reka** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 35. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Kočevska Reka** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Leptidea morsei</i>	Z	–	do 2 %
<i>Hypodryas maturna</i> *	–	+	do 2 %

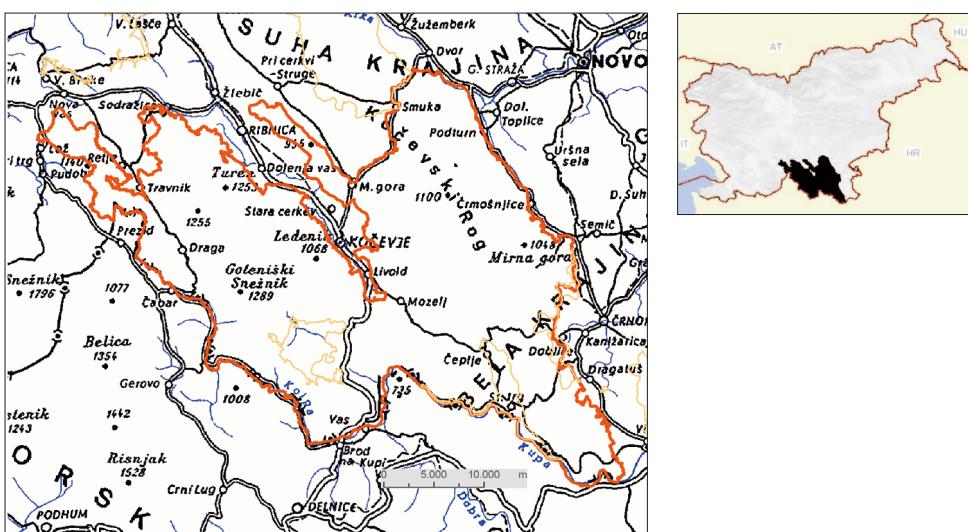
* V območju živijo najjužnejše populacije vrste v Sloveniji.

31. KOČEVSKO

106966 ha

180–1290 m

AL, CE

Slika 90. Strokovni predlog pSCI – Kočevsko

Figure 90. Expert proposal of pSCI – Kočevsko.

Geografski oris

Območje se razprostira med Suho krajino, Ribniško dolino in Blokami na severu, Belo krajino na vzhodu, Javorniki in pogorjem Snežnika na zahodu ter dolino Kolpe na jugu (sl. 90). Kamninsko podlago tvorijo predvsem jurski in kredni apnenci in dolomiti, manj je triasnih dolomitov; permjski glineni in glineno-peščeni sedimenti so pogosti le v jugozahodnem delu območja (Buser, 1968b, 1974; Bukovac et al., 1983, 1984; Savić & Dozet, 1984, 1985). Je izrazita kraška pokrajina z zelo razgibanim reliefom, ki jo sestavljajo visoke kraške planote in slemenasta pogorja (Kočevski rog, Mala gora, Velika gora, Goteniška gora), vmesna podolja in suhe doline ter številne kraške Jame, brezna in vrtače. Osnovne pokrajinske značilnosti so izredna gozdnatost (gozd porašča več kot tri četrtine ozemlja – Hrvatin, 1998; Kladnik, 1998), močna zakraselost, prevladujoče podzemeljsko odtekanje vode in redka poseljenost.

Ekološka oznaka

Območje je eden najbolj naravno ohranjenih predelov Slovenije. Prevladujejo dinarski jelovo-bukovi gozdovi. Gosto omrežje gozdnih cest predstavlja za metulje primerne vrzeli v pretežno gozdnati pokrajini.

Najpomembnejši habitati obravnavane vrste (tab. 36) so z vrstno pestro zeliščno in grmovno vegetacijo zaraščeni robovi gozdnih otokov ter gozdnii robovi na jasah in ob poteh.

Naravovarstveni pomen območja

Kočevsko je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeno za črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 36).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste dnevnih metuljev: veliki frfotavček – *Leptidea morsei* Fenton, 1881 (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih), močvirski cekinček – *Lycaena dispar* Haworth, 1803 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih), travniški postavnež – *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih), gozdni postavnež – *Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih), Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV direktive o habitatih) in Rebelov mravljiščar – *Maculinea rebeli* (Hirschke, 1904) (evropsko globalno ogrožena vrsta).

V skrajnem vzhodnem delu predlaganega območja, jugozahodno od naselja Podturn pri Dolenjskih Toplicah, je bil v začetku prejšnjega stoletja nazadnje opažen (leg. J. Bučar; (osrednja baza podatkov Natura Y2k) vzhodni lepotec *Nymphaalis vaualbum* (Denis & Schiffermüller, 1775), domnevno izumrla vrsta na ozemlju Slovenije.

Tabela 36. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Kočevsko** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 36. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Kočevsko** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	> 15 %

32. KOLPA – zahodni del

2221 ha

175–550 m

AL, CE

Slika 91. Strokovni predlog pSCI – Kolpa – zahodni del

Figure 91. Expert proposal of pSCI – Kolpa – zahodni del.

Geografski oris

Območje obsega dolino reke Kolpe od zaselka Spodnja Bilpa na zahodu do vasi Špeharji na vzhodu ter Poljansko dolino na zahodnem vznožju Poljanske gore do vasi Brezovica pri Predgradu na severu (sl. 91). To je kraški svet na triasnih in jurskih dolomitih ter jurskih in krednih apnencih in hkrati najtoplejši predel sredi planotastih dinarskih pogořij Poljanske gore, Kočevskega roga in Spodnjeloške gore (Hrvatin, 1998). Poljanska dolina je proti jugu nagnjena zakrasela suha dolina, ki se razprostira nad 200 m visokimi strmimi pobočji kanjona Kolpe. Je redko poseljena, naselja so majhna in gručasta. V dolini Kolpe so vasi (Dol, Prelesje, Kot ob Kolpi, Sodevci, Radenci) le na večjih ravninah.

Ekološka oznaka

Prevladujejo toploljubni hrastovi in mešani listnatni gozdovi, v katerih so najpogosteje drevesne vrste graden (*Quercus petraea*), cer (*Quercus cerris*), navadni gaber (*Carpinus betulus*), maklen (*Acer campestre*) in mali jesen (*Fraxinus ornus*).

Najpomembnejši habitati obravnavane vrste (tab. 37) so vrzeli sredi gozdov, bodisi kot gozdne jase in poti na jugozahodnih vznožjih Poljanske gore ali kot usek ob cesti, ki je speljana pod strmimi, ponekod prepadnimi južnimi pobočji v dnu kanjona Kolpe.

Naravovarstveni pomen območja

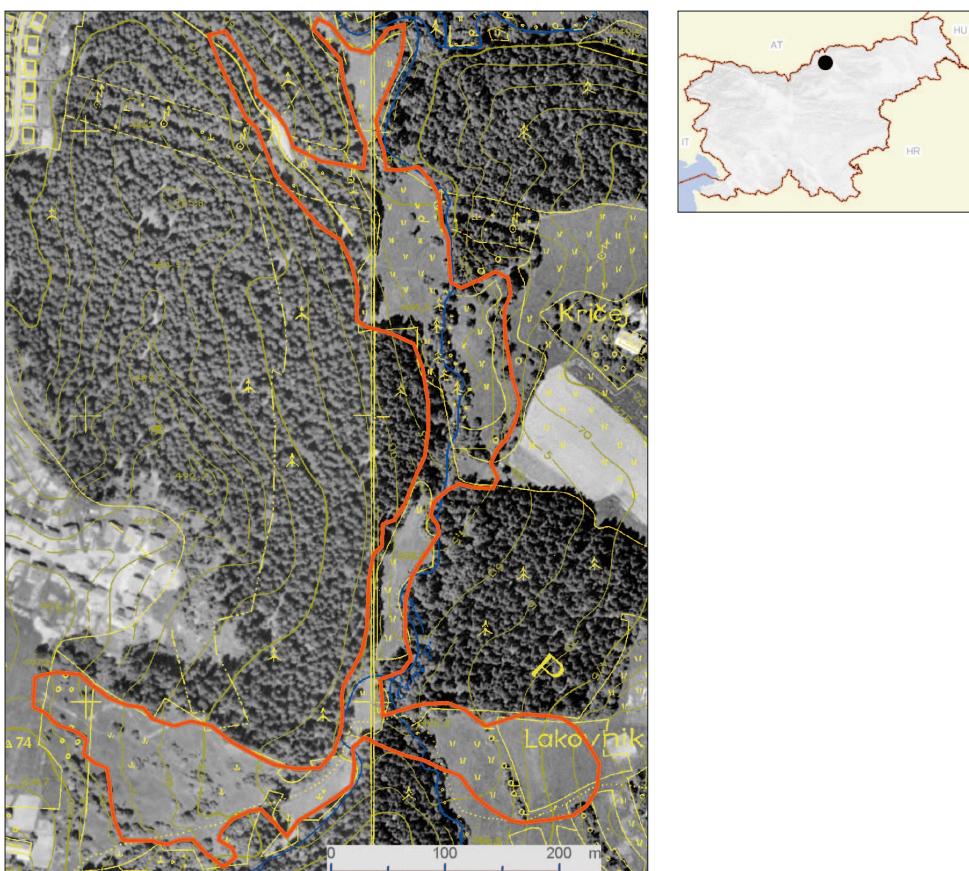
Zahodni del toka Kolpe je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za velikega frfotavčka (*L. morsei*) (tab. 37).

V predlaganem območju živi tudi močvirski cekinček – *Lycaena dispar* Haworth, 1803 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih).

Tabela 37. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Kolpa – zahodni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 37. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Kolpa – zahodni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Leptidea mosei</i>	Z	–	2–15 %

33. KOTLJE**7 ha****460–480 m****AL****Slika 92.** Strokovni predlog pSCI – Kotlje**Figure 92.** Expert proposal of pSCI – Kotlje.**Geografski oris**

Območje se razprostira v bližini naselja Kotlje, približno 4 km južno od Ravnen na Koroškem. Obsega zgornji del doline Črnega potoka, južno od ceste Kotlje–Sele in sega do kmetij Brezje in Lakovnik (sl. 92). Kamninska podlaga so miocenski konglomerati, peščenjaki in gline (Mioč et al., 1981; Mioč, 1983). Dno doline je široko do 50 metrov in prehaja v pretežno gozdnata položna pobočja. Struga Črnega potoka je večji del v gozdu. Manjše površine travnikov so občasno poplavljene. Na dveh travnikih so konec osemdesetih let prejšnjega stoletja izkopali plitve izsuševalne jarke, ki jih v zadnjih letih ne vzdržujejo več.

Ekološka oznaka

Prevladujejo ekstenzivno gospodarjeni vlažni travniki, ki ponekod na pobočjih prehajajo v suhe ali polsuhe, mezofilne travnike. Košnjo nekaterih travnikov so v zadnjem desetletju opustili, zato so ti v različnih stadijih zaraščanja, od visokih steblik in šašja do gr-

movnate vegetacije. Na gozdnih robovih in ob potoku prevladujejo mlada drevesa trepetlik (*Populus tremula*), črne jelše (*Alnus glutinosa*) in velikega jesena (*Fraxinus excelsior*).

Najpomembnejši habitatni obravnavanih vrst (tab. 38) so gozdni robovi, obrežna vegetacija in zaraščajoči se travniki.

Naravovarstveni pomen območja

Kotlje so kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljene za bakrenega senožetnika (*C. myrmidone*), gozdnega postavneža (*H. maturna*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 38).

V predlaganem območju se občasno pojavlja tudi močvirski ostrozob – *Carcharodus floccifera* (Zeller, 1847) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev). Sviščevega mravljiščarja – *Maculinea alcon* (Denis & Schiffermüller, 1775) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev) smo v območju opazili le v enem letu. Munčevega okarčka – *Coenonympha tullia* (Müller, 1764) (v Sloveniji domnevno izumrla vrsta) smo v območju nazadnje našli leta 1989. Do leta 1990 je v območju živela tudi manjša populacija travniškega postavneža *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih), ki je izginila zaradi zaraščanja suhega travnika.

Tabela 38. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Kotlje** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 38. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Kotlje** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Colias myrmidone</i> *	–	+	–
<i>Hypodryas maturna</i>	–	–	do 2 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

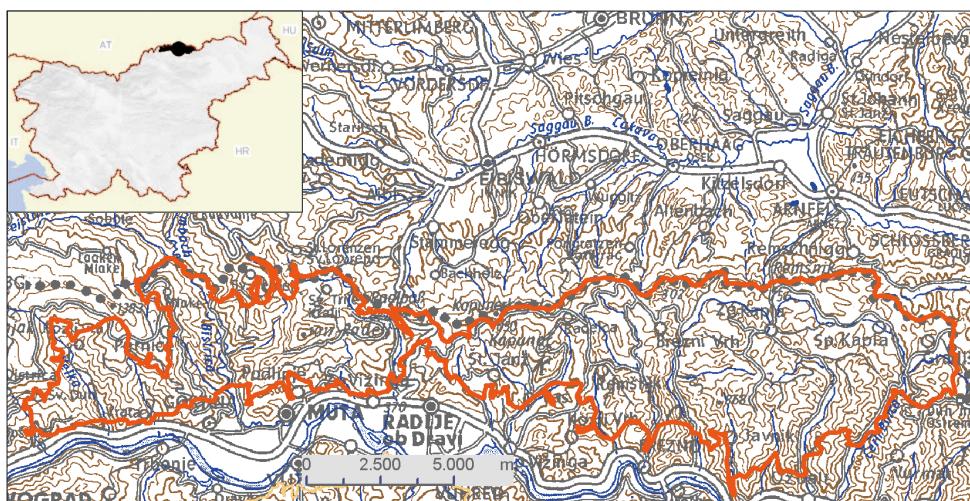
* Predlagano območje se razprostira na severozahodnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji. V njem smo opazili le enega samca leta 1989.

34. KOZJAK

11679 ha

350–1320 m

CE

Slika 93. Strokovni predlog pSCI – Kozjak

Figure 93. Expert proposal of pSCI – Kozjak.

Geografski oris

Območje se razprostira med reko Dravo na jugu in državno mejo z Avstrijo na severu. Obsega pogorje Kozjaka med Svetim Duhom pri Dravogradu na zahodu in Gradiščem na vzhodu (sl. 93). V območje so vključene številne doline s potoki, npr. dolina Velke, Mučke Bistrice, Radelskega, Brezinskega in Ožbaltskega potoka ter Črmenice. Kamninska podlaga so predvsem paleozojske metamorfne kamnine; miocenski konglomerati, peščenjaki in laporji so v severnem in severovzhodnem delu območja; severovzhodno od Radelj ob Dravi je ozek pas triasnih kremenovih peščenjakov (Mioč & Žnidarčič, 1976; Mioč, 1978). Značilnost območja so ozke vlažne doline, ki se predvsem v vzhodnem delu območja nekod razširijo v manjše kotline. Večje negozdne površine so na položnih slemenih, kjer so osamljene kmetije. Sklenjenih naselij je malo.

Ekološka oznaka

Prevladujejo mešani, v višjih legah pa iglasti gozdovi. Na gozdnih robovih in ob vodah so pogoste vrste veliki jesen (*Fraxinus excelsior*), trepetlika (*Populus tremula*), črna jelša (*Alnus glutinosa*) in iva (*Salix caprea*). Na vzhodnem delu območja so v kotlinah manjša povirja in močvirni travniki. Na pobočjih, predvsem v osrednjem delu območja, so ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki, pašniki in mezofilni travniki.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 39) so gozdní robovi, jase in vlažni travniki v dolinah potokov ter omrežje gozdnih cest v predelih z mešanim gozdom.

Naravovarstveni pomen območja

Kozjak je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za travniškega postavneža (*E. aurinia*), gozdnega postavneža (*H. matura*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 39).

Tabela 39. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Kozjak** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 39. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Kozjak** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

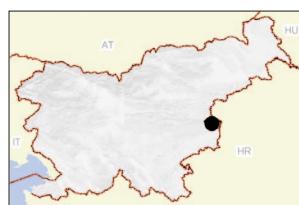
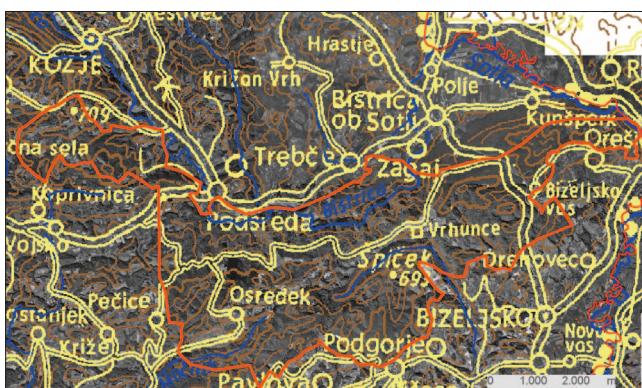
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	+	do 2 %
<i>Hypodryas maturna</i>	–	–	> 15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	2–15 %

35. KOZJANSKO–BIZELJSKO

3720 ha

200–708 m

CE

Slika 94. Strokovni predlog pSCI – Kozjansko–Bizeljsko

Figure 94. Expert proposal of pSCI – Kozjansko–Bizeljsko.

Geografski oris

Območje se razprostira na južnem obrobju Kozjanskega ter na vzhodnih obrobnikih Posavskega hribovja in Bizeljskega gričevja (sl. 94). Obsega pogorje Orlice od vrha Silovec (507 m) na vzhodu do vrha V. Špica (630 m) na zahodu in jugovzhodna pobočja Vetrnika z najvišjim vrhom Vetrnik (708 m) na severozahodnem robu območja. Kamninsko podlago tvorijo predvsem triasni apnenci in dolomiti; na južnih pobočjih Vetrnika in južnih vznožjih Bizeljskega gričevja je kredni fliš, na ovršju Orlice so ponekod še karbonski glinasti skrilavci in kremenovi peščenjaki ter miocenski litotamnijski apnenec (Aničič & Juriša, 1984, 1985). Pogorji Orlice in Vetrnika sta skoraj popolnoma porasli z gozdom. Večina negozdnih površin je na slemenih, kjer so majhni zaselki in osamljene kmetije, ter v dolini potoka Bistrica pri Podsredi. Na pobočjih so številne povirne grape, s katerih se stekajo vode v potoke Dramlja, Močnik, Suhadolški potok, Gabrnica, Bistrica in Brestanica.

Ekološka oznaka

Prevladujejo topoljubni bukovi gozdovi, v katerih so poleg bukve (*Fagus sylvatica*) najpogosteje drevesne vrste še graden (*Quercus petraea*), črni gaber (*Ostrya carpinifolia*) in pravi kostanj (*Castanea sativa*). Negozdne površine na slemenih in južnih pobočjih so predvsem ekstenzivno gospodarjeni in opuščeni suhi in polsuhi travniki s prevladujočo vrsto pokončni stoklasec (*Bromopsis erecta*) in vrstami iz rodu glota (*Brachypodium spp.*); manj je pašnikov, njiv, sadovnjakov in vinogradov. Na polsuhih travnikih, ki jih kosijo enkrat ali dvakrat na leto, rastejo različne vrste orhidej. V razširjenih delih dolinic potokov so ponekod mezotrofni do evtrofni vlažni travniki.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 40) so kserotermofilni gozdni robovi, topoljubna grmišča ter opuščeni suhi in polsuhi travniki ob gozdovih.

Naravovarstveni pomen območja

Kozjansko–Bizeljsko je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeno za velikega frfotavčka (*L. morsei*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 40).

V predlaganem območju živita tudi močvirski cekinček – *Lycaena dispar* Haworth, 1803 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih) in petelinček – *Zerynthia polyxena* (Denis & Schiffermüller, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

Tabela 40. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Kozjansko–Bizeljsko** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 40. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Kozjansko–Bizeljsko** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Leptidea morsei</i>	–	–	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	2–15 %

Slika 95. Strokovni predlog pSCI – Kras

Figure 95. Expert proposal of pSCI – Kras.

Geografski oris

Kras, ena najznamenitejših in najsljikovitejših pokrajin v Sloveniji, je skrajni severozahodni del dinarskega gorstva. Je izrazita planota, ki se v smeri od severozahoda proti jugovzhodu razprostira nad Tržaškim zalivom in znižuje od jugovzhoda proti severozahodu. Kamninska podlaga so kredni in terciarni apnenci in dolomiti (Otoničar, 1999). Približno 25 km dolgo območje se razprostira od vasi Opatje selo na severozahodnem robu do vasi Tomaj na jugovzhodu (sl. 95). To je reliefno razgiban ravninski svet z različnimi kraškimi kotanjami in nizkimi griči, ki se najvišje, čez 600 metrov nad morjem, povzpne na slemenu na severnem robu območja, na vrhu Trstelj. Še pred 200 leti skoraj popolnoma ogolela, kamnita pokrajina je zaradi pogozdovanja in opuščanja paše danes mozaik travnič, grmišč, gozdov, otočkov golih kamnitih tal, naselij in obdelovalnih površin. Poselitev nižinskega dela območja v večinoma gručastih naselijih je dokaj enakomerna. Krajinsko podobo območja zaznamuje tudi odsotnost naravnih površinskih voda.

Ekološka oznaka

Zaradi intenzivne sečnje gozdov in reje ovac, predvsem nomadske paše (transhumanca), je bila vegetacija na Krasu pred 200 leti popolnoma uničena. Pokrajina je imela značaj kamnite puščave. Pred 150 leti so ogolele površine na Krasu pričeli pogozdovati s črnim

borom (*Pinus nigra*), ki se od takrat spontano razširja po celotnem območju. Po podatkih katastra je bilo leta 1994 na Krasu le 6,5 % obdelovalnih površin, predvsem njiv in vino-gradov; pašniki, travniki in gozdovi pa so poraščali vsak po približno 30 % površine. V zadnjih letih ocenjujejo, da se je zaradi opuščanja paše in košnje gozdnatost Krasa povečala že na 50 % (Kladnik & Brancelj, 1999). Prevladujejo toploljubni hrastovi gozdovi, v katerih so najpogosteje vrste puhasti hrast (*Quercus pubescens*), graden (*Q. petrea*), črni gaber (*Ostrya carpinifolia*) in mali jesen (*Fraxinus ornus*), toploljubna grmišča z rujem (*Cotinus coggygria*), rešljiko (*Prunus mahaleb*), navadno kalino (*Ligustrum vulgare*), skalno krhliko (*Frangula rupestris*) in rumenim drenom (*Cornus mas*), submediteranski suhi travniki in pašniki ter opuščena travišča v različnih stadijih zaraščanja.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 41) so ekstenzivno gospodarjena in zaraščajoča submediteranska suha in polsuha travišča, toploljubna grmišča in nizki svetli gozdiči črnega gabra, malega jesena in puhastega hrasta. Za večino vrst metuljev borovi nasadi in sekundarni gozdovi, v katerih črni bor prevladi, niso primerni habitati.

Naravovarstveni pomen območja

Kras je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za travniškega postavneža (*E. aurinia*), barjanskega okarčka (*C. oedippus*), hromega volnoritca (*E. catax*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 41).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste dnevnih metuljev: petelinček – *Zerynthia polyxena* (Denis & Sciffermüller, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih) in močvirski ostrozob – *Carcharodus floccifera* (Zeller, 1847) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev).

Tabela 41. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Kras** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razлага okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 41. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Kras** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Euphydryas aurinia*</i>	–	–	> 15 %
<i>Coenonympha oedippus**</i>	–	–	> 15 %
<i>Eriogaster catax***</i>	–	–	> 15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	2–15 %

* Območja Kras, Pivka in Suha krajina poseljujejo največje kserotermofilne populacije vrste v Sloveniji.

** Populacije na Krasu so na zahodni meji razširjenosti vrste v Sloveniji. V območjih Kras, Goriška Brda–Lijak in Istra – zahodni del živijo edine kserotermofilne populacije vrste v Sloveniji. Te so ekološko edinstvene, saj v evropskem delu arela vrsta poseljuje suha travišča le še v severnem delu hrvaške Istre in v Italiji.

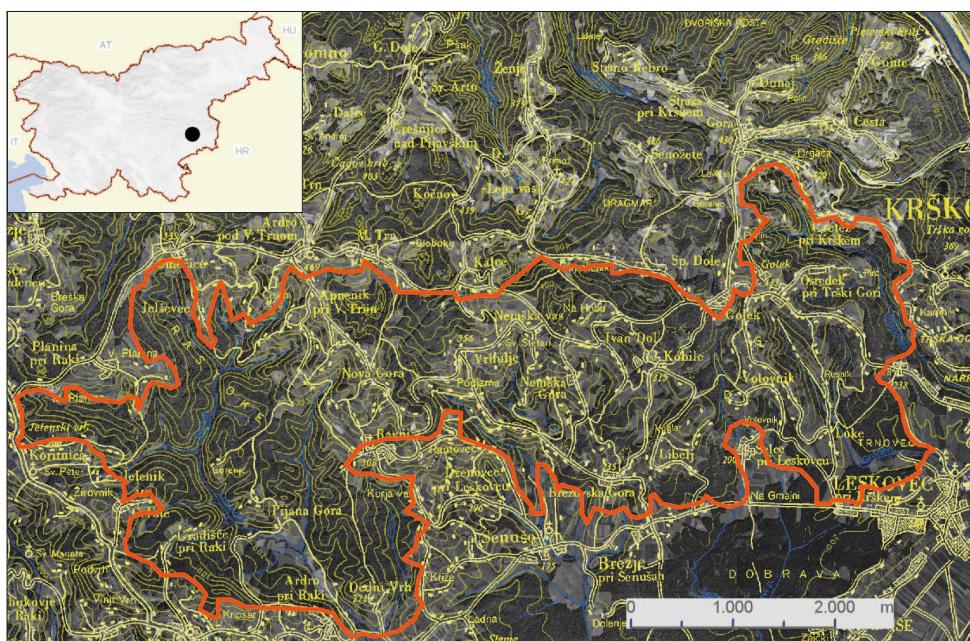
*** Kras in Istra sta največje območje sklenjene poseljenosti z vrsto v Sloveniji.

37. KRŠKO GRIČEVJE

1924 ha

178–465 m

CE

Slika 96. Strokovni predlog pSCI – Krško gričevje

Figure 96. Expert proposal of pSCI – Krško gričevje.

Geografski oris

Območje se razprostira v jugovzhodnem delu Krškega gričevja, 1 km zahodno od mesta Krško (sl. 96). Obsega povirja potokov Žlapovec, Graben, Mrtvi in Selski potok, Senuša in Lokavec. Kamninsko podlago tvorijo predvsem kredni laporji in lapornati apnenici; na vzhodnem obrobju je triasni dolomit, na južnem pa pliocenska in pleistocenska glina (Pleničar et al., 1975, 1977). Značilnost območja je zelo razgiban relief s širokimi slemenimi, med katerimi so ozke doline s potoki, ki izvirajo na pobočjih gričevja. Raztresena naselja so predvsem na ovršju gričev. Območje je vinorodna pokrajina.

Ekološka oznaka

Na prisojnih pobočjih in vršnih delih gričevja prevladujejo vinogradi in sadovnjaki, na vznožjih in bolj položnih pobočjih so intenzivno gojeni travniki. Strma pobočja in ovršja, ki niso kmetijsko obdelana, poraščajo toploljubni listnatni gozdovi, v katerih prevladujejo graden (*Quercus petraea*), bukev (*Fagus sylvatica*) in pravi kostanj (*Castanea sativa*). Ponekod v dolinah so ohranjeni še manjši fragmenti mezotrofnih vlažnih travnikov.

Najpomembnejši habitati obravnavane vrste (tab. 42) so gozdni robovi toploljubnih svetlih listnatih gozdov.

Naravovarstveni pomen območja

Krško gričevje je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeno za velikega frfotavčka (*L. morsei*) (tab. 42).

V predlaganem območju živila tudi močvirski cekinček – *Lycaena dispar* Haworth, 1803 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih) in petelinček – *Zerynthia polyxena* (Denis & Sciffermüller, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

Tabela 42. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Krško gričevje** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 42. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Krško gričevje** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Leptidea mosei</i>	–	–	2–15 %

38. LIBANJA

13 ha

210 m

CE

Slika 97. Strokovni predlog pSCI – Libanja

Figure 97. Expert proposal of pSCI – Libanja.

Geografski oris

Območje se razprostira v jugovzhodnem delu Slovenskih goric, 3 km severovzhodno od mesta Ormož. Obsega travnike na obeh straneh Pavlovskega potoka, večinoma zahodno od železniške proge (sl. 97). Na severu sega do kmetije Lah, na jugu do kmetije Škrinjar v zaselku Libanja. Kamninska podlaga so pleistocenski sedimenti (Pleničar, 1970b). Travniki zahodno od Pavlovskega potoka so delno meliorirani, poglobljena je tudi struga potoka.

Ekološka oznaka

Prevladujejo vlažni gojeni travniki, ki jih večinoma redno kosijo vsaj dvakrat na leto. Na nekaterih travnikih je zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*) prevladujoča rastlinska vrsta. Obrežje potoka poraščajo sestoji črne jelše (*Alnus glutinosa*) in vrb (*Salix spp.*). Na obeh straneh železniške proge in ob Pavlovskem potoku so nekošeni pasovi visokih steblik, v katerih rastejo visoke rastline zdravilne strašnice.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 43) so ekstenzivni vlažni travniki in visoka steblikovja z zdravilno strašnico.

Naravovarstveni pomen območja

Libanja je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za strašnicihina in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) (tab. 43).

V predlaganem območju živi tudi močvirski cekinček – *Lycaena dispar* Haworth, 1803 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih).

Tabela 43. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Libanja** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 43. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Libanja** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

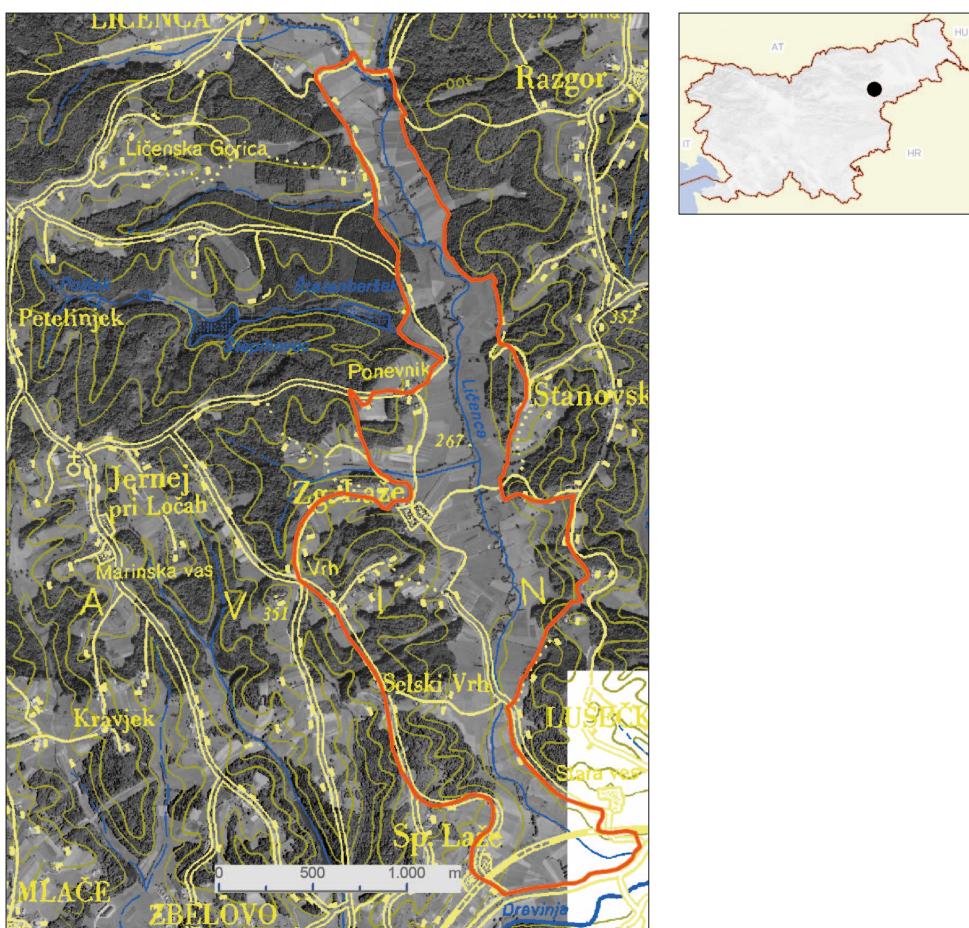
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Maculinea teleius</i>	–	–	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i>	–	–	do 2 %

39. LIČENCA

308 ha

285–338 m

CE

Slika 98. Strokovni predlog pSCI – Ličenca

Figure 98. Expert proposal of pSCI – Ličenca.

Geografski oris

Območje se razprostira v porečju reke Dravinje, 2 km zahodno od naselja Poljčane. Obsega dolino potoka Ličenca, razen povirnega dela (sl. 98). Kamninsko podlago tvorijo aluvialni rečni nanosi in dnu doline ter miocenski laporji in apnenci na pobočjih (Aničić & Juriša, 1984, 1985). Značilnost območja so pogoste poplave. Obseg poplavnega pasu je najmanjši na površinah v južnem delu območja, ob želežniškem nasipu, kjer so nekaj sto metrov struge regulirali (Šiffrer, 1978). Na obrobju območja so tri večja naselja: Sp. Laže, Zg. Laže in Selski Vrh.

Ekološka oznaka

Prevladujejo intenzivno gojeni travniki in njive, manj je ekstenzivno gospodarjenih vlažnih in močvirnih travnikov. Obrežje potoka poraščajo visoko steblikovje ter grmovnatí

in drevesni sestoji, v katerih so najpogosteje vrste črna jelša (*Alnus glutinosa*), vrbe (*Salix* spp.) in beli topol (*Populus alba*).

Najpomembnejši habitat obravnavanih vrst (tab. 44) so ekstenzivno gospodarjeni oli-gotrofni mokrotni travniki z modro stožko (*Molinia caerulea*) in mezotrofni, zmerno gnojeni vlažni travniki, na katerih je pogosta zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*), ter obrežno visoko steblikovje.

Naravovarstveni pomen območja

Ličenca je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za močvirskega cekinčka (*L. dispar*), strašničinega in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) ter travniškega postavneža (*E. aurinia*) (tab. 44).

V predlaganem območju živi tudi močvirski ostrozob – *Carcharodus floccifera* (Zeller, 1847) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev).

Tabela 44. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Ličenca** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 44. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Ličenca** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

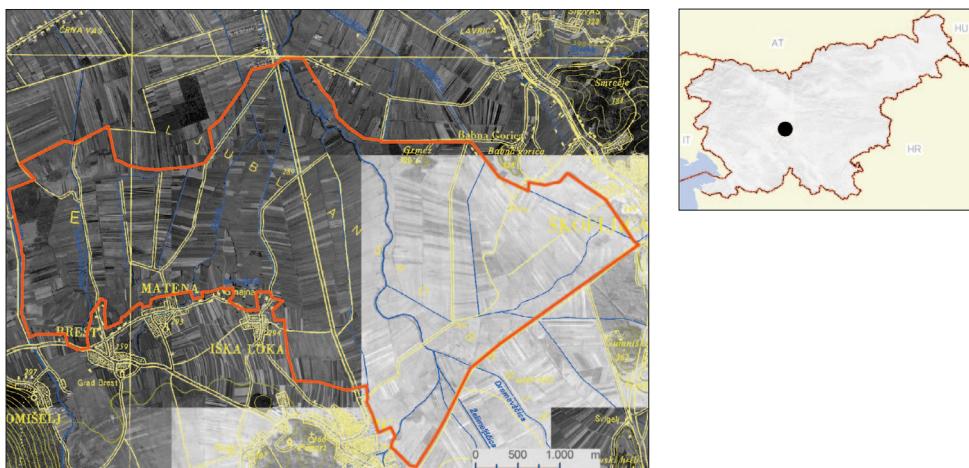
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i>	–	+	do 2 %
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	+	do 2 %

40. LJUBLJANSKO BARJE – jugovzhodni del

1686 ha

288–294 m

AL

Slika 99. Strokovni predlog pSCI – Ljubljansko barje – jugovzhodni del

Figure 99. Expert proposal of pSCI – Ljubljansko barje – jugovzhodni del.

Geografski oris

Območje se razprostira v jugovzhodnem delu Ljubljanskega barja, severno od ceste, ki poteka med naselji Škofljica, Ig, Iška Loka, Matena in Brest (sl. 99). Kamninska podlaga so kvartarni jezerski in barski sedimenti ter aluvialni rečni nanosi (Buser, 1968b, 1974; Pleničar, 1967, 1970a). Edina, približno 40 metrov visoka vzpetina na mokriščni ravnici, je osamelec Grmez, ki je sestavljen iz karbonskih skrilavcev in peščenjakov z vložki apnencu (Buser, 1968b, 1974). Ena najpomembnejših značilnosti območja so spomladanske in jesenske poplave, ki so pogoste ob kanalu od Babne Gorice do Iščice, na območju med Igom in Škofljico (Mostišče) in na obeh straneh ceste Ljubljana–Ig (Kolbezen, 1985).

Ekološka oznaka

Visok nivo talnice in sezonske poplave so razlog, da so se na Ljubljanskem barju, kljub izgradnji obsežnega in močno razvejanega sistema izsuševalnih jarkov v 19. in 20. stoletju (Adamič, 1985), do danes še ohranili fragmenti nekdaj prevladujočih visokih in nizkih barij ter drugih mokrišč. Območje je kulturna krajina, kjer prevladujejo intenzivno gospodarjene kmetijske površine, predvsem njive, gnojeni travniki in pašniki, med katerimi so ohranjena redka nizka barja s srhkim šašem (*Carex davalliana*) ter ekstenzivno gospodarjeni in opuščeni vlažni in močvirni travniki z modro stožko (*Molinia caerulea*). Opuščena mokrotna travnišča se zaraščajo z visokimi steblikami, predvsem z brestovolistnim osladom (*Filipendula ulmaria*) in lesnimi vrstami, med katerimi sta najpogostejši navadna krhlika (*Frangula alnus*) in črna jelša (*Alnus glutinosa*). Grmišča, v katerih prevladujejo črna jelša in vrbe (*Salix spp.*), so v obliki grmovnatih otočkov in mejic med parcelami ali v pasovih poraščajo površine ob izsuševalnih jarkih in poteh.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 45) so ekstenzivno gospodarjeni močvirni in vlažni travniki z modro stožko, nizka barja, zaraščajoča se mokrotna travnišča ter omrežje izsuševalnih kanalov in jarkov z vrstno pestro obrežno zeliščno vegetacijo.

Naravovarstveni pomen območja

Jugovzhodni del Ljubljanskega barja je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za močvirskega cekinčka (*L. dispar*) in barjanskega okarčka (*C. oedippus*) (tab. 45).

V predlaganem območju živita še dve ogroženi vrsti dnevnih metuljev, strašničin modrin – *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779) (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih) in močvirski ostrozob – *Carcharodus floccifera* (Zeller, 1847) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev).

Tabela 45. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Ljubljansko barje – jugovzhodni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Tabela 45. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Ljubljansko barje – jugovzhodni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	2–15 %
<i>Coenonympha oedippus</i> *	–	+	2–15 %

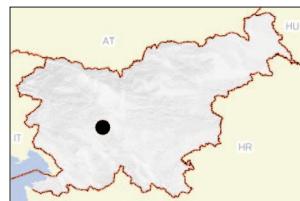
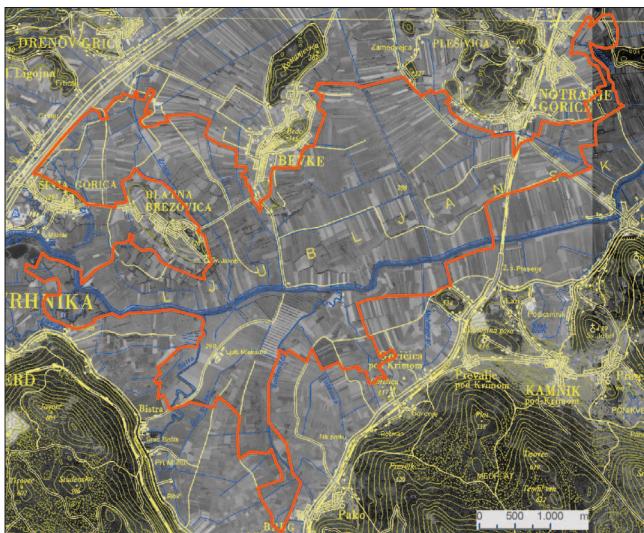
* Ljubljansko barje je habitat največje močvirske metapopulacije, ki skupaj s populacijami v območjih Gorenje Blato, Podblato, Črna dolina, Skobčev mlin in Radensko polje–Bičje predstavlja edine močvirske populacije vrste v Sloveniji.

41. LJUBLJANSKO BARJE – zahodni del

1922 ha

290 m

AL

Slika 100. Strokovni predlog pSCI – Ljubljansko barje – zahodni del
Figure 100. Expert proposal of pSCI – Ljubljansko barje – zahodni del.

Geografski oris

Območje se razprostira v zahodnem delu Ljubljanskega barja, med naseljem Notranje Gorice na vzhodu in mestom Vrhnika na zahodu, približno 6 km jugozahodno od Ljubljane (sl. 100). Obsega površine ob potokih Drobtinka, Kušljanov graben, Zrnica, Bistra in Borovniščica. Kamninska podlaga so kvartarni jezerski in barski sedimenti ter aluvialni rečni nanosi (Pleničar, 1967, 1970a). Obsežne osuševalne posege so na Barju pričeli izvajati že po letu 1825 (Adamič, 1985). V zahodnem delu Barja je bila največja hidrografska preureditev izkop odvodnega jarka Bevški graben, ki odmaka obsežen del barja med osamelci pri Notranjih Goricah in Bevkah (Melik, 1946). Kljub hidromelioracijam so ob visokih vodah nekateri predeli še vedno poplavljjeni.

Ekološka oznaka

Prevladujejo intenzivno gospodarjene kmetijske površine, predvsem njive, gnojeni travniki in pašniki, med katerimi so ohranjeni ekstenzivno gospodarjeni in opuščeni vlažni in močvirni travniki. Opuščeni travniki se zaraščajo z visokim steblikovjem ter navadno krhliko (*Frangula alnus*) in vrbami (*Salix* spp.). Grmišča, v katerih prevladujejo črna jelša in vrbe, v pasovih obraščajo izsuševalne jarke in poti ter v obliki grmovnatih otočkov in mejic razmejujejo obdelovalne površine.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 46) so ekstenzivno gospodarjeni močvirni travniki z modro stožko (*Molinia coerulea*), ki so na večjih površinah ohranjeni vzhodno od Notranjih Goric.

Naravovarstveni pomen območja

Zahodni del Ljubljanskega barja je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za močvirskega cekinčka (*L. dispar*) in strašničinega mravljiščarja (*M. teleius*) (tab. 46).

V predlaganem območju živijo tudi velike populacije dveh v Sloveniji prizadetih vrst dnevnih metuljev, močvirskega ostrozoba – *Carcharodus floccifera* (Zeller, 1847) in sviščevega mravljiščarja – *Maculinea alcon* (Denis & Schiffermüller, 1775).

Tabela 46. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Ljubljansko barje – zahodni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi oce-nami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 46. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Ljubljansko barje – zahodni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

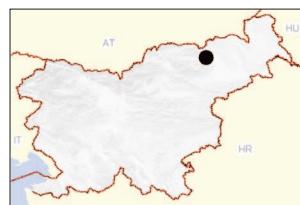
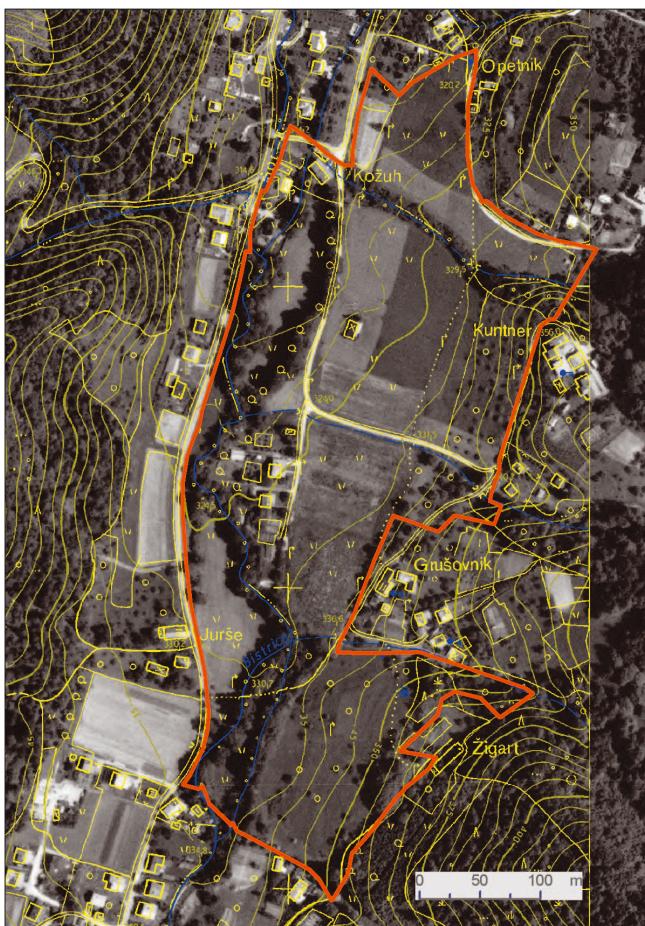
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	2–15 %
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	do 2 %

42. LOG PRI RUŠAH

13 ha

320–355 m

CE

Slika 101. Strokovni predlog pSCI – Log pri Rušah**Figure 101.** Expert proposal of pSCI – Log pri Rušah.**Geografski oris**

Območje se razprostira na severovzhodnem vznožju Pohorja, približno 4,5 km zahodno od mesta Maribor in 1 km južno od reke Drave, pri naselju Bistrica pri Rušah (sl. 101). Obsega dolino v srednjem toku potoka Bistrica. Kamninska podlaga so kvartarni aluvialni rečni nanosi (Žnidarčič & Mioč, 1988; Mioč & Žnidarčič, 1989).

Ekološka oznaka

Prevladujejo ekstenzivno gospodarjeni mezotrofni vlažni travniki, na katerih je pogosta vrsta zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*). Obrežje potoka poraščajo grmovnatni sestoji in visoke steblike.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 47) so ekstenzivno gospodarjeni vlažni travniki in nekošeni pasovi zeliščne vegetacije na obrežju potoka.

Naravovarstveni pomen območja

Log pri Rušah je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za močvirskega cekinčka (*L. dispar*) ter strašnicičnega in temnega mrvavljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) (tab. 47).

V predlaganem območju živi tudi črtasti medvedek – *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih).

Tabela 47. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Log pri Rušah** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 47. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Log pri Rušah** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i> *	–	–	do 2 %

* Populacije živijo na severnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji.

43. LOŽNICA**66 ha****265–274 m****CE****Slika 102.** Strokovni predlog pSCI – Ložnica**Figure 102.** Expert proposal of pSCI – Ložnica.**Geografski oris**

Območje se razprostira na južnem obrobju Ložniškega gričevja, 1,5 km severozahodno od mesta Žalec, pri naselju Podlog v Spodnji Savinjski dolini (sl. 102). Obsega površine ob zgornjem toku potoka Ložnica, imenovane Travniki. Kamninska podlaga so glineno-peščeni aluvialni nanosi (Buser, 1977, 1979). V območju je gosta mreža izsuševalnih kanalov, ki so jih izkopali med leti 1954 in 1958, in ozkih jarkov, ki potekajo prečno na kanale, večinoma ob robovih parcel (Natek, 1979). Obsežna poplavna območja v zgornjem toku Ložnice so zmanjšali tudi z izkopom razbremenilnega kanala med naseljema Založ in Breg pri Polzeli leta 1953 (Natek, 1979). Nekatere močvirne površine v območju so uničili tudi ob izgradnji avtocestnega odseka Vransko–Arja vas v devetdesetih letih prejšnjega stoletja.

Ekološka oznaka

Prevladujejo intenzivno gojeni travniki in njive. Fragmenti ekstenzivno gospodarjenih in opuščenih vlažnih travnikov so ohranjeni predvsem ob izsuševalnih jarkih. Obrežje potoka in kanalov poraščajo grmovnatni sestoji.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 48) so ekstenzivno gospodarjeni in opuščeni mokrotni travniki z modro stožko (*Molinia caerulea*) in mezotrofni, zmerno gognjeni vlažni travniki, na katerih je pogosta zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*).

Naravovarstveni pomen območja

Ložnica je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za strašničinega in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) (tab. 48).

Tabela 48. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Ložnica** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 48. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Ložnica** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i>	–	+	do 2 %

44. MAJŠPERK

6 ha	236–239 m	CE
-------------	------------------	-----------

Slika 103. Strokovni predlog pSCI – Majšperk

Figure 103. Expert proposal of pSCI – Majšperk.

Geografski oris

Območje se razprostira v osrednjem delu doline reke Dravinje, 400 m južno od naselja Majšperk (sl. 103). Obsega površine na desni strani potočka, ki izvira 500 m severozahodno od območja, nad zaselkom Lešje. Kamninska podlaga so aluvialni rečni nanosi (Žnidarčič & Mioč, 1988; Mioč & Žnidarčič, 1989). Območje se nahaja v poplavnem pasu Dravinje, kljub temu da so z rušenjem jezu pri opuščeni žagi v naselju Breg v začetku sedemdestih let prejšnjega stoletja obseg poplav med naseljema Breg in Majšperk zmanjšali (Šifrer, 1978).

Ekološka oznaka

Območje je fragment ekstenzivno gospodarjenih in zaraščajočih se vlažnih travnikov ob izsuševalnih jarkih. V zahodnem delu območja je gozdni otok, v katerem prevladujeta črna jelša (*Alnus glutinosa*) in beli topol (*Populus alba*).

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 49) so ekstenzivno gospodarjeni in zaraščajoči se vlažni travniki ter gozdni rob.

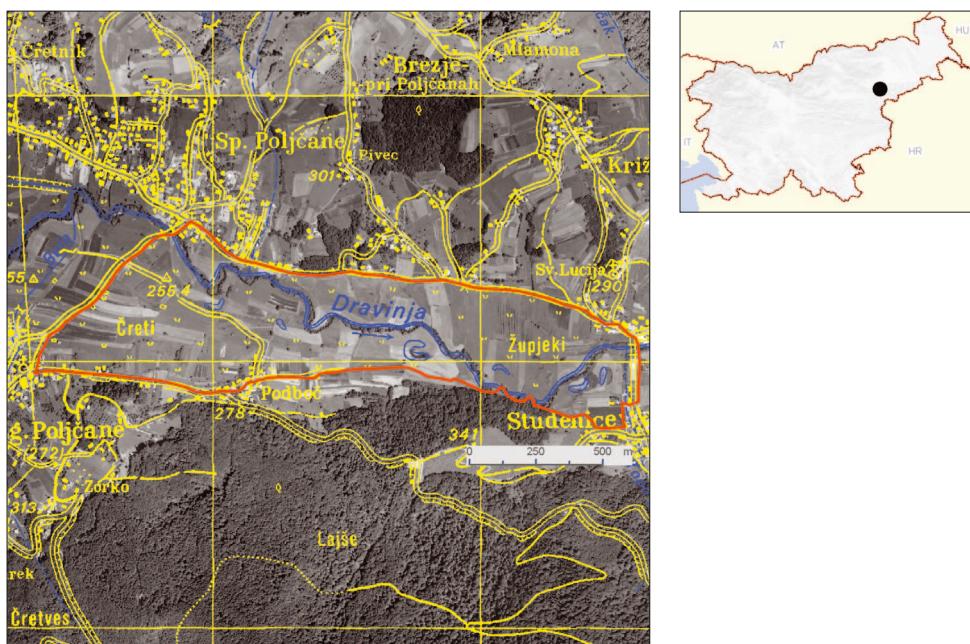
Naravovarstveni pomen območja

Majšperk je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za močvirskega cekinčka (*L. dispar*), strašničinega in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) ter črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 49).

Tabela 49. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Majšperk** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 49. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Majšperk** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i>	–	+	do 2 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

45. MAKOLE**88 ha****249–270 m****CE****Slika 104.** Strokovni predlog pSCI – Makole**Figure 104.** Expert proposal of pSCI – Makole.**Geografski oris**

Območje se razprostira v zgornjem delu Dravinske doline, med naseljema Poljčane in Studenice (sl. 104). Obsega ravninski del doline na obeh bregovih Dravinje, kjer so manjši ostanki mrtvic reke. Kamninsko podlago tvorijo aluvialni rečni nanosi, ki sestojte iz peska, melja in gline (Aničić & Juriša, 1984, 1985). Območje je občasno poplavljeno (Šifrer, 1978).

Ekološka oznaka

Največje površine zavzemajo mokrotni travniki, na katerih prevladuje zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*), in vlažni travniki z modro stožko (*Molinia caerulea*). Večji del travnikov redno kosijo. Opuščena vlažna travišča se zaraščajo z visokim steblikovjem in šopastim šašjem. V obrežni vegetaciji ob reki in mrtvicah uspevajo visoke rastline zdravilne strašnice, ki jih s košnjo ne odstranijo. Le na manjšem delu površin so intenzivno gospodarjeni travniki in njive.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 50) so ekstenzivni vlažni travniki ter obrežna vegetacija, v kateri rastejo visoke rastline zdravilne strašnice.

Naravovarstveni pomen območja

Makole so kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljene za močvirskega cekinčka (*L. dispar*) ter strašničinega in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) (tab. 50).

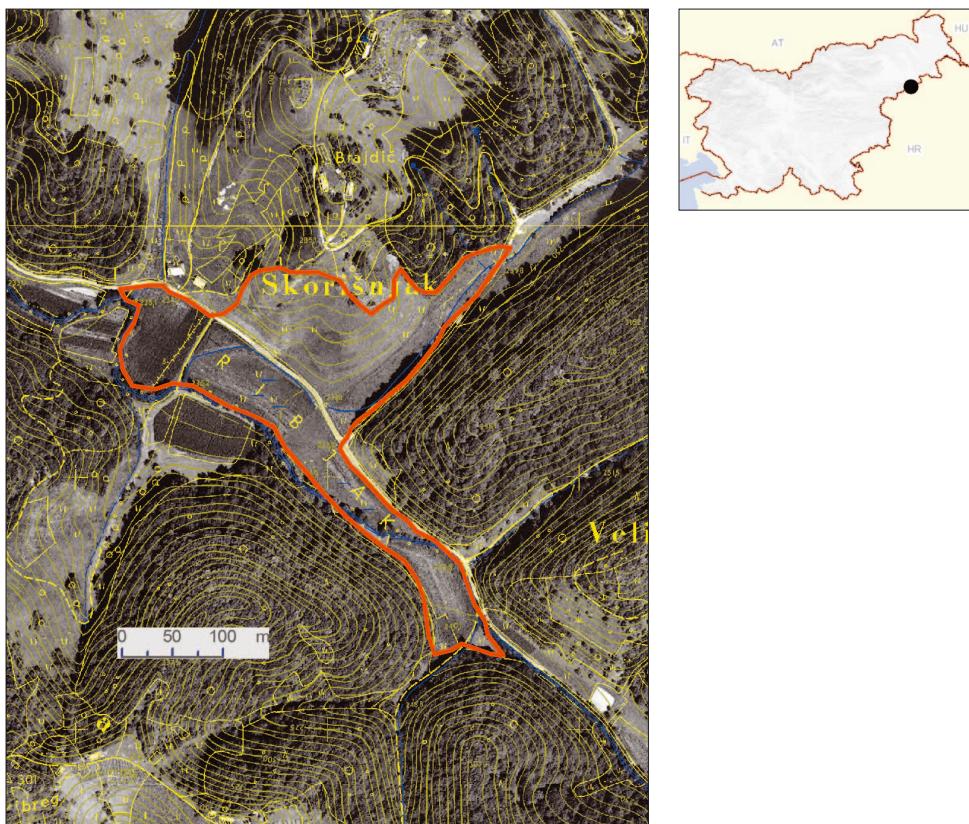
Tabela 50. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Makole** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 50. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Makole** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i>	–	+	do 2 %

46. MALA VARNICA

5 ha	240 m	CE
-------------	--------------	-----------

Slika 105. Strokovni predlog pSCI – Mala Varnica**Figure 105.** Expert proposal of pSCI – Mala Varnica.**Geografski oris**

Območje se razprostira v osrednjih Halozah, 2 km jugovzhodno od naselja Zgornji Leskovec. Obsega površine v osrednjem delu doline desnega pritoka Psičine, v bližini raztresenega zaselka Skorišnjak (sl. 105). Kamninska podlaga so aluvialni rečni nanosi, ki stekoje iz peska, melja in gline (Aničić & Juriša, 1984, 1985). Mokrotni del doline se imenuje Ribjak. Cesta proti Zgornjemu Leskovcu deli območje na dva dela. Območje je bilo hidromeliorirano, vendar izsuševalnih jarkov že nekaj let ne vzdržujejo več.

Ekološka oznaka

Košnjo so na večjem delu območja opustili, zato prevladuje vegetacija zaraščajočih se vlažnih travnikov. Travišča se zaraščajo predvsem z visokim steblikovjem, v severnem delu območja tudi s šašjem. Rastline zdravilne strašnice (*Sanguisorba officinalis*) so pogoste predvsem ob cesti in na občasno košenih površinah v južni polovici območja.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 51) so ekstenzivno gospodarjeni vlažni travniki, na katerih še uspevajo zdravilne strašnice.

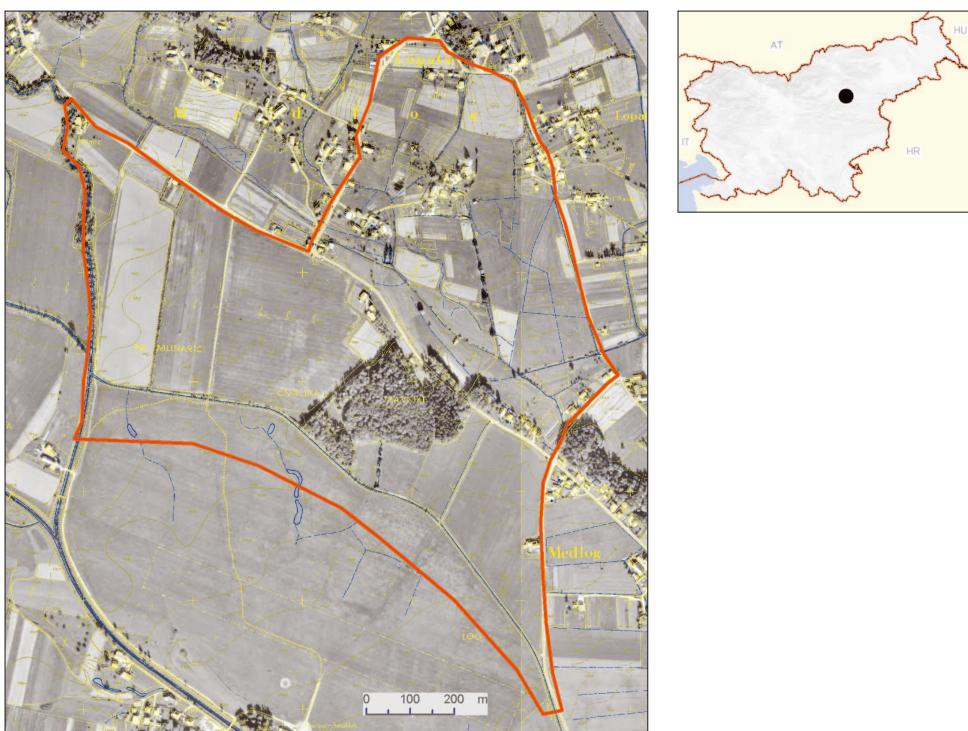
Naravovarstveni pomen območja

Mala Varnica je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za strašničinega in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) (tab. 51).

Tabela 51. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Mala Varnica** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 51. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Mala Varnica** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i>	–	+	do 2 %

Slika 106. Strokovni predlog pSCI – Medlog

Figure 106. Expert proposal of pSCI – Medlog.

Geografski oris

Območje se razprostira severno od športnega letališča Levec, na obeh straneh ceste Medlog–Ložnica, 1 km severozahodno od mesta Celje (sl. 106). Obsega mokrotne travnike ob spodnjem toku potoka Pirešica in istoimenskem razbremenilnem kanalu na desni strani ceste ter površine ob osuševalnih kanalih potoka Sušica na levi strani ceste. Kamninska podlaga so glineno-peščeni aluvialni nanosi (Buser, 1977, 1979). Z izkopom razbremenilnika Pirešica med naseljema Mala Pirešica in Levec leta 1956 so zmanjšali obsežno poplavno območje ob potoku Pirešici, ki je prej segalo v poplavni pas potoka Ložnica (Natek, 1978). V območju je del naselja Lopata.

Ekološka oznaka

Prevladujejo intenzivno gospodarjeni travniki in njive, na manjših površinah so ohranjeni fragmenti ekstenzivnih vlažnih travnikov z modro stožko (*Molinia caerulea*) ter mezotrofni, zmerno gnojeni vlažni travniki, na katerih je pogosta zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*). V osrednjem delu območja je gozdni otok navadnega gabra (*Carpinus betulus*) in doba (*Quercus robur*).

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 52) so ostanki ekstenzivno gospodarjenih in opuščenih vlažnih travnikov, na katerih rastejo zdravilne strašnice.

Naravovarstveni pomen območja

Medlog je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za strašničinega in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) (tab. 52).

Tabela 52. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Medlog** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 52. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Medlog** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Maculinea teleius</i>	–	–	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i> *	–	+	do 2 %

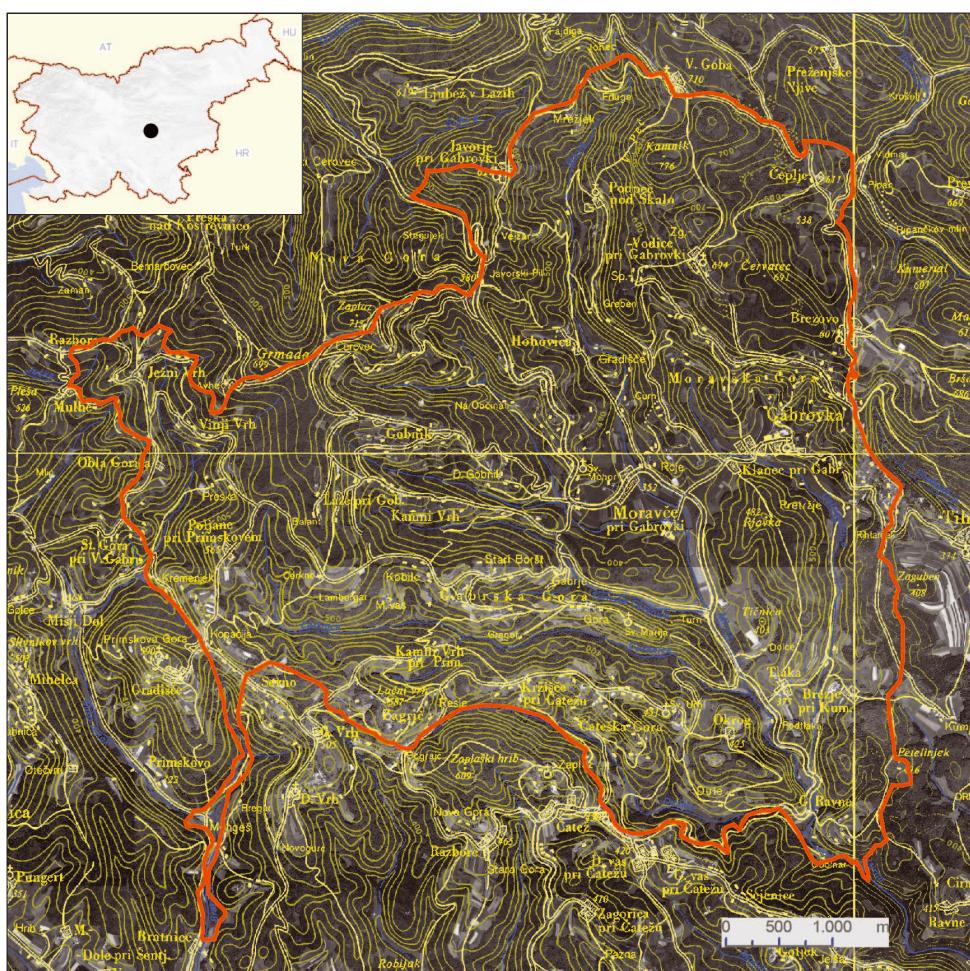
* Populacije živijo na zahodnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji.

48. MIRENŠČICA

3531 ha

309–774 m

CE

Slika 107. Strokovni predlog pSCI – Mirenščica

Figure 107. Expert proposal of pSCI – Mirenščica.

Geografski oris

Območje se razprostira na južnem obrobju Posavskega hribovja, med vasmi Velika Goba na severu, Tihaboj na vzhodu, Čatež na jugu in Mišji Dol na zahodu, približno 30 km jugovzhodno od Ljubljane in 8 km severozahodno od mesta Trebnje (sl. 107). Obsega zelo razvejano porečje potoka Mirenščica, le potok Bratnica na skrajnem jugozahodnem delu območja, se izliva v reko Temenico. Kamninsko podlago tvorijo triasni apnenci in dolomiti ter karbonski in permski kremenov peščenjak (Buser, 1968b, 1974; Gams & Natek, 1981; Premru 1982, 1983). Značilnost območja je zelo razgiban relief s številnimi dolinami in grapami ter vmesnimi slemenimi. Pobočja so precej strma, zato naselja ležijo večinoma na ovršju grebenov. Edina večja ravnica je Moravško polje pri naselju Moravče pri Gabrovki.

Ekološka oznaka

Porečje Mirenščice je pretežno gozdnata pokrajina. Negozdne površine so na ovršju gričev in na dnu širših dolin potokov, predvsem Bratnice, Turnske Cerknice, Gabrovčice, Dušice in Mirenščice med Moravčami pri Gabrovki in Gornjimi Ravnami. Na slemenih se ob vaseh in zaselkih razporostirajo intenzivno gospodarjeni travniki in manjše njive, eksstenzivni sadovnjaki in vinogradi so na prisojnih, manj strmih pobočjih. V dolini Turnske Cerknice prevladujejo mezofilni gojeni travniki, v dolinah ostalih potokov pa so ohranjeni ekstenzivno gospodarjeni mokrotni travniki z modro stožko (*Molinia caerulea*) in fragmenti nizkega barja ter sestoji z visokim šašjem, ki poraščajo obrežja. Južna in jugozahodna pobočja gričev ponekod poraščajo toploljubni svetli hrastovi gozdovi gradna (*Quercus petraea*) in črnega grahorja (*Lathyrus niger*) ali gozdovi, v katerih prevladujejo graden in rdeči bor (*Pinus sylvestris*) ter v podrstavi jesenska vresa (*Calluna vulgaris*).

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 53) so ekstenzivno gospodarjeni mokrotni travniki in fragmenti nizkega barja, obrežna vegetacija visokih steblik in šašja, gozdní robovi v vlažnih dolinah potokov ter toploljubni gozdní robovi na pobočjih in slemenih, predvsem ob gozdnih cestah, ki so za metulje primerne vrzeli v pretežno gozdnati pokrajini.

Naravovarstveni pomen območja

Mirenščica je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za velikega ffrtavčka (*L. morsei*), travniškega postavneža (*E. aurinia*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 53).

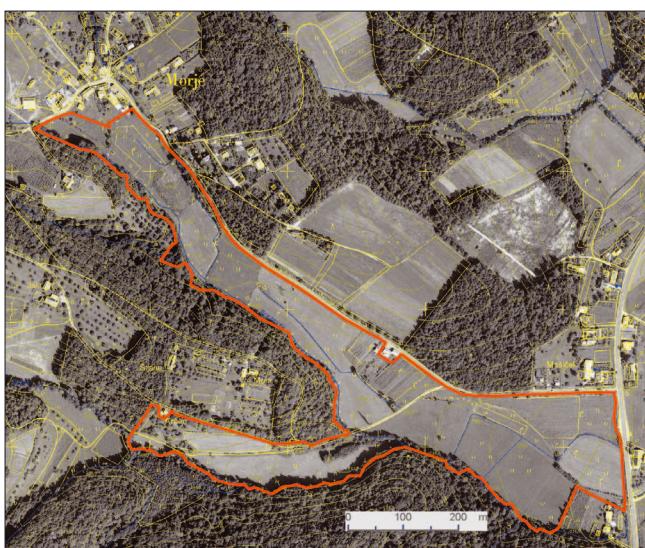
V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste dnevnih metuljev: močvirski cekinček – *Lycaena dispar* Haworth, 1803 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih), črni apolon – *Parnassius mnemosyne* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih) in močvirski ostrozob – *Carcharodus floccifera* (Zeller, 1847) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev).

Tabela 53. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Mirenščica** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 53. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Mirenščica** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Leptidea morsei</i> *	Z	?	do 2 %
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	–	do 2 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

* V območju smo vrsto prvič našli leta 2004. Glede na to, da vsi za vrsto primerni habitati v območju niso raziskani, stanja populacij ne moremo ovrednotiti.

49. MORJE PRI FRAMU**19 ha****275–310 m****CE****Slika 108.** Strokovni predlog pSCI – Morje pri Framu**Figure 108.** Expert proposal of pSCI – Morje pri Framu.**Geografski oris**

Območje se razprostira na vzhodnem vznožju Pohorja, 6 km severovzhodno od Slovenske Bistrike in 1,5 km južno od Frama. Obsega ravninske dele dolin v spodnjem toku potokov Morski potok in Brezovec (sl. 108). Kamninska podlaga so pliocenski in kvartarni peski, peščene gline in prod ter deluvialni nanosi (Žnidarčič & Mioč, 1988; Mioč & Žnidarčič, 1989). Večji del doline potoka Brezovec je bil hidromelioriran.

Ekološka oznaka

Prevladujejo vlažni travniki z zdravilno strašnico (*Sanguisorba officinalis*), ki poraščajo površine ob potoku in na rahlo nagnjenih pobočjih. Večino travnikov redno kosijo, z visokim steblikovjem se zaraščajo le manjše površine v zgornjem delu doline potoka Brezovec.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 54) so ekstenzivni vlažni travniki, na katerih je pogosta zdravilna strašnica, in obrežno visoko steblikovje.

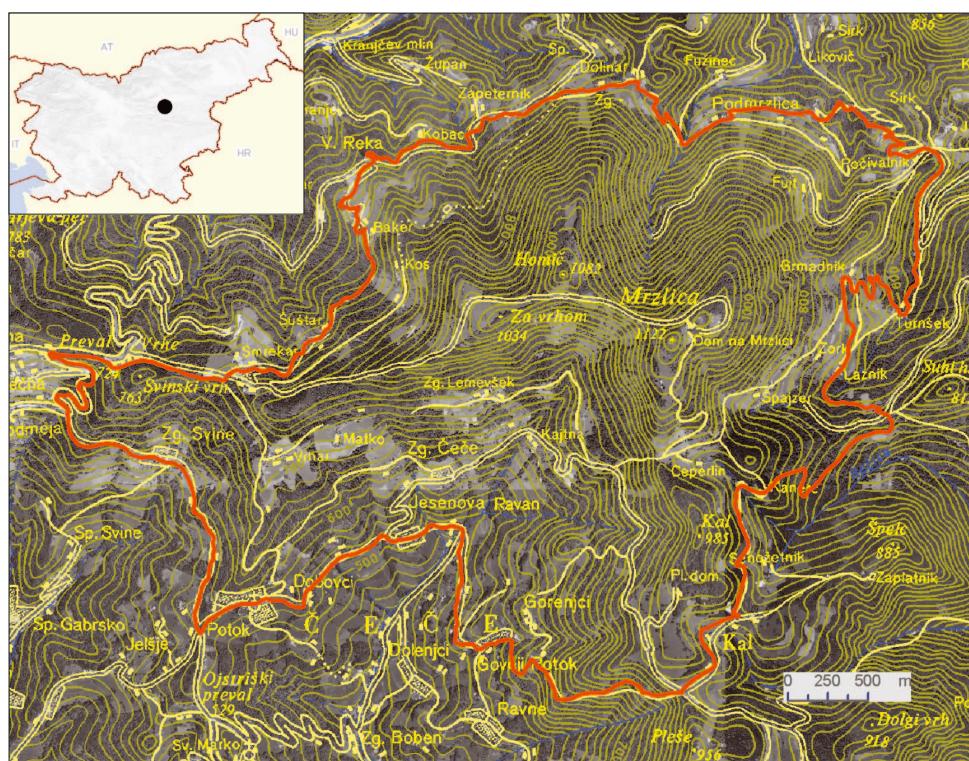
Naravovarstveni pomen območja

Morje pri Framu je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeno za močvirskega cekinčka (*L. dispar*) ter strašnici nega in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) (tab. 54).

Tabela 54. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Morje pri Framu** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 54. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Morje pri Framu** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i>	–	+	do 2 %

Slika 109. Strokovni predlog pSCI – Mrzlica

Figure 109. Expert proposal of pSCI – Mrzlica.

Geografski oris

Območje se razprostira v osrednjem delu Posavskega hribovja, 2 km severno od mesta Hrastnik. Obsega niz slemen in vrhov od Svinjskega vrha na zahodu do vrha Brdo na severovzhodu; najvišji vrh je Mrzlica (1122 m) v osrednjem delu območja (sl. 109). Kamninsko podlago v vzhodnem delu območja tvorijo triasni in jurski apnenci in dolomiti, v zahodnem delu pa karbonski in permski skrilavci in peščenjaki (Buser, 1977, 1979). Osamljene kmetije in zaselki so predvsem na slemenih in južnih pobočjih.

Ekološka oznaka

Območje je pretežno gozdnata pokrajina, prevladujejo bukovi gozdovi. Travišča, predvsem ekstenzivni suhi in polsuhi travniki, so večinoma v bližini zaselkov in osamljenih kmetij. Kserotermofilna travišča na južnih pobočjih, predvsem v vzhodnem delu območja, se zaradi opuščanja košnje zaraščajo.

Najpomembnejši habitat obravnavanih vrst (tab. 55) so suhi in polsuhi travniki na južnih pobočjih, ki so gospodarjeni ekstenzivno ali v zgodnjih stadijih zaraščanja ter z vrsto pestro zeliščno in grmovno vegetacijo zarasli gozdni robovi na jasah, ob poteh in zaraščajočih se traviščih.

Naravovarstveni pomen območja

Mrzlica je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za travniškega postavneža (*E. aurinia*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 55).

Tabela 55. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Mrzlica** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 55. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Mrzlica** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

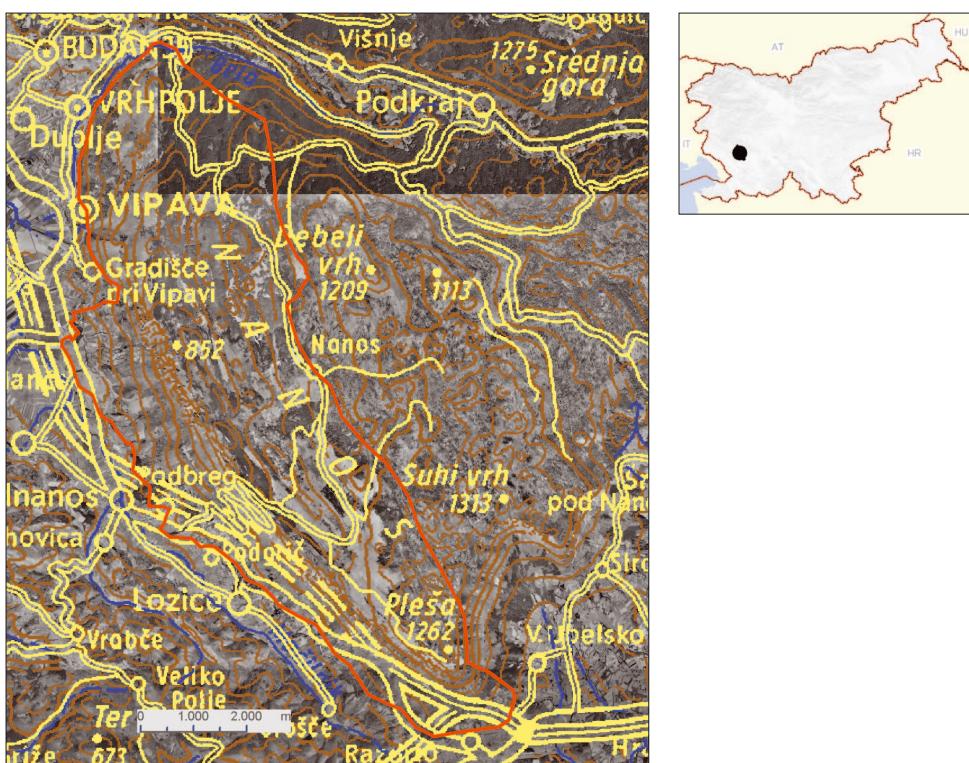
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	–	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	2–15 %

51. NANOS–MLAKE

4620 ha

160–1262 m

AL, CE

Slika 110. Strokovni predlog pSCI – Nanos–Mlake

Figure 110. Expert proposal of pSCI – Nanos–Mlake.

Geografski oris

Območje se razprostira na jugovzhodnem obrobju Vipavske doline, 11 km zahodno od Postojne. Obsega ovršje planote Nanos, njena južna in jugozahodna pobočja ter ravninske nižinske predele na desni strani ceste Podnanos–Vipava, predvsem okolico strelišča Mlake (sl. 110). Mlake so predel, ki je bil zaradi vojaškega vadbišča dolgo časa zaprt za javnost, zato v njem niso izvajali obsežnih agromelioracij kot drugod po Vipavski dolini (Kladnik & Natek, 1998). Kamninska podlaga pobočij in ovršja Nanosa so kredni apnenci in dolomiti ter pobočni grušč, dno doline pa tvorijo eocenski fliš in aluvialni rečni nanosi (Pleničar, 1967, 1970a; Buser 1968a, 1973). V območju ni naselij.

Ekološka oznaka

Območje je med ekološko najbolj pestrimi v Sloveniji, saj obsega vlažne in močvirne travnike v dolini, vlažna montanska travnišča, suhe kraške košenice in opuščena suha travnišča v različnih stadijih zaraščanja, topoljubna grmišča in gozdove, skalovita pobočja in melišča ter subalpinska travnišča v ovršnem delu. Območje je bilo v preteklosti zaradi intenzivne paše manj poraščeno, o čemer je pred približno 150 leti pisal tudi eden prvih raziskovalcev favne metuljev v slovenskem prostoru, Jozef Mann. Omenjeni avtor opisuje

planetasti del Nanosa kot kamnit svet skoraj brez vegetacije ter hkrati navaja (Mann, 1854), da intenzivna paša ni »dobra« za metulje.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 56) so ekstenzivno gospodarjeni vlažni in močvirni travniki v dolini ter montanska vlažna travnišča z zdravilno strašnico (*Sanguisorba officinalis*), submediteranska suha in polsuha travnišča na južnih pobočjih ter gozdni robovi na jasah, ob poteh in zaraščajočih se travniščih.

Naravovarstveni pomen območja

Pogorje Nanosa in njegovo vznožje pri Mlakah je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeno za močvirskega cekinčka (*L. dispar*), strašničinega mravljiščarja (*M. teleius*), travniškega postavneža (*E. aurinia*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 56).

V predlaganem območju se pojavlja kar dve tretjini vseh v Sloveniji živečih vrst dnevnih metuljev, med njimi so naslednje vrste najbolj ogrožene: čišljakov ostrozob – *Carcharodus lavatherae* (Esper, 1783) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev), močvirske ostrozob – *C. floccifera* (Zeller, 1847) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev), veliki mehurkar – *Iolana iolas* (Ochsenheimer, 1816) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev) in črni rjavček – *Erebia melas* (Herbst, 1796) (evropsko globalno ogrožena vrsta). Vrsta *I. iolas* na Nanosu poseljuje le pobočja, kjer so večji sestoji drevesaste mehurjevke (*Colutea arborescens*); v Sloveniji živi samo še v okolici Kubeda (Verovnik & Lasan, 2003). Ovršje Nanosa je edino nahajališče vrste *E. melas* v Sloveniji in hkrati habitat najseverozahodnejših populacij.

Do začetka šestdesetih let prejšnjega stoletja so pobočja Nanosa poseljevale tudi populacije primorskega okarja – *Hipparchia statilinus* (Hufnagel, 1766) in skalnega puščavarja – *Chazara briseis* (Linnaeus, 1764); vrsta *H. statilinus* živi v Sloveniji le še na Spodnjem krasu in v okolici Škofij, vrsto *C. briseis* pa smo v Sloveniji nazadnje opazili pred osmimi leti.

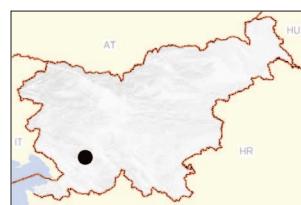
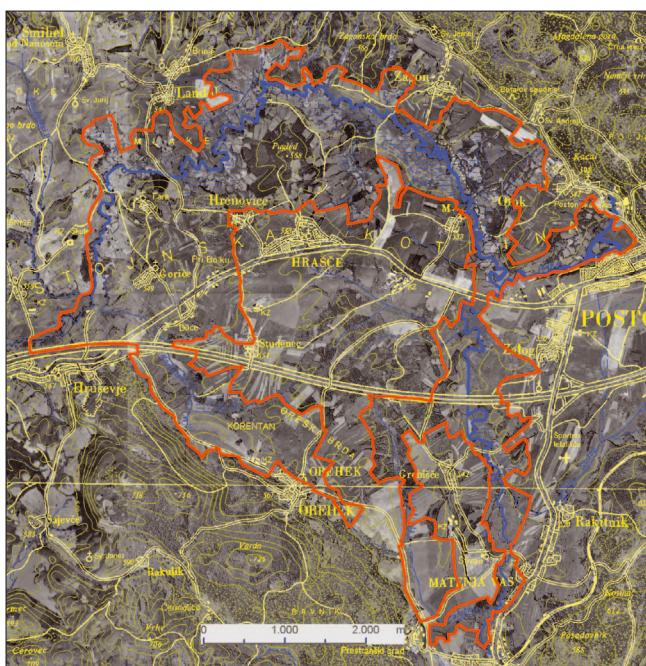
Leta 1984 je Withrington (2003) na pobočjih Nanosa našel grmovnega oblakarja – *Hyponephele lycaon* (Kühn, 1774) (domnevno izumrla vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev), kar je zadnji podatek o prisotnosti te vrste v Sloveniji.

Tabela 56. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Nanos–Mlake** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 56. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Nanos–Mlake** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Maculinea teleius</i> *	–	+	do 2 %
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	–	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	2–15 %

* Jugozahodno vznožje Laniškega vrha, na nadmorski višini 1040 metrov, poseljujejo najvišje živeče slovenske populacije.

52. NANOŠČICA**1749 ha****517–565 m****AL, CE****Slika 111.** Strokovni predlog pSCI – Nanoščica**Figure 111.** Expert proposal of pSCI – Nanoščica.**Geografski oris**

Območje se razprostira v spodnjem delu Pivške kotline, 35 km jugozahodno od Ljubljane. Obsega porečje reke Nanoščice med vasjo Hruševje na zahodu in mestom Postojna na vzhodu (sl. 111). Na jugu je v območje vključeno porečje potoka Korentan do vasi Orehek in porečje reke Pivke do vasi Prestranek. Kamninsko podlago tvorijo eocenski fliš in aluvialne rečne naplavine (Pleničar, 1967, 1970a; Gospodarič et al., 1970). Visok nivo talnice in kraški izviri na obrobju kotline so razlog za redne jesenske poplave. Na aluvialnih poplavnih ravninah, ki se razprostirajo ob slikovitih meandrih Nanoščice, Pivke in Korentana, je obsežen močvirnat svet. Naselja so na vzpetinah gričev, izven poplavnega pasu.

Ekološka oznaka

Območje je kmetijsko pretežno ekstenzivno obdelana pokrajina. Vrtovi in ekstenzivno gospodarjeni sadovnjaki so ob naseljih, njive večinoma na položnih pobočjih in ovršjih gričev. Na aluvialnih ravninah prevladujejo mokrotne površine, predvsem ekstenzivno gospodarjeni močvirni in vlažni travniki. To so oligotrofni mokrotni travniki z modro stožko (*Molinia caerulea*), na katerih med najpogosteje vrste poleg modre stožke sodijo še usnjati silj (*Peucedanum coriaceum*), travniška izjevka (*Succisa pratensis*), barvilna mačina (*Serratula tinctoria*) in zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*). K vrstni pestrosti in barvni slikovitosti teh travnikov prispevajo tudi nekatere redkejše vlagoljubne rastlinske

vrste, močvirski svišč (*Gentiana pneumonanthe*), ilirski meček (*Gladiolus illyricus*) in sibirsko perunika (*Iris sibirica*). Površine na zmerno ali zelo hranljivih rečnih naplavah poraščajo vlažni travniki z rušnato masnico (*Deschampsia caespitosa*), z navadno šašulico (*Calamagrostis epigejos*) in pisano čužko (*Phalaris arundinacea*). Na gnojenih vlažnih površinah so higromezofilni travniki s prevladajočo visoko pahovko (*Arrhenatherum elatius*). Mokrotne uleknine in opuščeni vlažni travniki so zaraščeni z visokimi steblikami brestovolistnega oslada (*Filipendula ulmaria*) in visokim šašjem. Sestoji navadnega trsta (*Phragmites australis*) se razraščajo v večjih depresijah ter na obrežjih strug in jarkov, najobsežnejši so ob Korentanu in Pivki. Na mokrotnih površinah so pasovi grmovnatih mejic, v katerih prevladujejo rdeči dren (*Cornus sanguinea*), leska (*Corylus avellana*), pepelnatosiva vrba (*Salix cinerea*), navadna trdoleska (*Euonymus europaea*) in črni trn (*Prunus spinosa*), logi s črno jelšo (*Alnus glutinosa*) in ostanki poplavnega gozda doba (*Quercus robur*) in navadnega gabra (*Carpinus betulus*). Ob strugah rek in potokov se v skoraj sklenjenih pasovih razprostira obrežna grmovna in drevesna vegetacija z belo (*Salix alba*), rdečo (*S. purpurea*) in pepelnatosivo vrbo, velikim jesenom (*Fraxinus excelsior*), črno jelšo in brogovito (*Viburnum opulus*) (Vreš & Čelik, neobjavljeno).

Najpomembnejši habitatni obravnavanih vrst (tab. 57) so negnojeni, ekstenzivno go-spodarjeni in opuščeni močvirni in vlažni travniki, suhi in negnojeni travniki na prisojnih vzpetinah, grmovnate mejice in gozdni robovi.

Naravovarstveni pomen območja

Nanoščica je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za močvirsko cekinčko (*L. dispar*), strašničinego mravljiščarja (*M. teleius*), travniškega postavneža (*E. aurinia*), hromega volnoritca (*E. cataractae*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 57).

V predlaganem območju živi tudi petelinček – *Zerynthia polyxena* (Denis & Schiffermüller, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

Tabela 57. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Nanoščica** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 57. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Nanoščica** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Maculinea teleius</i> *	–	+	2–15 %
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	–	do 2 %
<i>Eriogaster catax</i>	–	–	do 2 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

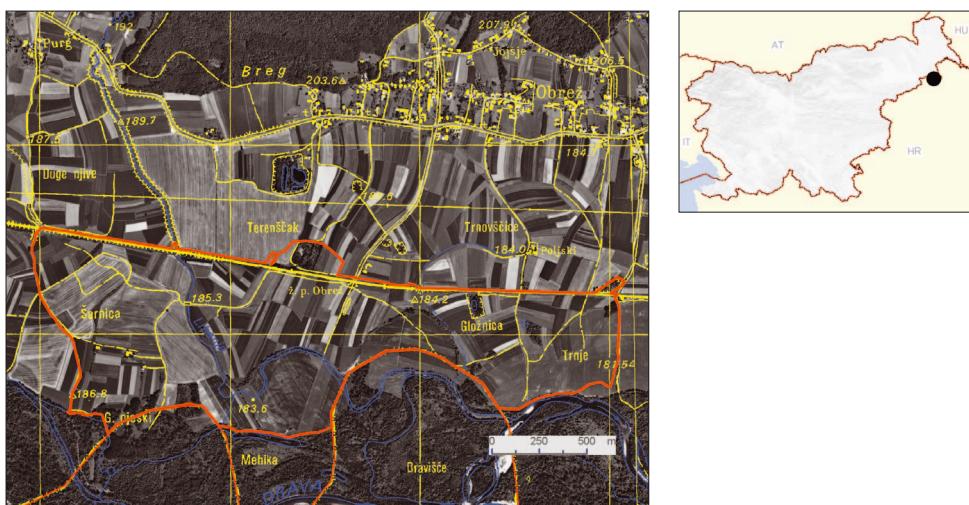
* V območju živi največja populacija vrste v zahodni Sloveniji.

53. OBREŽ

207 ha

181–187 m

CE

Slika 112. Strokovni predlog pSCI – Obrež**Figure 112.** Expert proposal of pSCI – Obrež.**Geografski oris**

Območje se razprostira v Spodnjem Podravju, južno od naselja Obrež, med železniško progo Ormož–Središče ob Dravi in reko Dravo (sl. 112). Obsega pretežno poljedelske površine. Kamninska podlaga so pleistocenski sedimenti (Pleničar, 1970b).

Ekološka oznaka

Območje je intenzivno obdelana pokrajina. Prevladujejo njive in gnojeni travniki. Med kmetijskimi površinami so toploljubne grmovnate mejice in gozdni otoki.

Najpomembnejši habitat obravnavane vrste (tab. 58) so toploljubna grmišča in gozdni robovi s črnim trnom (*Prunus spinosa*) in glogom (*Crataegus spp.*).

Naravovarstveni pomen območja

Obrež je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za hromega volnoritca (*E. catarax*) (tab. 58).

Tabela 58. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Obrež** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razлага okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 58. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Obrež** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

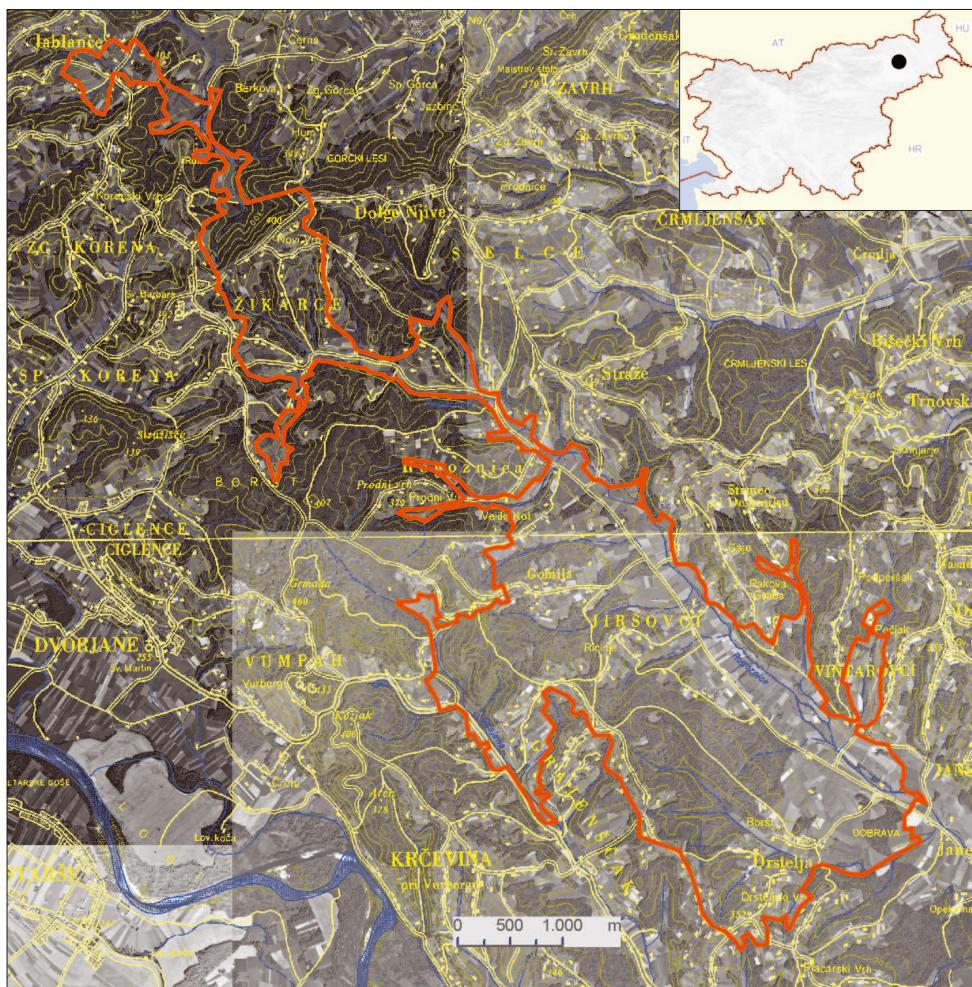
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Eriogaster catax</i>	–	–	do 2 %

54. OSREDNJE SLOVENSKE GORICE – jugozahodni del

1399 ha

280–410 m

CE

Slika 113. Strokovni predlog pSCI – osrednje Slovenske gorice – jugozahodni del

Figure 113. Expert proposal of pSCI – osrednje Slovenske gorice – jugozahodni del.

Geografski oris

Območje se razprostira v jugozahodnem delu osrednjih Slovenskih goric, približno 6 km vzhodno od Maribora in 5 km severno od Ptuja. Obsega porečje potoka Rogoznica in povirja Grajne in Jablanškega potoka (sl. 113). Kamninsko podlago tvorijo miocenski in pliocenski peski, peščeni laporji in prod ter aluvialne rečne naplavine (Žnidarčič & Mioč, 1988; Mioč & Žnidarčič, 1989). Značilnost območja je razgiban relief z nizkimi slemenimi in griči, med katerimi so povirne grape in doline potokov. Raztresena naselja so večinoma na obrobju dolin in ovršju gričev.

Ekološka oznaka

Na prisojnih pobočjih in slemenih prevladujejo vinogradi in polsuhi intenzivno gojeni travniki s prevladajočo visoko pahovko (*Arrhenatheretum elatius*), manjše površine poraščajo ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki, za katere sta značilni vrsti pokončni stoklasec (*Bromopsis erecta*) in navadna turška detelja (*Onobrychis viciifolia*). Bolj strma pobočja in ovršja, ki niso kmetijsko obdelana, poraščajo topoljubni listnatni gozdovi, v katerih prevladujejo bukev (*Fagus sylvatica*), graden (*Quercus petraea*) in pravi kostanj (*Castanea sativa*). Na vlažnih tleh v dolinah so predvsem higromezofilni intenzivno gojeni travniki s prevladajočo visoko pahovko (*Arrhenatheretum elatius*) in vlažnejši intenzivni travniki s travniškim lisičjim repom (*Alopecurus pratensis*) in plazečo zlatico (*Ranunculus repens*) ter manjši fragmenti ekstenzivno gospodarjenih vlažnih travnikov z rušnato masnico (*Deschampsia caespitosa*), na katerih je pogosta vrsta tudi zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*).

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 59) so ekstenzivno gospodarjeni ali zmerno gnojeni vlažni travniki in z vrstno pestro zeliščno vegetacijo zaraščeni gozdni robovi.

Naravovarstveni pomen območja

Jugozahodni del osrednjih Slovenskih goric je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za močvirskega cekinčka (*L. dispar*), strašnčinega in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) ter črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 59).

V predlaganem območju živi tudi močvirski ostrozob – *Carcharodus floccifera* (Zeller, 1847) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev).

Tabela 59. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **osrednje Slovenske gorice – jugozahodni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 59. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **osrednje Slovenske gorice – jugozahodni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	2–15 %
<i>Maculinea teleius*</i>	–	+	2–15 %
<i>Maculinea nausithous*</i>	–	+	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

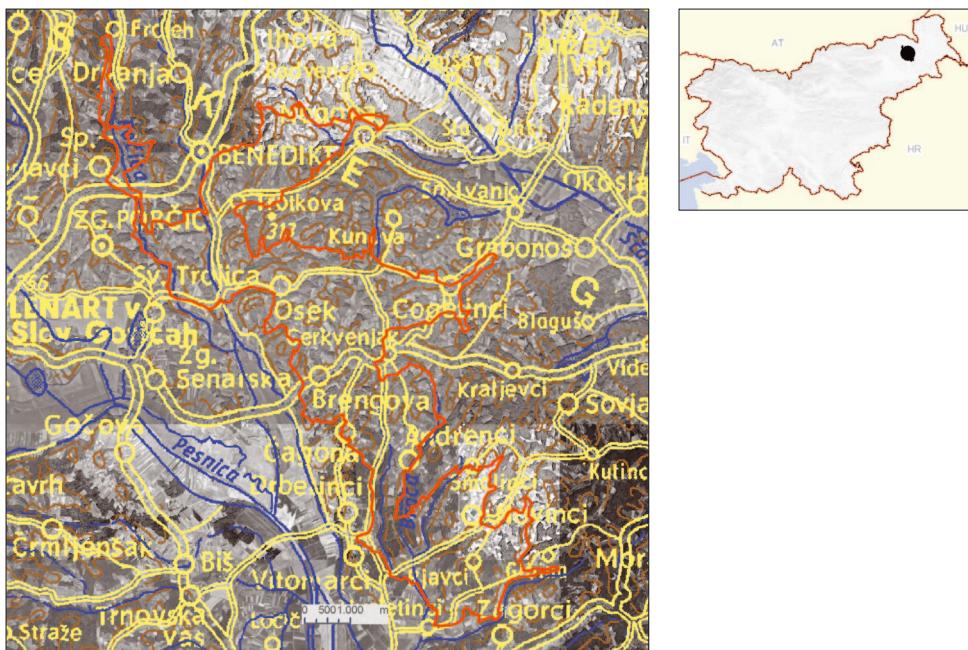
* V osrednjih Slovenskih goricah živijo največje populacije vrste v severovzhodni Sloveniji.

55. OSREDNJE SLOVENSKE GORICE – vzhodni del

3115 ha

220–320 m

CE

Slika 114. Strokovni predlog pSCI – osrednje Slovenske gorice – vzhodni del

Figure 114. Expert proposal of pSCI – osrednje Slovenske gorice – vzhodni del.

Geografski oris

Območje se razprostira v vzhodnem delu osrednjih Slovenskih goric, vzhodno od naselja Lenart v Slovenskih goricah (sl. 114). Obsega več vzhodnih pritokov reke Pesnice, med katerimi so največji Ročica, Mala Brnca, Andreški, Župetinski, Smolinski in Cogetinski potok. Kamniško podlago tvorijo miocenski peščeni laporji, gline in peski ter aluvialne rečne naplavine (Žnidarčič & Mioč, 1988; Mioč & Žnidarčič, 1989). Značilnost območja je razgiban relief z nizkimi slemenimi in griči, med katerimi so povirne grape in doline potokov. Raztresena naselja so večinoma na obroblju dolin in ovršju gričev.

Ekološka oznaka

Na prisojnih pobočjih in slemenih prevladujejo vinogradi in polsuhi intenzivno gojeni travniki s prevladujočo visoko pahovko (*Arrhenatheretum elatius*), manjše površine poraščajo ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki, za katere sta značilni vrsti pokončni stoklasec (*Bromopsis erecta*) in navadna turška detelja (*Onobrychis viciifolia*). Bolj strma pobočja in ovršja, ki niso kmetijsko obdelana, poraščajo topololjubni listnatni gozdovi, v katerih prevladujejo bukev (*Fagus sylvatica*), graden (*Quercus petraea*) in pravi kostanj (*Castanea sativa*). Na vlažnih tleh v dolinah so predvsem higromezofilni intenzivno gojeni travniki s prevladujočo visoko pahovko (*Arrhenatheretum elatius*) in vlažnejši intenzivni travniki s travniškim lisičjim repom (*Alopecurus pratensis*) in plazečo zlatico (*Ranunculus repens*) ter fragmenti ekstenzivno gospodarjenih vlažnih travnikov z rušnato masnico (*Deschampsia*

caespitosa), na katerih je pogosta vrsta tudi zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*), in majhne površine močvirnih travnikov, ki se zaraščajo z visokimi steblikami.

Najpomembnejši habitatni obravnavanih vrst (tab. 60) so ekstenzivno gospodarjeni ali zmerno gnojeni vlazni travniki, z visokim steblikovjem zaraščajoči se močvirni travniki in z vrstno pestro zeliščno vegetacijo zaraščeni gozdni robovi.

Naravovarstveni pomen območja

Vzhodni del osrednjih Slovenskih goric je kot strokovni predlog območja, ki je pomemben za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za močvirskega ce-kinčka (*L. dispar*), strašničinega in temnega mrvavljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) ter črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 60).

V predlaganem območju živita tudi gozdni postavnež – *Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih) in črni apolon – *Parnassius mnemosyne* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

Tabela 60. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **osrednje Slovenske gorice – vzhodni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomemben za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 60. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **osrednje Slovenske gorice – vzhodni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	2–15 %
<i>Maculinea teleius</i> *	–	+	2–15 %
<i>Maculinea nausithous</i> *	–	+	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

* V osrednjih Slovenskih goricah živijo največje populacije vrste v severovzhodni Sloveniji.

56. OSTROŽNO

12 ha

240 m

CE

Slika 115. Strokovni predlog pSCI – Ostrožno**Figure 115.** Expert proposal of pSCI – Ostrožno.**Geografski oris**

Območje se razprostira na severnem robu Celjske kotline, med stanovanjskimi soseskami Ostrožno, Lava in Nova vas, ob spodnjem toku potoka Koprivnica (sl. 115). Kamninska podlaga so aluvialne, pretežno glineno-peščene rečne naplavine (Buser, 1977, 1979).

Ekološka oznaka

Večino območja poraščajo ekstenzivno gospodarjeni oligotrofni in mezotrofni, zmerno gnojeni vlažni in močvirni travniki, na katerih je pogosta združljiva strašnica (*Sanguisorba officinalis*); preostale površine so intenzivno gojeni travniki in grmišča.

Najpomembnejši habitatni obravnavanih vrst (tab. 61) so ekstenzivni vlažni in močvirni travniki.

Naravovarstveni pomen območja

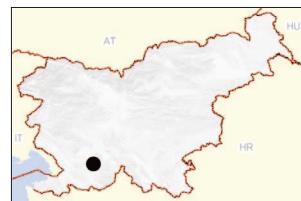
Ostrožno je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeno za strašnicihina in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) (tab. 61).

Tabela 61. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Ostrožno** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 61. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Ostrožno** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Maculinea teleius</i>	–	–	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i> *	–	+	do 2 %

* Populacije živijo na zahodnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji.

57. PIVKA**4589 ha****535–880 m****AL, CE****Slika 116.** Strokovni predlog pSCI – Pivka**Figure 116.** Expert proposal of pSCI – Pivka.**Geografski oris**

Območje se razprostira v zgornjem delu Pivške kotline, 40 km jugozahodno od Ljubljane in 5 km južno od Postojne. Obsega poplavno območje reke Pivke vzhodno od ceste Prestranek–Pivka, med vasema Petelinje na severu in Bač na jugu, ter jugozahodna pobočja pogorja Javorniki (sl. 116). V območju so presihajoča kraška jezera: Petelinjsko, Palško, Veliko in Malo Drskovško, Zagorsko, Bačko in Kalško. To je kraški svet na krednih apnencih in dolomitih (Pleničar, 1967, 1970a; Šikić et al., 1972; Šikić & Pleničar, 1975; Požeš, 1998). Na valovitem dnu doline so s kvartarnimi rečnimi nanosi prekrite ravnice (Pleničar, 1967, 1970a; Šikić et al., 1972; Šikić & Pleničar, 1975), na vzhodnemu robu območja pa se površje v stopnjah dviga na zakrasela pobočja Javornikov, v katera so vrezane danes suhe, nekdaj doline pritokov pliocenske Pivke (Klemenčič, 1959). Največji taki dolini sta Vlačno na severovzhodu in Bački doli na jugovzhodu območja. Gručasti vasici Palčje in Slovenska vas sta edini naselji v območju.

Ekološka oznaka

Območje je pokrajina, ki ima podobo tipične kraške gmajne. Na degradiranih tleh, ki so posledica zelo intenzivnega sekanja gozdov v preteklosti, nazadnje v prvi polovici 19. stoletja zaradi potreb po lesu za topljenje stekla v steklarnah na Javornikih (Klemenčič, 1959), in intenzivne paše, prevladujejo ekstenzivno gospodarjeni in opuščeni suhi in polsuhi travniki

ter skaloviti kraški pašniki iz reda submediteransko-ilirskih suhih travnišč (Kaligarič, 1997). Grmišča, v katerih prevladujejo črni trn (*Prunus spinosa*), glog (*Crataegus spp.*), rešeljika (*Prunus mahaleb*), šipek (*Rosa spp.*), navadna kalina (*Ligustrum vulgare*) in navadni brin (*Juniperus communis*), v obliki ozkih pasov (mejic) ali raztresenih otočkov poraščajo kraška travnišča. Zaradi pomanjkanja orne zemlje so njive večinoma na dnu večjih uval in vrtač. V topoljubnih gozdovih so najpogosteje vrste črni gaber (*Ostrya carpinifolia*), puhati hrast (*Quercus pubescens*), cer (*Quercus cerris*), navadni mokovec (*Sorbus aria*) in maklen (*Acer campestre*); v njih marsikje raste tudi črni bor (*Pinus nigra*), ki se spontano širi iz površin, kjer so ga pred dobrim stoletjem umetno nasadili. Posebnost območja so presihajoča kraška jezera, katerih dno poraščajo vlažni travniki z rušnato masnico (*Deschampsia caespitosa*) in velikim trpotcem (*Plantago altissima*) ter travniki s trstikasto stožko (*Molinia caerulea* subsp. *arundinacea*) in ilirskim mečkom (*Gladiolus illyricus*) (Seliškar, 1990). V Sloveniji zelo redka rastlina, celolistni srobot (*Clematis integrifolia*), ima na presihajočih pivških jezerih severozahodno mejo areala (Jalas & Suominen, 1989).

Najpomembnejši habitatni obravnavanih vrst (tab. 62) so ekstenzivno gospodarjeni suhi kraški travniki in pašniki, opuščena suha travnišča v zgodnjih stadijih zaraščanja ter topoljubna grmišča in gozdni robovi na jasah in ob poteh.

Naravovarstveni pomen območja

Pivka je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za travniškega postavnoveža (*E. aurinia*), hromega volnoretca (*E. catarax*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 62).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste dnevnih metuljev: močvirski cekinček – *Lycaena dispar* Haworth, 1803 (Petelinjsko jezero) (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih), strašničin modrin – *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779) (Zagorsko jezero) (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih) in Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

Tabela 62. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Pivka** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 62. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Pivka** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Euphydryas aurinia*</i>	–	–	2–15 %
<i>Eriogaster catarax</i>	–	–	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

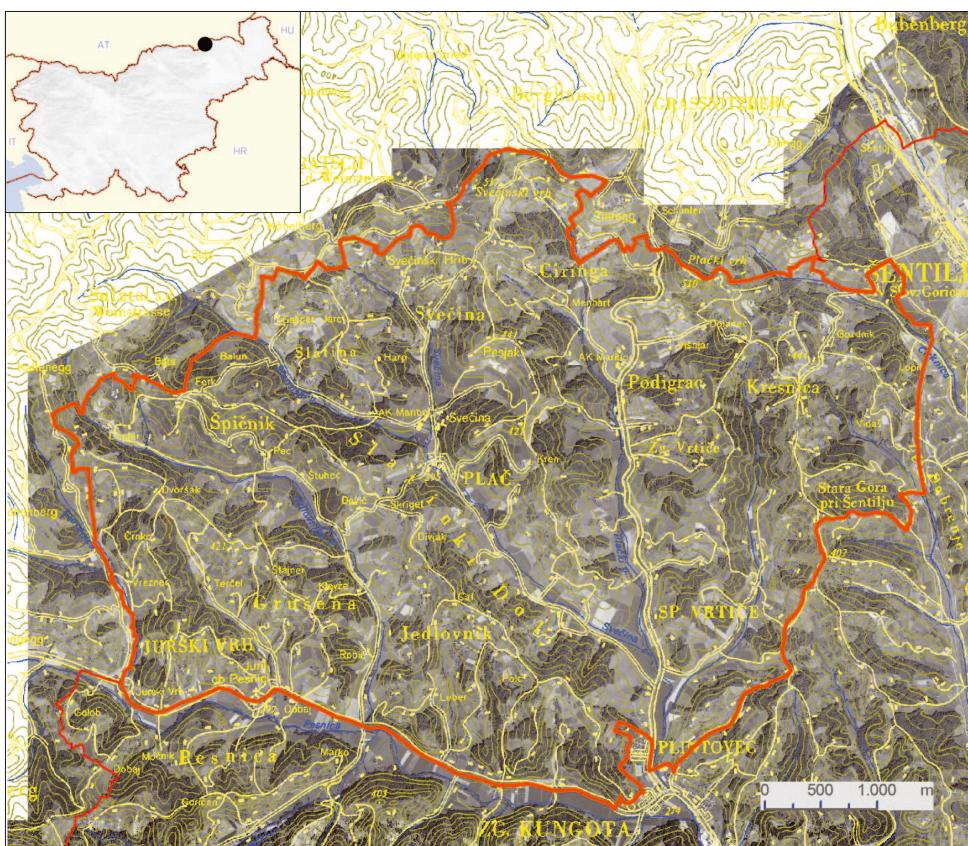
* Na suhih kraških travniščih na Pivškem ter v območjih Kras in Suha krajina živijo največje kseroterofilne populacije vrste v Sloveniji.

58. PLAČ

2843 ha

270–517 m

CE

Slika 117. Strokovni predlog pSCI – Plač

Figure 117. Expert proposal of pSCI – Plač.

Geografski oris

Območje se razprostira na skrajnem severozahodnem obrobju Slovenskih goric, severno od reke Pesnice, med naseljema Jurski Vrh na zahodu in Šentilj v Slovenskih goricah na vzhodu (sl. 117). Kamninsko podlago tvorijo miocenski peščeni laporji, peščenjaki in peski, le med Plačkim vrhom in naseljem Kresnica je litotamnijski apnenec (Žnidarčič & Mioč, 1988; Mioč & Žnidarčič, 1989). Značilnost območja je razgiban relief s slemenimi in griči, med katerimi so doline potokov Svečina ter Plački in Jedlovnički potok. Raztresena naselja so večinoma na obrobju dolin in ovršju gričev.

Ekološka oznaka

Na prisojnih pobočjih in slemenih prevladujejo vinogradi in polsuhi intenzivno gojeni travniki s prevladajočo visoko pahovko (*Arrhenatheretum elatius*), manjše površine poraščajo ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki s prevladajočo vrsto pokončni stoklasec (*Bromopsis erecta*). Bolj strma pobočja in ovršja, ki niso kmetijsko obdelana, poraščajo to-

ploljubni listnati gozdovi, v katerih prevladujejo bukev (*Fagus sylvatica*), graden (*Quercus petraea*) in pravi kostanj (*Castanea sativa*). Toploljubna grmišča, v katerih prevladujeta črni trn (*Prunus spinosa*) in glog (*Crataegus sp.*), so na gozdnih robovih, opuščenih suhih travniških in ob poteh. Na vlažnih tleh v dolinah so predvsem higromezofilni intenzivno gojeni travniki z visoko pahovko in vlažnejši intenzivni travniki s travniškim lisičjim repom (*Alopecurus pratensis*) in plazečo zlatico (*Ranunculus repens*). V gozdnatih ravninskih delih manjših stranskih dolin so ponekod sestoji velikega jesena (*Fraxinus excelsior*), črne jelše (*Alnus glutinosa*) in vrb (*Salix spp.*).

Najpomembnejši habitatni obravnavanih vrst (tab. 63) so toploljubna grmišča s črnim trnom in glogom ter z vrstno pestro zeliščno vegetacijo zaraščeni toploljubni gozdnii robovi ob ekstenzivno gospodarjenih travniških površinah.

Naravovarstveni pomen območja

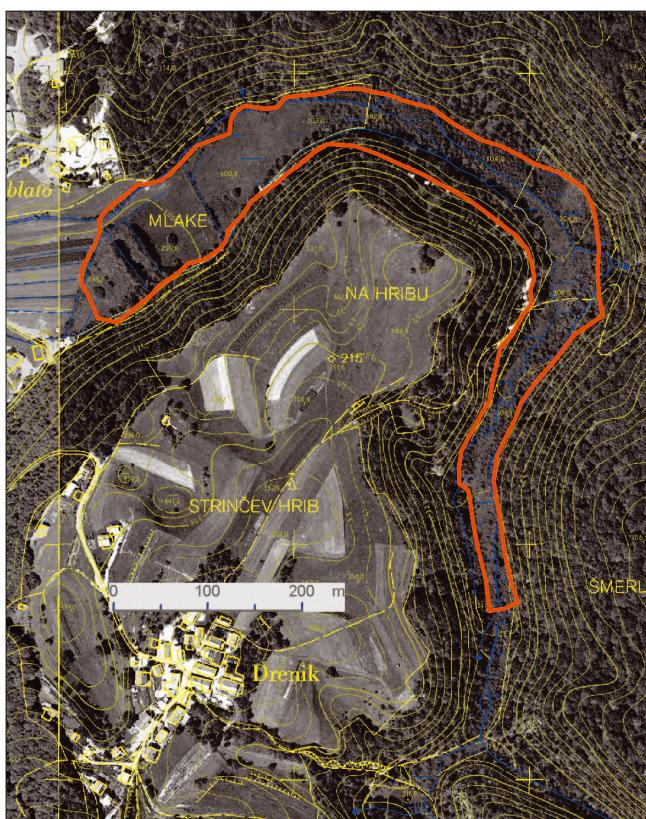
Plač je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za hromega volnoritca (*E. catarax*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 63).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste dnevnih metuljev: močvirski cekinček – *Lycaena dispar* Haworth, 1803, strašničin mravljiščar – *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779), gozdnii postavnež – *Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758) (vse tri vrste so navedene v Prilogah II in IV Direktive o habitatih) in petelinček – *Zerynthia polyxena* (Denis & Schiffermüller, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

Tabela 63. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Plač** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 63. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Plač** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Eriogaster catarax</i>	–	–	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

59. PODBLATO**6 ha****298–315 m****CE****Slika 118.** Strokovni predlog pSCI – Podblato**Figure 118.** Expert proposal of pSCI – Podblato.**Geografski oris**

Območje se razprostira na jugovzhodnem obrobju Ljubljanskega barja, 7 km jugovzuhodno od Ljubljane in 1 km vzhodno od vasi Pijava Gorica. Obsega v obliki črke U zavito približno 1 km dolgo povirno dolino potoka Strajanov breg (sl. 118), ki jo s severne, vzhodne in južne strani obdajajo visoka in strma gozdna pobočja na kraškem svetu iz triasnih dolomitov in apnencev (Buser, 1968b, 1974). V območju ni naselij.

Ekološka oznaka

V spodnjem delu doline so močvirni travniki z modro stožko (*Molinia caerulea*), na katerih so pogoste vrste še božja milost (*Gratiola officinalis*), navadna močvircica (*Epipactis palustris*), ozkolistni munec (*Eriophorum angustifolium*) in močvirska preslica (*Equisetum palustre*). Travnike kosijo enkrat na leto, večinoma julija, odvisno od namočenosti tal. Od tu proti zgornjemu delu doline je območje najprej zaraslo s črno jelšo (*Alnus glutinosa*), nato s trstičjem (*Phragmites australis*), ki preide v nizko barje s srhkim šašem (*Carex davalliana*). Na barjanskem delu raste redka in ogrožena kukavičnica, Loeselova grezovka (*Liparis*

loeselii). Zaradi opuščanja košnje se barje počasi zarašča z navadno krhliko (*Frangula alnus*) in črno jelšo (*Alnus glutinosa*), ki v zgornjem delu doline že tvorita grmovnate sestoje (Čelik & Vreš, neobjavljeno).

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 64) so ekstenzivno gospodarjeni močvirni travniki z modro stožko in nizko barje s srhkim šašem.

Naravovarstveni pomen območja

Podblato je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeno za travniškega postavnega (*E. aurinia*) in barjanskega okarčka (*C. oedippus*) (tab. 64).

V predlaganem območju živita še dve ogroženi vrsti dnevnih metuljev, močvirski cekinček – *Lycaena dispar* Haworth, 1803 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih) in Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

Tabela 64. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Podblato** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

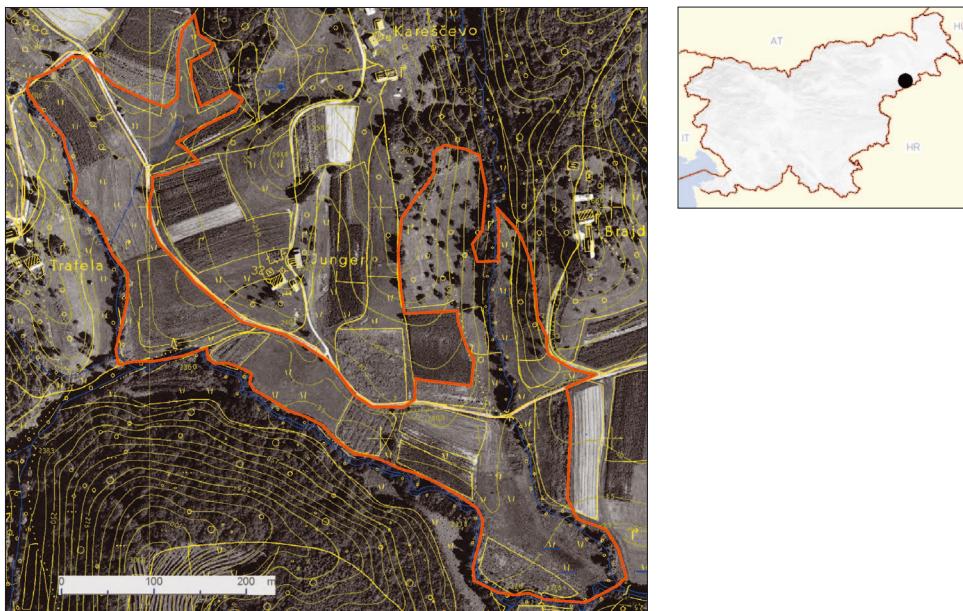
Table 64. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Podblato** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	–	do 2 %
<i>Coenonympha oedippus*</i>	–	+	do 2 %

* Najbolj jugovzhodna populacija vrste v Sloveniji; skupaj s populacijami v območjih Ljubljansko barje – jugovzhodni del, Gorenje Blato, Črna dolina, Skobčev mlin in Radensko polje–Bičje predstavlja edine močvirške populacije vrste v državi.

60. PODLEHNIK

11 ha	240–250 m	CE
--------------	------------------	-----------

Slika 119. Strokovni predlog pSCI – Podlehnik**Figure 119.** Expert proposal of pSCI – Podlehnik.**Geografski oris**

Območje se razprostira v osrednjih Halozah, 2 km vzhodno od naselja Podlehnik. Obsega travnike v zgornjem delu doline potoka Črna, pod kmetijo Junger (sl. 119). Kamninsko podlago tvorijo miocenski peščeni laporji in peščenjaki (Aničić & Juriša, 1984, 1985). Večji del območja je hidromelioriran, vendar so izsuševalni jarki zelo plitvi.

Ekološka oznaka

V severozahodnem in osrednjem delu območja je deloma ekstenzivno, deloma intenzivno gospodarjen vlažni travnik. V severozahodnem delu ga redno kosijo, na njem je gostota zdravilnih strašnic (*Sanguisorba officinalis*) zelo velika. V osrednjem delu, kjer je naklon tal večji, je travnik manj mokroten, zdravilne strašnice pa rastejo le posamič; na delu travnika tudi pasejo. Na jugovzhodu območja so manjše travniške površine razmejene s pasovi črnih jelš (*Alnus glutinosa*) in grmovja. Na večini travnikov so košnjo opustili, zato jih poraščajo mladice črnih jelš in vegetacija visokih steblik, v kateri rastejo visoke rastline zdravilnih strašnic.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 65) so ekstenzivni in zaraščajoči se vlažni travniki.

Naravovarstveni pomen območja

Podlehnik je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za strašničinega in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) (tab. 65).

Tabela 65. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Podlehnik** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 65. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Podlehnik** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

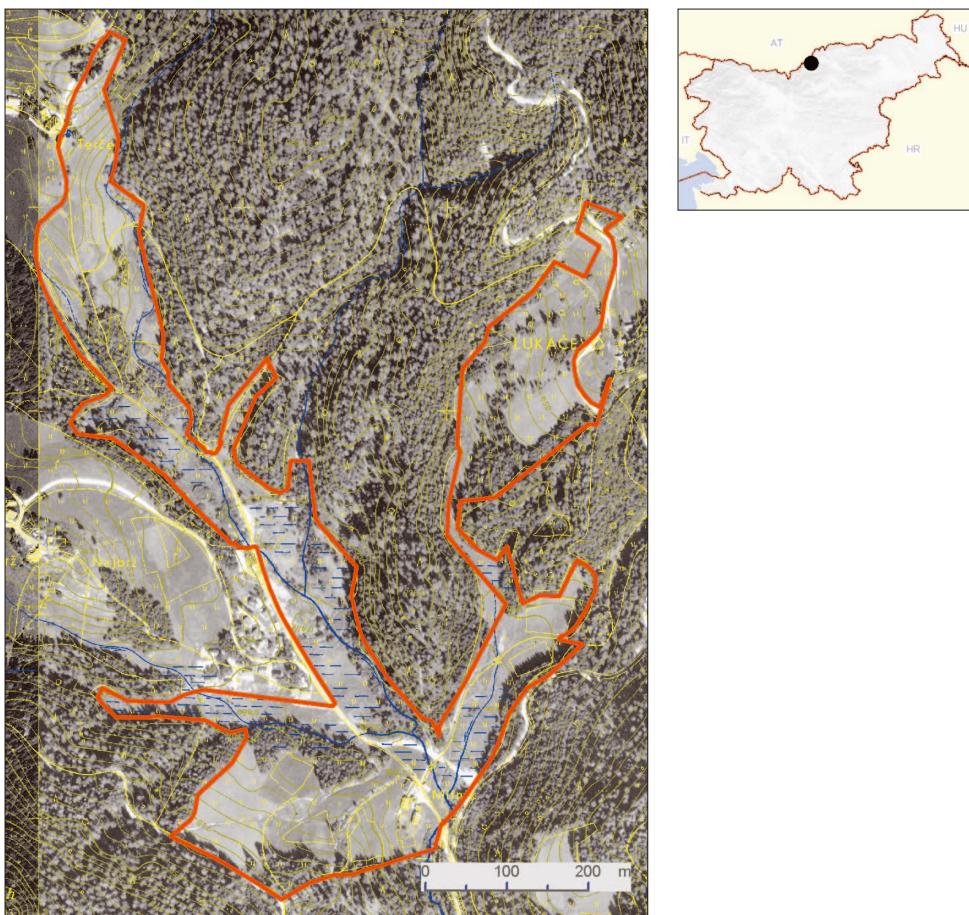
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i>	–	+	do 2 %

61. PODPECA

21 ha

900–950 m

AL

Slika 120. Strokovni predlog pSCI – Podpeca

Figure 120. Expert proposal of pSCI – Podpeca.

Geografski oris

Območje se razprostira 3 km severozahodno od mesta Črna na Koroškem pri rudarskem zaselku Podpeca. Obsega povirni del Helenskega potoka nad kmetijo Mitnik (sl. 120), ki ga sestavlja dva kraka. V spodnjem delu vzhodnega kraka so konec osemdesetih let prejšnjega stoletja izkopali več zelo globokih in širokih izsuševalnih jarkov. V osrednjem delu zahodnega kraka so postavili turistični objekt, katerega spremljajoča infrastruktura in druge dejavnosti (konjereja) so v celoti uničili prejšnja povirna barja. Kamninska podlaga si triasni apnenci in dolomiti (Mioč et al., 1981; Mioč, 1983).

Ekološka oznaka

V začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja so bila v območju obsežna povirna in nizka barja, gosto porasla z muncem (*Eriophorum* sp.) in navadno močvirnico (*Epipactis*

palustris). Po hidromelioracijskih in urbanizacijskih posegih se je prvotna vegetacija ohranila v manjših fragmentih, hidromeliorirane površine pa se zaradi opuščanja košnje zaraščajo s šašjem.

Najpomembnejši habitati obravnavane vrste (tab. 66) so fragmenti povirnih barij in ekstenzivno gospodarjeni vlažni travniki.

Naravovarstveni pomen območja

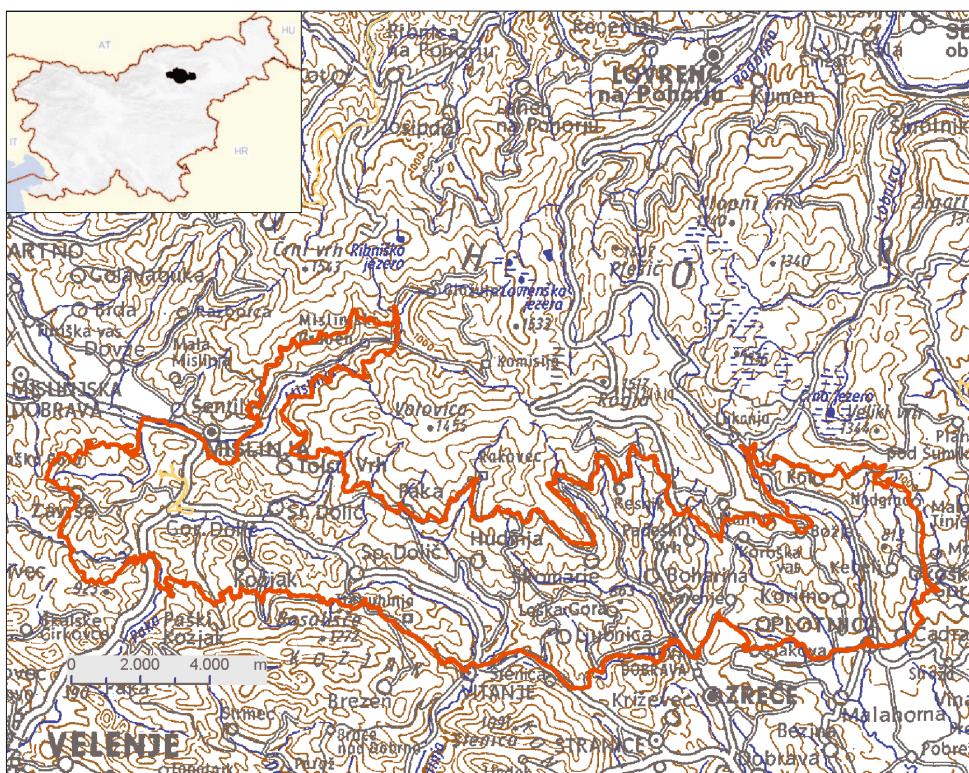
Podpeca je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za travniškega postavneža (*E. aurinia*) (tab. 66).

V predlaganem območju je bil leta 1992 opažen eden od zadnjih predstavnikov populacije munčevega okarčka – *Coenonympha tullia* (Müller, 1764). Zaradi majhnosti in izoliranosti populacije je bil osebek morfološko močno deformiran (posledica inbridinge?). Domnevamo, da je vrsta na ozemlju Slovenije izumrla.

Tabela 66. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Podpeca** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 66. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Podpeca** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	+	do 2 %

62. POHORJE – južni del**11178 ha 375–1110 m AL, CE**

Slika 121. Strokovni predlog pSCI – Pohorje – južni del

Figure 121. Expert proposal of pSCI – Pohorje – južni del.

Geografski oris

Območje se razprostira na južnem obrobju Pohorja med naseljema Mislinjo in Oplotnico, na severnih pobočjih Paškega Kozjaka in vzhodnih obronkih Graške gore (sl. 121). Obsega zgornje dele dolin rek Mislinja, Paka, Dravinja in Oplotnica ter njihove pritoke. Kamninsko podlago pohorskega masiva tvorijo paleozojske metamorfne kamnine, pobočja Paškega Kozjaka in Graške gore pa triasni dolomiti ter miocenski peščeni laporji in peščenjaki (Mioč & Žnidarčič, 1976; Mioč, 1978). Relief je zelo razgiban, zanj so značilne ozke doline in strma pobočja. Na večjih uravnavaх so strnjena naselja, osamljene kmetije so večinoma na slemenih in južnih pobočjih.

Ekološka oznaka

Večino območja poraščajo iglasti in mešani gozdovi. Travniki na pobočjih so večinoma ekstenzivno gospodarjeni, mezofilni do suhi, v dolinah pa prevladujejo intenzivno gojeni travniki. V vlažnih dolinah in grapah potokov so na gozdnih robovih ponekod svetli sestoji velikega jesena (*Fraxinus excelsior*), obrežja pa poraščajo zastori črne jelše (*Alnus glutinosa*) in velikega jesena. Na manjših površinah so ohranjeni ostanki povirnih barij. Največje je pri Gornjem Doliču.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 67) so gozdni robovi in obvodni zastori v vlažnih dolinah.

Naravovarstveni pomen območja

Južni del Pohorja je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za gozdnega postavneža (*H. maturna*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 67).

V predlaganem območju živita še dve ogroženi vrsti dnevnih metuljev, močvirski cekinček – *Lycaena dispar* Haworth, 1803 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih) in travniški postavnež – *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih).

Do leta 2001 je povirje Movžanke poseljeval tudi munčev okarček – *Coenonympha tullia* (Müller, 1764), domnevno izumrla vrsta na ozemlju Slovenije.

Tabela 67. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Pohorje – južni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 67. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Pohorje – južni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

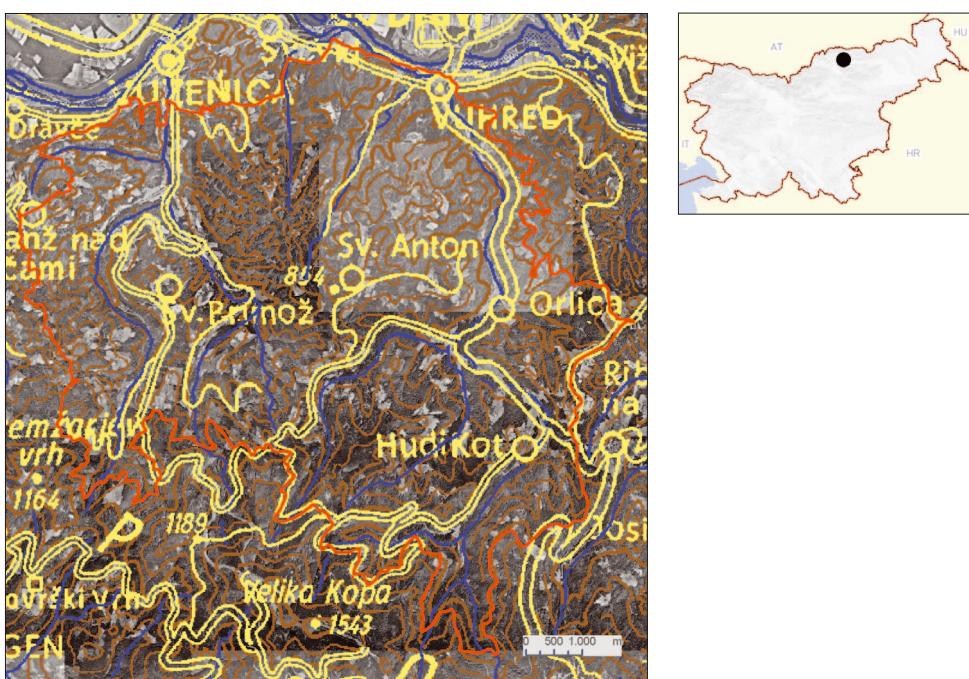
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Hypodryas maturna</i>	–	–	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	2–15 %

63. POHORJE – severni del

6712 ha

340–1100 m

AL, CE

Slika 122. Strokovni predlog pSCI – Pohorje – severni del

Figure 122. Expert proposal of pSCI – Pohorje – severni del.

Geografski oris

Območje se razprostira v zahodnem delu severnega Pohorja, južno od mesta Radlje ob Dravi. Obsega porečji Požarnice na zahodu in Vuhreščice na vzhodu ter manjša porečja med njima (sl. 122). Kamninska podlaga so paleozojske metamorfne kamnine ter miocenski peščeni laporji in peščenjaki (Mioč & Žnidarčič, 1976; Mioč, 1978). Značilnost območja so ozke vlažne doline in strma gozdnata pobočja. Na bolj položnih slemenih so samotne kmetije in obdelovalne površine. Večja naselja so le v spodnjih delih dolin na severnem robu območja.

Ekološka oznaka

V območju prevladujejo smrekovi nasadi, na strmejših pobočjih so tudi mešani gozdovi. V vlažnih, pretežno gozdnatih dolinah so manjše jase, ki jih porašča vrstno pestra robna in obrežna vegetacija visokih steblik, grmič in mladega drevja, med katerimi prevladujejo veliki jesen (*Fraxinus excelsior*), trepetlika (*Populus tremula*), črna jelša (*Alnus glutinosa*) in iva (*Salix caprea*). Večji, pretežno intenzivno gojeni travniki so na slemenih in v razširitvah dolin. Ponekod na južnih pobočjih so manjše površine ekstenzivno gospodarjenih suhih travnikov.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 68) so obrežna vegetacija in gozdni robovi v vlažnih dolinah.

Naravovarstveni pomen območja

Severni del Pohorja je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za gozdnega postavneža (*H. maturna*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 68).

V predlaganem območju živi tudi travniški postavnež – *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih).

Tabela 68. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Pohorje – severni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 68. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Pohorje – severni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Hypodryas maturna</i>	–	–	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

64. POHORJE – vzhodni del

8045 ha

271–1080 m

AL, CE

Slika 123. Strokovni predlog pSCI – Pohorje – vzhodni del

Figure 123. Expert proposal of pSCI – Pohorje – vzhodni del.

Geografski oris

Območje se razprostira v vzhodnem delu Pohorja med naseljema Smrečno na zahodu in Radizel na vzhodu (sl. 123). Obsega porečja Bistrice, Devine, Polskave, Framskega, Rančkega, Polanskega in Hočkega potoka. Kamninska podlaga so paleozojske metamorfne kamnine (Žnidarčič & Mioč, 1988; Mioč & Žnidarčič, 1989). Relief je zelo razgiban, zanj so značilne ozke doline in strma pobočja. Na večjih uravnavah so strnjena naselja in obdelovalne površine, osamljene kmetije so večinoma na slemenih in južnih pobočjih.

Ekološka oznaka

Večino območja poraščajo iglasti in mešani gozdovi. Na pobočjih so večinoma ekstenzivno gospodarjeni, mezofilni do suhi travniki. Intenzivno gojeni travniki so predvsem na slemenih in v razširtvah dolin. V vlažnih dolinah in grapah potokov so na gozdnih robovih ponekod svetli sestojni velikega jesena (*Fraxinus excelsior*), manjše jase porašča robna in obrežna vegetacija visokih steblik, obrežja pa pretežno zastori črne jelše (*Alnus glutinosa*) in velikega jesena. V spodnjih, širših ravninskih delih dolin na jugovzhodnem robu območja so ponekod vlažni travniki z zdravilno strašnico (*Sanguisorba officinalis*).

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 69) so ekstenzivno gospodarjena travšča in toploljubni gozdni robovi na prisojnih pobočjih, obrežna vegetacija in gozdni robovi v vlažnih dolinah.

Naravovarstveni pomen območja

Vzhodni del Pohorja je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za bakrenega senožetnika (*C. myrmidone*), gozdnega postavneža (*H. maturna*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 69).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste dnevnih metuljev: močvirski cekinček – *Lycaena dispar* Haworth, 1803 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih), strašičin mravljiščar – *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779) (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih), temni mravljiščar – *M. nausithous* (Bergsträsser, 1779) (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih) in travniški postavnež – *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) (vrst je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih).

Tabela 69. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Pohorje – vzhodni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 69. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Pohorje – vzhodni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Colias myrmidone</i> *	–	–	–
<i>Hypodryas maturna</i>	–	–	> 15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	2–15 %

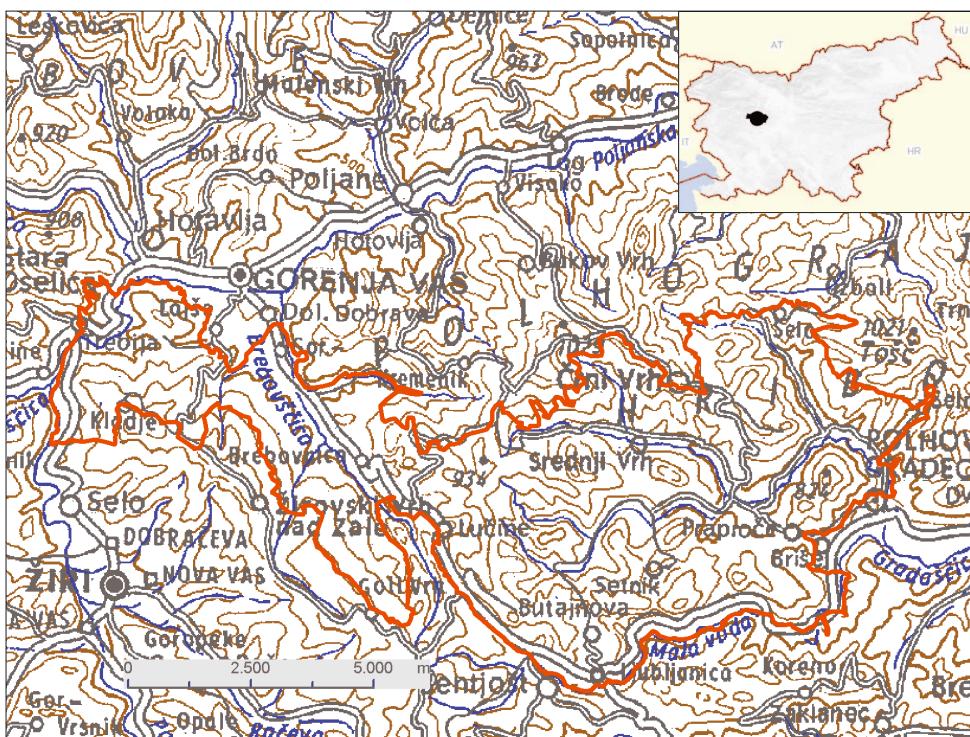
* V območju je bila vrsta nazadnje opažena v začetku osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Glede na to, da so v območju za vrsto primerni habitatati še ohranjeni in da najbližje recentne populacije živijo v Porabju na Madžarskem, obstaja možnost, da vrsta ponovno naseli območje Pohorja.

65. POLHOGRAJSKO HRIBOVJE

6885 ha

360–934 m

AL, CE

Slika 124. Strokovni predlog pSCI – Polhograjsko hribovje

Figure 124. Expert proposal of pSCI – Polhograjsko hribovje.

Geografski oris

Območje se razprostira na jugozahodnih obronkih Polhograjskega hribovja, od mesta Polhov Gradec na vzhodu do naselja Trebija na zahodu, 10 km severozahodno od Ljubljane (sl. 124). Obsega porečja potokov Mala in Velika Božna, Mala voda in Brebovščica ter zgornji tok Poljanščice med Fužinami in Hotavljam. Kamninsko podlago v osrednjem in zahodnem delu območja tvorijo triasni dolomiti in apnenci, v vzhodnem delu Črnega vrha, Smolnika in Setnika pa nepropustni karbonski in permski peščenjaki, skrilavci in konglomerati (Meze, 1986). Za območje je značilen zelo razgiban relief s tesnimi in globokimi dolinami in soteskami potokov, strmimi pobočji, ozkimi pobočnimi terasami in ploščatimi vršnimi slemenimi. Hribovska naselja ali osamljene kmetije ležijo večinoma na prisotnih pobočnih terasah in na ovršju grebenov. V dolinah so majhni zaselki le ob Mali vodi, Brebovščici in Poljanščici.

Ekološka oznaka

Dno toplih in vlažnih ozkih dolin in sotesk, kjer je prostora večinoma le za potok in cesto, poraščajo obvodni zastori, v katerih prevladujejo veliki jesen (*Fraxinus excelsior*), beli topol (*Populus alba*) in črna jelša (*Alnus glutinosa*) ter vrstno pestra obrežna vegetacija visokih steblik. Na pobočjih in ovršju grebenov se razprostirajo večinoma ekstenzivno

gospodarjeni srednjeevropski suhi in polsuhi travniki. Na velikih strminah, ki onemogočajo strojno košnjo, se travniki zaraščajo. V širših delih dolin Male vode, Brebovščice in Velike Božne so posamezne njive in intenzivno gojeni vlažni travniki z visoko pahovko (*Arrhenatherum elatius*). V povirnem delu Velike Božne, ob potoku Kolarica, je ohranjeno manjše močvirje, ki se zarašča z navadnim trstom (*Phragmites australis*) in črno jelšo. Med zelišči prevladujejo sivozeleno ločje (*Juncus inflexus*), gozdni sitec (*Scirpus sylvaticus*), močvirski osat (*Cirsium palustre*) in močvirsko preslica (*Equisetum palustre*). Gozdnata pobočja poraščajo listnati, pretežno bukovi gozdovi.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 70) so obvodni zastori in obrežna vegetacija visokih steblik, ekstenzivno gospodarjeni srednjeevropski suhi in polsuhi travniki, z vrstno pestro zeliščno in grmovno vegetacijo zarasli gozdni robovi ter gole, neporasle površine ob cestah in skalnatih brežin nad njimi.

Naravovarstveni pomen območja

Polhograjsko hribovje je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeno za travniškega postavneža (*E. aurinia*), gozdnega postavneža (*H. maturna*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 70).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste dnevnih metuljev: močvirski cekinček – *Lycaena dispar* Haworth, 1803 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih), črni apolon – *Parnassius mnemosyne* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), veliki mravljiščar – *Maculinea arion* (Linnaeus, 1758) (Withrington, 2003) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih) in Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih).

Tabela 70. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Polhograjsko hribovje** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Tabela 70. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Polhograjsko hribovje** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	–	2–15 %
<i>Hypodryas maturna*</i>	–	–	> 15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	2–15 %

* Populacije živijo na zahodnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji.

66. PREDDVOR**10 ha****460 m****CE****Slika 125.** Strokovni predlog pSCI – Preddvor**Figure 125.** Expert proposal of pSCI – Preddvor.**Geografski oris**

Območje se razprostira na severnem obrobju Ljubljanske kotline, približno 7 km severozahodno od Kranja. Obsega del ravnice, imenovane Blato, v srednjem delu pritoka potoka Bela (sl. 125), ki priteče s severa in ima izvir v zaledju vasi Preddvor. Kamninska podlaga so pleistocenski konglomeratni in prodni zasipi (Grad & Ferjanič, 1974, 1976). Območje je bilo deloma hidromeliorirano; izsuševalni jarki niso vzdrževani, temveč večinoma že zaraščeni z grmovno vegetacijo.

Ekološka oznaka

V območju je zadnji večji kompleks vlažnih travnikov na severnem obrobju Ljubljanske kotline. Večino travnikov redno kosijo, le nekateri najbolj zamočirjeni predeli se zaraščajo z navadnim trstom (*Phragmites australis*) in šaši (*Carex* spp.). Prevladujejo negnojeni, ekstenzivno gospodarjeni travniki, ki jih spomladi poraščajo številne majskie prstaste kukavice (*Dactylorhiza majalis*) in posamične sibirske perunike (*Iris sibirica*), v poletnih mesecih pa gosti sestojni navadne močvirnice (*Epipactis palustris*). Opuščeni izsuševalni jarki so zaraščeni s črno jelšo (*Alnus glutinosa*) in vrbami (*Salix* spp.).

Najpomembnejši habitati obravnavane vrste (tab. 71) so ekstenzivno gospodarjeni vlažni travniki in obrežna vegetacija ob opuščenih jarkih.

Naravovarstveni pomen območja

Preddvor je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za močvirskega cekinčka (*L. dispar*) (tab. 71).

V predlaganem območju živita še dve ogroženi vrsti dnevnih metuljev, močvirski os-trozob – *Carcharodus floccifera* (Zeller, 1847) in sviščev mravljiščar – *Maculinea alcon* (Denis & Schiffermüller, 1775), obe vrsti sta opredeljeni kot prizadeti v rdečem seznamu slovenskih metuljev.

Tabela 71. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Preddvor** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

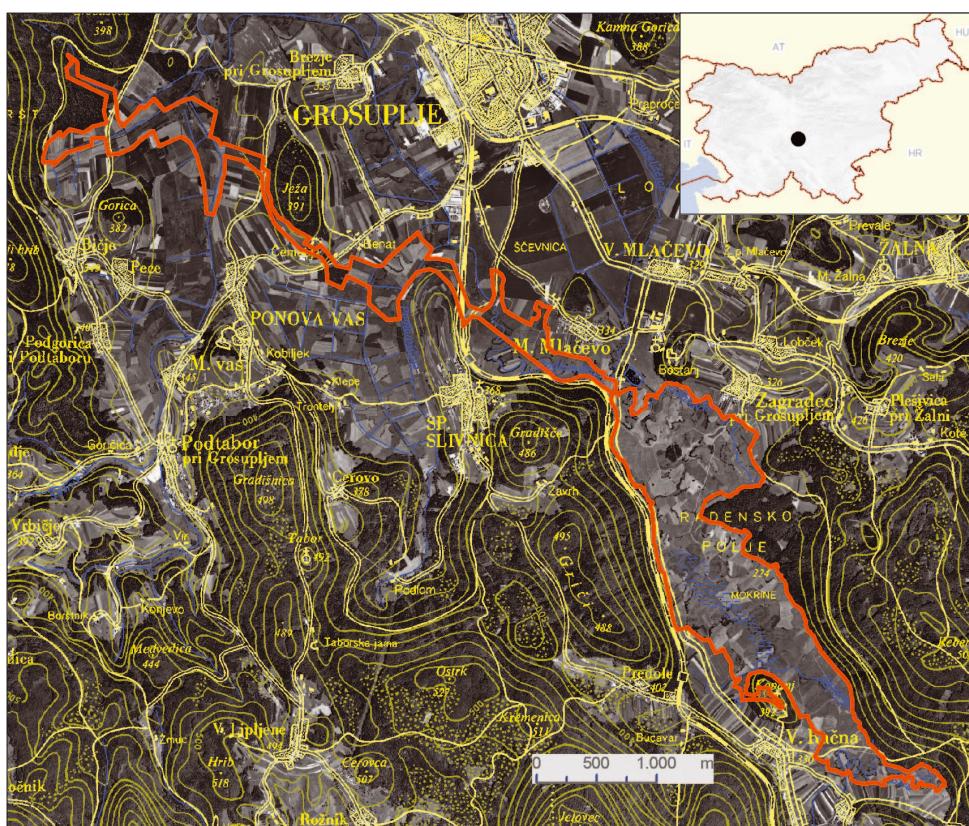
Table 71. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Preddvor** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i> *	–	+	do 2 %

* Populacije živijo na severozahodnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji, najbližja populacija je v okolici Kranja.

67. RADENSKO PODOLJE–BIČJE

376 ha | 320–392 m | CE

Slika 126. Strokovni predlog pSCI – Radensko polje–Bičje

Figure 126. Expert proposal of pSCI – Radensko polje–Bičje.

Geografski oris

Območje se razprostira v Grosupeljski kotlini. Obsega ravninske predele od Radenskega polja na jugovzhodu do Bičje na severozahodu (sl. 126). Vanj so vključeni zahodni povirni krak potoka Bičje, spodnji tok potoka Podlomščica v osrednjem delu območja ter ponikalnice Dobravka, Zelenka in Šica na Radenskem polju. Kamninsko podlago tvorijo pliocenske in pleistocenske gline ter aluvialni rečni nanosi (Buser, 1968b, 1974). Radensko polje je kraško polje. V njegovem južnem delu je hum Kopanj (389 m), ki je v Sloveniji edini primer take morfološke oblike na krasu. Osrednji del območja ob potoku Podlomščica je hidromelioriran. Večji del območja je občasno poplavljen (Meze et al., 1981). V območju ni naselij.

Ekološka oznaka

Najbolj obsežni ekstenzivno gospodarjeni vlažni in močvirni travniki so v severnem in osrednjem delu Radenskega polja ter v predelu severno od naselja Bičje. V osrednjem delu območja, severno od Ponove vasi, prevladujejo intenzivno gojeni travniki, manjše površine

poraščajo tudi ekstenzivno gospodarjeni vlažni travniki. Večino travnikov redno kosijo, opuščeni so predvsem manjši fragmenti nizkih barij, ki se zaraščajo. Grmovje v pasovih porašča obrežja potokov, robove izsuševalnih jarkov in poti ali pa se v manjših sestojih razšreno pojavlja po traviščih.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 72) so ekstenzivno gospodarjeni vlažni travniki in ostanki nizkih barij ter gozdni robovi na vzhodnem obrobju Radenskega polja in v povirni dolini Bičja.

Naravovarstveni pomen območja

Radensko polje do Bičja je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeno za močvirskega cekinčka (*L. dispar*), travniškega postavneža (*E. aurinia*), barjanskega okarčka (*C. oedippus*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 72).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste dnevnih metuljev: črni apolon – *Parnassius mnemosyne* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), močvirski ostrozob – *Carcharodus floccifera* (Zeller, 1847) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev) in sviščev mravljiščar – *Maculinea alcon* (Denis & Schiffermüller, 1775) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev).

Tabela 72. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Radensko polje–Bičje** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 72. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Radensko polje–Bičje** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Euphydryas aurinia*</i>	–	–	2–15 %
<i>Coenonympha oedippus**</i>	–	+	do 2 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

* Radensko polje–Bičje je poleg območij Bloke, Nanoščica in Rašica habitat največjih močvirskih populacij vrste v Sloveniji.

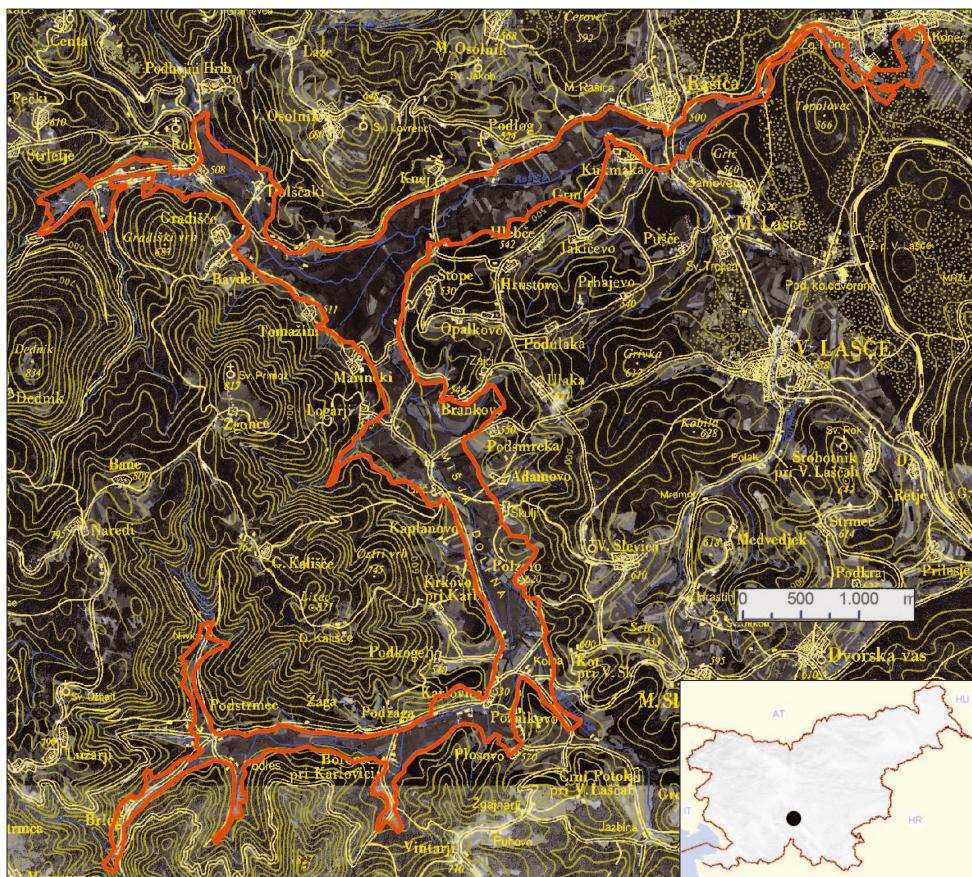
** Populacija je na vzhodnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji.

68. RAŠICA

599 ha

460–590 m

AL, CE

Slika 127. Strokovni predlog pSCI – Rašica

Figure 127. Expert proposal of pSCI – Rašica.

Geografski oris

Območje se razprostira v porečju potoka Rašica, približno 20 km južno od Ljubljane (sl. 127). Kamninsko podlago zahodnega dela porečja tvorijo triasni dolomiti, vzhodni del, od vasi Rašica, kjer se dolina sprva močno zoži in nato ponovno razširi v kraški dolini pri Ponikvah, pa sestavljajo jurški in kredni apnenci (Meze, 1983). Ime Rašica ima potok še po združitvi dveh obsežnih povirnih krakov, potoka Robarice z leve in potoka Veliki graben z desne, jugovzhodno od vasi Knej. V Veliki graben, ki teče po široki Mišji dolini, se zlivata dva večja potoka: Kozmanjka, ki priteče prečno na dolino Velikega grabna, in Črni potok, katerega dolina je premočrtno nadaljevanje Mišje doline. V omenjene potoke se s stranskih debri stekajo manjši povirni potočki, ki ob močnem deževju priderejo po globokih in strmih grapah ter povzročijo, da se voda iz plitkih strug dolinskih potokov, ki imajo majhne strmce, razlije po aluvialni ravnici. Kljub hidromelioracijskim posegom v Mišji dolini, v spodnjih delih dolin Kozmanjke, Črnega potoka, Robarice in Rašice pred 2. svetovno vojno in po

njej (Meze, 1983) so poplave še vedno najpomembnejša značilnost pokrajine v porečju Rašice. Naselja so na robu ravnice in na vršajih, ki nastajajo z odlaganjem proda povirnih stranskih potočkov ob prestopu v aluvialno ravnicu (Meze, 1983). Ceste so speljane večinoma po obrobju doline, le ponekod prečkajo poplavno ravnicu. Redke njive se razporejene večinoma izven poplavnega območja.

Ekološka oznaka

Najznačilnejša mokrišča se razprostirajo v dolini Rašice do vasi Rašica, v spodnjem delu Mišje doline, v dolini Robarice od Roba navzdol in ob pritoku Črni graben, na sotočju Robarice in Velikega grabna med Stopami, Marinčki in Kurjo vasjo, v spodnjem delu Črnega potoka in v dolini Kozmanjke med Žago in Podstrmcem. Poraščajo jih poplavni gozdovi, vlagoljubna grmišča, močvirja s šašjem in trstičjem, obrežno visoko steblikovje ter obsežni ekstenzivno gospodarjeni in opuščeni močvirni in vlažni travniki. Na vznožjih in spodnjih delih pobočij hribov, ki obdajajo dolino, se marsikje razprostirajo ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki, ki mejijo na višje ležeči gozd. V spodnjih delih nekaterih stranskih dolin (Črna voda, Kozarščica) so v ravnicih povirna in nizka barja, rahlo dvignjena obrobna položna pobočja pa ponekod poraščajo svetli, mladi sestoji predvsem velikega jesena (*Fraxinus excelsior*) in trepetlike (*Populus tremula*).

Najpomembnejši habitat obravnavanih vrst (tab. 73) so ekstenzivno gospodarjeni in zaraščajoči se močvirni in vlažni travniki, povirna in nizka barja, obvodni zastori in obrežno visoko steblikovje, gozdni robovi, zarasli z vrstno pestro zeliščno in grmovno vegetacijo, ter omrežje makadamskih cest in kolovoznih poti ter druge gole, predvsem skalnate površine.

Naravovarstveni pomen območja

Rašica je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za močvirskega cekinčka (*L. dispar*), travniškega postavneža (*E. aurinia*), gozdnega postavneža (*H. maturna*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 73).

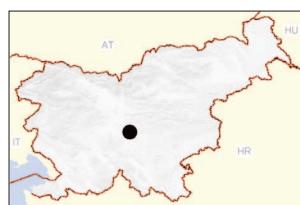
V predlaganem območju živi tudi sviščev mravljiščar – *Maculinea alcon* (Denis & Schiffermüller, 1775) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev).

Tabela 73. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Rašica** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 73. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Rašica** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Euphydryas aurinia</i> *	–	–	2–15 %
<i>Hypodryas maturna</i>	–	–	do 2 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

* Porečje potoka Rašica je poleg območij Bloke, Nanoščica in Radensko polje–Bičje habitat največjih močvirskeh populacij vrste v Sloveniji.

69. SKOBČEV MLIN**10 ha****160 m****CE****Slika 128.** Strokovni predlog pSCI – Skobčev mlin**Figure 128.** Expert proposal of pSCI – Skobčev mlin.**Geografski oris**

Območje se razprostira ob avtocesti Ljubljana–Zagreb, 2 km severovzhodno od naselja Grosuplje, od kmetije Zaver na severozahodu do Skobčevega mlina na jugovzhodu. Obsega vlažne in močvirne predele v zgornjem delu doline potoka Stari breg (sl. 128). Kamninska podlaga so aluvialni rečni nanosi (Buser, 1968b, 1974). Območje je bilo hidromeliorirano, vendar so izsuševalni jarki plitvi in večinoma zasuti. Območje je občasno poplavljeno (Meze et al., 1981).

Ekološka oznaka

Večino območja porašča ekstenzivno gospodarjen vlažni do močvirni travnik z modro stožko (*Molinia coerulea*). Na zahodnem robu travnika, južno od potoka, so ostanki nizkega barja, na katerem prevladujejo srhki šaš (*Carex davalliana*), munec (*Eriophorum* sp.) in navadni mrzličnik (*Menyanthes trifoliata*). V vzhodnem in severnem delu območja se močvirna travšča zaraščajo z visokimi šaši in drugim visokim steblikovjem.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 74) so ekstenzivno gospodarjene in opuščene površine v zgodnjih fazah zaraščanja ter fragmenti nizkega barja.

Naravovarstveni pomen območja

Skobčev mlin je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za močvirskega cekinčka (*L. dispar*) in barjanskega okarčka (*C. oedippus*) (tab. 74).

Tabela 74. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Skobčev mlin** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razлага okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

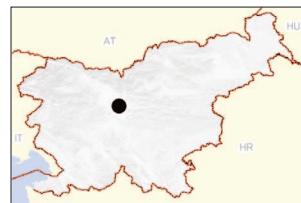
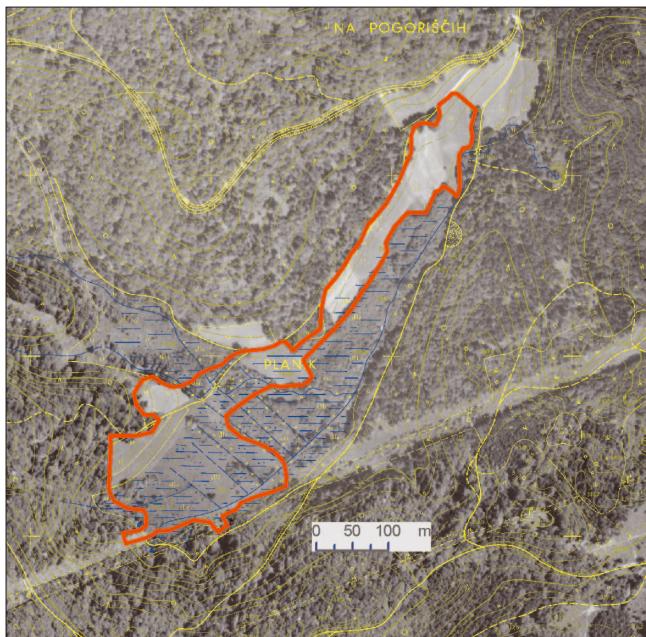
Table 74. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Skobčev mlin** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Coenonympha oedipus</i> *	–	+	do 2 %

* Najvzhodnejša populacija vrste v Sloveniji.

70. SPODNJE DOBENO

6 ha	310–315 m	CE
-------------	------------------	-----------

Slika 129. Strokovni predlog pSCI – Spodnje Dobeno

Figure 129. Expert proposal of pSCI – Spodnje Dobeno.

Geografski oris

Območje se razprostira na jugozahodnem obrobju Mengeškega polja, 5 km severno od Ljubljane in 1 km jugozahodno od vasi Loka pri Mengšu, pod zaselkom Spodnje Dobeno (sl. 129). Obsega povirje majhnega potoka, ki izvira na jugozahodnem delu približno 900 metrov dolge doline in ponikne na njenem severovzhodnem delu. Kamninska podlaga so kvartarni glinasti prod in peščene gline (Premru, 1982, 1983). Na južni strani doline je speljan električni daljnovid.

Ekološka oznaka

Prevladujejo vlažni travniki z modro stožko (*Molinia caerulea*) in nizko barje s srhkim šašem (*Carex davalliana*) (Seliškar, 2004). Zaradi opuščanja košnje se mokrotna travnišča postopoma zaraščajo z navadno krhliko (*Frangula alnus*) in črno jelšo (*Alnus glutinosa*), ki že tvori homogen sestoj na vzhodnem delu doline.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 75) so ekstenzivno gospodarjeni in zaraščajoči se vlažni travniki z modro stožko, nizko barje in gozdni robovi na obrobju območja.

Naravovarstveni pomen območja

Spodnje Dobeno je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeno za travniškega postavneža (*E. aurinia*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 75).

V predlaganem območju živi tudi močvirski cekinček – *Lycaena dispar* Haworth, 1803 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih).

Tabela 75. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Spodnje Dobeno** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 75. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Spodnje Dobeno** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	+	do 2 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

71. SPODNJE RADVANJE

14 ha

278–300 m

CE

Slika 130. Strokovni predlog pSCI – Spodnje Radvanje

Figure 130. Expert proposal of pSCI – Spodnje Radvanje.

Geografski oris

Območje se razprostira na južnem obrobju Maribora, pri naselju Spodnje Radvanje. Obsega travniške površine med severnim vznožjem Pohorja in Radvanjskim potokom (sl. 130). Kamninska podlaga so kvartarne peščene gline (Žnidarčič & Mioč, 1988; Mioč & Žnidarčič, 1989). Večji del območja je bil hidromelioriran.

Ekološka oznaka

Prevladujejo ekstenzivno gospodarjeni vlažni travniki, na katerih je pogosta zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*). Večino travnikov redno kosijo, z visokimi steblikami in grmovjem delno zaraščeni so le predeli na južnem in zahodnem robu območja.

Najpomembnejši habitat obravnavanih vrst (tab. 76) so ekstenzivni in opuščeni vlažni travniki z zdravilno strašnico.

Naravovarstveni pomen območja

Spodnje Radvanje je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeno za močvirskega cekinčka (*L. dispar*) ter strašničinega in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) (tab. 76).

Tabela 76. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Spodnje Radvanje** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 76. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Spodnje Radvanje** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	do 2 %
<i>Maculinea nausithous</i> *	–	+	do 2 %

* Populacije živijo na severozahodnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji.

72. SUHA KRAJINA

12612 ha

224–695 m

CE

Slika 131. Strokovni predlog pSCI – Suha krajina

Figure 131. Expert proposal of pSCI – Suha krajina.

Geografski oris

Območje se razprostira v osrednjem delu Suhe krajine, 30 km jugovzhodno od Ljubljane in 15 km zahodno od Novega mesta (sl. 131). To je ena izmed najbolj kraških pokrajin v Sloveniji, saj karbonatne kamnine pokrivajo več kot 90 % ozemlja (Gabrovec, 1998). Kamninsko podlago južnega dela območja tvorijo kredni in jurski apnenci, v dolini Krke in predelu severno od nje pa prevladujejo triasni dolomiti (Buser, 1968b, 1974; Gabrovec, 1998). Površje je razčlenjeno v niz kraških hrbtov, ki potekajo v dinarski smeri SZ–JV in vmesnih večjih dolov, v dnu katerih je večina manjših, gručastih naselij. Pokrajina je redko poseljena, le na terasah ob Krki je gostota naselij večja.

Ekološka oznaka

Območje je pretežno gozdnata pokrajina. Gozd porašča visoke in strme kraške hrbte, v dolih in na položnih pobočjih manjših vzpetin prevladujejo ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki ter opuščeni in zaraščajoči se pašniki. Gozdovi so večinoma gabrovi in bukovi. Ponekod na prisojnih pobočjih so, verjetno sekundarni, topoljubni svetli hrastovo-gabrovi

gozdovi, v katerih so najpogosteje vrste graden (*Quercus petraea*), cer (*Quercus cerris*), navadni gaber (*Carpinus betulus*), mali jesen (*Fraxinus ornus*), maklen (*Acer campestre*) in brek (*Sorbus torminalis*).

Najpomembnejši habitatni obravnavanih vrst (tab. 77) so ekstenzivno gospodarjeni in opuščeni suhi travniki in pašniki v zgodnjih stadijih zaraščanja ter toploljubni gozdni robovi.

Naravovarstveni pomen območja

Suha krajina je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za velikega frfotavčka (*L. morsei*), travniškega postavneža (*E. aurinia*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 77).

V predlaganem območju živi tudi gozdni postavnež – *Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih).

Tabela 77. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Suha krajina** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 77. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Suha krajina** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Leptidea morsei</i> *	Z	?	2–15 %
<i>Euphydryas aurinia</i> **	–	–	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

* V območju smo vrsto prvič našli leta 2004. Glede na to, da vsi za vrsto primerni habitatni v območju niso raziskani, stanja populacij ne moremo ovrednotiti.

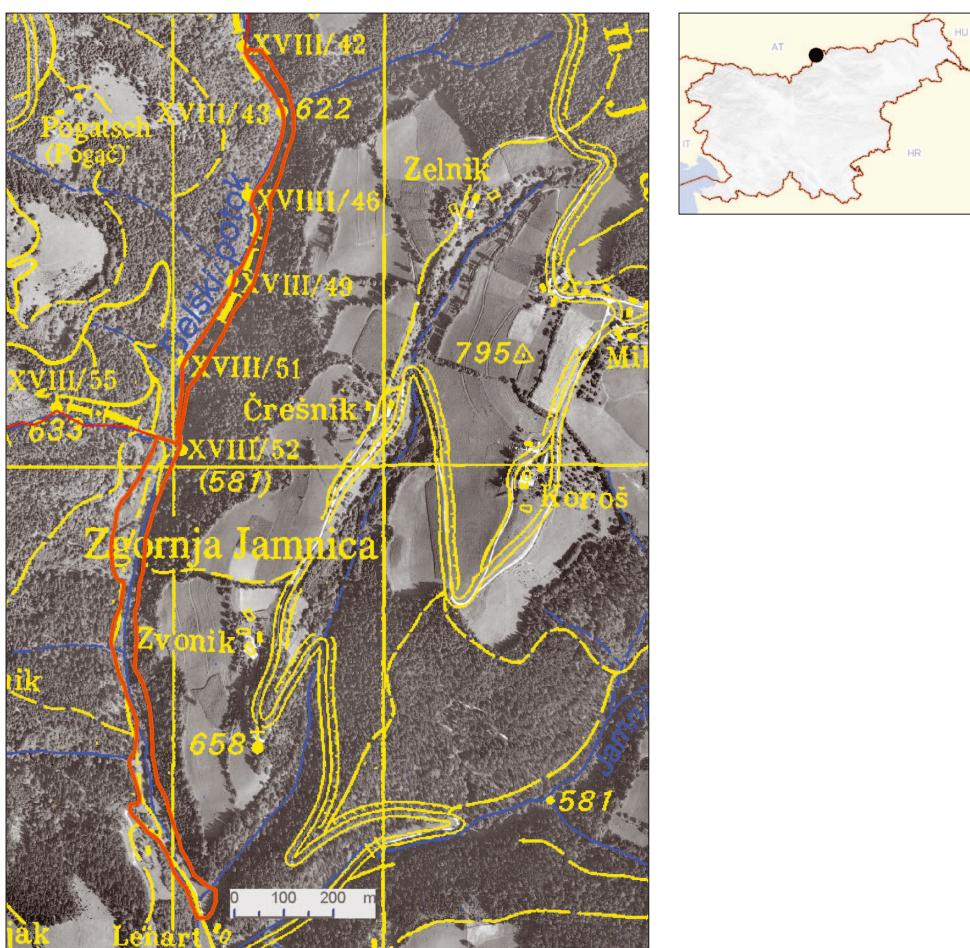
** Suha krajina ter območji Kras in Pivka so habitatni največjih kserotermofilnih populacij vrste v Sloveniji.

73. ŠENTANELSKA REKA

7 ha

550–580 m

AL

Slika 132. Strokovni predlog pSCI – Šentanelška reka

Figure 132. Expert proposal of pSCI – Šentanelška reka.

Geografski oris

Območje se razprostira približno 6 km severozahodno od Prevalj, v povirju Šentanelške reke. Obsega spodnji del doline Belškega potoka do izliva v Šentanelško reko (sl. 132). Dno doline je večinoma ozko, široko največ 20 metrov. Pobočja so strma in gozdnata. Kamninsko podlago tvorijo paleozojske metamorfne kamenine (Mioč et al., 1981; Mioč, 1983).

Ekološka oznaka

Na pobočjih prevladuje mešani gozd. Na dnu doline so ob potoku in ob vzporedno z njim potekajočem kolovozu manjše jase, ki jih poraščajo predvsem s higrofilnim visokim steblikovjem zaraščajoči se vlažni travniki. Gozdni robovi so večinoma zaraščeni z viso-

kimi steblikami in mladimi drevesi trepetlik (*Populus tremula*), ive (*Salix caprea*) in velikega jesena (*Fraxinus excelsior*). V obrežni vegetaciji potoka prevladuje črna jelša (*Alnus glutinosa*). V južnem delu območja je vlažen do mezofiln gojen travnik, ki ga večinoma redno kosijo.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 78) so gozdni robovi in zaraščajoči se vlažni travniki.

Naravovarstveni pomen območja

Šentanelška reka je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za gozdnega postavneža (*H. maturna*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 78).

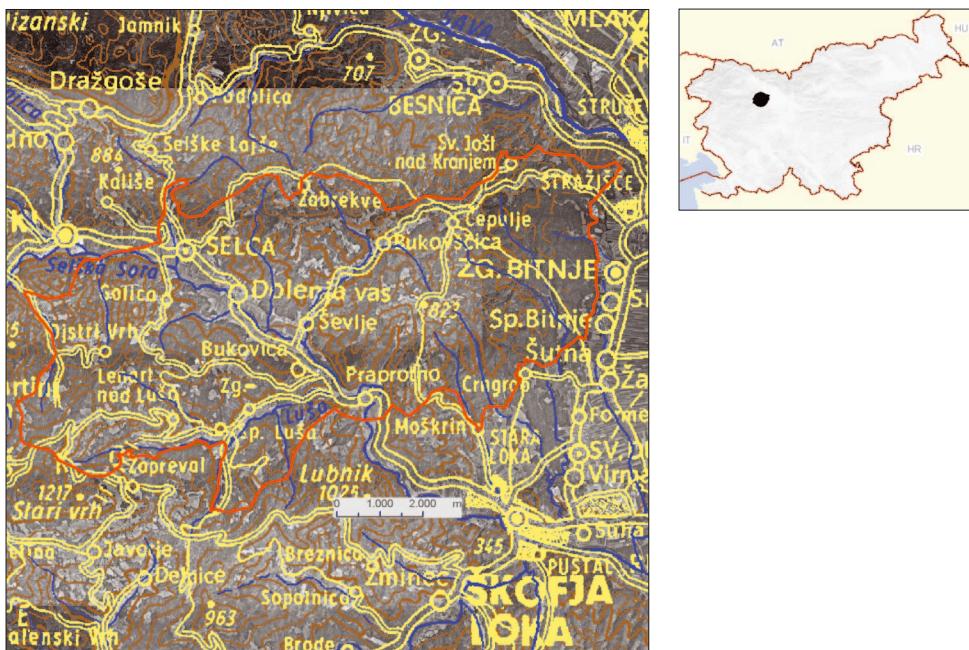
Tabela 78. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje Šentanelška reka opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 78. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which Šentanelška reka was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Hypodryas maturna*</i>	–	–	do 2 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

* Vrsta živi po vsej Strojni, gostota populacij je največja v povirju Šentanelške reke.

74. ŠKOFJELOŠKO HRIBOVJE – vzhodni del 6834 ha 400–950 m CE

Slika 133. Strokovni predlog pSCI – Škofjeloško hribovje – vzhodni del

Figure 133. Expert proposal of pSCI – Škofjeloško hribovje – vzhodni del.

Geografski oris

Območje se razprostira v vzhodnem delu Škofjeloškega hribovja, od vasi Železniki na severozahodu do Kranja na vzhodu. Obsega spodnji del porečja reke Selščice (sl. 133). Pomembnejši pritoki so Prednja Smoleva, Jablenovica, Luša in Suha. Kamninsko podlago tvorijo predvsem paleozojski glinasti skrilavci in peščenjaki, triasni dolomiti, jurški in kredni glinasti skrilavci, laporji in apnenci ter holocenski aluvialni rečni nanosi (Grad & Ferjanič, 1974, 1976). Večina dolin je širokih s položnimi pobočji. Zaselki so v dolinah, na pobočjih in slemenih pa predvsem osamljene kmetije in travniške površine.

Ekološka oznaka

Območje je pretežno gozdnata pokrajina. Prevladuje mešani gozd, le v jugovzhodnem delu območja, v ravinskem delu ob Suhih so svetli gozdovi rdečega bora (*Pinus sylvestris*). Večje sklenjene površine ekstenzivno gospodarjenih suhih travnikov so na južnih pobočjih v severovzhodnem delu območja, med Pševom in Strmico, razpršeno pa se pojavljajo tudi v porečju Luše. V dolinah prevladujejo intenzivno gojeni travniki. Edini močvirni travnik v dolini Jablenovice so pred nedavnim pogozdili. Gozdni robovi v dolinah so pogosto zarasli z mladimi sestoji velikega jesena (*Fraxinus excelsior*) in trepetlike (*Populus tremula*). Obrežja potokov porašča vrstno pestra zeliščna in grmovna vegetacija.

Najpomembnejši habitat obravnavanih vrst (tab. 79) so ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki ter gozdni robovi v grapah in vlažnih dolinah.

Naravovarstveni pomen območja

Vzhodni del Škofjeloškega hribovja je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za travniškega postavneža (*E. aurinia*), gozdnega postavneža (*H. maturna*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 79).

Tabela 79. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Škofjeloško hribovje – vzhodni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 79. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Škofjeloško hribovje – vzhodni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	–	2–15 %
<i>Hypodryas maturna*</i>	–	–	> 15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	2–15 %

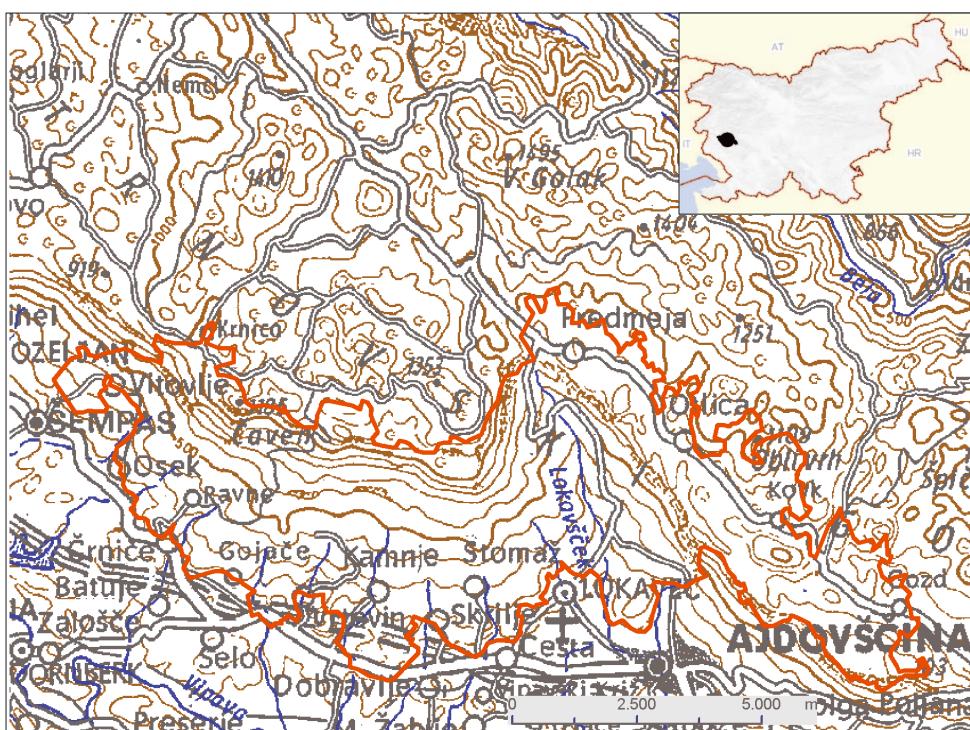
* Populacije živijo na severozahodnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji.

75. TRNOVSKI GOZD – južni del

6423 ha

100–1250 m

CE

Slika 134. Strokovni predlog pSCI – Trnovski gozd – južni del

Figure 134. Expert proposal of pSCI – Trnovski gozd – južni del.

Geografski oris

Območje se razprostira na južnih pobočjih Trnovskega gozda med naseljema Vitovlje na zahodu in Ajdovščina na vzhodu, na severnem obrobju so vanj vključeni dolina Krnica, pogorje Čavna (med vrhovoma Čaven in Mala gora) in plato med vasjo Predmeja na severozahodu in vrhom Kovk na jugovzhodu (sl. 134). Kamninsko podlago vznožja in južnih pobočjih tvorijo eocenski fliš, grušči in pobočne breče, na planoti pa prevladujejo jurski apnenci, manj je triasnega dolomita in krednega apnanca (Buser, 1968a, 1973). Območje je redko poseljeno. Strnjena naselja in osamljene kmetije so predvsem na vznožju južnih pobočij in na platoju med Predmejo in Kovkom. Južna pobočja so strma, z višine 1200 metrov se spuščajo v Vipavsko dolino, ki se razprostira le 60 metrov nad morjem.

Ekološka oznaka

Južna pobočja poraščajo predvsem ekstenzivno gospodarjena in opuščena submediteransko-ilirska suha travnišča, toploljubni gozdni robovi in grmišča, za katera so značilne vrste rešeljika (*Prunus mahaleb*), črni trn (*Prunus spinosa*), navadni ruj (*Cotinus coggygria*), skalna krhlika (*Frangula rupestris*), rumeni dren (*Cornus mas*), navadna kalina (*Ligustrum vulgare*) in češmin (*Berberis vulgaris*), naskalni gozdiči in grmišča šmarne hrušice (*Amelanchier ovalis*) in črnega gabra (*Ostrya carpinifolia*) in submediteransko-ilirske

topljaljubni gozdovi in gozdiči, v katerih prevladujejo črni gaber, puhasti hrast (*Quercus pubescens*) in mali jesen (*Fraxinus ornus*). Na zgornjih delih pobočij, pod platojem, so ostenja in melišča. Na pogorju Čavna in na platoju prevladujejo montanska submediterransko-ilirska suha travnišča, med Predmejo in Kovkom so tudi polintenzivno gojeni travniki z visoko pahovko (*Arrenatheretum elatius*), ki na vznožju južnih pobočij poraščajo predvsem površine v bližini naselij. Na platoju na severnem obrobju območja so mezofilni bukovi gozdovi.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 80) so ekstenzivno gospodarjena in opuščena submediteranska suha in polsuha travnišča ter gozdní robovi submediteranskih topoljaljubnih gozdov s črnim gabrom in mezofilnih bukovih gozdov.

Naravovarstveni pomen območja

Južni del Trnovskega gozda je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za travniškega postavnveža (*E. aurinia*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 80).

V predlaganem območju živijo še nekatere ogrožene vrste metuljev: strašičin mravljiščar – *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779) (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih), gozdní postavnvež – *Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih), barjanski okarček – *Coenonympha oedippus* Fabricius, 1781 (vrsta je navedena v Prilogah II in IV Direktive o habitatih), petelinček – *Zerynthia polyxena* (Denis & Schiffermüller, 1775) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), gorski apolon *Parnassius apollo* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), črni apolon – *P. mnemosyne* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih), Scopolijev okar – *Lopinga achine* (Scopoli, 1763) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih) in Rebelov mravljiščar – *Maculinea rebeli* (Hirschke, 1904) (evropsko globalno ogrožena vrsta). V šestdesetih letih prejnjega stoletja je bil v območju najden tudi modri kupid – *Cupido osiris* (Meigen, 1829) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev).

Območje poseljuje tudi endemna podvrsta metulja, *Zygaena angelicae ternovanensis* Koch, 1938, ki živi le v Trnovskem gozdu in na Nanosu.

Predlagano območje je eno izmed območij z vrstno najpestrejšo favno dnevnih metuljev v Sloveniji.

Tabela 80. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Trnovski gozd – južni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 80. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Trnovski gozd – južni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

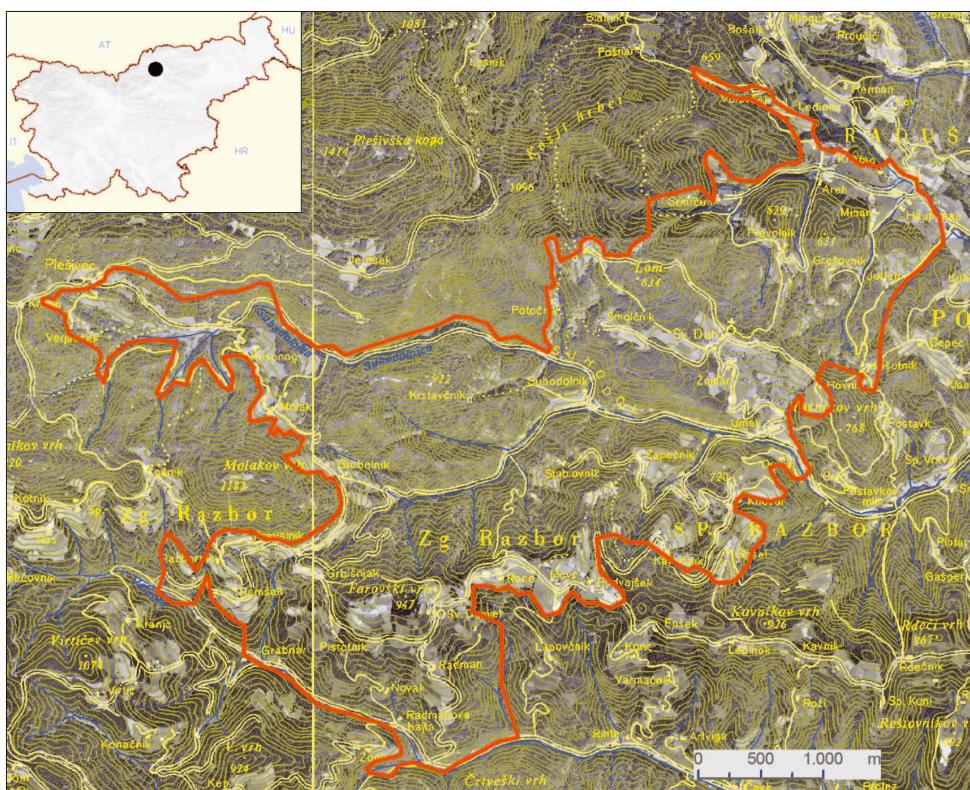
Vrsta	MA	IP	VP
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	–	2–15 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	2–15 %

76. URŠLJA GORA – jugovzhodni del

21 ha

450–1020 m

AL

Slika 135. Strokovni predlog pSCI – Uršlja gora – jugovzhodni del

Figure 135. Expert proposal of pSCI – Uršlja gora – jugovzhodni del.

Geografski oris

Območje se razprostira na jugovzhodnih obronkih Uršlje gore, približno 3 km jugozahodno od mesta Slovenj Gradec. Obsega zgornje dele dolin potokov Radušnica, Suhodolnica in Velunja ter njihove pritoke (sl. 135). Kamninsko podlago tvorijo predvsem triasni dolomiti in apnenci, na južnem in vzhodnem obrobju so devonski skrilavec z vložki apnencem ter miocenski peščeni laporji in peščenjaki (Mioč & Žnidarčič, 1976; Mioč, 1978, 1983; Mioč et al., 1981). Na slemenih so osamljene kmetije, travniki in pašniki.

Ekološka oznaka

Območje je pretežno gozdnata pokrajina. Prevladuje mešan, ponekod tudi iglast gozd. Na dnu dolin so ekstenzivno do intenzivno gospodarjeni vlažni travniki, južna pobočja pa poraščajo predvsem ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki. Večino travniških površin redno kosijo ali pasejo in pretirano gnojijo. V povirju Suhodolnice pri Plešivškem mlinu (okolica kmetije Smrčun) so manjša povirna barja.

Najpomembnejši habitatni obravnavanih vrst (tab. 81) so gozdni robovi z vrstno pestro zeliščno in grmovno vegetacijo ter ekstenzivno gospodarjeni suhi travniki.

Naravovarstveni pomen območja

Jugovzhodni del Uršlje gore je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za močvirskega cekinčka (*L. dispar*), travniškega postavneža (*E. aurinia*), gozdnega postavneža (*H. maturna*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (tab. 81).

Povirje Suhodolnice poseljuje ena najvišje živečih populacij sviščevega mrvavljiščarja *Maculinea alcon* (Denis & Schiffermüller, 1775) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev) v Sloveniji.

Tabela 81. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Uršlja gora –jugovzhodni del** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 81. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Uršlja gora –jugovzhodni del** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i> *	–	+	do 2 %
<i>Euphydryas aurinia</i> **	–	+	do 2 %
<i>Hypodryas maturna</i>	–	–	do 2 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

* Doslej smo v predlaganem območju našli le eno samico, vendar so habitati primerni za obstoj manjše populacije.

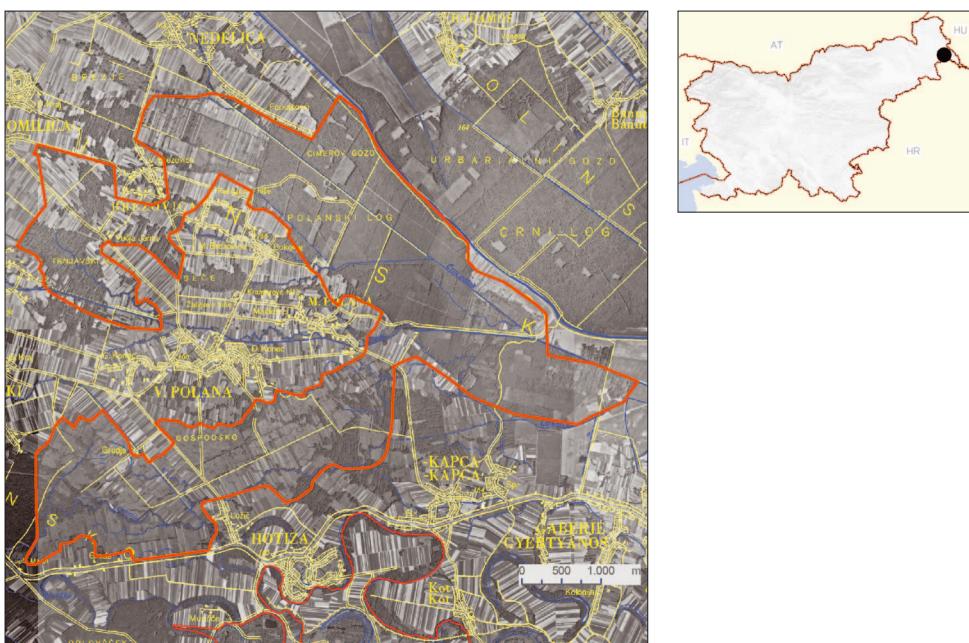
** Zaradi pogozdovanja suhega travnika s smreko (*Picea abies*) je ogrožen obstoj edine populacije v predlaganem območju.

77. VELIKA POLANA

1780 ha

160–170 m

CE

Slika 136. Strokovni predlog pSCI – Velika Polana

Figure 136. Expert proposal of pSCI – Velika Polana.

Geografski oris

Območje se razprostira v jugovzhodnem delu Murske ravni, med pokrajinama Osrednje Dolinsko na zahodu in Dobrovniško Dolinsko na vzhodu, na desnem bregu reke Ledave pri naselju Velika Polana (sl. 136). Obsega zelo razvejano porečje potoka Črnec. Med potočki je gosto omrežje odvodnih kanalov in jarkov. Kamninsko podlago tvorijo holocenski rečni nanosi, predvsem peščena glina, kremenov in apnenčev pesek ter kremnov prod (Pleničar, 1970). V območju ni naselij.

Ekološka oznaka

Območje je kompleks poplavnih logov in mokrotnih travišč. Prevladujejo poplavni logi črne jelše (*Alnus glutinosa*). V južnem delu območja so obsežni vlažni in močvirni travniki z zdravilno strašnico (*Sanguisorba officinalis*). V severozahodnem delu in obrobjih območja, v bližini naselij, so intenzivno gojeni travniki in njive.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (Tab. 82) so ekstenzivno gospodarjeni in opuščeni vlažni in močvirni travniki, obrežna vegetacija visokih steblik in gozdni robovi.

Naravovarstveni pomen območja

Velika Polana je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljena za močvirskega cekinčka (*L. dispar*), strašničinega in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*), travniškega postavneža (*E. aurinia*) in črtastega medvedka (*C. quadripunctaria*) (Tab. 82).

V predlaganem območju živita tudi črni apolon – *Parnassius mnemosyne* (Linnaeus, 1758) (vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih) in močvirski ostrozob – *Carcharodus floccifera* (Zeller, 1847) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev).

Tabela 82. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Velika Polana** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 82. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Velika Polana** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	2–15 %
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	2–15 %
<i>Maculinea nausithous</i>	–	+	2–15 %
<i>Euphydryas aurinia</i>	–	+	do 2 %
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	–	–	do 2 %

78. VELIKI NERAJEC**22 ha****160 m****CE****Slika 137.** Strokovni predlog pSCI – Veliki Nerajec**Figure 137.** Expert proposal of pSCI – Veliki Nerajec.**Geografski oris**

Območje se razprostira v osrednjem delu Bele krajine med naseljema Veliki Nerajec in Mala Lahinja, 8 km južno od mesta Črnomelj (sl. 137). Obsega travnike ob Lahinji in njenem levem pritoku Nerajčici. Širše območje se imenuje Nerajski logi, ime pa se nanaša na poplavne gozdove, ki so nekoč tam prevladovali. Na travniku ob Nerajčici so pred nedavnim izkopali nove izsuševalne kanale, v drugih predelih pa so jarki večinoma nevzdrževani in zaraščeni. Ob visokih vodah je celotno območje poplavljeno (Plut & Lovrenčak, 1985).

Ekološka oznaka

Območje je eden zadnjih in verjetno največji ohranjeni kompleks vlažnih travnikov v Beli krajini. To so predvsem ekstenzivno gospodarjeni travniki, med katerimi so tudi manjše obdelovalne površine in mejice, v katerih prevladuje črna jelša (*Alnus glutinosa*). Ob potokih so nekateri močvirni predeli porasli s šopastim šašjem. V območju je ostanek nekdajnega meandra Lahinje, ki ga porašča listnatni gozd.

Najpomembnejši habitatibravnavane vrste (tab. 83) so vlagoljubne mejice in z visokim steblikovjem zaraščeni robovi vlažnih travnikov.

Naravovarstveni pomen območja

Veliki Nerajec je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljen za močvirskega cekinčka (*L. dispar*) (tab. 83).

V predlaganem območju živi tudi sviščev mravljiščar – *Maculinea alcon* (Denis & Schiffermüller, 1775) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev) in nekatere higrofilne vrste metuljev, ki jih drugje v Beli krajini ni.

Tabela 83. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Veliki Nerajec** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 83. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Veliki Nerajec** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i> *	–	+	do 2 %

* Populacija živi na jugovzhodnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji.

79. VOLČEKE

102 ha

239–252 m

CE

Slika 138. Strokovni predlog pSCI – Volčeke

Figure 138. Expert proposal of pSCI – Volčeke.

Geografski oris

Območje se razprostira na severovzhodnem obrobju Celja, v bližini obrtno-industrijske cone (sl. 138). Obsega Volčeve in južno obrobje naselja Trnovlje pri Celju. Kamninsko podlago tvorijo pliocenska glina in aluvialni rečni nanosi (Buser, 1977, 1979). Območje je hidromeliorirano.

Ekološka oznaka

Večino območja poraščajo ekstenzivni mezotrofni vlažni travniki, na katerih je pousta vrsta zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*). V osrednjem in zahodnem delu Volčekov so oligotrofni močvirni travniki z modro stožko (*Molinia caerulea*), na katerih raste tudi močvirski svišč (*Gentiana pneumonanthe*), grmovnati pasovi in otoki z vrbami (*Salix spp.*) ter manjši sestoji navadnega trsta (*Phragmites australis*). V osrednjem delu območja prevladujejo intenzivno gospodarjeni travniki in njive.

Najpomembnejši habitatibravnavanih vrst (tab. 84) so ekstenzivni vlažni in močvirni travniki.

Naravovarstveni pomen območja

Volčeve so kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljene za močvirskega cekinčka (*L. dispar*) ter strašničinega in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) (tab. 84).

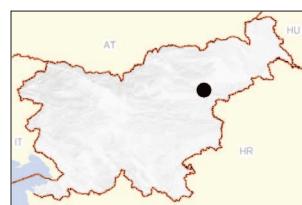
Na močvirnih travnikih v zahodnem delu Volčekov živi tudi svičev mravljiščar – *Maculinea alcon* (Denis & Schiffermüller, 1775) (prizadeta vrsta v rdečem seznamu slovenskih metuljev). Območje je eno izmed redkih v Sloveniji, kjer se pojavljajo vse tri higrofilne vrste mravljiščarjev.

Tabela 84. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Volčeve** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 84. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Volčeve** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Lycaena dispar</i>	–	–	do 2 %
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	2–15 %
<i>Maculinea nausithous</i> *	–	+	2–15 %

* Populacija živi na južnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji.

80. ZBELOVO**55 ha****264–341 m****CE**

Slika 139. Strokovni predlog pSCI – Zbelovo

Figure 139. Expert proposal of pSCI – Zbelovo.

Geografski oris

Območje se razprostira v srednjem delu Dravinjske doline, med Ločami pri Poljčanah in Zbelovim, južno od naselja Mlače (sl. 139). Obsega ravninski del doline na obeh bregovih reke Dravinje. Kamninsko podlago tvorijo oligocenski peski, peščenjaki, peščeni laporji in skrilavci ter aluvialni rečni nanosi (Aničić & Juriša, 1984, 1985). Dravinja in njeni pritoki v območju so regulirani. Območje je bilo v preteklosti občasno poplavljeno (Šifrer, 1978).

Ekološka oznaka

Prevladujejo ekstenzivno gospodarjeni mezotrofni mokrotorni travniki, na katerih je pousta vrsta zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*). Večino travnikov redno kosijo, nekošeni predeli so le ob obrežni vegetaciji reke Dravinje in ob izsuševalnih jarkih. Njive in intenzivno gojeni travniki zavzemajo le manjši delež površine območja.

Najpomembnejši habitati obravnavanih vrst (tab. 85) so ekstenzivni vlažni travniki in obrežna vegetacija, v kateri rastejo zdravilne strašnice.

Naravovarstveni pomen območja

Zbelovo je kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (strokovni predlog pSCI), opredeljeno za strašničinega in temnega mravljiščarja (*M. teleius*, *M. nausithous*) (tab. 85).

Tabela 85. Vrste metuljev, navedene v Prilogi II Direktive o habitatih, za katere je območje **Zbelovo** opredeljeno kot strokovni predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (pSCI), in pomen predlaganega območja za ohranjanje vrst, prikazan s tremi ocenami: meja areala (MA), izoliranost populacije (IP) in velikost populacije (VP). Razlaga okrajšav in simbolov: glej poglavje 2.4.2.

Table 85. The Lepidoptera species included in the Appendix II of the Habitats Directive for which **Zbelovo** was proposed as potential Site of Community Interest (pSCI). The importance of the site is assessed by three criteria: population at the edge of distribution (MA), isolation of the population (IP) and size of the population (VP). See Chapter 2.4.2 for explanation.

Vrsta	MA	IP	VP
<i>Maculinea teleius</i>	–	+	2–15 %
<i>Maculinea nausithous</i> *	–	+	2–15 %

* Populacije živijo na južnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji.

POVZETEK

Natura 2000 je evropsko ekološko omrežje posebnih varstvenih območij, ki je namenjeno ohranjanju mednarodno pomembnih in ogroženih živalskih in rastlinskih vrst ter habitatov. Pravna podlaga za vzpostavitev omrežja Natura 2000 v državah članicah Evropske unije je izpolnjevanje določil, ki so opredeljena v Direktivi o ohranjanju prostoživečih vrst ptic (= **Direktiva o pticah**) (*Council Directive 79/409/EEC on the Conservation of Wild Birds*) in v Direktivi o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst (= **Direktiva o habitatih**) (*Council Directive 92/43/EEC on the Conservation of Natural Habitats and of Wild Fauna and Flora*).

Omrežje Natura 2000 je zelo primeren in pomemben način varstva narave v Evropski uniji, ker: (1) ima okvire pravnega varovanja narave, ki izhajajo iz zahtev in določil Direktive o pticah in Direktive o habitatih; (2) v posamezni državi omogoča ohranjanje vrst z varovanjem habitatov izven že zavarovanih območij; (3) so posebna varstvena območja izbrana na podlagi znanstvenih kriterijev, ki upoštevajo velikost, vitalnost in izoliranost populacij, disperzijski potencial vrste ter kompleksnost in raznolikost ekoloških potreb vseh razvojnih stadijev posamezne vrste.

Glavni cilj Direktive o habitatih je preprečiti nadaljnje uničevanje naravnega okolja in izumirjanje vrst ter ohraniti ogrožene vrste in njihove habitate na čim večjem ozemlju Evrope. V okviru spoštovanja določil te direktive mora vsaka država, članica EU, opredeliti varstvena območja (območja Natura 2000) tudi za vrste metuljev, ki so navedene v Prilogi II. V njej je, vključno s predlogi pridruženih članic EU, naštetih 37 vrst metuljev, od katerih jih 13 živi v Sloveniji. Med njimi je 10 vrst dnevnih metuljev (*Leptidea morsei* Fenton, 1881, *Colias myrmidone* (Esper, 1780), *Lycaena dispar* Haworth, 1803, *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779), *Maculinea nausithous* (Bergsträsser, 1779), *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775), *Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1758), *Nymphaalis vaualbum* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Erebia calcaria* Lorković, 1953, *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1781)) in 3 nočne vrste (*Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761), *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861)).

V Evropi je doslej znanih 8470 vrst metuljev, med njimi je dnevnih 440 vrst (Karsholt & Razowski, 1996). Ocenujemo, da v Sloveniji živi približno 3200 vrst metuljev, 183 iz skupine dnevnih metuljev. Favna slovenskih metuljev je, kljub relativno majhni površini države, med najbogatejšimi v Evropi. Veliko število vrst in njihova izjemna ekološka pestrost sta posledica heterogenosti Slovenije, ki je v geografskem in ekološkem pogledu ozemlje na stičišču Alp, Sredozemlja, Dinaridov in Panonske nižine.

Razširjenost v Sloveniji živečih vrst je dobro raziskana le za večino dnevnih metuljev. O ostalih vrstah imamo zelo pomanjkljive podatke, predvsem zaradi slabe raziskanosti nekaterih predelov Slovenije in majhnega števila metuljarjev – specialistov. Biologija in ekološke potrebe vrst v Sloveniji so pri nočnih metuljih zelo slabo raziskane, razmeroma dobro so proučene le pri nekaterih dnevnih metuljih. Populacijski parametri, kot so številč-

nost, gostota, dinamika, disperzija, struktura in povezanost populacij posamezne vrste na območju Slovenije, so raziskani le pri eni vrsti dnevnega metulja, to so populacije barjanskega okarčka (*Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787)) na Ljubljanskem barju. V zadnjih treh letih intenzivno raziskujemo tudi ekologijo in disperzijski potencial strašničinega (*Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779)) in temnega (*Maculinea nausithous* (Bergsträsser, 1779)) mravljiščarja v severovzhodni Sloveniji.

Za vsako od 13 obravnavanih vrst (navedenih v Prilogi II Direktive o habitatih) smo zbrali obstoječe podatke in nova spoznanja o taksonomski in morfološki problematiki vrste v Sloveniji, razširjenosti vrste v Sloveniji in izven nje, ekoloških potrebah, značilnosti habitatov in stanju populacij (ocena velikosti in izoliranosti populacij) vrste v Sloveniji, varstvenem statusu vrste (opredeljenem v nacionalnih in mednarodnih predpisih s področja varstva narave) ter dejavnikih, ki ogrožajo obstoj populacij vrste na ozemlju Slovenije. Na podlagi zbranih podatkov smo oblikovali strokovne predloge območij, pomembnih za Evropsko skupnost (potential Site of Community Interest = pSCI), naravovarstvene smernice za primerne načine gospodarjenja s prostorom v predlaganih območjih pSCI in strokovne predloge za nadaljnje raziskave obravnavanih vrst v Sloveniji.

Pri zbiranju obstoječih podatkov o razširjenosti obravnavanih vrst v Sloveniji smo uporabili naslednje vire: literaturo, javne zbirke (Prirodoslovni muzej Slovenije), raziskovalno-delovno zbirko (Biološki inštitut Jovana Hadžija ZRC SAZU), privatne zbirke (last članov Slovenskega entomološkega društva Štefana Micheliija v Ljubljani in Društva za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije, Celje) in neobjavljene zapise terenskih raziskav. Zbrane podatke smo vnesli v osrednjo bazo podatkov (podatkovni model in aplikacija), ki smo jo izdelali v okviru projektne naloge »Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000 – Metulji (Lepidoptera)« in jo poimenovali "Natura Y2k". Baza vsebuje vse zbrane podatke o obravnavanih vrstah metuljev in zanje predlaganih območij pSCI. Za popisovalce, ki podatkov ne shranjujejo v digitalni obliki, smo izdelali tiskani obrazec *Obrazec N2k-LEP_nahajališča*. Na podlagi zbranih obstoječih podatkov o razširjenosti obravnavanih vrst v Sloveniji in ekspertnega znanja smo septembra 2003 določili območja, v katerih smo v obdobju od oktobra 2003 do septembra 2004 izvajali intenzivne terenske raziskave.

Pri izboru območij pSCI za vsako obravnavano vrsto in opredelitvi njihovih mej na zemljevidih merila 1:5000 (DOF5) smo upoštevali pravila in kriterije, ki so opisani v metodah opredeljevanja potencialnih območij narave ekološkega omrežja Natura 2000 v Sloveniji (Skoberne, 2003: Inačica 2.1, str. 26/48 in 34/48–37/48).

- V predlagana območja za posamezno vrsto naj je vključenih vsaj 60 % populacije vrste v državi. Izjema so prednostne vrste (*Nymphalis vaualbum* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761)), za katere se opredeli območja, v katere je vključenih vsaj 80 % populacije vrste v državi.
- Predlagana območja naj so uravnoteženo zastopana v obeh biogeografskih regijah, v katerih je vrsta na ozemlju države prisotna (alpska = AL, celinska = CE).
- Če lahko pri opredeljevanju območij za posamezno vrsto izbiramo med več območji, ki ustrezajo kriterijem za pSCI in je hkrati vanje vključenih več kot 60 % populacije vrste (več kot 80 % pri prednostni vrsti) glede na celotno populacijo vrste v državi, imajo prednost pri izboru za pSCI naslednja: (1) območja, ki se pokrivajo z območji, opredeljenimi za druge obravnavane vrste; (2) območja, ki so zavarovana, predvideno zavarovana ali opredeljena kot pSPA; (3) območja, v katerih živijo nacionalno pomembne vrste (endemiti, zelo ogrožene vrste itd.).

Pri izboru območij pSCI za vrste, ki imajo po nacionalnih in mednarodnih kriterijih poseben status, smo upoštevali tudi dodatne kriterije, zapisane v metodah opredeljevanja potencialnih območij narave ekološkega omrežja Natura 2000 v Sloveniji (Skoberne, 2003: Inačica 2.1, str. 26/48 in 34/48–37/48).

- *Nymphalis vaualbum* (Denis & Schiffermüller, 1775): domnevno izumrla vrsta na ozemlju Slovenije, zato zanjo območij pSCI nismo opredelili.
- *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761): na ozemlju Slovenije splošno razširjena vrsta (domnevno živeča na več kot 50 % površine Slovenije). Območja za vrsto smo opredelili tako, da smo med območji, ki smo jih kot pSCI opredelili za druge obravnavane vrste, izbrali tiste, ki so po najboljšem možnem strokovnem mnenju pomembna za ohranjanje obravnavane vrste. V tako izbranih območjih ni bilo vključenih vsaj 80 % populacije vrste glede na celotno populacijo vrste v državi (pravilo za prednostne vrste!), zato smo med opredeljena območja vključili še Kočevsko (območje opredeljeno kot pSCI za velike zveri v Sloveniji), kjer verjetno živi največja populacija vrste v državi.
- *Leptidea morsei* Fenton, 1881: v Sloveniji je vrsta na zahodni meji areala. Za območja pSCI smo predlagali vsa območja na zahodnem robu razširjenosti vrste v Sloveniji, ne glede na velikost populacije v območju.
- *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775): populacije so morfološko (gorski takson *E. aurinia* f. *glaciegenita*) in ekološko (dva ekotipa populacij: higrofilne in kserotermofilne) zelo variabilne. Območja pSCI za vrsto smo izbrali tako, da smo vanje vključili populacije obeh ekotipov in populacije gorskega taksona.
- *Erebia calcaria* Lorković, 1953: vrsta je endemit Jugovzhodnih apneniških Alp. Več kot 80 % populacij živi na ozemlju Slovenije, zato smo v območja pSCI vključili vse znane populacije vrste v državi.
- *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787): ena izmed sedem najbolj ogroženih vrst evropskih dnevnih metuljev. V Sloveniji, Italiji in Franciji živijo največje evropske populacije te vrste, zato smo v območja pSCI vključili vse znane populacije vrste v državi.
- *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861): za zadnjih 35 let obstajajo podatki o prisotnosti vrste le za 2 UTM kvadranta (10 x 10 km) ozemlja Slovenije, zato smo v območja pSCI vključili vse znane populacije vrste v državi.

Za trinajst vrst metuljev, ki so navedene v Prilogi II Direktive o habitatih in živijo v Sloveniji, smo zbrali 4451 podatkov o njihovi razširjenosti na ozemlju Slovenije. Med podatki je 285 takih, ki niso časovno opredeljeni (večinoma stari zapisi, le z navedbo najališča).

Največ, 2366 (54 %) zbranih podatkov o najdbah obravnavanih vrst je iz obdobja po letu 1996. To je predvsem odraz intenzivnih in načrtnih raziskav razširjenosti dnevnih metuljev v zadnjih letih za pripravo atlasa dnevnih metuljev Slovenije, podrobnih in sistematičnih raziskav ekologije nekaterih vrst (*C. oedippus*, *M. teleius*, *M. nausithous*), favnistično lepidopteroloških raziskovanj v okviru temeljnih in aplikativnih raziskovalnih projektov ter načrtne raziskave ciljnih vrst metuljev v okviru projektne naloge »Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000: Metulji« v letu 2004.

Glede na zbrane podatke o razširjenosti obravnavanih vrst v Sloveniji sta travniški postavnež (*Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775)) in močvirski cekinček (*Lycaena dispar* Haworth, 1803) najbolj razširjeni vrsti. Vrsta *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761), ki jo na podlagi ekspertnega znanja in terenskih izkušenj že od nekdaj obravnavamo kot

splošno razširjeno v Sloveniji, je po zbranih podatkih razširjena le v 40 % UTM kvadratov ozemlja Slovenije. Glede na status vrste namreč marsikateri podatek kljub opazovanju vrste ni zapisan.

Enajst obravnavanih vrst živi na ozemlju Slovenije. Vrsta *Nymphalis vaualbum* (Denis & Schiffermüller, 1775) je v Sloveniji izumrla, saj zadnji podatki o njeni prisotnosti v naši državi izvirajo iz obdobja pred letom 1950. Vrsta *Colias myrmidone* (Esper, 1780) je bila nazadnje opažena leta 1993 v okolici Stražišča pri Kranju in sodi med domnevno izumrle vrste. Zaradi zamenljivosti z drugimi vrstami rodu *Colias* in prisotnosti ustreznih larvalnih habitatov v severovzhodnem delu države dopuščamo možnost ponovne najdbe vrste v Sloveniji.

Enajst obravnavanih vrst živi v alpski in celinski regiji Slovenije. Vrsta *Erebia calcaria* Lorković, 1953 je razširjena le v alpski, vrsta *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) pa le v celinski regiji.

Najpomembnejši habitati za obravnavane vrste so klimaksna in antropogeno nastala travnišča in grmišča ter barja in močvirja. V intenzivno obdelani in gosto poseljeni pokrajini so pomembni habitati obravnavanih vrst predvsem mejice, robovi gozdnih otokov ter opuščeni peskokopi in gramoznice. Strnjen gozd zanje ni primeren habitat, temveč le gozdní rob na vrzelih (jase, poseke). V pretežno gozdnati pokrajini so primerni habitati gozdní robovi ob potekh.

Obstoječe podatke in nova spoznanja o 13 obravnavanih vrstah metuljev (vrste, ki so navedene v Prilogi II Direktive o habitatih in živijo v Sloveniji) smo predstavili v opisih vrst.

V opisu posamezne vrste so zajeti naslednji razdelki:

- **Latinsko in slovensko ime vrste**
- **Sinonimi**
- **Družina, poddružina** (latinsko in slovensko ime družine in poddružine, v katero vrsta spada)
- **Morfološki opis** (opis in fotografija metulja)
- **Habitat, biologija in ekološke potrebe vrste** (opis habitatov, fenologije vrste, značilnosti zgodnjih razvojnih stadijev, hranilnih rastlin gošenic in odraslih osebkov; fotografija habitata)

Habitate vrste smo opredelili na podlagi tipologije habitatnih tipov po palearktični (Physis) klasifikaciji (Devillers & Devillers-Terschuren, 2002; Kaligarič et al., 2004).

- **Razširjenost vrste (areal)**

Areal vrste izven meja Slovenije smo predstavili opisno, razširjenost vrste v Sloveniji pa grafično na zemljevidu razširjenosti in opisno (komentar k zemljevidu). Georeferencirani podatki o nahajališčih vrste so na zemljevidu prikazani s točkami treh različnih barv, ki ustrezajo trem časovnim obdobjem najdbe vrste: do 31. 12. 1949, od 1. 1. 1950 do 31. 12. 1995 in po 1. 1. 1996.

- **Raziskanost vrste** (taksonomska, ekološka, raziskanost razširjenosti v Sloveniji; predlogi nadaljnjih raziskav vrste v Sloveniji)
- **Ogroženost vrste in naravovarstvene smernice** (vzroki ogroženosti, dejavniki, ki ogrožajo vrsto in varstveni ukrepi za ohranjanje vrste na ozemlju Slovenije)
- **Varstveni status vrste**

Predstavili smo varstveni status vrste, ki je opredeljen v pomembnih mednarodnih in nacionalnih predpisih s področja varstva narave: v svetovnem rdečem sez-

namu iz leta 2002 (2002 IUCN Red List of Threatened Species), v rdečem seznamu evropskih dnevnih metuljev (Red Data Book of European Butterflies (Rhopalocera)), v Konvenciji o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov (Bernska konvencija), v Direktivi o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst (Direktiva o habitatih), v rdečem seznamu rastlinskih in živalskih vrst Slovenije (Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam) in v Uredbi o zavarovanju prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji.

- **Strokovni predlog območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI)** (seznam imen in identifikacijskih številk predlaganih območij za vrsto in njihova grafična predstavitev na zemljevidu Slovenije)

Za 12 obravnavanih vrst – razen za vrsto *Nymphalis vaualbum* (Denis & Schiffermüller, 1775), ki je v Sloveniji domnevno izumrla – smo na ozemlju Slovenije predlagali 80 območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), katerih skupna površina je 3827 km² (18,9 % ozemlja Slovenije).

Za vrsto *Colias myrmidone* (Esper, 1780), ki v zadnjih desetih letih v Sloveniji ni bila opažena, smo izbrali in opredelili le tista območja, kjer je verjetnost, da se pojavlja, največja. Za prednostno vrsto *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761), ki je v Sloveniji splošno razširjena, smo predlagali največ (36) območij z največjo površino (3044 km²). Največji deleži populacij obravnavanih vrst so vključeni v območja pSCI, predlagana za vrste *Erebia calcaria* Lorković, 1953 (endemit), *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787) (ena izmed največjih evropskih populacij) in *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) (redka vrsta). Za vrsto *Leptidea morsei* Fenton, 1881, ki živi v Sloveniji na zahodni meji areala, ocenujemo, da je v predlaganih območjih pSCI vključenih le 40 % znane populacije, ker je razširjenost vrste v Sloveniji še vedno slabo raziskana.

Strokovne predloge območij, pomembnih za Evropsko skupnost (pSCI), za 13 obravnavanih vrst metuljev smo predstavili grafično in opisno. V opis posameznega predlaganega območja so zajeti naslednji razdelki:

- **Številka in ime območja**
- **Površina območja**
- **Nadmorska višina območja**
- **Biogeografska regija, v kateri leži območje**
- **Geografski oris** (lega v Sloveniji; pokrajinska podoba; prevladujoča kamninska podlaga; način poselitve; zemljevid območja)
- **Ekološka oznaka** (raba prostora; prevladujoči habitati tipi; najpomembnejši habitati obravnavanih vrst metuljev, opredeljeni z značilnimi rastlinskimi vrstami)
- **Naravovarstveni pomen območja** (obravnavane vrste, za katere je opisano območje predlagano kot območje, pomembno za Evropsko skupnost (pSCI) in stanje njihovih populacij v opisanem območju; druge ogrožene vrste dnevnih metuljev, ki živijo v opisanem območju in izpolnjujejo vsaj enega izmed naslednjih kriterijev: (1) vrsta je navedena v Prilogi II Direktive o habitatih, vendar opisano območje zanjo ni opredeljeno kot območje, pomembno za Evropsko skupnost (pSCI); (2) vrsta je navedena v Prilogi IV Direktive o habitatih; (3) vrsta je v rdečem seznamu slovenskih metuljev (Uradni list RS 82, 2002) uvrščena v kategorijo izumrle (Ex) ali prizadete vrste (E); vrsta je v rdečem seznamu evropskih dnevnih metuljev (van Swaay & Warren, 1999) uvrščena v kategorijo globalno ogrožene vrste)

SUMMARY

INTRODUCTION

Natura 2000 is an ecological network of protected areas in European Union designated by Member States under the Birds Directive (*Council Directive 79/409/EEC on the Conservation of Wild Birds*) and under the Habitats Directive (*Council Directive 92/43/EEC on the Conservation of Natural Habitats and of Wild Fauna and Flora*). The Lepidoptera constitute an important part of Habitats Directive and 37 species are listed (Directive 92/43/EEC, Treaty of Accession 2003: Annex II) as qualifying for designation of Special Areas of Conservation – SAC. Among these, 13 species have been recorded in Slovenia.

There are currently around 8470 species of Lepidoptera, and among these 440 species of butterflies, known for Europe (Karsholt & Razowski, 1996). The number of species of Lepidoptera of Slovenia is estimated at around 3200. This puts Slovenia close to the top of the European countries with high Lepidoptera diversity. Main reason for such high diversity is the position of Slovenia at the junction of four zoogeographical regions and its geographic and ecological heterogeneity. The knowledge about distribution of butterflies in Slovenia has been intensively surveyed in last decade giving a good overview of their current distribution. However, with insufficient past records, the trends in distribution changes cannot be accurately evaluated. The data on distribution of moths and ecology and population dynamics of all Lepidoptera are insufficient rendering good estimation of endangerment and conservation efforts needed in Slovenia. Exceptions are recently studied population dynamics and ecology of *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787), *Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779), and *Maculinea nausithous* (Bergsträsser, 1779). Intensive field work in 2004 season in the framework of project assignment »Expertise on fundaments for establishment of Natura 2000 network – Lepidoptera« has given further insight in distribution of the species included in Habitats Directive.

The main aim of this book is to present our current knowledge about distribution, ecology, and endangerment of all 13 species of Lepidoptera listed in Annex II of the Habitats Directive and present in Slovenia, and briefly describe expert proposals of potential Site of Community Interest (pSCI) designated for each of them. This finds constitute groundwork on which extensive further research will be based aiming at establishment of the framework of Natura 2000 and conservation of Lepidoptera.

MATERIALS AND METHODS

Following sources were used for analysis of distribution of the treated species in Slovenia:

- literature,
- public collections (Natural History Museum of Slovenia),
- scientific research collections (Jovan Hadži Institute of Biology of SRC SASA),

- private collections (members of Slovenian Entomological society of Štefan Micheli in Ljubljana and Society for research and conservation of butterflies in Slovenia, Celje),
- unpublished field observations.

The records were compiled in central database named “Natura Y2k”, special developed for the aim of the project. This database comprises all collected records of the treated species and designated pSCI's. Spreadsheets (Fig. 2a) were also available for recorders without access to computers. According to available records the field work for the season 2004 was carefully planned and presented at »Workshop Natura 2000: Lepidoptera« in Ljubljana in March 2004.

The pSCI's for each species were designated according to highest concentration of records and best expert judgment about the population sizes. The following general rules were applied for finalization of the list of pSCI's:

- The total area of pSCI's should cover the minimum of 60 % of all populations in the country, or at least 80 % for priority species (*Nymphalis vaualbum* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761)).
- pSCI's should be equally distributed in different biogeographic regions. Slovenian territory is covered by two biogeographic regions – Alpine (AL) and Continental (CE).
- No specific pSCI's were chosen for species commonly occurring in Slovenia (more than 50 % of the territory; Kryšufek et al., 2001). This rule was applied only to *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761). Its range was sufficiently covered by pSCI's designated for other species.
- When more than sufficient areas fulfilling the criteria for pSCI's were available priority was given to areas covering the range of more species, already protected areas, and areas were nationally important Lepidoptera species (e. g. highly endangered, endemic) are present.

Additionally, special criteria were applied for some species with specific status in Slovenia:

- *Leptidea morsei* Fenton, 1881 – reaches its south-western border of distribution in Slovenia; all sites at the western border were included regardless of potential population size.
- *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) – ecologically and morphologically highly differentiated species in Slovenia; sites covered all different ecotypes, including the alpine form *E. aurinia* f. *glaciegenita*.
- *Erebia calcaria* Lorković, 1953 – national importance; more than 80 % of entire species range is in Slovenia; all sites where the species is present were included.
- *Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787) – national importance; Slovenia is one of the last strongholds of the species in Europe; all sites where the species is present were included.
- *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) – the species is rare in Slovenia (currently occurring in less than 5 UTM squares); all sites where the species is present were included.

LEPIDOPTERA SPECIES LISTED IN APPENDIX II OF THE HABITATS DIRECTIVE PRESENT IN SLOVENIA

The database includes 4451 records of 13 species from the Appendix II of the Habitats Directive (Tab. 2). Among these 285 have no date of the observation. Majority of records (54 %) stem from a relatively short period after 1996 (Tab. 2, Fig. 3) reflecting intensive surveys in the past decade. Due to lack of comparable levels recordings in the past valid negative trends of distribution change could only be discerned for two possibly extinct species (*C. myrmidone*, *N. vaualbum*). The species *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) and *Lycaena dispar* Haworth, 1803 are the most widespread in Slovenia (Fig. 4), but it must be emphasized that the distribution of *Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761) is insufficiently surveyed and the species is potentially much more common. Eleven species occur in both biogeographic regions, exceptions are *Erebia calcaria* Lorković, 1953 present only in Alpine region and *Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861) found only in Continental region.

Species description and status:

Leptidea morsei Fenton, 1881

The species is distributed predominantly in southeast Slovenia (Fig. 8), but new records indicate a wider range extending towards central Slovenia (Suha krajina, Posavje). It is present in light deciduous and mixed woods, forest edges and clearings. It occurs most commonly in sparse oak woods with *Quercus petraea* (Matt.) Liebl. and *Quercus cerris* L., where their larval food plants *Lathyrus niger* (L.) Bernh. and *Lathyrus vernus* (L.) Bernh. are abundant in the undergrowth. It flies in two generations from mid April to end of May and from mid June to mid July. In the last decade, only low number of specimens per site was observed. Due to its similarity with other *Leptidea* species, it has been probably overlooked in some regions.

The species range and ecology are insufficiently known and further directional surveys are much needed. Major threats for the species are large scale afforestation by coniferous trees and clear felling of deciduous and mixed woods, destruction of undergrowth, and possibly, climatic changes. Species is vulnerable (V) in Slovenia. Eight pSCI's covering 338 km² were designated for the species in Slovenia (Fig. 9).

Colias myrmidone (Esper, 1780)

The species was distributed predominantly in northeast Slovenia (Fig. 12), but has not been recorded since 1993. It was present mostly on dry or mesophilous, non-calcareous, partially overgrown grasslands on southern exposed slopes of low hills where the larval food plant (*Chamaecytisus* spp.) was common at forest edges or among bushes. Records span from mid May to beginning of October indicating the presence of three separate generations. Due to its similarity with other *Colias* species (especially females), it could have been overlooked in past decade.

Further monitoring is needed in north-east Slovenia to rediscover the species in Slovenia. Its decline in Slovenia could be explained by abandonment of grasslands and fragmentation at the edge of the species distribution. Some biotopes in the species past distribution range are still unchanged therefore the decline could also be part of the natural cycle of range shifts. Species is endangered (E) in Slovenia. Three pSCI's covering 472 km² were designated for the species in Slovenia (Fig. 13).

***Lycaena dispar* Haworth, 1803**

The species is distributed throughout Slovenia (Fig. 16), with greater density in central and northeastern part of the country. It occurs mainly in lowlands on wet or marshy grasslands, and vegetation surrounding channels, hedgerows and wet forest verges. It flies in two generations from mid May to end of June and from end of July on. Presence of freshly emerged butterflies in second half of September indicates a possible third generation.

The species range is sufficiently known but studies of the dispersion potential and ecology are needed. Major threats for the species are draining and intensification of the use of wet grasslands, urbanization and destruction of riparian vegetation. Species is vulnerable (V) in Slovenia. Twenty-six pSCI's covering 627 km² were designated for the species in Slovenia (Fig. 17).

***Maculinea teleius* (Bergsträsser, 1779)**

The species has fragmented distribution in Slovenia (Fig. 20). It occurs more commonly in northeast Slovenia and has scattered isolated colonies in central and western part of the country. It is limited mainly to lowland wet or marshy grasslands with larval food plant (*Sanguisorba officinalis* L.), and host ant's nests (possibly *Myrmica scabrinodis* in Slovenia). It flies in a single generation from end of June to beginning of September.

The species range is sufficiently known and first studies about the habitat quality, population size and dispersion potential were carried out. Further studies especially about larval development are needed. Major threats for the species are draining and intensification of the use of wet grasslands, especially fertilization and mowing at unsuitable times, and abandonment of grasslands. Species is vulnerable (V) in Slovenia. Twenty-eight pSCI's covering 587 km² were designated for the species in Slovenia (Fig. 21).

***Maculinea nausithous* (Bergsträsser, 1779)**

The species is present only in northeastern Slovenia (Fig. 24) reaching the western border in Savinja valley and Slovenian part of Carinthia. It is limited to lowland wet or marshy grasslands with larval food plant (*Sanguisorba officinalis* L.), and host ant's nests (possibly *Myrmica rubra* in Slovenia). It can survive in abandoned grasslands until larval food plant is available. It flies in a single generation from beginning of July to beginning of September.

The species range is sufficiently known and first studies about the habitat quality, population size and dispersion potential were carried out. Further studies especially about larval development are needed. Major threats for the species are draining and intensification of the use of wet grasslands, especially fertilization and mowing at unsuitable times, and mowing of grassland edges. Species is vulnerable (V) in Slovenia. Twenty-two pSCI's covering 498 km² were designated for the species in Slovenia (Fig. 25).

***Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775)**

The species is distributed throughout most of Slovenia (Fig. 28), with greater density in central and western part of the country. It is present in wide array of habitats from unimproved dry calcareous meadows to marshlands and rich flowering alpine meadows. Ecological distinction is represented and also morphologically. The high altitude form *E. aurinia* f. *glaciegenita* has restricted range in central and western part of Julian Alps. It flies in a single generation from end of April until July in lowlands and from end of June until August at high altitudes.

The species range is sufficiently known but ecological and population studies are entirely missing. Major threats for the species are draining and intensification of the use of wet grasslands, abandonment of dry calcareous grasslands, and overgrazing of alpine meadows. Species is vulnerable (V) in Slovenia. Twenty-eight pSCI's covering 1166 km² were designated for the species in Slovenia (Fig. 29).

***Hypdryas maturna* (Linnaeus, 1758)**

The species is widely distributed in most forested parts of Slovenia (Fig. 32), with greater density in Kozjak–Pohorje and Škofjeloško region. It is found mainly in humid and warm small valleys with mainly deciduous vegetation. It is common along roads and forest verges where young trees of *Fraxinus excelsior* L. and *Populus tremula* L. are present. It flies in a single generation from end of May until beginning of July.

The species range is sufficiently known but further surveys in pre-Alpine region and in southern and eastern Slovenia would be necessary. The biology of larval stages in Slovenia is unknown. Major threats for the species are the changes in the forestry practicing, especially afforestation with coniferous trees, intensification of use neighboring grasslands, and ameliorations of small streams. Species is vulnerable (V) in Slovenia. Thirteen pSCI's covering 606 km² were designated for the species in Slovenia (Fig. 33).

***Nymphalis vaualbum* Denis & Schiffermüller, 1775**

The species was distributed in southeast Slovenia (Fig. 35) with a single record from central part of the country. It has not been recorded since 1932. The habitat of the species in Slovenia and whether long lasting colonies of the species were present is unknown. Limited records indicate only the presence of the summer generation in July.

Further monitoring is needed in areas where the species was previously found (especially Gorički mountains) to rediscover the species in Slovenia. Reasons for its decline in Slovenia are unknown but could be part of the natural cycle of range shifts. Species is possibly extinct (Ex?) in Slovenia. No pSCI's were designated for the species in Slovenia.

***Erebia calcaria* Lorković, 1953**

The species is restricted to Slovenian Alps (Fig. 38). It is widespread in Julian Alps, scattered but locally abundant in western Karavanke mountains, and has been recently discovered in Kamniško-Savinjske Alpe. A single record from Mt. Raduha further eastwards could not be confirmed. It is distributed predominantly above timberline on flowery subalpine and alpine grasslands on southern exposed slopes. It flies in a single generation from beginning of July until end of September depending on altitude and season.

The species range is sufficiently known, but should be more precisely mapped due to its restricted range. Further studies especially about ecology, dispersion potential, and larval stages are needed. The species is not threatened in Slovenia as it flies in natural, many times inaccessible, grasslands above timberline. Potential threats are overgrazing and construction of ski infrastructure in their habitat. Five pSCI's covering 644 km² were designated for the species in Slovenia (Fig. 39).

***Coenonympha oedippus* (Fabricius, 1787)**

The species has a disjunct distribution in Slovenia (Fig. 42). It is restricted to few sites in central Slovenia (Ljubljansko barje and its surroundings) and is more widespread in Primorje region. In central part of Slovenia it flies in fens and wet meadows characterized by the presence of *Molinia caerulea* (L.) Moench. In Primorje region it occupies submedi-

terranean dry grasslands in different succession stages to light woods. It flies in a single generation from beginning of June until mid July.

The species range is well known, but should be more precisely mapped due to its declines throughout Europe. Hygrophilous populations in central Slovenia have been intensively studied. Further studies especially about ecology, dispersion potential, and larval stages of populations in Primorje are needed. Major threats for the species are draining and intensification of the use of wet grasslands and abandonment of dry grasslands in Primorje region. Species is endangered (E) in Slovenia. Nine pSCI's covering 346 km² were designated for the species in Slovenia (Fig. 43).

***Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758)**

The species is present throughout most of Slovenian territory (Fig. 48), but is very local and uncommon. It is more widespread in Primorje region. Typical habitats are edges or clearings in thermophilous deciduous forest with abundant bushes of larval food plant *Crataegus* spp. or *Prunus spinosa* L. It flies in a single generation from end of September until beginning of November depending on the season.

The species range is insufficiently known and further searches for adults and larval nests are necessary. Ecological and population studies are entirely missing. Major threats for the species are the changes in the forestry practicing, especially afforestation with coniferous trees, intensification of use of neighboring grasslands, and abandonment of hedgerows. Species is endangered (E) in Slovenia. Nine pSCI's covering 951 km² were designated for the species in Slovenia (Fig. 49).

***Callimorpha quadripunctaria* (Poda, 1761)**

The species is widespread in Slovenia (Fig. 52). It is present in wide array of forest verge habitats, mainly in mixed and deciduous forest. It flies in a single generation from beginning of July until beginning of September.

The species range is sufficiently known. Species is not threatened in Slovenia. It was listed in 36 pSCI's covering 3044 km² (Fig. 53).

***Erannis ankeraria* (Staudinger, 1861)**

The species is known only from few sites in Primorje region of Slovenia (Fig. 57). It is limited to very warm submediterranean oak woods with *Quercus pubescens* Willd. in combination with partially overgrown dry grasslands. It flies in a single generation from end of February until beginning of April depending on the season.

Due to limited distribution the species range is well known, but some areas where only old records exist should be regularly monitored for potential rediscovery. Ecological and population studies are entirely missing. Major threats for the species are the changes in the forestry practicing, especially afforestation with coniferous trees and overgrazing of neighboring grasslands. Species is endangered (E) in Slovenia. A single pSCI's covering 101 km² was designated for the species in Slovenia (Fig. 58).

EXPERT PROPOSALS OF POTENTIAL SITES OF COMMUNITY INTEREST (pSCI)

For 12 species (excluding *Nymphalis vaualbum* (Denis & Schiffermüller, 1775)) altogether 80 pSCI's were selected (Tab. 5, Fig. 59). They cover 3827 km² or 18,9 % of the Slovenian territory. In the last chapter all pSCI's are briefly introduced by geographical and ecological delineation. Presence of qualifying and other nationally important butterfly species (e. g. highly endangered, endemic) is indicated.

VIRI

- Abadijev S. P. 2001. An Atlas of the Distribution of the Butterflies in Bulgaria (Lepidoptera: Hesperioidae & Papilionoidea). Zoocartographia Balcanica, Volume 1, Pensoft, Sofia – Moscow: 335 str.
- Adamič Orožen M. 1985. Prebivalstvo, poselitev in promet na Ljubljanskem barju. Geografski zbornik, XXIV: 79–124.
- Aistleitner E. 1999. Die Schmetterlinge Vorarlbergs. Band 1. Vorarlberger Naturschau, Dornbirn: 377 str.
- Aničić B. & M. Juriša 1984. Osnovna geološka karta SFRJ. Rogatec 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Aničić B. & M. Juriša 1985. Tolmač za list Rogatec L 33–68. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Beccaloni G. W., Scoble M. J., Robinson G. S. & Pitkin B. (Editors). 2003. The Global Lepidoptera Names Index (LepIndex). World Wide Web electronic publication. <http://www.nhm.ac.uk/entomology/lepinde>
- Bedjanič M., Gogala A., Leskovar I., Polak S., Poboljšaj K. & R. Verovnik 1997. Bloška planota – močvirni biser Notranjske. Slovensko odonatološko društvo v sodelovanju s Societas herpetologica slovenica ter Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana, zloženka.
- Beneš J., Vrabec V. & P. Herman 2002. Belasek východní. In: Beneš J., Konvička M. (eds.), Motýli České republiky: Rozšíření a ochrana I/ Butterflies of the Czech Republic: Distribution and conservation I. SOM, Praha: 182–184.
- Bozano G. C. 2002. Guide to the butterflies of the Palearctic region. Satyrinae part III. Omnes Artes, Milano: 71 str.
- Bukovac J., Poljak M., Šušnjar M. & M. Čakalo 1983. Osnovna geološka karta SFRJ. Črnomelj 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Bukovac J., Poljak M., Šušnjar M. & M. Čakalo 1984. Tumač za list Črnomelj L 33–91. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Buser S. 1968a. Osnovna geološka karta SFRJ. Gorica 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Buser S. 1968b. Osnovna geološka karta SFRJ. Ribnica 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Buser S. 1973. Tolmač lista Gorica L 33–76. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Buser S. 1974. Tolmač lista Ribnica L 33–78. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Buser S. 1977. Osnovna geološka karta SFRJ. Celje 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Buser S. 1979. Tolmač lista Celje L 33–67. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.

- Buser S. 1980. Tolmač lista Celovec (Klagenfurt) L 33–53. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Buser S. 2004. Geološke značilnosti alpskega prostora. In: Trilar T., Gogala A., Jeršek M. (eds.). Narava Slovenije. Alpe. Prirodoslovn muzej Slovenije, Ljubljana: 14–22.
- Buser S. & J. Cajhen 1977. Osnovna geološka karta SFRJ. Celovec (Klagenfurt) 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Carnelutti J. 1978. V. prispevek k favni lepidopterov Slovenije. Biološki vestnik, 26, 2: 175–182.
- Carnelutti J. 1981. Horološka, ekološka in zoogeografska analiza makrolepidopterov slovenskega ozemlja. Doktorska disertacija, Ljubljana, 210 str.
- Carnelutti J. 1992. Rdeči seznam ogroženih metuljev (Macrolepidoptera) v Sloveniji. Varstvo narave, 17, 61–104.
- Carnelutti J. & Š. Michieli 1960. II. prispevek k favni lepidopterov Slovenije. Biološki vestnik, 7: 113–124.
- Carnelutti J. & Š. Michieli 1966. Makrolepidopteri Triglavskega narodnega parka in okolice I (Lepidoptera: Rhopalocera, Hesperioidae). Varstvo narave, 5: 107–127.
- Čelik T. 1997. Ekološke raziskave ogrožene vrste *Coenonympha oedippus* Fabricius, 1787 (Lepidoptera: Satyridae) na Ljubljanskem barju. Mag. nal., Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo, 67 str.
- Čelik T. 2003. Populacijska struktura, migracije in ogroženost vrste *Coenonympha oedippus* Fabricius, 1787 (Lepidoptera: Satyridae) v fragmentirani krajini. Doktorska disertacija, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo, 100 str.
- Čelik T. 2004. Population dynamics of endangered species *Coenonympha oedippus* Fabricius, 1787 (Lepidoptera: Satyridae) on the Ljubljansko barje. Acta Entomologica Slovenica, 12, 1: 99–114.
- Čelik T. & F. Rebeušek 1996. Atlas ogroženih vrst dnevnih metuljev Slovenije. Slovensko entomološko društvo Štefana Micheliija, Ljubljana: 100 str.
- Čelik T., Verovnik R., Rebeušek F., Gomboc S. & M. Lasan 2004. Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja NATURA 2000: Metulji (Lepidoptera). Končno poročilo. Biološki inštitut Jovana Hadžija ZRC SAZU, Novi trg 2, SI – 1000 Ljubljana. 297 str., digitalne priloge. Naročnik: Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, ARSO, Ljubljana.
- Dakskobler I. 2003. Pionirske smrekovje nad sedanjo (antropogeno) zgornjo gozdno mejo v južnih Julijskih Alpah (primer iz Zgornje Baške doline). Hacquetia, 2, 1: 19–52.
- de Freina J. J. & T. J. Witt 1987. Die Bombyces und Sphinges der Westpalaearktis. Band I. Edition Forschung & Wissenschaft Verlag GmbH, München, 708 str.
- Devillers P. & J. D. Devillers-Terschuren 2002. Application and development of the Palaearctic habitat classification in the course of the setting up of the Emerald Project. Slovenia. T-PVS/Emerald (2002) 10, Strasbourg, 20 February 2002, 171 str.
- Directive 92/43/EEC, Treaty of Accession 2003: Annex II. http://europa.eu.int/comm/environment/nature/enlargement/habitats/annexii_en.pdf
- Directive 92/43/EEC, Treaty of Accession 2003: Annex IV. http://europa.eu.int/comm/environment/nature/enlargement/habitats/annexiv_en.pdf
- Dufay C. 1982. *Leptidea morsei major* Grund, en Grece (Pieridae). Nota lepidopterologica, 5, 1: 17–19.
- Dular J. 1985. Arheološka topografija Slovenije. Topografsko področje XI (Bela krajina). Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, 123 str. + slikovne priloge.
- Ebert G. & E. Rennwald 1993. Die Schmetterlinge Baden-Württembergs. Band II: Tagfalter II. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart, 535 str.

- Ebert G., Hirneisen N., Krell F.T., Mörtter R., Ratzel U., Siepe A., Steiner A. & B. Traub 1994. Die Schmetterlinge Baden-Württembergs. Band IV: Nachtfalter II. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart, 535 str.
- Ebert G. 1997. Callimorphinae. In: Ebert G. (ed.). Die Schmetterlinge Baden-Württembergs. Band V: Nachtfalter III. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart, 350–360.
- Erhardt A. 1995. Ecology and conservation of alpine Lepidoptera. In: Pullin S. A. (ed.). Ecology and conservation of butterflies. Chapman & Hall, 258–276.
- Ficko P. 1993. Kamniške in Savinjske Alpe. Planinski vodnik, PZS, Ljubljana, 303 str.
- Forster W. & T. A. Wohlfahrt 1955. Die Schmetterlinge Mitteleuropas: Tagfalter. Franchische Verlagshandlung, Stuttgart, 126 str., 28 tab.
- Forster W. & T. A. Wohlfahrt 1981. Die Schmetterlinge Mitteleuropas. Band V: Spanner (Geometridae). Franchische Verlagshandlung, Stuttgart, 312 str.
- Gabrovec M. 1998. Suha krajina in Dobropolje. In: Perko D., Adamič M. O. (eds.). Slovenija – pokrajine in ljudje. Mladinska knjiga, Ljubljana: 472–483.
- Gaedike R. & W. Heinicke 1999. Verzeichnis der Schmetterlinge Deutschlands. Entomofauna Germanica, Band 3, Entomologische Nachrichten und Berichte, Dresden, Beiheft 5, 216 str.
- Galvagni E. 1910. Sammeltage in den Karawanken und Steiner-Alpen. Jahresbericht des Wiener entomologischen Vereines, 20: 147–162.
- Gams I. & K. Natek 1981. Geomorfološka karta 1 : 100.000 in razvoj reliefs v Litijski kotlini. Acta Geographica, XXI: 7–67.
- Gorbunov P. 2001. The butterflies of Russia: classification, genitalia, keys for identification (Lepidoptera: Hesperioidae and Papilioidea). Russian Academy of Sciences, Institute of Plant and Animal Ecology, Publishers Thesis, Ekaterinburg: 320 str.
- Gospodarič R., Habe F. & P. Habič 1970. Orehovški kras in izvir Korentana. Acta carsologica, V/2: 97–108.
- Grad K. & L. Ferjanič 1974. Osnovna geološka karta SFRJ. Kranj 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Grad K. & L. Ferjanič 1976. Tolmač za list Kranj L 33–65. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Gušić B. 1921. Ein Beitrag zur Rhopalocerenfauna Sloveniens. Glasnik hrvatskog prirodoslovnog društva, 33: 210–212.
- Habeler H. 1972. Zur Kenntnis der Lebensräume von *Coenonympha oedippus* F. (Lep. Satyridae). Nachr. Bayer. Ent. 21, 3: 51–54.
- Habič P. 1968. Kraški svet med Idrijo in Vipavo. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Inštitut za geografijo, Ljubljana, Dela 21: 239 str. + slikovne priloge.
- Hafner J. 1909. Verzeichnis der bisher in Krain beobachteten Grossschmetterlinge. Carniola, Musealverein für Krain, Laibach, 2. Jahrgang, Heft III und IV: 77–108.
- Hafner J. 1910a. Verzeichnis der bisher in Krain beobachteten Grossschmetterlinge. Carniola, Nova vrsta, Muzejsko društvo za Kranjsko, Ljubljana, L. I., Zvezek 1: 52–71.
- Hafner J. 1910b. Makrolepidopteren von Görz und Umgebung. Entomologischen Zeitschrift, XXIV Jahrgang, Sonder-Abdruck: 1–40.
- Hafner J. 1912. Verzeichnis der bisher in Krain beobachteten Grossschmetterlinge. Carniola, Nova vrsta, Muzejsko društvo za Kranjsko, Ljubljana, L. III., Zvezek 1: 43–75.
- Hafner J. Rokopis. Izpopolnjeni seznam kranjskih metuljev.
- Higgins L. G. & N. D. Riley 1971. Die Tagfalter Europas und Nordwestafrikas. Hamburg, 377 str.
- Higgins L. G. & B. Hargreaves 1991. The Butterflies of Britain and Europe. HarperCollins, London.

- Higgins L. G. & N. D. Riley 1993. Butterflies of Britain and Europe. HarperCollins Publishers, London, 384 str.
- Hoffmann F. & R. Klos 1914. Die Schmetterlinge Steiermarks. Sonder-Abdruck aus den Mitteilungen des Naturwissenschaftlichen Vereins für Steiermark, Jahrgang 1913, Band 50: 184–323.
- Hoffmann F. & R. Klos 1915. Die Schmetterlinge Steiermarks II. Mitteilungen des Naturwissenschaftlichen Vereins für Steiermark, Jahrgang 1914, Band 51: 249–441.
- Hornig J. 1854. Ein lepidopterologischer Besuch der Alpen Mangert und Rombon in Istrien. Verhandlungen des zoologisch-botanische Vereins in Wien, Band IV: 177–184.
- Hrvatin M. 1998. Mala gora, Kočevski rog in Poljanska gora. In: Perko D., Adamič M. O. (eds.). Slovenija – pokrajine in ljudje. Mladinska knjiga, Ljubljana: 436–447.
- <http://www.faunaeur.org/>: Fauna Europaea.
- <http://www.faunaitalia.it/checklist/introduction.html>: Fauna Italia.
- <http://www.redlist.org/>: 2002 IUCN Red List of Threatened Species.
- http://www.zrsvn.si/slo/nm/nm_jovsi.asp: Jovsi.
- Huemer P. 2001. Rote Listen Vorarlbergs. Vorarlberger Naturschau, Dornbirn: 112 str.
- Huemer P. 2004. Die Tagfalters Südtirols. Veröffentlichungen des Naturmuseums Südtirol 2, 232 str.
- Jakšić P. 1998. Male genitalia of butterflies on Balkan peninsula with a check-list. Pub. František Slamka, Bratislava, 144 str.
- Jalas J. & J. Suominen 1989. Atlas Florae Europaeae. Distribution of vascular plants in Europe. Nymphaeace to Ranunculaceae. Helsinki, Vol. 8, str. 107, Map. 1685.
- Jež M. 1983. Osnovne karakteristike favne dnevnih metuljev (Lepidoptera, Diurna) Slovenskega Podravja. Biološki vestnik 31, 1: 83–106.
- Jurkovšek B. 1986. Osnovna geološka karta SFRJ. Beljak in Ponteba 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Jurkovšek B. 1987. Tolmač listov Beljak in Ponteba L 33–51, L 33–52. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Kaligarič M. 1997. Rastlinstvo Primorskega kraša in Slovenske Istre – travniki in pašniki. Zgodovinsko društvo za južno Primorsko in Znanstveno raziskovalno središče Republike Slovenije Koper, Koper: 111 str.
- Kaligarič M., Jogan N., Leskovar I., Seliškar A., Dobravec J., Zupančič M. & D. Robič 2004. Habitatni tipi Slovenije HTS 2004. Republika Slovenija, Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Ljubljana, 65 str.
- Karsholt O. & J. Razowski 1996. The Lepidoptera of Europe. A Distributional Checklist. Apollo Books Stenstrup: 380 str.
- Kladnik D. 1998. Velika gora, Stojna in Goteniška gora. In: Perko D., Adamič M. O. (eds.). Slovenija – pokrajine in ljudje. Mladinska knjiga, Ljubljana: 414–425.
- Kladnik D. & M. Natek 1998. Vipavska dolina. In: Perko D., Adamič M. O. (eds.). Slovenija – pokrajine in ljudje. Mladinska knjiga, Ljubljana: 222–233.
- Kladnik D. & I. Brancelj Rejec 1999. Družbenogeografski oris. In: Kranjc A. (ed.). Kras. Pokrajina – življenje – ljudje. Založba ZRC, ZRC SAZU, Ljubljana: 191–215.
- Klemenčič V. 1959. Pokrajina med Slavnikom in Snežnikom. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Inštitut za geografijo, Ljubljana, Dela 8: 197 str. + slikovne priloge.
- Kolar H. 1919. Über das Vorkommen von *Coenonympha oedippus* F. Zeitschrift der österreichischen Entomologen-Vereines, Wien, 4. Jahrgang: 96.
- Kolar H. 1921. Neue Lokalformen von *Parnassius apollo* L. und *Coenonympha oedippus* F. Verhandlungen des zoologisch-botanischen Vereins in Wien, Jahr 1921, Band 71: 11–13.

- Kolar H. 1929. Verbreitung von *Coenonympha oedippus* F. in Europa. Verhandlungen des zoologisch-botanischen Vereins in Wien, Jahr 1928, Band 78: 105–108.
- Kolbezen M. 1985. Hidrografske značilnosti poplav na Ljubljanskem barju. Geografski zbornik, XXIV: 15–32.
- Kolev Z. 2002. The species of *Maculinea* van Eecke, 1915 in Bulgaria: distribution, state of knowledge and conservation status (Lycaenidae). Nota lepidopterologica, 25, 2/3: 177–190.
- Komisija evropskih skupnosti 2002. Delovni dokument komisije. O Naturi 2000. Bruselj, 27. 12. 2002 (slovenski prevod).
- Kranjc A. & A. Mihevc 1988. Poplavni svet ob Notranjski Reki. Acta Geographica, XXVIII/5: 195–218.
- Krenova Z. 2002. Modrasek bahenni. In: Beneš J., Konvička M. (eds.). Motýli České republiky: Rozšíření a ochrana I/ Butterflies of the Czech Republic: Distribution and conservation I. SOM, Praha: 306–309.
- Krenova Z. & J. Beneš 2002. Modrasek očkovany. In: Beneš J., Konvička M. (eds.) Motýli České republiky: Rozšíření a ochrana I/ Butterflies of the Czech Republic: Distribution and conservation I. SOM, Praha: 303–305.
- Krzywicki M. 1962. Klucze do oznaczania owadów Polski. Czesc XXVII: Motyle-Lepidoptera. Zeszyt 65–66: Bielinki–Pieridae, Motylowce–Papilionidae. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 45 str.
- Krzywicki M. 1981. Anmerkungen zur Tagfalterfauna Bulgariens. Nota lepidopterologica 4, 1/2: 29–46.
- Krzywicki M. 1982. Der gegenwärtige Stand der Tagfalterfauna Polens unter besonderer Berücksichtigung ihrer Bedrohung. Nota lepidopterologica 5, 1: 3–16.
- Kryštofek B., Bedjanič M., Brelih S., Budihna N., Gomboc S., Grobelnik V., Kotarac M., Lešnik A., Lipej L., Martinčič A., Poboljšaj K., Povž M., Rebešek F., Šalamun A., Tome S., Trontelj P. & T. Wraber 2001. Raziskava razširjenosti evropsko pomembnih vrst v Sloveniji. Prirodoslovni muzej Slovenije. Neobjavljeno poročilo za Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana: 683 str.
- Kučinić M., Tvrtković N. & E. Kletečki 1999. The False Ringlet (*Coenonympha oedippus* F.) is a member of the Croatian butterfly fauna after all. Natura Croatica, 8, 4: 399–405.
- Kudrna O. 1986. Butterflies of Europe. Vol. 8. Aspects of the Conservation of Butterflies in Europe. Aula Verlag, Wiesbaden, 323 str.
- Kudrna O. 2002. The Distribution Atlas of European Butterflies. Oedippus, 20: 113.
- Kudrna O. & L. Mayer 1990. Grundlagen zu einem Artenhilfsprogramm für *Colias myrmidone* (Esper, 1780) in Bayern. Oedippus 1: 1–37.
- Kunaver J. 1998. Julijiske Alpe. In: Perko D., Adamič M. O. (eds.). Slovenija – pokrajine in ljudje. Mladinska knjiga, Ljubljana: 54–71.
- Kunaver J. 2004a. Relief slovenskih Alp. In: Trilar T., Gogala A., Jeršek M. (eds.). Narava Slovenije. Alpe. Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana, 23–29.
- Kunaver J. 2004b. Visokogorski kras v slovenskih Alpah. In: Trilar T., Gogala A., Jeršek M. (eds.). Narava Slovenije. Alpe. Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana, 30–34.
- Lafranchis T. 2000. Les Papillons de jour de France, Belgique et Luxembourg et leurs chenilles. Collection Parthenope, editions Biotope, Meze (France), 448 str.
- Lai B. G. & A. S. Pullin 2004. Phylogeography, genetic diversity and conservation of the large copper butterfly *Lycaena dispar* in Europe. Journal of Insect Conservation, 8: 27–35.
- Lattes A., Mensi P., Cassulo L. & E. Balleto 1994. Genotypic variability in western European members of the *Erebia tyndarius* species group (Lepidoptera, Satyridae). Nota lepidopterologica, Suppl. 5: 93–104.

- Lederer J. 1853a. Versuch die europäischen Lepidopteren (einschliessig der ihrem Habitus nach noch zur europäischen Fauna gehörigen Arten Labradors, der asiatischen Türkei und des asiatischen Russlands) in möglichst natürliche Reihenfolge zu stellen, nebst Bemerkungen zu einigen Familien und Arten. I. Abtheilung: Die Rhopaloceren. Verhandlungen des zoologisch-botanischen Vereins in Wien, Jahr 1852, Band II: 14–54.
- Lederer J. 1853b. Versuch die europäischen Lepidopteren (einschliessig der ihrem Habitus nach noch zur europäischen Fauna gehörigen Arten Labradors, der asiatischen Türkei und des asiatischen Russlands) in möglichst natürliche Reihenfolge zu stellen, nebst Bemerkungen zu einigen Familien und Arten. II. Abtheilung: Die Heteroceren. Verhandlungen des zoologisch-botanischen Vereins in Wien, Jahr 1852, Band II: 65–126.
- Lelo S. 2000. Revised inventory of the butterflies of Bosnia and Herzegovina (Insecta: Lepidoptera: Hesperioidae, Papilionoidea). *Natura Croatica*, 9, 2: 139–156.
- Lonhore J. 1996. *Coenonympha oedippus*. In: Helsdingen van P. J., Willemse L., Speight M. C. D. (eds.). Background information on invertebrates of the Habitats Directive and the Bern Convention. Part I – Crustacea, Coleoptera and Lepidoptera. Council of Europe, Strasbourg, Nature and environment, 79: 98–104.
- Lonhore J. & M. Lagarde 1999. Biogeographie, ecologie et protection de *Coenonympha oedipus* (Fab., 1787) (Lepidoptera: Nymphalidae: Satyrinae). *Ann. Soc. Entomol. Fr. (N.S.)*, 35 (suppl.): 299–307.
- Lorković Z. 1927. *Leptidea sinapis* ab. *major* Grund zasebna vrsta Rhopalocera iz Hrvatske. *Actis Soc. Entomol. Serbo-Croato-Slovenae*, 2: 1–16.
- Lorković Z. 1954. Spezifische, semispezifische uns rassische Differenzierung bei *Erebia tyndarus* Esp. I. Drei neue allopatrische Formen von *Erebia tyndarus* Esp. Und der Grad ihrer Fortpflanzungsisolation. *Bulletin international. Livre*, 1953, 10: 163–192 + 5 Tab. (Rad JAZU, Odjel za prirodne nauke, Tome 294: 269–313).
- Lorković Z. 1957. Die Speziationsstufen in der *Erebia tyndarus* Gruppe. *Biološki glasnik*, 10: 61–116.
- Lorković Z. & H. De Less 1960. *Erebia calcarius* au Monte Cavallo au nord de Venise. *Bollettino della Societa Entomologica Italiana*, 90, 7/8: 123–129.
- Lorković Z. 1982: Bemerkungen zu dem Fund von *Leptidea morsei* in Griechenland. *Nota lepidopterologica*, 5, 2/3: 111–113.
- Lorković Z. 1993. Ecological association of *Leptidea morsei major* Grund 1905 (Lepidoptera, Pieridae) with the oak forest *Lathyreto-quercetum petraeae* HR-T 1957 in Croatia. *Periodicum Biologorum*, 95, 4: 455–457.
- Lovrenčak F. 1977. Zgornja gozdna meja v Kamniških Alpah v geografski luči (V primerjavi s Snežnikom). *Acta Geographica*, XVI: 5–147.
- Lovrenčak F. 1987. Zgornja gozdna meja v Julijskih Alpah in na visokih kraških planotah Slovenije. *Acta Geographica*, XXVI/1: 5–62.
- Lunak R. 1942. Hybernia ankeraria, Stgr., ihre Auffindung, Zucht und Beschaffenheit der Biotope. *Zeitschrift des Wiener Entomologen-Vereins*, 27. Jahrg.: 1–5.
- Maes D. & H. van Dyck 2005. Habitat quality and biodiversity indicator performances of a threatened butterfly versus a multispecies group for wet heathlands in Belgium. *Biological Conservation*, 123: 177–187.
- Mann J. 1854. Aufzählung der Schmetterlinge, gesammelt auf einer Reise im Auftrage des k. K. Zoologischen Museums nach Oberkrain und dem Küstenlande, in den monaten Mai und Juni 1854, als Beitrag zur Fauna des österreichischen Kaiserstaates. Verhandlungen des zoologisch-botanischen Vereins in Wien, Jahr 1854, Band IV: 515–596.
- Martinčič A., Wraber T., Jogan N., Ravnik V., Podobnik A., Turk B. & B. Vreš 1999. Mala flora

- Slovenije. Ključ za določanje praprotnic in semenk. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana: 845 str.
- Medvešek Crnkovič V. 2001. Naši krajinski in regijski parki. Krajinski park Kum. Proteus, 63, 5: 212–220.
- Melik A. 1946. Ljubljansko mostičarsko jezero in dediščina po njem. Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani, Dela, 5: 223 str.
- Meze D. 1983. Poplavna področja v porečju Rašice z Dobrepoljami. Acta Geographica, XXII/1: 9–36.
- Meze D. 1984. Poplavna področja na Blokah. Acta Geographica, XXIII/6: 277–300.
- Meze D. 1986. Hribovske kmetije v Polhograjskem hribovju, bližnji okolici in sosednjih Rovtah. Acta Geographica, XXV: 5–70.
- Meze D., Lovrenčak F. & A. Šercelj 1981. Poplavna področja v Grosupeljski kotlini. Acta Geographica, XX: 39–92.
- Michieli Š. 1970. Zur lepidopterologischen Erforschung des südöstlichen Alpen- und Voralpenraumes. Sonderdruck aus dem Jubiläumsjahrbuch 1900–1970, 35. Band des Vereins zum Schutze der Alpenpflanzen und –Tiere e. V., München: 1–16.
- Ministère de l' écologie et du développement durable, 2005. NATURA 2000. Recherche de sites par espèce: Invertébrés: Fadet des laîches (*Coenonympha oedippus*) – 1071. <http://natura-2000.environnement.gouv.fr/especes/1071.html#FR62>, 3. 3. 2005
- Mioč P. 1978. Tolmač za list Slovenj Gradec L 33–55. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Mioč P. 1983. Tolmač za list Ravne na Koroškem L 33–54. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Mioč P. & M. Žnidarčič 1976. Osnovna geološka karta SFRJ. Slovenj Gradec 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Mioč P., Žnidarčič M. & Z. Jerše 1981. Osnovna geološka karta SFRJ. Ravne na Koroškem 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Mioč P. & M. Žnidarčič 1989. Tolmač za lista Maribor in Leibnitz, L 33–56 in L 33–44. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Moilanen A. & I. Hanski 1998. Metapopulation dynamics: effects of habitat quality and landscape structure. *Ecology*, 79, 7: 2503–2515.
- Mousson L., Neve G. & M. Baguette 1999. Metapopulation structure and conservation of the cranberry fritillary *Boloria aquilonaris* (lepidoptera, nymphalidae) in Belgium. *Biological Conservation*, 87: 285–293.
- Munguira M. L. 1995. Conservation of butterfly habitats and diversity in European Mediterranean countries. In: Pullin S. A. (ed.). *Ecology and conservation of butterflies*. Chapman & Hall: 278–289.
- Munguira M. L. 2002. »*Coenonympha oedippus* v Španiji«. Munguira@uam.es (osebni vir, 29. oktober 2002).
- Munguira M. & J. Martin 1999. Action plan for Maculinea butterflies in Europe. *Nature and environment*, 97, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 64 str.
- Natek M. 1979. Poplavna območja v Spodnji Savinjski dolini. Acta Geographica, XVIII/1: 9–90.
- Oostermeijer J. G. B. & C. A. M. van Swaay 1998. The relationship between butterflies and environmental indicator values: a tool for conservation in a changing landscape. *Biological Conservation*, 86: 271–280.
- Otoničar B. 1999: Geologija Krasa. Kamnine na Krasu. Kreda. In: Kranjc A., Likar V., Huzjan Žalik M. (eds.). Kras. Pokrajina – življenje – ljudje. Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU, Založba ZRC SAZU, Ljubljana: 25–33.

- Pastoralis G. & A. Reiprich 1995: Zoznam Motylov vyskytujucich sa na uzemi Slovenska. Spišská Nova Ves, Komarno, 52 str.
- Pavličko A. & M. Konvička 2002. Žlutasek barvomenný. In: Beneš J., Konvička M. (eds.). Motýli České republiky: Rozšíření a ochrana I/ Butterflies of the Czech Republic: Distribution and conservation I. SOM, Praha: 215–218.
- Peterlin S. 1983. Naravoslovni sprehod ob Bloščici. Proteus, 45, 8: 291–294.
- Pleničar M. 1967. Osnovna geološka karta SFRJ. Postojna 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Pleničar M. 1968. Osnovna geološka karta SFRJ. Goričko 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Pleničar M. 1970a. Tolmač za list Postojna L 33–77. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Pleničar M. 1970b. Tolmač za list Goričko L 33–45. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Pleničar M., Premru U. & M. Herak 1975. Osnovna geološka karta SFRJ. Novo mesto 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Pleničar M. & U. Premru 1977. Tolmač za list Novo mesto L 33-79. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Plut D. 1998. Bela krajina. In: Perko D., Adamič M. O. (eds.). Slovenija – pokrajine in ljudje. Mladinska knjiga, Ljubljana: 484–497.
- Plut D. & F. Lovrenčak 1985. Geografske značilnosti poplavnega sveta Kolpe in njenih pritokov v zgornjem Pokolpu. Acta Geographica, XXV: 129–154.
- Poda N. 1761. Insecta Musei Graecensis quae in ordines, genera et species juxta Systema Naturae Caroli Linnaei. Universitate Graecensi prima ac suprema Philosophiae Laurea, 127 str. + Index + Tab.
- Premru U. 1982. Osnovna geološka karta SFRJ. Ljubljana 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Premru U. 1983. Tolmač za list Ljubljana L 33–66. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.
- Pro Natura – Schweizerischer Bund für Naturschutz 1994. Schmetterlinge und ihre Lebensräume. Band 1. Basel, 516 str.
- Pro Natura – Schweizerischer Bund für Naturschutz 2000. Schmetterlinge und ihre Lebensräume. Band 3. Basel, 914 str.
- Pullin A. S., McLean I. F. G. & M. R. Webb 1995. Ecology and conservation of *Lycaena dispar*: British and European perspectives. In: Pullin A. S. (ed.). Ecology and conservation of butterflies. Chapman & Hall: 150–164.
- Pullin A. S. 1997. Habitat requirements of *Lycaena dispar* batavus and implications for re-establishment in England. Journal of Insect Conservation, 1: 177–185.
- Rebel H. 1906. Lepidopteren aus dem Gebiete des Triglav und der Crna prst in Krain. Jahresberichte Wiener Entomologische Verein, XVI: 21 str.
- Reichl E. R. 1992. Verbreitungsatlas der Tierwelt der Österreichs. Band 1. Lepidoptera – Diurna. Tagfalter. Österreichischen Akademie der Wissenschaften and Forschungsinstitut für Umweltinformatik Linz, 120 str. + slikovne priloge.
- Repolusk P. 1998. Koprnska brda. In: Perko D., Adamič M.O. (eds.). Slovenija – pokrajine in ljudje. Mladinska knjiga, Ljubljana: 268–280.
- Ricketts T. H., Daily G. C. & P. R. Ehrlich 2002. Does butterfly diversity predict moth diversity? Testing a popular indicator taxon at local scales. Biological Conservation, 103: 361–370.

- Sajovic G. 1910. Naravoslovni oddelek, Zoologična zbirka: brezvretenčarji. In: Mantuan J. (ed.) Poročilo o deželnem muzeju »Rudolfinum« za l. 1909. Carniola, Nova vrsta, Mujejsko društvo za Kranjsko, Ljubljana, L. I., Zvezek 1: 39–40.
- Savić D. & S. Dozeti 1984. Osnovna geološka karta SFRJ. Delnice 1 : 100 000. Savezni geološki zavod, Beograd.
- Savić D. & S. Dozeti 1985. Tumač za list Delnice L 33–90. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Savezni geološki zavod, Beograd.
- SBN, Schweizerischer Bund für Naturschutz 1991. Tagfalter und ihre Lebensräume. Basel, 516 str.
- Scheider P. & P. Jakšić 1989. Die Tagfalter von jugoslawisch Mazedonien. Selbstverlag Paul Schäider, München, 82 str. + Tab. + Karte.
- Schiferer M. 1912. Die Lepidopterenfauna Steiermarks. Mitt. d. Naturw. Ver. f. Steiermarks, Band 48: 320–337.
- Scopoli J. A. 1763. Entomologia Carniolica exhibens insecta Carnioliae indigena et distributa in ordines, genera, species, varietates. Methodo Linnaeana. Vindobonae, 36 + 420 str.
- Seitz A. 1909. Die Grossschmetterlinge der Erde. I. Abteilung: Die Grossschmetterlinge des Palaearktischen Faunengebietes. 1. Band: Die Palaearktischen Tagfalter. Fritz Lehmann's Verlag, Stuttgart, 379 str.
- Seitz A. 1913. Die Grossschmetterlinge der Erde. I. Abteilung: Die Grossschmetterlinge des Palaearktischen Faunengebietes. 2. Band: Die Palaearktischen Spinner & Schwärmer. Verlag des Seitz'schen Werkes (Alfred Kernen), Stuttgart, 479 str.
- Seliškar A. 1990. Illyrian species in the meadows of karst poljes in Slovenia. In: Illyrische Einstrahlungen im ostalpin-dinarischen Raum. Symposium in Keszthely, Ostalpin-dinarischen Gesellschaft für Vegetationskunde, 75–78.
- Seliškar A. 1993. Vegetacija poplavnega območja Jovsi ob reki Sotli (Brežice, Slovenija). Hladnikia, 1: 35–46.
- Seliškar A. 2004. *Liparis loeselli* (L.) L. C. Rich. – Loeselova grezovka. In: Čušin B. (ed.). Natura 2000 v Sloveniji. Rastline. Založba ZRC SAZU, ZRC SAZU, Ljubljana: 116.
- Shreeve T. G., Dennis R. L. H., Roy D. B. & D. Moss 2001. An ecological classification of British butterflies: Ecological attributes and biotope occupancy. Journal of Insect Conservation, 5: 145–161.
- Sijarić R. 1984. Vste roda *Coenonympha* Hübner u fauni Rhopalocera Jugoslavije (Lepidoptera: Satyridae). Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, Prirodne nauke, Nova serija, Sarajevo, 23: 1–106.
- Sijarić R. 1991. Katalog naučne zbirke Lepidoptera (Insecta) donatora Bore Mihljevića iz Sarajeva. Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, Prirodne nauke, Nova serija, Sarajevo, 30: 169–360.
- Sijarić R. & B. Mihljević 1972. Nova nalazišta nekih vrsta Rhopalocera (Lepidoptera) na Balkanskem poluostrvu. Glasnik Zemaljskog Muzeja Bosne in Hercegovine u Sarajevu, Prirodne nauke, Nova serija, Sveska XI–XII: 203–207.
- Skoberne P. 2003. Metoda opredeljevanja potencialnih območij narave ekološkega omrežja NATURA 2000 v Sloveniji. Inačica 2.1 (januar 2003). Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija Republike Slovenije za okolje, Ljubljana: 1/48–48/48.
- Skoberne P. 2004. Kaj je NATURA 2000? In: Čušin B. (ed.). Natura 2000 v Sloveniji. Rastline. Založba ZRC SAZU, ZRC SAZU, Ljubljana: 15–21.
- Slamka F. 2004. Die Tagfalter Mitteleuropas – östlicher Teil. Samozaložba, Slovaška, 288 str.
- Stauder H. 1920. Die Schmetterlingsfauna der illyro-adriatischen Festland- und Inselzone. (Faunula Illyro Adriatica). Zeitschrift f. Wiss. Insektebiologie, Bogen XIII: 201–220.

- Staudinger O. 1861. Ueber einige neue und bisher verwechselte Lepidopteren. Stettin. Ent. Ztg., 22: 287–293.
- Šifrer M. 1978. Poplavna področja v porečju Dravinje. Acta Geographica, XVII/1: 9–97.
- Šikić L., Pleničar M. & M. Šparica 1972. Osnovna geološka karta SFRJ. Ilirska Bistrica 1 : 100 000. Savezni geološki zavod, Beograd.
- Šikić L. & M. Pleničar 1975. Tumač za list Ilirska Bistrica L 33–89. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Savezni geološki zavod, Beograd.
- Šikić L., Basch O. & A. Šimunić 1977. Osnovna geološka karta SFRJ. Zagreb 1 : 100 000. Savezni geološki zavod, Beograd.
- Šikić L., Basch O. & A. Šimunić 1979. Tumač za list Zagreb L 38–80. Osnovna geološka karta SFRJ 1 : 100 000. Savezni geološki zavod, Beograd.
- Škornik S. 2003. Suha travnišča reda *Brometalia erecti* Koch 1926 na Goričkem (SV Slovenija). Hacquetia, 2, 1: 71–90.
- Tarman K. 1992. Osnove ekologije in ekologija živali. Državna založba Slovenije, 547 str.
- Thomas J. A. 1984. The behaviour and habitat requirements of *Maculinea nausithous* (the Dusky Large Blue) nad *M. teleius* (the Scarce Large Blue) in France. Biological Conservation, 28: 325–347.
- Thomas J. A., Elmes G. W., Wardlaw J. C. & M. Woyciechowski 1998. Host specificity among *Maculinea* butterflies in *Myrmica* ant nests. Oecologia, 79: 452–457.
- Tolman T. & R. Lewington 1997. Butterflies of Britain and Europe. HarperCollinsPublishers, London, 320 str.
- Tshikolovets V. V. 2003. Butterflies of Eastern Europe, Urals and Caucasus. Brno, 176 str.
- Uradni list RS 58, 1995. Odlok o razglasitvi območja Jovsi za naravni spomenik (Brežice). Uradni list Republike Slovenije (13. 10. 1995) – Uredbe, str. 4668.
- Uradni list RS 17/55, 1999. Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov (MKVERZ). Uradni list Republike Slovenije (9. 7. 1999) – Mednarodne pogodbe, 17: 773–820.
- Uradni list RS 82, 2002. Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam. Uradni list Republike Slovenije (24. 9. 2002) – Uredbe, 82: 8893–8975.
- Uradni list RS 46, 2004. Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah v Sloveniji. Uradni list Republike Slovenije (30. 4. 2004) – Uredbe, 46: 5963–6017.
- van der Made J. & I. Wynhoff 1996. Lepidoptera – Butterflies and Moths. In: van Helsdingen P. J., Willemse L., Speight M. C. D. (eds.). Background information on invertebrates of the Habitat Directive and the Bern Convention. Part I – Crustacea, Coleoptera, Lepidoptera. Nature and environment, 79: 75–217.
- van Sway C. A. M. & M. S. Warren 1999. Red Data Book of European Butterflies (Rhopalocera). Nature and Environment, 99, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 260 str.
- Varga Z. 1977. Das Prinzip der areal-analytischen Methode in der Zoogeographie und die Faunelemente-Einteilung der europäischen Tagschmetterlinge/Lepidoptera: Diurna. Acta ent. Debrecina, 14: 223–285.
- Verity R. 1943. Le Farfalle Diurne d'Italia. Volume Secondo. Divisione Lycaenida. Casa editrice Marzocco, Firenze, 401 str.+ slikovne priloge.
- Verity R. 1953. Le Farfalle Diurne d'Italia. Volume Quinto. Divisione Papilionida. Sezione Nymphalina. Famiglia Satyridae. Casa editrice Marzocco, Firenze, 354 str.
- Verovnik R. 1988. Drugo nahajališče *Albinula orbitulus* Pruner - Lycaenidae v Jugoslaviji. Glasilo Slovenskega entomološkega društva Štefana Michelija v Ljubljani, 1, 2: 6–7.
- Verovnik R. 2004. Distribution and conservation status of *Polyommatus escheri* (Hübner, 1823) in Slovenia (Lepidoptera: Lycaenidae). Linneana Belgica, XIX, 6: 253–257.

- Verovnik R. & M. Lasan 2003. On the presence of *Iolana iolas* (Ochsenheimer, 1816) in Slovenia. *Natura Sloveniae*, 5, 1: 43–44.
- Vrabec V., Čížek O. & J. Beneš 2002. Hnedasek osikovy. In: Beneš J., Konvička M. (eds.). Motýli České republiky: Rozšíření a ochrana I/ Butterflies of the Czech Republic: Distribution and conservation I. SOM, Praha: 462–467.
- Weidemann H. J. 1995. Tagfalter: beobachten, bestimmen. 2., völlig neu bearb. Aufl. Augsburg, Naturbuch Verlag, 659 str.
- Weidemann H. J. & J. Köhler 1996. Nachtfalter. Spinner und Schwärmer. Naturbuch Verlag, Augsburg, 512 str.
- Winiarska G. 2001. Butterflies (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilioidea) in Narew National Park. *Fragmenta faunistica*, 44: 73–78.
- Withrington D. 2003. Butterflies in Slovenia. LeWit, Peterborough, 39 str.
- Wraber M. 1969. Pflanzengeographische Stellung und Gliederung Sloweniens. *Vegetatio*, 17, 1/6: 176–199.
- Wynhoff I. 2001. At Home on Foreign Meadows: the Reintroduction of two Maculinea Butterfly species. Doctoral Thesis. ISBN 90-5808-461-2. Wageningen Agricultural University, The Netherlands.
- Žnidarčič M. & P. Mioč 1988. Osnovna geološka karta SFRJ. Maribor in Leibnitz 1 : 100 000. Zvezni geološki zavod, Beograd.

OKRAJŠAVE

- Ai avtohtona vrsta, ki se na ozemlju Slovenije razmnožuje in prezimuje (stalnica)
AL alpska biogeografska regija
Av avtohtona vrsta, ki se na ozemlju Slovenije pojavlja občasno
BIJH Biološki inštitut Jovana Hadžija ZRC SAZU
CE celinska biogeografska regija
EC Evropska komisija (European Comission)
EU Evropska unija (European Union)
Ex avtohtona vrsta, ki je v Sloveniji izumrla ali domnevno izumrla in ni bila ponovno naseljena
IP izoliranost populacije
J populacija v predlaganem območju je na južni meji areala vrste
MA meja areala vrste
PMS Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana
pSCI predlog območja, ki je pomembno za Evropsko skupnost (potential Site of Community Interest)
pSPA predlog posebnega območja varstva (potential Special Protection Area)
S populacija v predlaganem območju je na severni meji areala vrste
SAC posebno območje ohranitve (Special Area of Conservation)
SPA posebno območje varstva (Special Protection Area)
SCI območje, pomembno za Evropsko skupnost (Site of Community Interest)
V populacija v predlaganem območju je na vzhodni meji areala vrste
VP velikost populacije (= odstotek populacije vrste v predlaganem območju glede na celotno velikost populacije vrste v Sloveniji)
Z populacija v predlaganem območju je na zahodni meji areala vrste
ZRC SAZU .. Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Ljubljana